

**KUNSILL
TAL-UNJONI EWROPEA**

**Brussell, 16 ta' April 2012
(OR. en)**

14764/11

**Fajl Interistituzzjonali:
2011/0249 (NLE)**

**WTO 329
AMLAT 84
SERVICES 96
COMER 193**

ATTI LEGISLATIVI U STRUMENTI OĦRA

Suġġett: Ftehim Kummerċjali bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa waħda, u l-Kolombja u l-Perù, min-naħa l-oħra

FTEHIM KUMMERĊJALI
BEJN L-UNJONI EWROPEA U L-ISTATI MEMBRI TAGHHA, MIN-NAHA WAHDA,
U L-KOLOMBJA U L-PERÙ, MIN-NAHA L-OTHERA

IR-RENJU TAL-BELĠJU,

IR-REPUBBLIKA TAL-BULGARIJA,

IR-REPUBBLIKA ĊEKA,

IR-RENJU TAD-DANIMARKA,

IR-REPUBBLIKA FEDERALI TAL-ĠERMANJA,

IR-REPUBBLIKA TAL-ESTONJA,

L-IRLANDA,

IR-REPUBBLIKA ELLENIKA,

IR-RENJU TA' SPANJA,

IR-REPUBBLIKA FRANĊIŻA,

IR-REPUBBLIKA TALJANA,

IR-REPUBBLIKA TA' ĊIPRU,

IR-REPUBBLIKA TAL-LATVIJA,

IR-REPUBBLIKA TAL-LITWANJA,

IL-GRAN DUKAT TAL-LUSSEMBURGU,

L-UNGERIJA,

MALTA,

IR-RENJU TAL-PAJJIŻI L-BAXXI,

IR-REPUBBLIKA TAL-AWSTRIJA,

IR-REPUBBLIKA TAL-POLONJA,

IR-REPUBBLIKA PORTUGIŻA,

IR-RUMANIJA,

IR-REPUBBLIKA TAS-SLOVENJA,

IR-REPUBBLIKA SLOVAKKA,

IR-REPUBBLIKA TAL-FINLANDJA,

IR-RENJU TAL-ISVEZJA,

IR-RENJU UNITA TAL-GRAN BRITTANJA U L-IRLANDA TA' FUQ,

Partijiet kontraenti għat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u għat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, minn issa msejja "l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea",

u

L-UNJONI EWROPEA,

min-naħa waħda, u

IR-REPUBBLIKA TAL-KOLOMBJA (minn hawn 'il quddiem imsejha "il-Kolombja")

u

IR-REPUBBLIKA TAL-PERÙ (minn hawn 'il quddiem imsejha "il-Perù")

minn hawn 'il quddiem imsejha wkoll bħala "l-Pajjiżi Andini firmatarji"

min-naħa l-oħra,

B'KUNSIDERAZZJONI ta-l-importanza tar-rapporti storiċi u kulturali u r-rapporti speċjali ta' hbiberija u kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha u l-Pajjiżi Andini firmatarji, u x-xewqa tagħhom li jippromwovu l-integrazzjoni ekonomika bejn il-Partijiet;

IDDETERMINAW li jsaħħu dawk ir-rapporti billi jibnu fuq il-mekkaniżmi eżistenti li jamministraw ir-relazzjonijiet bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha u l-Pajjiżi Andini firmatarji, b' mod partikolari l-Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjoni bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa waħda, u l-Komunità ta' l-Andes u l-Pajjiżi Membri tagħha, min-naħa l-oħra, iffirmat fil-15 ta' Diċembru 2003 (minn hawn 'il quddiem imsejjah il- "Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjoni¹");

¹ L-inklużjoni tar-referenza għall-Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjoni tal-2003 għandha tinżamm bil-kundizzjoni li Ftehim bħal dan jidhol fis-seħh qabel il-firma ta' dan il-Ftehim Kummerċjali.

WAQT LI JIRRIAFFERMAW l-impenn tagħhom għall-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti u d-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem;

WAQT LI JIKKONTRIBWIXXU għall-iżvilupp u t-tkabbir armoniku tal-kummerċ dinji u reġjonali, u joffru katalizzatur għall-kooperazzjoni internazzjonali;

WAQT LI JIXTIEQU jippromwovu żvilupp ekonomiku komprensiv bl-għan li jitnaqqas il-faqar u jinholqu opportunitajiet godda ta' impjieg u kundizzjonijiet imtejba tax-xogħol, kif ukoll li jizdiedu l-istandards tal-għajxien fit-territorji rispettivi tagħhom bil-liberalizzazzjoni u t-tkabbir tal-kummerċ u l-investment bejn it-territorji tagħhom;

IMPENJATI li jimplimentaw dan il-Ftehim skont l-għan tal-iżvilupp sostenibbli, inkluż il-promozzjoni tal-progress ekonomiku, ir-rispett tad-drittijiet tax-xogħol u l-harsien tal-ambjent, skont l-impenji internazzjonali adottati mill-Partijiet;

WAQT LI JIBNU fuq id-drittijiet u l-obbligi rispettivi tagħhom skont il-Ftehim ta' Marrakexx li Jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (minn hawn 'il quddiem imsejjah il-“Ftehim tad-WTO”);

DETERMINATI li jeliminaw id-distorsjonijiet għall-kummerċ reċiproku tagħhom; u li jevitaw il-holqien ta' ostakli żejda għall-kummerċ;

DETERMINATI li jistabbilixxu regoli ċari u vantaġġjużi b' mod reċiproku għall-kontroll tal-kummerċ tagħhom u sabiex irawmu l-kummerċ u l-investiment bejniethom, u jippromwovu djalogu regolari bejniethom dwar dawn il-kwistjonijiet;

WAQT LI JIXTIEQU jippromwovu l-kompetittività tal-kumpaniji tagħhom fis-swieq internazzjonali billi jipprovduhom qafas legali prevedibbli għar-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment tagħhom;

WAQT LI JIKKUNSIDRAW id-differenzi fl-iżvilupp ekonomiku u soċjali bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji u l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha;

WAQT LI JAFFERMAW id-drittijiet tagħhom għall-użu, sa- iktar punt possibbli, tal-flessibilitajiet li jinsabu fil-qafas multilaterali għall-ħarsien tal-interess pubbliku;

WAQT LI JIRRIKONOXXU li l-Pajjiżi Andini firmatarji huma membri tal-Komunità Andina, u li d-Deċiżjoni 598 tal-Komunità Andina tirrikjedi li meta l-Istati Membri tagħha jinnegozjaw ftehim kummerċjali ma' pajjiżi terzi, is-sistema legali Andina tiġi ppreservata fir-relazzjonijiet reċiproki bejn il-Pajjiżi Membri tal-Komunità Andina;

WAQT LI JIRRIKONOXXU l-importanza tal-proċessi tal-integrazzjoni reġjonali rispettivi tal-Unjoni Ewropea, u tal-Pajjiżi Andini firmatarji fil-qafas tal-Komunità Andina.

FTIEMHU DAN LI ĠEJ:

TITOLU I

DISPOŻIZZJONIJIET TAL-BIDU

KAPITOLU 1

ELEMENTI ESSENZJALI

ARTIKOLU 1

Prinċipji Ġenerali

Kif stabbilit fl-Artikolu 1(1) tal-Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjoni, ir-rispett għall-prinċipji demokratiċi u d-drittijiet fundamentali tal-bniedem, kif stabbilit fid-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem, u għall-prinċipju tal-istat tad-dritt, huwa l-bażi tal-politika interna u internazzjonali tal-Partijiet. Ir-rispett għal dawn il-prinċipji jikkostitwixxi element essenzjali ta' dan il-Ftehim¹.

¹ L-inklużjoni tar-referenza għall-Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjonital-2003 għandha tinżamm bil-kundizzjoni li Ftehim bħal dan jidhol fis-seħh qabel il-firma ta' dan il-Ftehim Kummerċjali.

ARTIKOLU 2

Id-Dizarmament u n-Nonproliferazzjoni ta' Armi ta' Qerda tal-Massa

1. Il-Partijiet jidhrilhom li l-proliferazzjoni tal-armi ta' qerda tal-massa u l-mezzi għall-kunsinna tagħhom, kemm lejn l-Istati kif ukoll lejn l-atturi mhux statali, jirrappreżentaw wahda mit-theddidiet l-iktar serji għall-istabbiltà u s-sikurezza internazzjonali.
2. Konsegwentement, il-Partijiet qegħdin jiftiehmli li jikkooperaw u jikkontribwixxu biex jiggieldu l-proliferazzjoni ta' armi ta' qerda tal-massa u l-mezzi tal-kunsinna tagħhom permezz ta' konformità shiha mal-implimentazzjoni nazzjonali tal-obbligi eżistenti tagħhom skont ftehimiet, trattati u obbligi internazzjonali rilevanti oħra dwar kwistjonijiet ta' dizarmament u nonproliferazzjoni.
3. Permezz tal-kooperazzjoni sabiex jikkontribwixxu għall-għan tad-dizarmament u n-nonproliferazzjoni ta' armi ta' qerda tal-massa, il-Partijiet qegħdin jiftiehmli li jaħdmu flimkien sabiex jilhqqu l-universalizzazzjoni u l-implimentazzjoni tat-trattati dwar dawn il-kwistjonijiet.
4. Il-Partijiet qegħdin jiftiehmli li l-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu jikkostitwixxu element essenzjali ta' dan il-Ftehim.

KAPITOLU 2

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 3

Twaqqif ta' Żona ta' Kummerċ Hieles

Il-Partijiet b'dan qegħdin jistabbilixxu żona ta' kummerċ hieles, b'konformità mal-Artikolu XXIV tal-*Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tal-1994* (minn hawn 'il quddiem imsejjah "GATT 1994") u l-Artikolu V tal-*Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi* (minn hawn 'il quddiem imsejjah "GATS").

ARTIKOLU 4:

Għanijiet

L-għanijiet ta' dan il-Ftehim huma:

- (a) il-liberalizzazzjoni progressiva u gradwali tal-kummerċ fil-merkanzija, b'konformità mal-Artikolu XXIV tal-GATT 1994;

- (b) l-iffaċilitar tal-kummerċ fil-merkanzija permezz, b'mod partikolari, l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet miftiehma dwar l-iffaċilitar tal-kummerċ u d-dwana, l-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità u l-miżuri sanitarji u fitosanitarji.
- (c) il-liberalizzazzjoni progressiva tal-kummerċ fis-servizzi, b'konformità mal-Artikolu V tal-GATS;
- (d) l-iżvilupp ta' ambjent li jwassal għal żieda fil-fluss tal-investimenti u, b'mod partikolari, it-titjib tal-kundizzjonijiet tat-twaqqif bejn il-Partijiet, fuq il-bażi tal-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni;
- (e) l-iffaċilitar tal-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet permezz tal-liberalizzazzjoni ta' hlasijiet kurrenti u l-moviment ta' kapital relatati mal-investment dirett;
- (f) il-ftuħ effettiv u reċiproku ta' swieq tal-akkwist tal-gvern tal-Partijiet;
- (g) ħarsien adegwat u effettiv tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, skont ir-regoli internazzjonali fis-seħh bejn il-Partijiet, waqt li jiġi żgurat bilanċ bejn id-drittijiet tad-detenturi tad-dritt tal-proprjetà intellettuali u l-interess pubbliku;
- (h) it-tmexxija ta' attivitajiet ekonomiċi, b'mod partikolari dawk li jirrigwardaw ir-relazzjonijiet bejn il-Partijiet, b'konformità mal-prinċipju tal-kompetizzjoni ħielsa;

- (i) it-twaqqif ta' mekkanizmu ta' soluzzjoni tat-tilwim rapidu, effettiv u prevedibbli;
- (j) il-promozzjoni tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi għall-għan ta' żvilupp sostenibbli, u li jsir xogħol sabiex dan l-għan jiġi integrat u rifless fir-relazzjonijiet kummerċjali tal-Partijiet; u
- (k) li jiġi żgurat li l-kooperazzjoni għall-assistenza teknika u t-tisħih tal-kapaċitajiet kummerċjali tal-Partijiet jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u għall-użu ottimali tal-opportunitajiet offruti minnu skont il-qafas legali u istituzzjonali eżistenti.

ARTIKOLU 5

Relazzjoni mal-Ftehim WTO

Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi eżistenti bejniethom skont il-Ftehim WTO.

ARTIKOLU 6

Definizzjoni tal-Partijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim:

- “Parti” tfisser l-Unjoni Ewropea jew l-Istati Membri tagħha jew l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha fi hdan l-oqsma rispettivi tal-kompetenzi tagħhom kif joħorgu mit-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u r-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (minn issa msejjha “il-Parti Unjoni Ewropea”), jew kull wiehed mill-Pajjizi Andini firmatarji;
- “Partijiet” tfisser, min-naħa waħda, l-Parti UE u, min-naħa l-oħra, kull Pajjiż Andin firmatarju.

2. Meta dan il-Ftehim jistipula impenji speċifiċi u individwali fir-rigward ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew għal Pajjiż Andin firmatarju, dan il-Ftehim għandu jirreferi għal dak il-pajjiż speċifiku jew dawk il-pajjizi speċifiċi kif xieraq.

3. Skont l-Artikolu 7, għall-Pajjiż Andin firmatarju it-termini “parti oħra” jew “il-partijiet l-oħra” għandhom ifissru l-Parti UE, meta termini bħal dawn jintużaw f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 7

Relazzjonijiet Kummerċjali u Ekonomiċi Koperti minn dan il-Ftehim

1. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim japplikaw għar-relazzjonijiet kummerċjali u ekonomiċi bilaterali bejn, min-naħa waħda, kull Pajjiż Andin firmatarju individwali u min-naħa l-oħra, l-Parti UE, iżda mhux għar-relazzjonijiet kummerċjali u ekonomiċi bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji individwali¹.
2. Id-drittijiet u l-obbligi stabbiliti mill-Partijiet f'dan il-Ftehim m'għandhomx jaffettwaw id-drittijiet u l-obbligi bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji bħala Pajjiżi Membri tal-Komunità Andina.

ARTIKOLU 8

Twettiq tal-Obbligi

1. Kull Parti hija responsabbli għall-osservanza tad-dispożizzjonijiet kollha ta' dan il-Ftehim u għandha tiegħu kwalunkwe mizura meħtieġa sabiex timplimenta l-obbligi mnizzla fih, inkluż l-osservanza tiegħu minn gvernijiet u awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali, kif ukoll korpi mhux governattivi fl-eżerċizzju tas-setgħat governattivi delegati lilhom minn gvernijiet u awtoritajiet bħal dawn².

¹ Din id-dispożizzjoni ma għandhiex tiġi interpretata għad-detriment tal-obbligi stabbiliti bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji u l-UE fl-Artikoli 10 u 105.

² Il-Partijiet jifhmu li “il-gvernijiet u l-awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali” jinkludu l-awtoritajiet u l-livelli governattivi kollha tal-Partijiet.

2. Jekk Parti tikkunsidra li Parti oħra tkun naqset milli twettaq l-obbligi tagħha taħt dan il-Ftehim, Parti bħal din għandu jkollha rikors għal, u tirrispetta, il-mekkanizmu ta' soluzzjoni tat-tilwim stabbilit taħt it-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim).

3. Mingħajr hsara għall-mekkanizmi eżistenti għad-djalogu politiku bejn il-Partijiet, kwalunkwe Parti tista' minnufih tadotta miżuri xierqa skont il-ligi internazzjonali f'każijiet ta' ksur min-naħa ta' Parti oħra tal-elementi essenzjali imsemmija fl-Artikoli 1 u 2 ta' dan il-Ftehim. Il-Parti tal-aħħar tista' titlob li tissejjah laqgħa urġenti sabiex jitlaqqgħu flimkien il-Partijiet ikkonċernati fi żmien 15-il jum għal eżaminazzjoni bir-reqqa tas-sitwazzjoni bl-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli. Il-miżuri għandhom ikunu proporzjonali għall-ksur. Għandha tingħata prijorità lil dawk li l-inqas ifixklu l-funzjonament ta' dan il-Ftehim. Dawn il-miżuri għandhom jiġu revokati hekk kif ir-raġunijiet għall-adozzjoni tagħhom ma jkunux għadhom jeżistu.

ARTIKOLU 9

Ambitu Ġeografiku tal-Applikazzjoni

1. Dan il-Ftehim għandu japplika, min-naħa waħda, għat-territorji li fihom it-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea jiġu applikati skont il-kundizzjonijiet stabbiliti f'dawk it-Trattati, u min-naħa l-oħra, għat-territorji tal-Kolombja u l-Perù rispettivament¹.

¹ Għal iktar ċertezza l-Partijiet b'dan qegħdin jiddikjaraw li r-referenzi għat-territorji li jinsabu f'dan il-Ftehim għandhom jiġu mifhuma esklussivament għal finijiet ta' referenza għall-ambitu u l-applikazzjoni ġeografika tiegħu.

2. Minkejja l-paragrafu 1, sal-punt li t-territorju tad-dwana tal-Unjoni Ewropea (minn issa msejjah "it-territorju tad-dwana tal-UE") jinkludi żoni mhux koperti mid-definizzjoni territorjali ta' qabel, dan il-Ftehim għandu japplika wkoll għat-territorju doganali tal-UE.

ARTIKOLU 10

Integrazzjoni Reġjonali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-integrazzjoni reġjonali sabiex jitkompla l-iżvilupp ekonomiku u soċjali tal-Pajjiżi Andini firmatarji u tal-Unjoni Ewropea, sabiex jiġi permess it-tishih tar-relazzjonijiet bejn il-Partijiet u jsir kontribut għall-ilħuq tal-għanijiet ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu u jafferaw mill-għid l-importanza tal-proċessi rispettivi tal-integrazzjoni reġjonali bejn l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u bejn il-Pajjiżi Membri tal-Komunità Andina bħala mekkanizmu sabiex jinlaħqu opportunitajiet kummerċjali ikbar u tiġi inkoraġġata l-integrazzjoni effettiva tagħhom fl-ekonomija globali.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-progress fl-integrazzjoni reġjonali Andina għandu jiġi determinat mill-Pajjiżi Membri tal-Komunità Andina.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom iżommu s-Sistema Legali Andina fir-relazzjonijiet bejniethom, skont id-Deċiżjoni 598 tal-Komunità Andina.

5. B'kunsiderazzjoni tal-aspirazzjoni tal-Partijiet li jiksbu assoċjazzjoni bejn iż-żewġ reġjuni, meta l-Pajjiżi Membri tal-Komunità Andina jsiru Partijiet għal dan il-Ftehim, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jeżamina mill-ġdid id-dispożizzjonijiet rilevanti, b' mod partikolari dan l-Artikolu u l-Artikolu 105, bl-għan li jiġu adattati għas-sitwazzjoni l-ġdida u jiġu appoġġati l-proċessi tal-integrazzjoni reġjonali.

KAPITOLU 3

DEFINIZZJONIJIET TA' APPLIKAZZJONI ĠENERALI

ARTIKOLU 11

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor:

- “jiem” tfisser jiem kalendari, inklużi l-jiem ta' tmien il-gimgha u l-jiem ta' btala;
- “merkanzija ta' Parti” jew “prodott ta' Parti” jfissru prodotti domestiċi kif dawn huma mifhuma fil-GATT 1994 jew dawk il-merkanzija jew prodotti li l-Partijiet jistgħu jilhqqu ftehim dwarhom, u jinkludu prodotti jew merkanzija li joriginaw f'dik il-Parti kif definit fl-Artikolu 19;

- “persuna ġuridika” tfisser kwalunkwe entità legali kostitwita b’mod xieraq jew organizzata b’mod ieħor taħt liġi applikabbli, jew għal profitt jew għal raġuni oħra, u kemm jekk ta’ proprjetà privata kif ukoll ta’ proprjetà tal-gvern, inkluż kwalunkwe korporazzjoni, fiduċjarju, shubija, negozju bi shab, sjieda waħdanija, jew assoċjazzjoni;
- “miżura” tfisser kwalunkwe att jew omissjoni ta’ Parti, inklużi liġijiet, regolamenti, proċeduri, deċiżjonijiet, atti amministrattivi jew prattiki, jew kwalunkwe forma oħra; “persuna” tfisser
- persuna fiżika jew ġuridika.

TITOLU II

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI

ARTIKOLU 12

Kumitat għall-Kummerċ

1. Il-Partijiet b’dan qegħdin jistabbilixxu Kumitat għall-Kummerċ. Dan il-Kumitat għandu jinkludi rappreżentanti tal-Parti UE u rappreżentanti ta' kull Pajjiż Andin firmatarju.

2. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiltaqa' mill-inqas darba f'sena fil-livell tal-Ministri jew ir-rappreżentanti li jistgħu jinhatru minn livell bħal dan. Barra dan, fuq talba bil-miktub ta' Parti il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiltaqa' fi kwalunkwe żmien fil-livell ta' uffiċjali għolja mahtura sabiex jiehdu d-deċiżjonijiet meħtieġa.

3. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiltaqa' fuq bażi rotatorja, f'Bogota, Brussell u Lima, sakemm il-Partijiet ma jiftiehmux mod ieħor. Kull Parti għandha tippresedi l-Kumitat għall-Kummerċ għal perjodu ta' sena b'manjiera fuq bażi rotatorja.

4. Mingħajr ħsara għall-paragrafu 1, il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiltaqa' f'sessjonijiet fejn jipparteċipaw il-Parti UE u Pajjiż Andin firmatarju wieħed, dwar kwistjonijiet li:

- (a) jirrelataw esklussivament mar-relazzjoni bilaterali bejn l-UE u Pajjiż Andin firmatarju bħal dan; jew
- (b) ikunu ġew diskussi f'sessjoni f'"entità speċjalizzata" li fiha jkunu pparteċipaw biss il-Parti UE u Pajjiż Andin firmatarju wieħed, u dik il-kwistjoni tkun ġiet riferuta lill-Kumitat għall-Kummerċ.

Jekk Pajjiż Andin firmatarju ieħor jesprimi interess fil-kwistjoni li għandha tiġi diskussa f'sessjoni bħal din, jista' jipparteċipa fis-sessjoni b'kundizzjoni li qabel jilhaq ftehim mal-Parti UE u l-Pajjiż Andin firmatarju kkonċernat.

ARTIKOLU 13

Il-Funzjonijiet tal-Kumitat għall-Kummerċ

1. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu:
 - (a) jissorvelja u jiffaċilita l-operat ta' dan il-Ftehim u l-applikazzjoni tajba tad-dispożizzjonijiet tiegħu, u jikkunsidra manjieri oħra kif jilhaq l-għanijiet ġenerali tiegħu;
 - (b) jivvaluta r-risultati miksuba mill-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim, b'mod partikolari l-evoluzzjoni tar-relazzjonijiet kummerċjali u ekonomiċi bejn il-Partijiet;
 - (c) jissorvelja x-xogħol tal-entitajiet speċjalizzati kollha stabbiliti taħt dan il-Ftehim u jirrikmanda kwalunkwe azzjoni meħtieġa;
 - (d) jivvaluta u jadotta deċiżjonijiet kif previst f'dan il-Ftehim li jirrigwardaw kwalunkwe suġġett li jigi riferut għalih mill-entitajiet speċjalizzati stabbiliti skont dan il-Ftehim;
 - (e) jissorvelja l-applikazzjoni tal-Artikolu 105;
 - (f) jissorvelja t-tkomplija tal-iżvilupp ta' dan il-Ftehim;

- (g) mingħajr hsara għad-drittijiet mogħtija fit-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim) u dispożizzjonijiet oħra ta' dan il-Ftehim, jespjora l-mod l-izjed xieraq sabiex jevita jew isolvi kwalunkwe diffikultà li tista' tinqala' b'konnessjoni ma' kwistjonijiet koperti minn dan il-Ftehim;
- (h) jadotta, fl-ewwel laqgħa tiegħu, ir-Regoli ta' Proċedura u l-Kodiċi tal-Kondotta għall-arbitri msemmija fl-Artikolu 315;
- (i) jistabbilixxi r-remunerazzjoni u l-ispejjeż li għandhom jithallsu lill-arbitri;
- (j) jadotta r-regoli tal-proċeduri proprji tiegħu, kif ukoll l-iskeda tal-laqgħat tiegħu u l-aġenda għal-laqgħat tiegħu;
- (k) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni oħra ta' interess konnessa ma' qasam kopert b'dan il-Ftehim.

2. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista':

- (a) jistabbilixxi u jiddelega responsabbiltajiet lil entitajiet speċjalizzati;
- (b) jirċievi jew ifittex informazzjoni minn kwalunkwe persuna interessata;

- (c) jaqbel mal-bidu ta' negozjati, bl-ghan li jsahhaħ il-liberalizzazzjoni li digà ntlahqet f' setturi koperti minn dan il-Ftehim;
- (d) jikkunsidra kwalunkwe emenda jew modifika tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, li għandu jkun soġġett għat-tkomplija tal-proċeduri legali interni ta' kull Parti;
- (e) jadotta interpretazzjonijiet tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim¹. Interpretazzjonijiet bħal dawn għandhom jiġu kkunsidrati minn bords tal-arbitraġġ stabbiliti taħt it- Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim);
- (f) jieħu azzjoni oħra bħal din fl-eżerċizzju tal-funzjonijiet tiegħu skont kif jiftiehmha l-Partijiet;
- (g) javvanza fl-ilhuq tal-ghanijiet ta' dan il-Ftehim permezz tal-modifiki stipulati hemhekk, ta' :
 - (i) l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), bl-ghan li tiżdid merkanzija waħda jew iżjed esklużi mill-iskeda għat-tneħħija tat-tariffi ta' Parti;
 - (ii) l-iskedi taż-żmien stabbiliti fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), bl-ghan li jithaffef il-proċess ta' tnaqqis tat-tariffi;

¹ L-interpretazzjonijiet adottati mill-Kumitat għall-Kummerċ ma għandhomx jikkostitwixxu emenda jew tibdil għad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

- (iii) ir-regoli ta' oriġini speċifiċi stabbiliti fl-Anness II (Dwar it-Tifsira ta' l-Kunċett ta' "Prodotti ta' Oriġini" u l-Metodi ta' Kooperazzjoni Amministrattiva);
- (iv) l-entitajiet ta' akkwist imnizzla fl-Appendiċi 1 ta' l-Anness XII (Akkwist ta' l-Gvern); u
- (v) il-listi ta' impenji stabbiliti fl-Annessi VII (Lista ta' Impenji dwar l-Istabiliment) u l-Anness VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi), u r-riżervi stabbiliti fl-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Naturali għal Finijiet ta' Negożju); u
- (vi) dispożizzjonijiet oħra sugġetti għal modifiki mill-Kumitat Kummerċjali skont dispożizzjoni esplicita ta' dan il-Ftehim.

Kull Parti għandha timplimenta, skont il-proċeduri legali tagħha, kwalunkwe modifika msemmija f'dan is-sottoparagrafu.

3. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jeżamina l-impatt ta' dan il-Ftehim fuq l-imprizi mikro, żgħar u ta' daqs medju (minn hawn 'il quddiem imsejha "Mikro u SMEs") ta' l-Partijiet, inkluż kwalunkwe benefiċċju li jirriżulta.

4. Il-Partijiet għandhom, sa fejn ikun possibbli, jiskambjaw informazzjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ dwar il-ftehimiet li jistabbilixxu jew jimmodifikaw l-unjonijiet doganali jew żoni ta' kummerċ ħieles u, fejn ikun mitlub, fuq kwistjonijiet importanti oħra konnessi mal-politika kummerċjali ta' kull Parti dwar pajjizi terzi.

5. Fl-eżerċizzju ta' kwalunkwe funzjoni stabbilita f'dan l-Artikolu, il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jadotta kwalunkwe deċiżjoni kif previst f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 14

It-Tehid ta' Deċiżjonijiet

1. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jadotta d-deċiżjonijiet tiegħu meta jintlaħaq kunsens.
2. Id-deċiżjonijiet adottati mill-Kumitat għall-Kummerċ għandhom jorbtu lill-Partijiet, li għandhom jieħdu l-mizuri kollha meħtieġa sabiex jimplimentawhom.
3. Fil-każijiet imsemmija fl-Artikolu 12(4), kwalunkwe deċiżjoni għandha tigi adottata mill-Parti UE u l-Pajjiż Andin firmatarju kkonċernat u għandu jkollha effett biss bejn dawk il-Partijiet, bil-kundizzjoni li deċiżjonijiet bħal dawn ma jaffettwawx id-drittijiet u l-obbligi ta' Pajjiż Andin firmatarju ieħor.

ARTIKOLU 15

Entitajiet Speċjalizzati

1. Dan il-Ftehim jistabbilixxi s-sottokumitati li ġejjin:
 - (a) Sottokumitat dwar l-Aċċess għas-Suq;

- (b) Sottokumitat dwar l-Agrikoltura;
- (c) Sottokumitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ;
- (d) Sottokumitat dwar id-Dwana, l-Iffaċilitar tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini;
- (e) Sottokumitat dwar l-Akkwist tal-Gvern;
- (f) Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli;
- (g) Sottokumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji; u
- (h) Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettwali.

2. Fi kwalunkwe entità speċjalizzata stabbilita taħt dan il-Ftehim għandu jkun hemm rappreżentanti tal-Parti UE, u rappreżentanti ta' kull Pajjiż Andin firmatarju.

3. L-ambitu rispettiv tal-kompetenza u d-dmirijiet tal-korpi speċjalizzati maħluqa f'dan il-Ftehim huma definiti fit-Titoli rilevanti.

4. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jistabbilixxi sottokumitati oħra, gruppi ta' ħidma, jew kwalunkwe entità oħra speċjalizzata sabiex jassistuh fit-twettiq tax-xoghlijiet tiegħu. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiddetermina l-kompożizzjoni, id-dmirijiet u r-regoli ta' proċedura ta' entitajiet speċjalizzati bħal dawn.

5. L-entitajiet speċjalizzati għandhom jgħarrfu lill-Kumitat għall-Kummerċ, suffiċjement minn qabel, bi-iskeda ta' laqgħat tagħhom u bi-agenda ta' dawg il-laqgħat. Għandhom ukoll jirrapurtaw dwar l-attivitajiet tagħhom f'kull waħda mill-laqgħat ta' dak il-Kumitat.
6. Minkejja l-paragrafu 2, kwalunkwe entità speċjalizzata tista' tiltaqa' f'sessjonijiet li fihom jipparteċipaw il-Parti UE u wiehed mill-Pajjiżi Andini firmatarji, meta sessjoni bħal din tirrigwarda kwistjonijiet konnessi esklussivament mar-relazzjoni bilaterali bejn l-UE u Pajjiż Andin firmatarju bħal dan.
7. Jekk Pajjiż Andin firmatarju ieħor jesprimi interess fil-kwistjoni li għandha tigi diskussa f'sessjoni bħal din, Pajjiż Andin firmatarju bħal dan jista' jipparteċipa fis-sessjoni bil-kundizzjoni li jintlaħaq qbil minn qabel bejn il-Parti UE u l-Pajjiż Andin firmatarju kkonċernat.

ARTIKOLU 16

Koordinaturi tal-Ftehim

1. Kull Parti għandha taħtar Koordinatur tal-Ftehim u tinnotifika l-Partijiet l-oħra kollha kif xieraq mhux aktar tard mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim¹.

¹ Għal aktar ċertezza, fil-każ tal-Parti UE, in-notifika għandha tigi kkunsidrata effettiva meta tkun giet trażmessa lill-Kummissjoni Ewropea.

2. Il-Koordinaturi ta' dan il-Ftehim għandhom:

- (a) jippreparaw l-aġenda u jikkoordinaw il-preparazzjoni tal-laqgħat tal-Kumitat għall-Kummerċ;
- (b) jagħtu segwitu għad-deċiżjonijiet adottati mill-Kumitat għall-Kummerċ, kif xieraq;
- (c) jagħtu bħala punti ta' kuntatt sabiex jiffaċilitaw il-komunikazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim, sakemm ma jiġix stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim;
- (d) jirċievu kwalunkwe notifika u informazzjoni sottomessa taħt dan il-Ftehim, inkluż kwalunkwe notifika jew informazzjoni sottomessa lill-Kumitat għall-Kummerċ sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor; u
- (e) jikkunsidraw kwalunkwe kwistjoni oħra li tista' taffettwa l-operat ta' dan il-Ftehim, kif mitlub mill-Kumitat għall-Kummerċ.

3. Il-Koordinaturi tal-Ftehim jistgħu jiltaqgħu skont kif ikun meħtieġ.

TITOLU III

KUMMERĊ FIL-MERKANZIJA

KAPITOLU 1

AĊĊESS GĦAS-SUQ GĦALL-MERKANZIJA

TAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET KOMUNI

ARTIKOLU 17

Għan

Il-Partijiet għandhom jilliberalizzaw b'mod progressiv il-kummerċ fil-merkanzija matul perjodu tranżitorju li jibda mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, skont id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim u b'konformità mal-Artikolu XXIV ta-GATT 1994.

ARTIKOLU 18

Ambitu tal- Applikazzjoni

Minbarra fejn stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim, dan il-Kapitolu għandu japplika għall-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 19

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan it- Titolu:

- “dazju” jinkludi kwalunkwe dazju jew hlas ta' kwalunkwe tip impost fuq jew b'konnessjoni mal-importazzjoni ta' merkanzija, inkluż kwalunkwe forma ta' soprataxxa jew sovraimposta imposti fuq jew marbuta ma' importazzjoni bħal din. “Dazju” ma jinkludi l-ebda:
 - (a) hlas ekwivalenti għal taxxa interna impost skont l-Artikolu III tal-GATT 1994;
 - (b) dazju tal-antidumping, kumpensatorju jew ta' salvagwardja applikat b'konformità mal-GATT 1994; *il-Ftehim tad-WTO dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-GATT 1994* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Ftehim dwar l-Antidumping”), il-*Ftehim tad-WTO dwar is-Sussidji u l-Miżuri Kumpensatorji* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ “Ftehim dwar is-Sussidji”) u l-*Ftehim tad-WTO dwar is-Salvagwardji* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Ftehim dwar is-Salvagwardji”), skont kif ikun rilevanti;

- (c) tariffa jew hlas ieħor imposti skont l-Artikolu VIII tal-Gatt 1994.
- “prodott jew merkanzija li toriġina” jfisser prodott jew merkanzija li tikkwalifika taħt ir-regoli tal-orijini stabbiliti fl-Anness II (Dwar it-Tifsira tal-Kunċett tal-“Prodotti li Joriġinaw” u l-Metodi tal-Kooperazzjoni Amministrattiva).

ARTIKOLU 20

Klassifikazzjoni tal-Merkanzija

Il-klassifikazzjoni tal-merkanzija fil-kummerċ bejn il-Partijiet għandha tkun dik stabbilita fin-nomenklatura rispettiva tat-tariffi ta' kull Parti b'konformità mas-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Prodotti 2007 (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ “HS”) u l-emendi sussegwenti.

ARTIKOLU 21

Trattament Nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti trattament nazzjonali lill-merkanzija ta' Parti oħra skont l-Artikolu III tal-GATT 1994, inklużi n-noti rispettivi tiegħu. Għal dan il-fini, l-Artikolu III tal-GATT 1994 u n-noti interpretattivi huma inkorporati fi u jagħmlu parti integrali ta' dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
2. Għal iżjed ċarezza, il-Partijiet jikkonfermaw li trattament nazzjonali għandu jfisser, fir-rigward ta' kwalunkwe livell ta' gvern jew awtorità, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament mogħti minn dak il-livell ta' gvern jew awtorità lil parti simili, merkanzija domestika direttament kompetittiva jew sostitwibbli, inkluża dik li toriġina fit-territorju li fuqu dak il-livell ta' gvern jew awtorità jeżerċitaw ġurisdizzjoni¹.

¹ Il-Kolombja u l-Parti UE jifhmu li din id-dispożizzjoni ma timpedix iż-żamma u l-infurzar tal-monopolji tal-likuri stabbiliti fil-Kolombja.

TAQSIMA 2

TNEHHIJA TAD-DAZJI

ARTIKOLU 22

Tnehhija tad-Dazji

1. Minbarra kif stipulat mod ieħor f' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tneħhi d-dazji tagħha fuq merkanzija li toriġinaw f' Parti oħra skont l-Anness I (Skedi għat-Tnehhija tat-Tariffi).
2. Għal kull oġġett, ir-rata bazi tad-dazji, li suċċessivament għandhom jitnaqqsu skont il-paragrafu 1, għandha tkun dik speċifikata fl-Anness I (Skedi għat-Tnehhija tat-Tariffi).
3. Jekk fi kwalunkwe mument wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, Parti tnaqqas id-dazju applikat tal-pajjiż l-aktar preferut (minn hawn 'il quddiem "MFN"), dazju bħal dan għandu japplika biss jekk ikun inqas mid-dazju kkalkulat skont l-Anness I (Skedi għat-Tnehhija tat-Tariffi).

4. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw sabiex jikkunsidraw it-tħaffif u t-twessiegħ tal-ambitu tat-tneħħija tad-dazji stabbiliti fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi).
5. Kwalunkwe deċiżjoni ta l-Kumitat ta l-Kummerċ sabiex jiħaffef jew jitwessa' l-ambitu tat-tneħħija tad-dazju skont l-Artikolu 13 sottoparagrafu 2(g), għandu jieħu post kwalunkwe rata ta' dazju jew kategorija ta' waqfien determinata skont l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi).
6. Minbarra kif huwa stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim, l-ebda Parti ma tista' żżid kwalunkwe dazju stabbilit bħala rata bażi fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi) jew tadotta kwalunkwe dazju fuq merkanzija li toriġina f'Parti oħra.
7. Il-paragrafu 6 ma għandu jipprekludi lill-ebda Parti milli:
 - (a) tgħolli dazju sa l-livell stabbilit fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi) għas-sena rispettiva, wara tnaqqis unilaterali; jew
 - (b) iżzomm jew iżżid dazju skont il-*Ftehim tad-WTO dwar ir-Regoli u l-Proċeduri li Jirregolaw is-Soluzzjoni ta' Tilwimiet* (minn hawn 'il quddiem imsejha "DSU") jew it-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim).

TAQSIMA 3

MIŻURI NONTARIFFARJI

ARTIKOLU 23

Restrizzjonijiet fuq l-Importazzjoni u l-Esportazzjoni

L-ebda Parti ma għandha tadotta jew iżzomm kwalunkwe projbizzjoni jew restrizzjoni fuq l-importazzjoni ta' ebda merkanzija ta' Parti oħra jew fuq l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni ta' ebda merkanzija destinata għat-territorju ta' Parti oħra, minbarra kif stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim jew skont l-Artikolu XI ta' GATT 1994 u n-noti interpretattivi tiegħu. Għal dan il-fini, l-Artikolu XI ta' GATT 1994 u n-noti interpretattivi tiegħu huma inkorporati fi u saru jagħmlu parti integrali minn dan il-Ftehim *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 24

Tariffi u Hlasijiet

1. Kull Parti għandha tiżgura, skont l-Artikolu VIII tal-GATT 1994 u n-noti interpretattivi tiegħu, li t-tariffi u l-ħlasijiet kollha ta' liema karattru jkunu (minbarra d-dazji, il-ħlasijiet ekwivalenti għal taxxa interna jew ħlasijiet interni oħra applikati konsistentement skont l-Artikolu III tal-GATT 1994, u d-dazji tal-antidumping u dawk kumpensatorji), imposti fuq jew b'konnessjoni mal-importazzjoni jew l-esportazzjoni jkunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija u ma jirrappreżentawx ħarsien indirett għall-merkanzija domestika jew tassazzjoni ta' importazzjonijiet jew esportazzjonijiet għal finijiet fiskali.
2. L-ebda Parti ma għandha tirrikjedi tranzazzjoni konsulari¹, inklużi tariffi u ħlasijiet relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' kwalunkwe merkanzija ta' Parti oħra.
3. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli u żżomm, preferibbilment permezz tal-Internet, informazzjoni aġġornata tat-tariffi u l-ħlasijiet kollha imposti b'rabta mal-importazzjoni jew l-esportazzjoni.

¹ Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu "tranzazzjoni konsulari" tfisser rekwiżiti li l-merkanzija ta' Parti maħsuba għall-esportazzjoni lejn it-territorju ta' Parti oħra għandha l-ewwel tigu sottomessa għas-superviżjoni tal-konslu tal-Parti li timporta fit-territorju tal-Parti li tesporta għal fini li jinkisbu fatturi konsulari jew viżi konsulari għal fatturi kummerċjali, ċertifikati tal-origini, manifesti, dikjarazzjonijiet tal-esportazzjoni tal-ispedituri, jew kwalunkwe dokumentazzjoni doganali oħra meħtieġa ma' jew b'konnessjoni mal-importazzjoni.

ARTIKOLU 25

Dazji u Taxxi fuq l-Esportazzjonijiet

Sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim, l-ebda Parti ma għandha tadotta jew iżzomm l-ebda dazju jew taxxa, minbarra l-ħlasijiet interni applikati b'konformità mal-Artikolu 21, ma' jew b'konnessjoni mal-esportazzjoni ta' merkanzija lejn it-territorju ta' Parti oħra.

ARTIKOLU 26

Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni u l-Esportazzjoni

1. L-ebda Parti ma għandha tadotta jew iżzomm miżura li hija inkonsistenti mal-Ftehim tad-WTO dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar tal-Importazzjoni (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "Ftehim dwar il-Liċenzjar tal-Importazzjoni") li hija inkorporata fi jew giet magħmula parti integrali ta' dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
2. Kull Parti għandha tapplika d-dispożizzjonijiet li jinsabu fil-Ftehim dwar il-Liċenzjar tal-Importazzjoni, *mutatis mutandis*, għal kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni lejn Parti oħra. In-notifika prevista fl-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar tal-Importazzjoni għandha ssir bejn il-Partijiet fir-rigward tal-proċeduri tal-liċenzjar għall-esportazzjonijiet.

3. “il-liċenzjar għall-importazzjoni” tfisser proċeduri amministrattivi użati għall-operat ta’ reġimi tal-liċenzjar tal-importazzjoni li jirrikjedu s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew dokumentazzjoni oħra (minbarra dik rikjesta għal finijiet doganali) lill-entità amministrattiva rilevanti bħala prekundizzjoni għal importazzjoni fil-Parti li timporta.

ARTIKOLU 27

Impriżi Kummerċjali Statali

1. Għall-finijiet ta’ dan il-Ftehim, “impriżi kummerċjali statali” tfisser impriżi pubbliċi u mhux pubbliċi, ikunu fejn ikunu, f’livell ċentrali u sottoċentrali, inklużi bordijiet tal-kummerċjalizzazzjoni, li jiġu fdati bi drittijiet jew privileġġi esklussivi jew speċjali, u koll permezz ta’ setgħat legiżlattivi jew kostituzzjonali, li permezz tagħhom jinfluwenzaw bix-xiri jew il-bejgħ tagħhom il-livell jew id-direzzjoni tal-importazzjonijiet u l-esportazzjonijiet¹.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-impriżi kummerċjali statali m’għandhomx joperaw b’mod li johloq ostakoli għall-kummerċ, u għal dan il-fini, jikkommettu ruħhom għall-obbligi stabbiliti taħt dan l-Artikolu.

¹ Għal iktar ċertezza, qed jiġi mifhum li l-impriżi tal-likur li jaġixxu skont il-qafas tal-*"monopolio rentistico"* kif imsemmi fl-Artikolu 336 tal-Kostituzzjoni Politika tal-Kolombja huma inklużi f’din id-definizzjoni ta’ Impriżi Kummerċjali Statali.

3. Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi eżistenti tagħhom taħt l-Artikolu XVII tal-GATT 1994, in-noti interpretattivi u d-dispożizzjonijiet supplimentari tiegħu u l-Fehma dwar l-Interpretazzjoni tal-Artikolu XVII tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ 1994, li b'dan qegħdin jiġu inkorporati fi u qegħdin jiġu magħmula parti integrali minn dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
4. Kull Parti għandha tiżgura, b'mod partikulari, li l-imprizi kummerċjali statali għandhom jikkonformaw, fix-xiri jew il-bejgħ tagħhom, jew kull meta jeżerċitaw kwalunkwe setgħa, inkluża kwalunkwe setgħa leġislattiva jew kostituzzjonali, li Parti tkun iddelegat lilhom f'livell ċentrali jew sottoċentrali, ma l-obbligi assunti minn kull Parti f'dan il-Ftehim.
5. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu m'għandhomx jaffettwaw id-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet taħt it-Titolu VI (Akkwist tal-Gvern).
6. Fil-kuntest tan-notifika sottomessa mill-Partijiet taħt l-Artikolu XVII tal-GATT 1994, meta kkonfrontata b'talba għal informazzjoni addizzjonali dwar l-effett tal-imprizi kummerċjali statali fuq il-kummerċ bilaterali, il-Parti li tkun saritilha t-talba għandha tagħmel mill-aħjar li tista' sabiex tiżgura t-trasparenza massima possibbli sabiex tagħti twegiba għal dawn it-talbiet li jfittxu informazzjoni rilevanti sabiex jiġi determinat jekk l-imprizi kummerċjali statali jikkonformawx jew le ma l-obbligi rilevanti ta' dan il-Ftehim, skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu XVII 4 (d) tal-GATT 1994 dwar l-informazzjoni kunfidenzjali.

TAQSIMA 4

MERKANZIJA AGRIKOLA

ARTIKOLU 28

Ambitu tal- Applikazzjoni

Din it-Taqsima tapplika għall-miżuri adottati jew miżmuma mill-Partijiet fir-rigward tal-kummerċ fil-merkanzija agrikola (minn hawn 'il quddiem imsejha "oġġetti agrikoli") bejniethom kopert bid-definizzjoni tal-Anness I tal-*Ftehim tad-WTO dwar l-Agricoltura* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-*Ftehim dwar l-Agricoltura*).¹

¹ Fil-każ tal-Kolombja, għall-finijiet tal-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu, "oġġetti agrikoli" tinkludi wkoll dawn is-sottotitoli li ġejjin: 2905.45.00, 3302.10.10, 3302.10.90, 3823.11.00, 3823.12.00, 3823.13.00, 3823.19.00, 3823.70.10, 3823.70.20, 3823.70.30, 3823.70.90, 3824.60.00.

ARTIKOLU 29

Salvagwardja Agrikola

1. Minkejja d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 22, Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja agrikola fil-forma ta' dazji addizzjonali fuq l-importazzjoni fuq il-merkanzija agrikola li toriġina inkluża fil-lista tagħha tal-Anness IV (Miżuri ta' Salvagwardja Agrikola), bil-kundizzjoni li l-kundizzjonijiet stabbiliti f'dan l-Artikolu jintlaħqu. L-ammont ta' kwalunkwe dazju addizzjonali fuq l-importazzjoni u kwalunkwe dazju ieħor fuq merkanzija bħal din ma jistax jaqbeż l-ammont l-izjed baxx ta':

(a) ir-rata MFN applikata; jew

(b) ir-rata tat-tariffa bazi kif speċifikat fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi).

2. Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bbażata fuq il-kwantità waqt sena kalendari jekk mad-dhul ta' oġġett li joriġina fit-territorju doganali tagħha l-ammont ta' importazzjonijiet tal-oġġett li joriġina waqt sena bħal din jaqbeż il-livell ta' skattar għal oġġett bħal dan stabbilit fil-lista tal-Parti fl-Anness IV (Miżuri ta' Salvagwardja Agrikola).

3. Kwalunkwe dazju addizzjonali applikat minn Parti taħt il-paragrafi 1 u 2 għandu jikkonforma mal-lista tal-Parti fl-Anness IV (Miżuri ta' Salvagwardja Agrikola).

4. L-ebda Parti ma tista' tapplika miżura ta' salvagwardja agrikola taħt dan l-Artikolu waqt li fl-istess ħin tadotta jew iżomm fir-rigward tal-istess oġġett:

- (a) miżura ta' salvagwardja taħt il-Kapitolu 2 (Rimedji Kummerċjali); jew
- (b) miżura taħt l-Artikolu XIX ta' GATT 1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

5. L-ebda Parti ma tista' tadotta jew iżomm miżura ta' salvagwardja agrikola:

- (a) mid-data, li fiha oġġett huwa soġġett għal trattament ta' eżenzjoni mid-dazju taħt l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor fis-sottoparagrafu (b); jew
- (b) wara l-iskadenza tal-perjodu ta' tranżizzjoni stabbilit fil-lista ta' l-Parti fl-Anness IV (Miżuri ta' Salvagwardja Agrikola); jew
- (c) li żżid dazju fi kwota tar-rata tat-tariffi.

6. Fi żmien 10 ijiem mill-applikazzjoni ta' miżura ta' salvagwardja agrikola skont il-paragrafi 1 u 2; il-Parti li tkun qiegħda tapplika l-miżura għandha tinnotifika bil-miktub lill-Parti kkonċernata li tkun qiegħda tesporta, u għandha ttipprovdi dejta u ġustifikazzjoni rilevanti għall-miżura. Il-Parti li tkun qiegħda tapplika l-miżura għandha ttiprovdi lill-Parti li tesporta kkonċernata l-opportunità sabiex tagħmel konsultazzjoni dwar il-kundizzjonijiet għall-applikazzjoni tagħha skont paragrafi bħal dawn.

7. Kull Parti għandha żżomm id-drittijiet u l-obbligi tagħha taħt l-Artikolu 5 ta l-Ftehim dwar l-Agrikoltura minbarra għall-kummerċ agrikolu soġġett għal trattament preferenzjali.

ARTIKOLU 30

Sistema tal-Firxa tal-Prezzijiet

Sakemm mhux stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim:

- (a) il-Kolombja tista' tapplika s-Sistema Andina tal-Firxa tal-Prezzijiet stabbilita fid-Deċiżjoni 371 ta l-Komunità Andina u l-modifiki tagħha, jew sistemi sussegwenti għall-prodotti agrikoli koperti minn Deċiżjoni bħal din;
- (b) il-Perù jista' japplika s-Sistema tal-Firxa tal-Prezzijiet stabbilita fid-Digriet Suprem 115-2001-EF u l-modifiki tiegħu, jew sistemi sussegwenti għall-prodotti agrikoli koperti minn Digriet bħal dan.

ARTIKOLU 31

Sistema tal-Prezzijiet tad-Dhul

Sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor f'dan il-Ftehim, il-Parti UE tista' tapplika s-Sistema tal-Prezzijiet tad-Dhul stabbilita bir-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 1580/2007 tal-21 ta' Diċembru 2007 li jstabbilixxi regoli ta' implimentazzjoni tar-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 2200/96, (KE) Nru 2201/96 u (KE) Nru 1182/2007 fis-settur tal-frott u hxejjex u l-modifiki jew is-sistemi sussegwenti tiegħu.

ARTIKOLU 32

Sussidji tal-Esportazzjoni u Miżuri Ohra b'Effett Ekwivalenti

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "sussidji tal-esportazzjoni" għandu jkollha t-tifsira mogħtija lil dak it-terminu fl-Artikolu 1 (e) ta l-Ftehim dwar l-Agrikoltura, inkluż kwalunkwe emenda ta' dak l-Artikolu.
2. Il-Partijiet għandhom l-istess għan li jaħdmu b' mod kongunt fid-WTO sabiex jilhqqu ftehim sabiex jeliminaw is-sussidji tal-esportazzjoni u miżuri ohra b'effett ekwivalenti għall-merkanzija agrikola.

3. Mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, l-ebda Parti ma għandha żżomm, tintroduċi jew tintroduċi mill-ġdid sussidji ta-l-esportazzjoni jew miżuri oħra b'effett ekwivalenti fuq il-merkanzija agrikola li hija liberalizzata b'mod shiħ u minnufih, jew li hija liberalizzata b'mod shiħ iżda mhux minnufih u tibbenefika minn kwota ta' eżenzjoni mid-dazju mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim skont l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), u hija destinata għat-territorju ta' Parti oħra.
4. L-ebda Parti ma għandha żżomm, tintroduċi jew tintroduċi mill-ġdid sussidji ta-l-esportazzjoni jew miżuri oħra b'effett ekwivalenti fuq il-merkanzija agrikola li hija liberalizzata b'mod shiħ iżda mhux minnufih u li ma tibbenefikax minn kwota ta' eżenzjoni mid-dazju mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, mid-data li fiha dik il-merkanzija tkun liberalizzata b'mod shiħ.
5. Mingħajr hsara għall-paragrafi 3 u 4, jekk Parti żżomm, tintroduċi jew tintroduċi mill-ġdid sussidji jew miżuri oħra b'effett ekwivalenti fuq l-esportazzjoni ta' merkanzija agrikola liberalizzata b'mod parzjali jew shiħ lejn Parti oħra, il-Parti li timporta tista' tapplika tariffa addizzjonali li għandha żżid id-dazji fuq l-importazzjonijiet ta' merkanzija bħal din sal-livell jew tad-dazju applikat ta-l-MFN jew tar-rata bażi stabbilita fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), irrISPettivament minn liema wiehed ikun l-izjed baxx, għall-perjodu stabbilit għaż-żamma tas-sussidju ta-l-esportazzjoni.
6. Sabiex il-Parti li timporta telimina t-tariffa addizzjonali applikata skont il-paragrafu 5, il-Parti li tesporta għandha tagħti informazzjoni dettaljata li turi konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 33

Amministrazzjoni u Implimentazzjoni ta' Kwoti tar-Rata tat-Tariffi

1. Kull Parti għandha timplimenta u tamministra kwoti tar-rata tat-tariffi għall-importazzjoni ta' merkanzija agrikola stabbiliti fl-Anness 1 (Skedi għat-Tnehhija tat-Tariffi) skont l-Artikolu XIII tal-GATT 1994, inklużi n-noti interpretattivi tiegħu, u l-Ftehim dwar il-Liċenzjar tal-Importazzjoni.
2. Il-Partijiet għandhom jamministraw kwoti tar-rata tat-tariffi għall-importazzjoni ta' merkanzija agrikola fuq bażi ta' min jiġi l-ewwel jinqeda l-ewwel.
3. Fuq talba ta' Parti li tesporta, Parti li timporta għandha tikkonsulta mal-Parti li tesporta fir-rigward tal-amministrazzjoni tal-kwoti tar-rata tat-tariffi tal-Parti li timporta. Dawn il-konsultazzjonijiet għandhom jiehdu post il-konsultazzjonijiet li jinsabu fl-Artikolu 301 bil-kundizzjoni li jilhqu r-rekwiżit stabbilit fil-paragrafu 9 ta' dak l-Artikolu.

TAQSIMA 5

ĠESTJONI TA' ŻBALJI AMMINISTRATTIVI

ARTIKOLU 34

Ġestjoni ta' Żbalji Amministrattivi

F'każ ta' żball min-naħa tal-awtoritajiet kompetenti ta' kwalunkwe Parti fil-ġestjoni tajba tas-sistema preferenzjali fl-esportazzjoni, u b'mod partikolari fl-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-Anness II (Dwar it-Tifsira tal-Kunċett ta' "Prodotti li Joriginaw" u l-Metodi tal-Kooperazzjoni Amministrattiva), u fejn dan l-iżball iwassal għal konsegwenzi f'termini ta' dazji fuq l-importazzjonijiet, kwalunkwe Parti li tkun qiegħda tħabbat wiċċha ma' konsegwenzi bħal dawn tista' titlob, wara li l-kwistjoni tkun ġiet diskussa b'mod tekniku bejn il-Partijiet ikkonċernati fis-Sottokomitat dwar id-Dwana, l-Iffaċilitar tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini stabbiliti fl-Artikolu 68, li l-Komitat għall-Kummerċ jeżamina l-possibiltajiet li jiġu adottati l-miżuri kollha xierqa bl-għan li tiġi solvuta s-sitwazzjoni. Id-Deċiżjoni dwar il-miżuri xierqa għandha tiġi adottata bi ftehim tal-Partijiet ikkonċernati.

TAQSIMA 6

SOTTOKUMITATI

ARTIKOLU 35

Sottokumitat dwar l-Aċċess tas-Suq

1. Il-Partijiet b'dan qeghdin jistabbilixxu Sottokumitat dwar l-Aċċess tas-Suq li fih hemm rappreżentanti ta' kull Parti.
2. Is-Sottokumitat għandu jiltaqa' fuq talba ta' Parti jew tal-Kumitat għall-Kummerċ sabiex jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni mhux koperta minn sottokumitat ieħor li toriġina taħt dan il-Kapitolu.
3. Il-funzjonijiet tas-Sottokumitat għandhom jinkludu, *inter alia*:
 - (a) il-promozzjoni tal-kummerċ f'merkanzija bejn il-Partijiet, inkluż permezz ta' konsultazzjonijiet dwar it-taħffif u t-twessiegħ tal-ambitu tat-tneħħija tat-tariffi taħt dan il-Ftehim u kwistjonijiet oħra skont kif xieraq;
 - (b) l-indirizzar ta' kwalunkwe miżura nontariffarja li tista' tirrestringi l-kummerċ f'merkanzija bejn il-Partijiet u, jekk ikun xieraq, li jirreferi kwistjonijiet bħal dawn lill-Kumitat għall-Kummerċ għall-kunsiderazzjoni tiegħu;

- (c) jagħti parir u rakkomandazzjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar htigijiet ta' kooperazzjoni dwar kwistjonijiet ta' aċċess għas-suq;
- (d) jikkonsulta fuq, u jaħdem sabiex isolvi kwalunkwe nuqqas ta' qbil li jista jinholoq bejn il-Partijiet dwar kwistjonijiet konnessi ma' emendi tas-Sistema Armonizzata, inkluża l-klassifikazzjoni tal-merkanzija, sabiex jiġi żgurat li l-obbligi ta' kull Parti taħt dan il-Ftehim ma jiġux mibdula.

ARTIKOLU 36

Sottokumitat dwar l-Agrikoltura

1. Il-Partijiet b'dan qegħdin jistabbilixxu Sottokumitat dwar l-Agrikoltura magħmul minn rappreżentanti tal-Parti UE u kull wieħed mill-Pajjiżi Andini firmatarji.
2. Is-Sottokumitat dwar l-Agrikoltura għandu:
 - (a) jagħmel monitoraġġ u jippromwovi l-kooperazzjoni dwar l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni tat-Taqsima 4, sabiex jiffaċilita l-kummerċ f' merkanzija agrikola bejn il-Partijiet;
 - (b) isolvi kwalunkwe ostakolu mhux ġustifikat fil-kummerċ tal-merkanzija agrikola bejn il-Partijiet;

- (c) jikkonsulta dwar kwistjonijiet relatati mat-Taqsima 4 b'koordinazzjoni ma' sottokumitati rilevanti oħra, gruppi tal-ħidma jew kwalunkwe entità speċjalizzata oħra taħt dan il-Ftehim;
- (d) jivvaluta l-iżvilupp tal-kummerċ agrikolu bejn il-Partijiet u l-impatt ta' dan il-Ftehim fuq is-settur agrikolu ta' kull Parti, kif ukoll l-operat tal-istrumenti ta' dan il-Ftehim, u jirrakkomanda kwalunkwe azzjoni adatta lill-Kumitat għall-Kummerċ;
- (e) iwettaq kwalunkwe xogħol addizzjonali li l-Kumitat għall-Kummerċ jista' jagħtih; u
- (f) jirraporta u jissottometti għall-kunsiderazzjoni tal-Kumitat għall-Kummerċ ir-rizultati tax-xogħol tiegħu taħt dan il-paragrafu.

3. Is-Sottokumitat dwar l-Agrikoltura għandu jiltaqa' mill-inqas darba fis-sena. meta jinholqu ċirkostanzi speċjali, fuq talba ta' Parti, is-Sottokumitat għandu jiltaqa' fuq ftehim tal-Partijiet mhux iżjed tard minn 30 jum wara d-data ta' talba bħal din. Il-laqgħat tas-Sottokumitat dwar l-Agrikoltura jistgħu wkoll isiru fuq livell bilaterali u għandhom ikunu preseduti minn rappreżentanti tal-Parti li tkun qiegħda tospita l-laqgħa.

4. Is-Sottokumitat dwar l-Agrikoltura għandu jadotta d-deċiżjonijiet kollha permezz ta' kunsens.

KAPITOLU 2

RIMEDJI KUMMERĊJALI

TAQSIMA 1

MIŻURI ANTIDUMPING U KUMPENSATORJI

ARTIKOLU 37

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Il-Partijiet jafferma w mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim dwar l-Antidumping, il-Ftehim dwar is-Sussidji u l-Ftehim tad-WTO dwar ir-Regoli tal-Orġini (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Ftehim dwar ir-Regoli tal-Orġini”).
2. Fil-każ tal-applikazzjoni ta' dazju fuq l-antidumping jew miżura kumpensatorja, jew l-aċċettazzjoni ta' impenn ta' prezz, min-naħa tal-awtorità tal-Komunità Andina f'isem żewġ pajjiżi membri jew iżjed tal-Komunità Andina, il-korp ġudizzjarju kompetenti tal-Komunità Andina għandu jkun l-uniku forum għar-reviżjoni ġudizzjarja.
3. Il-Partijiet għandhom jiżguraw li l-miżuri tal-antidumping ma jiġux applikati b'mod simultanju b'konnessjoni mal-istess prodott mill-awtoritajiet reġjonali u l-awtoritajiet nazzjonali. L-istess regola għandha tapplika għall-miżuri kumpensatorji.

ARTIKOLU 38

Trasparenza

1. Il-Partijiet jaqblu li r-rimedji kummerċjali għandhom jintużaw b'konformità totali mar-rekwiżiti tad-WTO rilevanti u għandhom ikunu bbażati fuq sistema trasparenti.
2. Bir-rikonoxximent tal-benefiċċji taċ-ċertezza u l-prevedibbiltà legali għal operaturi ekonomiċi, kull Parti għandha tiżgura li l-leġislazzjoni domestika tagħha dwar ir-rimedji kummerċjali hija konsistenti mar-regoli tad-WTO rilevanti.
3. Mingħajr ħsara għall-Artikolu 6.5 tal-Ftehim dwar l-Antidumping u l-Artikolu 12.4 tal-Ftehim dwar is-Sussidji, kull Parti għandha tiżgura, malajr kemm jista' jkun skont il-leżlazzjoni domestika tagħha wara l-impożizzjoni ta' miżuri provviżorji, u fi kwalunkwe eventwalità, qabel kwalunkwe determinazzjoni finali, żvelar sħiħ u sinifikattiv tal-fatti essenzjali li jkunu qegħdin jiġu kkunsidrati li jikkostitwixxu l-bażi għad-deċiżjoni dwar jekk għandhomx jiġu applikati jew le il-miżuri. L-iżvelar ta' informazzjoni bħal din għandu jsir bil-miktub u jippermetti li l-partijiet interessati jkollhom hin biżżejjed sabiex jagħmlu kummenti.
4. Bil-kundizzjoni li ma ddewwimx mingħajr hteġa t-tmexxija tal-investigazzjoni, fuq talba ta' kwalunkwe parti interessata, l-awtorità li tkun qiegħda tinvestiga għandha ttiprovdi l-possibbiltà li din tinstema', sabiex tkun tista' tesprimi l-opinjoni tagħha waqt investigazzjonijiet fuq ir-rimedji kummerċjali.

ARTIKOLU 39

Kunsiderazzjoni ta' Interess Pubbliku

B'konformità mal-liġi domestika tagħhom, il-Parti UE u l-Kolombja għandhom jipprovdu l-opportunità għall-utenti industrijali u l-importaturi tal-prodott taħt investigazzjoni, kif ukoll għall-organizzazzjonijiet rappreżentanti tal-konsumatur, skont kif xieraq, li jipprovdu informazzjoni rilevanti għall-investigazzjoni. Informazzjoni bħal din għandha tiġi kkunsidrata mill-awtorità li tkun qiegħda twettaq l-investigazzjoni, sal-punt li jkun rilevanti, bl-appoġġ ta' evidenza kif xieraq u għandha tiġi ffajljata sal-limiti ta' żmien speċifikati fil-liġi domestika.

ARTIKOLU 40

Regola ta' Inqas Dazju

Minkejja d-drittijiet tagħhom skont il-Ftehim dwar l-Antidumping u l-Ftehim dwar is-Sussidji fir-rigward tal-applikazzjoni ta' dazji fuq l-antidumping u dazji kumpensatorji, il-Parti UE u l-Kolombja jidhrilhom li jkun aħjar li d-dazju applikat ikun inqas mill-marġni korrispondenti ta' dumping jew sussidju, kif xieraq, jekk id-dazju iżjed baxx ikun adegwat għat-tneħħija tal-ħsara lill-industrija domestika.

ARTIKOLU 41

Awtoritajiet Li Jinvestigaw

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima,

– “awtorità li tinvestiga” tfisser:

- (a) fir-rigward tal-Kolombja, il-Ministeru tal-Kummerċ, l-Industrija u t-Turiżmu, jew is-suċċessur tiegħu;
- (b) fir-rigward tal-Perù, l-Istitut Nazzjonali għad-Difiża tal-Kompetizzjoni u l-Harsien tal-Proprietà Intellettuali, jew is-suċċessur tiegħu; u
- (c) fir-rigward tal-Parti UE, il-Kummissjoni Ewropea.

ARTIKOLU 42

Esklużjoni mill-Mekkanizmu ta' Soluzzjoni tat-Tilwim

It-Titlu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim) ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA 2

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA MULTILATERALI

ARTIKOLU 43

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

Kull Parti żżomm id-drittijiet u l-obbligi tagħha taħt l-Artikolu XIX ta l-GATT 1994, il-Ftehim dwar is-Salvagwardji, u l-Ftehim dwar ir-Regoli ta l-Origini.

ARTIKOLU 44

Trasparenza

Minkejja l-Artikolu 43, fuq talba ta' Parti oħra, Parti li tkun qiegħda tibda investigazzjoni jew li jkollha l-ħsieb li tadotta miżuri ta' salvagwardja għandha tipprovdi minnufih notifika *ad hoc* bil-miktub ta l-informazzjoni pertinenti kollha, inkluż fejn ikun rilevanti, dwar il-bidu ta' investigazzjoni ta' salvagwardja, id-determinazzjoni preliminari u d-determinazzjoni finali ta l-investigazzjoni.

ARTIKOLU 45

Applikazzjoni Mhux Simultanja ta' Mizuri ta' Salvagwardja

L-ebda Parti ma tista' tapplika b'mod simultanju, fir-rigward tal-istess prodott:

- (a) mizura bilaterali ta' salvagwardja skont it-Taqsima 3 (Klawsola ta' Salvagwardja Bilaterali) ta' dan il-Kapitolu; u
- (b) mizura taht l-Artikolu XIX tal-GATT 1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

ARTIKOLU 46

Awtorità Li Tinvestiga

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, "awtorità li tinvestiga" tfisser:

- (a) fir-rigward tal-Kolombja, il-Ministeru tal-Kummerċ, l-Industrija u t-Turiżmu, jew is-suċċessur tiegħu;
- (b) fir-rigward tal-Perù, l-Istitut Nazzjonali għad-Difiza tal-Kompetizzjoni u l-Harsien tal-Proprietà Intellettuali, u
- (c) fir-rigward tal-Parti UE, il-Kummissjoni Ewropea.

ARTIKOLU 47

Eskluzjoni mill-Mekkanizmu ta' Soluzzjoni tat-Tilwim

Minbarra l-Artikolu 45, it-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim) ma għandux japplika għal din it-Taqsima.

TAQSIMA 3

KLAWSOLA TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

ARTIKOLU 48

Applikazzjoni ta' Miżura ta' Salvagwardja Bilaterali

1. Minkejja t-Taqsima 2 (Miżuri ta' Salvagwardja Multilaterali), jekk bħala riżultat tal-konċessjonijiet skont dan il-Ftehim, prodott li jorigina f'Parti jkun qed jiġi importat fit-territorju ta' Parti oħra f'tali kwantitajiet miżjuda, f'termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika, u taħt tali kundizzjonijiet li joħloq jew jhedded li joħloq dannu serju lill-produtturi domestiċi ta' prodotti simili jew direttament kompetittivi, il-Parti li timporta tista' tadotta miżuri xierqa taħt il-kundizzjonijiet u skont il-proċeduri stabbiliti f'din it-Taqsima.

2 Parti tista' tapplika miżuri ta' salvagwardja bilaterali biss waqt il-perjodu tranżitorju¹.

ARTIKOLU 49

Notifika u Konsultazzjonijiet

1. Parti għandha tinnotifika minnufih lill-Parti li tesporta kkonċernata mal-bidu ta' investigazzjoni u l-applikazzjoni ta' miżuri provviżorji u definittivi.
2. Meta Parti tikkunsidra li ċ-ċirkostanzi stabbiliti fl-Artikolu 48 jeżistu għall-applikazzjoni jew l-estensjoni ta' miżura definittiva, għandha ttiprovdi opportunitajiet adegwati sabiex twettaq konsultazzjonijiet mal-Parti affettwata, skont il-leġiżlazzjoni ta' kull Parti, bl-għan li tiġi eżaminata l-informazzjoni disponibbli, li jsir skambju ta' opinjonijiet dwar l-applikazzjoni jew l-estensjoni ta' miżura u l-ilhuq ta' soluzzjoni li tkun soddisfaċenti b'mod reċiproku.
3. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2 għandhom jibdew fi żmien 15-il jum wara d-data ta' irċevuta mill-Parti affettwata ta' istedina għal konsultazzjoni min-naħa ta' awtorità li tinvestiga.

¹ Perjodu tranżitorju tfisser 10 snin mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Għal kwalunkwe oġġett li għalih l-Iskeda ta' Anness I (Skedi għat-Tnehhija tat-Tariffi) ta' Parti li tkun qiegħda tapplika l-miżuri ttiprovdi perjodu għat-tnehhija tat-tariffi ta' 10 snin jew iżjed, "perjodu tranżitorju" jfisser il-perjodu għat-tnehhija tat-tariffi stabbilit f'dik l-Iskeda għal oġġett bħal dan, biż-żieda ta' tliet snin.

4. Jekk ma tkunx intlaħqet soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 45 jum wara d-data tal-irċevuta mill-Parti affettwata tal-istedina għal konsultazzjoni, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri sabiex issib soluzzjoni għaċ-ċirkostanzi skont din it-Taqsima.

5. Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provviżorja, mingħajr konsultazzjonijiet minn qabel.

ARTIKOLU 50

Tip ta' Miżuri

Kwalunkwe miżura bilaterali ta' salvagwardja applikata minn Parti importatriċi taħt l-Artikolu 48 tista' tikkonsisti minn miżura waħda jew iżjed minn waħda minn dawn li ġejjin:

- (a) sospensjoni tat-tnaqqis ulterjuri tad-dazju fuq il-prodott ikkonċernat stipulat fl-iskeda ta' Parti bħal din taħt l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), jew
- (b) zieda fid-dazju fuq il-prodott ikkonċernat sa ma jintlaħaq livell li ma jaqbizx id-dazju applikat mill-pajjiż l-aktar preferut fuq il-prodott li jkun fis-seħh fiż-żmien li l-miżura tittieħed jew ir-rata bażi kif speċifikat fl-iskeda ta' Parti bħal din taħt l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), skont liema jkun l-iżjed baxx.

ARTIKOLU 51

Proċedura ta' Investigazzjoni

1. Parti għandha tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali wara investigazzjoni mill-awtoritajiet kompetenti ta' dik il-Parti skont l-Artikolu 3 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji, u għal dan il-fini, dak l-Artikolu huwa inkorporat fi u qed isir parti integrali minn dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
2. Kwalunkwe investigazzjoni min-naħa ta' Parti skont il-paragrafu 1 għandha tikkonforma mar-rekwiżiti tal-Artikolu 4.2(a) u 4.2(c) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji, u għal dan il-fini, l-Artikolu 4.2(a) u 4.2(c) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huwa inkorporat fi u qed isir parti integrali minn dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
3. Barra l-paragrafu 2, il-Parti li tinvestiga għandha turi fuq il-bażi ta' evidenza objettiva l-eżistenza ta' kawżalità bejn iż-żieda tal-importazzjonijiet tal-prodott tal-Parti li tesporta u dannu serju jew theddida ta' dan.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet kompetenti tagħha ilestu kwalunkwe investigazzjoni b'hal din fil-limiti ta' żmien stabbiliti fil-leġislazzjoni domestika tagħha, li ma għandux jaqbeż it-tmax-il xahar mid-data tal-bidu tagħha.

ARTIKOLU 52

Kundizzjonijiet u Dewmien ta' Mizura

1. L-ebda Parti ma tista' tapplika mizura ta' salvagwardja bilaterali:
 - (a) minbarra sal-punt, u għal dak il-perjodu ta' zmien, li jista' jkun meħtieġ sabiex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju skont l-Artikolu 48;
 - (b) għal perjodu li jaqbeż is-sentejn; dan il-perjodu jista' jiġi estiz b' mod eċċezzjonali b'sentejn oħra jekk:
 - (i) l-awtoritajiet kompetenti tal-Parti li timporta jiddeterminaw, b'konformità mal-proċeduri rilevanti tal-Artikolu 51, li l-mizura tibqa' tkun meħtieġa għall-prevenzjoni jew ir-rimedju ta' dannu serju skont l-Artikolu 48; u
 - (ii) ikun hemm evidenza li l-industrija domestika tkun qiegħda taġġusta ruhha għas-sitwazzjoni;

il-perjodu totali ta' applikazzjoni ta' mizura ta' salvagwardja, inkluż il-perjodu tal-applikazzjoni tal-bidu u kwalunkwe estensjoni ta' dan, ma għandux jaqbeż l-erbgha snin.
2. Meta Parti ttemm mizura ta' salvagwardja bilaterali, ir-rata tad-dazju għandha tkun ir-rata li, skont l-Anness I (Skedi għat-Tnehhija tat-Tariffi) ta' dik il-Parti, kienet tkun fis-seħh minghajr il-mizura.

ARTIKOLU 53

Mizuri Provvizorji

1. F'ċirkostanzi kritiċi fejn id-dewmien jista' joħloq dannu li jkun diffiċli li jissewwa, Parti tista' tapplika mizura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provvizorja, skont determinazzjoni preliminari li jkun hemm evidenza ċara li l-importazzjonijiet ta' prodott li joriġina fil-Parti li tesporta jkunu żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew it-tneħħija ta' dazji skont l-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tad-Dazji), u li importazzjonijiet bħal dawn jistgħu joħolqu jew jheddu li joħolqu dannu serju skont l-Artikolu 48.
2. Id-dewmien ta' kwalunkwe mizura provvizorja ma għandux jaqbeż il-200 jum, u f'perjodu bħal dan il-Parti għandha tikkonforma mar-rekwiżiti ta- Artikoli 49 u 51(1), (2) u (3).
3. Il-Parti għandha minnufih tirrimborża kwalunkwe żieda fid-dazji applikati skont il-paragrafu 1 jekk l-investigazzjoni ma tiddeterminax li r-rekwiżiti ta- Artikolu 48 ikunu ntlahqu. Id-dewmien ta' kwalunkwe mizura provvizorja għandu jingħadd bħala parti mill-perjodu deskritt fl- Artikolu 52, sottoparagrafu (1)(b).

ARTIKOLU 54

Kumpens

1. Parti li tkun qiegħda tfittex li testendi mizura ta' salvagwardja bilaterali għandha tikkonsulta mal-Parti li l-prodotti tagħha huma soġġetti għall-mizura sabiex jintlaħaq ftehim reċiproku fuq kumpens xieraq fil-forma ta' konċessjonijiet li jkollhom effett kummerċjali sostanzjalment ekwivalenti. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi opportunità sabiex isiru konsultazzjonijiet bħal dawn mhux iżjed tard minn 30 jum qabel l-estensjoni tal-mizura ta' salvagwardja bilaterali.
2. Jekk il-konsultazzjonijiet taħt il-paragrafu 1 ma jirriżultawx fi ftehim dwar kumpens fi żmien 30 jum mill-offerta sabiex issir konsultazzjoni, u l-Parti li timporta tiddeċiedi li testendi l-mizura ta' salvagwardja, il-Parti li l-prodotti tagħha huma soġġetti għall-mizura ta' salvagwardja tista' tissospendi l-applikazzjoni ta' konċessjonijiet sostanzjalment ekwivalenti għall-kummerċ tal-Parti li tkun qiegħda testendi l-mizura.

ARTIKOLU 55

Riapplikazzjoni ta' Mizura

L-ebda mizura ta' salvagwardja msemmija f'din it-Taqsima ma għandha tigi applikata għall-importazzjoni ta' prodott li qabel kien soġġett għal mizura bħal din, minbarra għal darba waħda għal perjodu ta' żmien daqs nofs dak il-perjodu li waqtu mizura bħal din tkun giet applikata preċedement, bil-kundizzjoni li l-perjodu tan-nuqqas ta' applikazzjoni jkun mill-inqas ta' sena.

ARTIKOLU 56

Ir-Reġjuni l-Aktar Imbiegħda tal-Unjoni Ewropea¹

1. Meta prodott li jorigina fil-Pajjiżi Andini firmatarji jkun qed jiġi introdott fit-territorju tar-reġjuni l-aktar imbiegħda tal-Unjoni Ewropea (minn issa msejja “ir-reġjuni l-aktar imbiegħda tal-UE”) f’ tali kwantitajiet miżjuda u taht tali kundizzjonijiet li joħloq jew jhedded li joħloq deterjorazzjoni serja fis-sitwazzjoni ekonomika tar-reġjuni l-aktar imbiegħda tal-UE, il-Parti UE, wara li tkun eżaminat soluzzjonijiet alternattivi, tista’ b’ mod eċċezzjonali tiegħu miżuri ta’ salvagwardja limitati għat-territorju tar-reġjun(i) kkonċernat(i).
2. Il-miżuri ta’ salvagwardja għar-reġjuni l-aktar imbiegħda tal-UE għandhom japplikaw skont id-dispożizzjonijiet ta’ dan il-Kapitolu.

¹ Fid-data tal-firma ta’ dan il-Ftehim, ir-reġjuni l-aktar imbiegħda tal-Unjoni Ewropea huma: il-Gwadelup, il-Gujana Franċiża, il-Martinique, ir-Réunion, Saint-Martin, l-Azores, il-Madeira u l-Gzejjer Kanarji. Dan l-artikolu għandu japplika bl-istess mod għall-pajjiż jew territorju li jibdel l-istat tiegħu għal dak ta’ reġjun l-aktar imbiegħed permezz ta’ deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew skont il-proċedura msemmija fl-Artikolu 355(6) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea sa mid-data tal-adozzjoni ta’ dik id-deċiżjoni. F’każ li reġjun l-aktar imbiegħed tal-Unjoni Ewropea jibdel l-istat tiegħu permezz tal-istess proċedura, dan l-Artikolu ma għandux japplika għalih mid-data tad-deċiżjoni korrispondenti tal-Kunsill Ewropew. Il-Parti UE għandha tinnotifika lill-Partijiet l-oħra bi kwalunkwe tibdil tat-territorji kkunsidrati bħala reġjuni l-aktar imbiegħda tal-Unjoni Ewropea.

ARTIKOLU 57

Awtorità Kompetenti

Għall-fini ta' din it-Taqsima, awtorità kompetenti tfisser:

- (a) għall-Kolombja, il-Ministeru tal-Kummerċ, l-Industrija u t-Turiżmu, jew is-suċċessur tiegħu;
- (b) għall-Perù, il-Ministeru għall-Kummerċ Barrani u t-Turiżmu, jew is-suċċessur tiegħu; u
- (c) għall-Parti UE, il-Kummissjoni Ewropea.

KAPITOLU 3

IFFAĊILITAR TAL-KUMMERĊ U D-DWANA

ARTIKOLU 58

Għanijiet

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kwistjonijiet dwar l-iffaċilitar tal-kummerċ u d-dwana fl-ambjent kummerċjali globali li qed jiżviluppa. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni f'dan il-qasam bl-għan li jiġi żgurat li l-leġislazzjoni u l-proċeduri rilevanti ta' kull Parti, kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet rispettivi tagħhom, jilhqqu l-għanijiet tal-kontroll effettiv u l-promozzjoni tal-iffaċilitar tal-kummerċ.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-għanijiet leġittimi tal-ordni pubbliku, inklużi dawk relatati mas-sikurezza, il-prevenzjoni tal-frodi, u l-għieda kontra l-frodi, ma għandhom jigu kompromessi bl-ebda mod.

ARTIKOLU 59

Proċeduri Doganali u Relatati mal-Kummerċ

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi proċeduri effiċjenti, trasparenti u simplifikati sabiex jitnaqqsu l-ispejjeż u tiġi żgurata l-prevedibbiltà għall-importaturi u l-esportaturi.

2. Il-Partijiet jaqblu li l-leġislazzjoni, id-dispożizzjonijiet u l-proċeduri kummerċjali u doganali rispettivi tagħhom għandhom ikunu bbażati fuq:

- (a) strumenti u standards internazzjonali applikabbli fil-qasam doganali u kummerċjali, inklużi l-elementi sostantivi tal-*Konvenzjoni Riveduta ta' Kyoto dwar is-Simplifikazzjoni u l-Armonizzazzjoni tal-Proċeduri tad-Dwana* (minn hawn 'il quddiem imsejha "Konvenzjoni Riveduta ta' Kyoto"), il-*Konvenzjoni Internazzjonali dwar is-Sistema għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Prodotti* (minn hawn 'il quddiem imsejha "il-Konvenzjoni HS"), il-*Qafas ta' Standards li Jiżguraw u Jiffaċilitaw il-Kummerċ Globali* tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali (minn hawn 'il quddiem imsejha "WCO SAFE") u l-*Mudell ta' Data Doganali* tal-WCO (minn hawn 'il quddiem imsejha l-"Mudell ta' Data");
- (b) il-ħarsien u l-iffaċilitar tal-kummerċ permezz ta' infurzar effettiv ta' u konformità mar-rekwiziti legali;

- (c) rekwiziti għal operaturi ekonomiċi li jkunu raġjonevoli, nondiskriminatorji u jipprevjenu l-frodi;
- (d) l-użu ta' dokument amministrattiv uniku jew l-ekwivalent elettroniku tiegħu, għall-finijiet tal-iffajljar tad-dikjarazzjonijiet doganali mal-importazzjoni u l-esportazzjoni;
- (e) l-applikazzjoni ta' tekniki doganali moderni, inkluż il-valutazzjoni tar-riskju, proċeduri simplifikati għad-dhul u r-rilaxx ta' merkanzija, kontrolli ta' wara r-rilaxx, u metodi ta' verifika tal-kontijiet tal-kumpaniji;
- (f) l-iżvilupp progressiv ta' sistemi, inklużi dawk ibbażati fuq it-teknoloġija tal-informazzjoni, għall-faċilitazzjoni tal-iskambju elettroniku tad-dejta bejn l-operaturi ekonomiċi, l-amministrazzjonijiet doganali u aġenziji relatati oħra. Għal dan il-għan, u sakemm ikun possibbli, kull Parti għandha taħdem b'mod progressiv lejn l-istabbiliment ta' tieqa unika sabiex jiġu faċilitati l-operazzjonijiet kummerċjali esterni;
- (g) regoli li jiżguraw li kwalunkwe penali imposta għal ksur ta' regolamenti jew rekwiziti proċedurali doganali tkun proporzjonali u nondiskriminatorja, u li l-applikazzjoni tagħha ma għandhiex iddewwem iżjed milli huwa xieraq ir-rilaxx tal-merkanzija;
- (h) it-tariffi u l-ħlasijiet li huma raġjonevoli u ma jaqbżux il-kost tas-servizz provdut relatat ma' tranżazzjoni speċifika, u li ma jiġux ikkalkulati fuq bażi *ad valorem*. Ma għandhomx jiġu imposti tariffi u ħlasijiet għal servizzi konsulari;

- (i) l-eliminazzjoni ta' kwalunkwe rekwiżit għal użu mandatorju tal-ispezzjonijiet ta' qabel il-konsenja jew l-ekwivalenti tagħhom; u
 - (j) il-htieġa li jiġi żgurat li l-entitajiet amministrattivi kompetenti kollha li jintervjenu fil-kontroll u l-ispezzjoni fizika tal-merkanzija soġġetta għall-importazzjoni jew l-esportazzjoni jwettqu l-attivitajiet tagħhom, kull meta jkun possibbli, b'mod simultanju u f'post wieħed.
3. Sabiex jittejjbu l-metodi tal-hidma, kif ukoll sabiex jiġu żgurati n-nondiskriminazzjoni, it-trasparenza, l-effiċjenza, l-integrità u r-responsabbiltà tal-operat, kull Parti għandha:
- (a) tiegħu iżjed azzjonijiet bl-għan li tnaqqas, tissimplifika u tistandardizza d-dejta u d-dokumentazzjoni meħtieġa mid-dwana u aġenziji oħra;
 - (b) tissimplifika r-rekwiżiti u l-formalitajiet kull fejn ikun possibbli, fir-rigward tal-approvazzjoni u r-rilaxx ta' malajr tal-merkanzija, sabiex l-importaturi jithallew iwettqu r-rilaxx doganali mingħajr il-ħlas ta' dazji, bil-kundizzjoni ta' kostituzzjoni ta' garanzija, skont il-leġislazzjoni domestika, sabiex jiġi żgurat il-ħlas finali tad-dazji, it-tariffi u l-ħlasijiet doganali;
 - (c) tipprovdi proċeduri effettivi, ta' malajr, nondiskriminatorji u aċċessibbli b'mod faċli sabiex jiġi garantit id-dritt għall-appell tad-deċiżjonijiet amministrattivi doganali u d-deċiżjonijiet li jaffettwaw l-importazzjonijiet, l-esportazzjonijiet jew il-merkanzija fi transitu. Il-proċeduri għandhom ikunu faċilment aċċessibbli, inkluż għall-Mikro u l-SMEs; u

- (d) tiżgura li jinżammu l-oġġla standards ta' integrità, permezz tal-applikazzjoni ta' miżuri li jirriflettu l-prinċipji tal-konvenzjonijiet u l-istrumenti internazzjonali rilevanti f'dan il-qasam.

ARTIKOLU 60

Deċiżjonijiet bil-Quddiem

1. Fuq talba bil-miktub u qabel l-importazzjoni ta' merkanzija fit-territorju tagħha, kull Parti għandha tohroġ, permezz tal-awtoritajiet kompetenti tagħha deċiżjonijiet bil-quddiem bil-miktub, skont il-liġijiet u r-regolamenti domestiċi tagħha, dwar il-klassifikazzjoni tariffarja, l-origini jew kwalunkwe kwistjoni oħra relatata skont il-qbil milhuq mill-Partijiet.
2. Soġġetta għal kwalunkwe rekwiżit ta' kunfidenzjalità fil-liġi tagħha, kull Parti għandha tippubblika, sakemm ikun possibbli permezz ta' mezzi elettronici, id-deċiżjonijiet inizjali tagħha dwar il-klassifikazzjoni tariffarja u kwalunkwe kwistjoni oħra relatata skont il-qbil milhuq mill-Partijiet.
3. Sabiex jiġi faċilitat il-kummerċ, il-Partijiet għandhom jinkludu fid-djalogu bilaterali tagħhom aġġornamenti dwar bidliet fil-leġislazzjoni rispettiva tagħhom dwar il-kwistjonijiet imsemmija fil-paragrafi 1 u 2.

4. Il-kwistjonijiet proċedurali kollha għall-ħruġ ta' deċiżjonijiet bil-quddiem għandhom jiġu determinati mil-leġislazzjoni domestika ta' kull Parti, skont l-Istandards Internazzjonali tal-WCO. Dawn il-proċeduri għandhom jiġu ppubblikati u jkunu disponibbli pubblikament.

ARTIKOLU 61

Gestjoni tar-Riskju

1. Kull Parti għandha tuża s-sistemi tal-gestjoni tar-riskju sabiex tippermetti lill-awtoritajiet doganali tagħha li jiffokaw l-attivitajiet ta' spezzjoni tagħhom fuq operat ta' riskju għoli u jħaffu r-rilaxx ta' merkanzija ta' riskju baxx.
2. Il-Parti importatriċi għandha tiegħu nota tal-isforzi magħmula mill-Parti esportatriċi b'konnessjoni mas-sikurezza tal-katina tal-provvista kummerċjali.
3. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jiskambjaw informazzjoni dwar it-tekniki tal-gestjoni tar-riskju applikati mill-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom, waqt li jirrispettaw il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni u, kull meta jkun meħtieġ, jittrasferixxu l-għarfien.

ARTIKOLU 62

Operatur Ekonomiku Awtorizzat

Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-implimentazzjoni tal-kunċett ta' Operatur Ekonomiku Awtorizzat (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "AEO") skont id-WCO SAFE. Parti għandha tagħti stat ta' sikurezza ta' AEO u benefiċċji ta' faċilitar tal-kummerċ lill-operaturi li jilhqqu l-istandards ta' sikurezza doganali tagħha, skont il-leġislazzjoni domestika tagħha.

ARTIKOLU 63

Transitu

1. Il-Partijiet għandhom jiżguraw il-libertà ta' transitu mit-territorju tagħhom permezz tar-rotta l-izjed konvenjenti għat-transitu.
2. Kwalunkwe restrizzjoni, kontroll jew rekwiżit għandu jsegwi għan ta' ordni pubbliku legittimu, jkun nondiskriminatorju, proporzjonat u jiġi applikat b'mod uniformi.
3. Mingħajr hsara għall-kontroll doganali legittimu u s-sorveljanza ta' merkanzija fi transitu, il-Partijiet għandhom jaqblu li jittraffikaw fi transitu lejn u mit-territorju ta' kwalunkwe Parti, bi trattament mhux inqas favorevoli minn dak mogħti lit-traffiku fi transitu mit-territorju tagħha.

4. Il-Partijiet għandhom joperaw taħt reġimi ta' trasport doganali li jippermettu t-transitu ta' merkanzija mingħajr ħlas ta' dazji jew ħlasijiet oħra soġġett għall-ghoti ta' garanzija xierqa.
5. Il-Partijiet għandhom jippromwovu arrangamenti ta' transitu reġjonali bl-għan li jnaqqsu l-ostakli għall-kummerċ.
6. Il-Partijiet għandhom joqogħdu fuq u jużaw standards u strumenti internazzjonali rilevanti għat-transitu.
7. Il-Partijiet għandhom jiżguraw li jkun hemm kooperazzjoni u koordinazzjoni bejn l-awtoritajiet u l-aġenziji kkonċernati kollha fit-territorju tagħhom sabiex jiffaċilitaw it-traffiku fi transitu u jippromwovu l-kooperazzjoni transkonfinali.

ARTIKOLU 64

Relazzjonijiet mal-Komunità tan-Negozju

Il-Partijiet jaqblu:

- (a) li jiżguraw li l-leġislazzjoni u l-proċeduri relatati mad-dwana kif ukoll id-dazji, it-tariffi u l-ħlasijiet doganali jsiru disponibbli pubblikament, sakemm ikun possibbli permezz ta' mezzi elettronici, flimkien ma', meta jkun xieraq, l-ispejgazzjonijiet meħtieġa;

- (b) li jkun hemm, sakemm ikun possibbli, perjodu ta' zmien ragjonevoli bejn il-pubblikazzjoni ta' leġislazzjoni u proċeduri godda jew emendati relatati mad-dwana, kif ukoll dazji, tariffi jew hlasijiet doganali u d-dhul fis-sehh tagħhom;
- (c) li joffru lill-komunità tan-negozju opportunitajiet sabiex jagħmlu kummenti dwar proposti u proċeduri leġislattivi relatati mad-dwana. Għal dan il-fini, kull Parti għandha tistabbilixxi mekkaniżmi ta' konsultazzjoni bejn l-amministrazzjoni tagħha u l-komunità tan-negozju;
- (d) li jagħmlu disponibbli pubblikament avvizi rilevanti ta' natura amministrattiva, inklużi r-rekwiziti ta' aġenzija u l-proċeduri tad-dhul, is-sigħat tal-operat u l-proċeduri tal-operat għall-uffiċċji doganali fil-portijiet u l-punti tal-qsim tal-fruntieri, u punti ta' kuntatt għal mistoqsijiet għal informazzjoni;
- (e) li jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-operaturi u l-awtoritajiet rilevanti relatati mal-kummerċ permezz tal-użu ta' proċeduri mhux arbitrarji u aċċessibbli pubblikament, għall-ġlieda kontra l-frodi u l-attivitajiet illegali, sabiex itejbu s-sikurezza tal-katina tal-provvista u jiffaċilitaw il-kummerċ; u
- (f) sabiex jiżguraw li d-dwani rispettivi u r-rekwiziti u l-proċeduri relatati tagħhom ikomplu jilhq u l-htigijiet tal-komunità kummerċjali, bl-osservanza tal-aħjar prattici, u jibqgħu jzommu livell ta' restrizzjoni kummerċjali kemm jista' jkun baxx.

ARTIKOLU 65

Valutazzjoni Doganali

Il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VII tal-GATT 1994 (minn hawn 'il quddiem imsejjah 'Ftehim ta' Valutazzjoni Doganali") għandu jamministra r-regoli tal-valutazzjoni doganali applikati għall-kummerċ reċiproku bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 66

Kooperazzjoni Doganali

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu u jiffaċilitaw il-kooperazzjoni bejn l-amministrazzjonijiet doganali rispettivi tagħhom sabiex jiżguraw li l-għanijiet stabbiliti f'dan il-Kapitolu jintlaħqu, b'mod partikolari sabiex tiġi garantita s-simplifikazzjoni tal-proċeduri doganali u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ legittimu waqt li fl-istess hin jinżammu l-kapaċitajiet ta' kontroll tagħhom.
2. Il-kooperazzjoni skont il-paragrafu 1 għandha tiinkludi, fost affarijiet oħra:
 - (a) l-iskambju ta' informazzjoni li tikkonċerna l-leġislazzjoni, il-proċeduri u t-tekniki doganali fl-oqsma li ġejjin:
 - (i) is-simplifikazzjoni u l-modernizzazzjoni tal-proċeduri doganali; u

- (ii) ir-relazzjonijiet mal-komunità kummerċjali;
 - (b) l-iżvilupp ta' inizjattivi kongunti f'oqsma li dwarhom jintlaħaq qbil reċiproku; u
 - (c) il-promozzjoni tal-koordinazzjoni bejn aġenziji relatati.
3. Il-kooperazzjoni fil-qasam tal-infurzar doganali tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali min-naħa tal-awtoritajiet doganali għandha ssir skont it-Titolu VII (Proprjetà Intellettwali).

ARTIKOLU 67

Assistenza Reċiproka

L-amministrazzjonijiet tal-Partijiet għandhom jipprovdu assistenza amministrattiva reċiproka fil-kwistjonijiet doganali skont id-dispożizzjonijiet tal-Anness V (Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali).

ARTIKOLU 68

Sottokumitat dwar l-Iffaċilitar tal-Kummerċ u d-Dwana u r-Regoli tal-Orìgini

1. Il-Partijiet jistabbilixxu Sottokumitat dwar l-Iffaċilitar tal-Kummerċ u d-Dwana u r-Regoli tal-Orìgini, li jinkludi rappreżentanti ta' kull Parti. Is-Sottokumitat għandu jiltaqa' f'data u b'agenda li dwarhom ikun intlaħaq qbil minn qabel min-naħa tal-Partijiet u għandu jkun presedut għal perjodu ta' sena minn kull Parti fuq bażi rotattiva. Is-Sottokumitat għandu jirraporta lill-Kumitat għall-Kummerċ.
2. Is-Sottokumitat għandu, fost affarijiet oħra:
 - (a) jagħmel monitoraġġ tal-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Anness II (Dwar it-Tifsira tal-Kunċett tal-“Prodotti li Joriginaw” u l-Metodi ta' Kooperazzjoni Amministrattiva);
 - (b) jipprovdi forum għall-konsultazzjoni u d-diskussjoni fuq il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw id-dwana, inkluż b'mod partikolari l-proċeduri doganali, il-valutazzjoni doganali, ir-regimi tariffarji, in-nomenklatura doganali, il-kooperazzjoni doganali u l-assistenza amministrattiva reċiproka fil-kwistjonijiet doganali;
 - (c) jipprovdi forum għall-konsultazzjoni u d-diskussjoni ta' kwistjonijiet relatati ma' regoli tal-orìgini u l-kooperazzjoni amministrattiva;

- (d) itejjeb il-kooperazzjoni dwar l-iżvilupp, l-applikazzjoni u l-infurzar tal-proċeduri doganali, l-assistenza amministrattiva reċiproka fil-kwistjonijiet doganali, ir-regoli tal-orijini u l-kooperazzjoni amministrattiva;
- (e) jissottometti lill-Kumitat għall-Kummerċ proposti għal tibdil tal-Anness II (Dwar it-Tifsira tal-Kunċett tal-“Prodotti li Jorijinaw” u l-Metodi ta’ Kooperazzjoni Amministrattiva) għall-adozzjoni tagħhom;
- (f) jipprovdi forum għall-konsultazzjoni u d-diskussjoni ta’ talbiet għall-kumulu tal-orijini taħt l-Artikoli 3 u 4 tal-Anness II (Dwar it-Tifsira tal-Kunċett tal-“Prodotti li Jorijinaw” u l-Metodi ta’ Kooperazzjoni Amministrattiva);
- (g) jaħdem sabiex jilhaq soluzzjonijiet sodisfaċenti b’mod reċiproku meta jinholqu differenzi bejn il-Partijiet wara proċess ta’ verifika mwettaq skont l-Artikolu 31 tal-Anness II (Dwar it-Tifsira tal-Kunċett tal-“Prodotti li Jorijinaw” u l-Metodi ta’ Kooperazzjoni Amministrattiva);
- (h) jaħdem sabiex jilhaq soluzzjonijiet sodisfaċenti b’mod reċiproku meta jinholqu differenzi bejn il-Partijiet dwar il-klassifikazzjoni tariffarja tal-merkanzija. Jekk il-kwistjoni ma tigix solvuta waqt dawn il-konsultazzjonijiet, għandha tigi riferuta lill-Kumitat tas-Sistema Armonizzata tal-WCO. Deċizjonijiet bħal dawn għandhom ikunu jorbtu għall-Partijiet involuti.

3. Il-Partijiet jistgħu jaqblu li jagħmlu laqgħat *ad hoc* għal kooperazzjoni doganali jew għal regoli ta-l-origini u assistenza amministrattiva reċiproka.

ARTIKOLU 69

Assistenza Teknika fuq l-Iffaċilitar ta-l-Kummerċ u d-Dwana

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' assistenza teknika fil-qasam ta-l-iffaċilitar ta-l-kummerċ u d-dwana sabiex jiġu implimentati l-impenji stabbiliti f'dan il-Kapitolu.

2. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw b'mod partikolari, iżda mhux esklussivament, dwar:

- (a) it-titjib ta-l-kooperazzjoni istituzzjonali bejn il-Partijiet;
- (b) il-provvista ta' bini ta' kompetenza u kapaċità dwar kwistjonijiet legiżlattivi u tekniċi għall-iżvilupp u l-infurzar ta-l-legiżlazzjoni doganali;
- (c) l-applikazzjoni ta' tekniki doganali moderni, inkluż il-ġestjoni tar-riskju, deċiżjonijiet bil-quddiem li jorbtu, valutazzjoni doganali, proċeduri simplifikati għad-dhul u r-rilaxx ta' merkanzija, kontrolli ta' wara r-rilaxx, metodi ta' verifika ta-l-kontijiet korporattiva u AEO;

- (d) l-introduzzjoni ta' proċeduri u prattiċi li jirriflettu, sa l-punt li jkun prattikabbli, strumenti u standards internazzjonali applikabbli fil-qasam doganali u kummerċjali, inklużi r-regoli tad-WTO u l-istrumenti u l-istandards tal-WCO, *inter alia* il-Konvenzjoni Riveduta ta' Kyoto u l-WCO SAFE; u
- (e) is-simplifikazzjoni, l-armonizzazzjoni u l-awtomazzjoni tal-proċeduri doganali.

ARTIKOLU 70

Implimentazzjoni

Id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 59, sottoparagrafu 2 (f), u l-Artikolu 60 għandhom japplikaw għall-Perù sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

KAPITOLU 4

OSTAKOLI TEKNIČI GĦALL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 71

Għanijiet

L-għanijiet ta' dan il-Kapitolu huma:

- (a) li jiġi faċilitat u li jiżdied il-kummerċ fil-merkanzija u li jinkiseb aċċess effettiv għas-suq tal-Partijiet, bit-titjib tal-implimentazzjonijiet tal-*Ftehim WTO dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "Ftehim TBT");
- (b) li jiġi evitat il-ħolqien, u tiġi nkoraġġgata l-eliminazzjoni ta' ostakoli tekniċi żejda għall-kummerċ; u
- (c) li tittejjeb il-kooperazzjoni bejn il-Partijiet fil-kwistjonijiet koperti minn dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 72

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-kapitolu d-definizzjonijiet li jinsabu fl-Anness I tal-Ftehim TBT għandhom japplikaw.
2. Id-definizzjonijiet li ġejjin għandhom japplikaw ukoll:
 - “tikketta mhux permanenti” tfisser it-twaħħil ta' informazzjoni ma' prodott bl-użu ta' tikketti li jehlu, tikketti li jiddendlu jew tip ieħor ta' tikketta li tista' titneħħa, jew l-għeluq tal-informazzjoni fl-imballaġġ tal-prodott;
 - “tikketta permanenti”, tfisser it-twaħħil ta' informazzjoni ma' prodott billi titwaħħal fis-sod mal-prodott permezz ta' stampar, ħjata, inċiżjoni jew proċessi simili.

ARTIKOLU 73

Relazzjoni mal-Ftehim TBT

Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom taħt il-Ftehim TBT, li huwa inkorporat fi u magħmul parti integrali minn dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 74

Ambitu tal- Applikazzjoni

1. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu japplikaw għat-thejjija, l-adozzjoni u l-applikazzjoni ta' regolamenti u standards tekniċi u proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità, inkluż kwalunkwe emenda ta' dan jew zieda ma' dan, li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) speċifikazzjonijiet tax-xiri mhejjija minn entitajiet governattivi għar-rekwiżiti tal-produzzjoni jew tal-konsum ta' entitajiet bħal dawn; u
 - (b) mizuri sanitarji jew fitosanitarji.

ARTIKOLU 75

Kooperazzjoni u Faċilitar tal-Kummerċ

1. Il-Partijiet jaqblu li l-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet u l-entitajiet, kemm fis-settur privat kif ukoll dak pubbliku, involuti fir-regolament tekniku, l-istandardizzazzjoni, l-evalwazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni, il-metroloġġja u l-kontroll tal-fruntieri u s-sorveljanza tas-swieq, hija importanti għall-iffaċilitar tal-kummerċ bejn il-Partijiet. Għal dak il-fini l-Partijiet jimpenjaw ruħhom li:

- (a) jintensifikaw il-kooperazzjoni reċiproka sabiex jiffaċilitaw l-aċċess għas-swieq tagħhom u jżidu l-għarfien u l-fehim tas-sistemi rispettivi tagħhom;
- (b) jidentifikaw, jiżviluppaw u jippromwovu inizzjattivi li jiffaċilitaw il-kummerċ billi jikkunsidraw l-esperjenza rispettiva tagħhom. Dawn l-inizzjattivi jistgħu jinkludu, fost affarijiet oħra:
 - (i) l-iskambju ta' informazzjoni, esperjenzi u *data*, kooperazzjoni xjentifika u teknoloġika u l-użu ta' prattiki regolatorji tajba;
 - (ii) is-simplifikazzjoni tal-proċeduri taċ-ċertifikazzjoni u r-rekwiżiti amministrattivi stabbiliti minn standard jew regolament tekniku, u l-eliminazzjoni ta' dawk ir-rekwiżiti għar-registrazzjoni jew l-awtorizzazzjoni minn qabel li mhumiex meħtieġa skont id-dispożizzjonijiet tal-Ftehim TBT;

- (iii) xogħol indirizzat lejn il-possibbiltà li tigi konvertita, allinjata jew stabbilita l-ekwivalenza tar-regolamenti tekniċi u l-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità. L-ekwivalenza ma għandhiex timplika *a priori* kwalunkwe obbligu fuq il-Partijiet, sakemm ma jkunx hemm qbil esplicitu mod ieħor;
- (iv) l-eżaminazzjoni, f'reviżjoni regolatorja tal-gejjieni, tal-possibbiltà tal-użu tal-akkreditazzjoni jew tad-deżinjazzjoni bħala għodda għar-rikonoxximent tal-korpi għall-evalwazzjoni tal-konformità stabbiliti fit-territorju ta' Parti oħra; u
- (v) il-promozzjoni u l-faċilitazzjoni tal-kooperazzjoni u l-iskambju ta' informazzjoni bejn entitajiet pubbliċi jew privati rilevanti tal-Partijiet.

2. Meta Parti żżomm merkanzija li toriġina mit-territorju ta' Parti oħra f'port tad-dhul minhabba nuqqas ta' konformità perċepita ma' regolament tekniku, il-Parti li tkun qiegħda żżomm il-merkanzija għandha tinnotifika lill-importatur mingħajr dewmien bir-raġunijiet taż-żamma.

3. Parti, fuq talba ta' Parti oħra, għandha tagħti kunsiderazzjoni xierqa għall-proposti ta' Parti oħra bħal din għal kooperazzjoni skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 76

Regolamenti Tekniċi

1. Il-Partijiet għandhom jużaw l-istandards internazzjonali bħala l-bażi għat-thejjija tar-regolamenti tekniċi tagħhom minbarra jekk daww l-istandards internazzjonali jkunu mezz mhux effikaċi jew mhux xieraq għall-ilħuq tal-għan leġittimu li jkun qed jigi segwit. Parti għandha, fuq talba ta' Parti oħra, ttiprovdi r-raġunijiet għaliex ma tkunx użat l-istandards internazzjonali bħala bażi għat-thejjija tar-regolamenti tekniċi tagħha.
2. Fuq talba ta' Parti oħra interessata fl-iżvilupp ta' regolament tekniku simili, u sabiex tiġi minimizzata d-duplikazzjoni tal-ispejjeż, Parti għandha, safejn possibbli, ttiprovdi lill-Parti li tkun qiegħda tagħmel it-talba bi kwalunkwe informazzjoni, studju tekniku jew valutazzjoni tar-riskju jew dokument rilevanti ieħor disponibbli, bl-eċċezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali, li l-Parti tkun qagħdet fuqhom għall-iżvilupp ta' regolament tekniku bħal dan.

ARTIKOLU 77

Standards

1. Kull Parti tikkommetti ruhha li:
 - (a) iżżomm komunikazzjoni effettiva bejn l-awtoritajiet regolatorji tagħha u l-istituzzjonijiet tal-istandardizzazzjoni tagħha;
 - (b) tapplika d-*Deċiżjoni tal-Kumitat dwar il-Prinċipji għall-Iżvilupp tal-Istandards, il-Gwidi u r-Rakkomandazzjonijiet Internazzjonali fir-Rigward tal-Artikoli 2, 5 u l-Anness 3 tal-Ftehim* adottata mill-Kumitat tad-WTO dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ fit-13 ta' Novembru 2000, waqt li kien qed jiġi determinat jekk standard, gwida jew rakkomandazzjoni internazzjonali jeżistux fl-ambitu tat-tifsira tal-Artikoli 2 u 5 u fl-Anness 3 tal-Ftehim TBT;
 - (c) tinkoraġġixxi l-korpi tal-istandardizzazzjoni tagħha sabiex jikkooperaw mal-korpi tal-istandardizzazzjoni rilevanti ta' Parti oħra fl-attivitajiet tal-istandardizzazzjoni internazzjonali. Kooperazzjoni bħal din tista' ssir fil-korpi tal-istandardizzazzjoni internazzjonali jew f'livell reġjonali meta ssir stedina mill-korp korrispondenti tal-istandardizzazzjoni jew permezz ta' memoranda ta' ftehim bil-għan, fost affarijiet oħra, li jiġu żviluppati standards komuni;
 - (d) tagħmel skambju ta' informazzjoni dwar l-użu ta' standards min-naħa ta' Partijiet b'konnessjoni ma' regolamenti tekniċi u tiżgura, safejn possibbli, li l-istandards ma jkunux mandatorji;

- (e) tagħmel skambju ta' informazzjoni dwar il-proċess ta' standardizzazzjoni ta' kull Parti u l-punt safejn isir użu ta' standards internazzjonali, reġjonali jew sottoreġjonali bħala l-bażi għal standards nazzjonali; u
 - (f) tagħmel skambju ta' informazzjoni ġenerali dwar ftehimiet ta' kooperazzjoni konklużi ma' pajjiżi terzi dwar kwistjonijiet ta' standardizzazzjoni.
2. Kull Parti għandha tirrakkomanda li l-korpi non-governattivi tal-istandardizzazzjoni li jinsabu fit-territorju tagħha josservaw id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 78

Evalwazzjoni tal-Konformità u Akkreditazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li hemm medda wiesgħa ta' mekkanizmi sabiex jiffaċilitaw l-aċċettazzjoni fit-territorju ta' Parti tar-riżultati tal-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità imwettqa fit-territorju ta' Parti oħra. Skont kif xieraq, il-Partijiet jistgħu jaqblu:
- (a) dwar l-aċċettazzjoni ta' dikjarazzjoni ta' konformità mill-fornitur;
 - (b) dwar l-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità tal-korpi li jinsabu fit-territorju ta' Parti oħra;

- (c) li korp għall-evalwazzjoni tal-konformità li jinsab fit-territorju ta' Parti jista' jidhol fi ftehimiet dwar ir-rikonoxximent volontarju ma' korp għall-evalwazzjoni tal-konformità li jinsab fit-territorju ta' Parti oħra għall-aċċettazzjoni tar-risultati tal-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità tiegħu;
- (d) dwar id-deżinjazzjoni ta' korpi għall-evalwazzjoni tal-konformità li jinsabu fit-territorju ta' Parti oħra; u
- (e) dwar l-adozzjoni ta' proċeduri ta' akkreditazzjoni għall-kwalifika tal-korpi għall-evalwazzjoni tal-konformità li jinsabu fit-territorju ta' Parti oħra.

2. Għal dak il-fini il-Partijiet jikkommettu ruħhom li:

- (a) jizguraw li l-korpi non-governattivi użati fl-evalwazzjoni tal-konformità jistgħu jikkompetu;
- (b) jippromwovu l-aċċettazzjoni fil-proċessi tal-evalwazzjoni tal-konformità tar-risultati maħruġa minn korpi rikonoxxuti taht ftehim ta' akkreditazzjoni multilaterali jew permezz ta' ftehim milhuq bejn xi wħud mill-korpi għall-evalwazzjoni tal-konformità tagħhom;
- (c) jikkunsidraw il-bidu ta' negozjati sabiex jilhqu ftehimiet li jiffaċilitaw l-aċċettazzjoni fit-territorji tagħhom tar-risultati tal-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità mwettqa minn korpi li jinsabu fit-territorju ta' Parti oħra, meta jkun fl-interess tal-Partijiet u jkun ġustifikat ekonomikament; u

- (d) jinkoraġġixxu l-korpi għall-valutazzjoni tal-konformità tagħhom li jieħdu sehem fi ftehimiet mal-korpi għall-valutazzjoni tal-konformità ta' Parti oħra għall-aċċettazzjoni ta' riżultati tal-evalwazzjoni tal-konformità.

ARTIKOLU 79

Proċeduri ta' Trasparenza u Notifika

1. Kull Parti għandha tittrażmetti b'mod elettroniku lill-punti ta' kuntatt stabbiliti fl-Artikolu 10 tal-Ftehim TBT, direttament jew permezz tas-Segretarjat WTO, ir-regolamenti tekniċi proposti tagħha u l-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità jew dawk adottati sabiex jiġu indirizzati problemi urġenti ta' sigurtà, saħħa, ħarsien tal-ambjent jew sikurezza nazzjonali, li jinholqu jew li jheddu li jinholqu, skont il-Ftehim TBT. It-trażmissjoni elettronika ta' regolamenti tekniċi u proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità għandha tinkludi link elettroniku ma', jew kopja ta', it-test sħiħ tad-dokument li jwassal għan-notifika.
2. Kull Parti għandha wkoll tippubblika jew tittrażmetti b'mod elettroniku dawk l-abbozzi jew proposti għal regolamenti tekniċi u proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità jew dawk adottati sabiex jiġu indirizzati problemi urġenti ta' sigurtà, saħħa, ħarsien tal-ambjent jew sikurezza nazzjonali, li jinholqu jew qegħdin jheddu li jinholqu, li huma skont il-kontenut tekniku tal-istandards internazzjonali rilevanti.

3. Skont il-paragrafi 1 u 2, kull Parti għandha tagħti perjodu ta' mill-inqas 60 jum, u fejn ikun possibbli 90 jum, mid-data tat-trażmissjoni elettronika tar-regolamenti tekniċi proposti u l-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità sabiex b'hekk il-Partijiet l-oħra u persuni oħra interessati jkunu jistgħu jissottomettu kummenti bil-miktub. Parti għandha tagħti kunsiderazzjoni pozittiva għal talbiet raġjonevoli sabiex jiġi estiz il-perjodu li fih ikunu jistgħu isiru kummenti.
4. Parti għandha tagħti kunsiderazzjoni xierqa lill-kummenti riċevuti minn Parti oħra meta regolament tekniku propost jiġi sottomess għall-kunsiderazzjoni pubblika u, fuq talba ta' Parti oħra, tipprovdi tweġibiet bil-miktub għall-kummenti magħmula minn Parti oħra bhal din.
5. Kull Parti għandha tippubblika jew tagħmel disponibbli lill-pubbliku, f'forma stampata jew elettronika, it-tweġibiet tagħha għall-kummenti sinifikanti riċevuti mhux iktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku finali jew il-proċedura tal-evalwazzjoni tal-konformità.
6. Kull Parti għandha, fuq talba ta' Parti oħra, tipprovdi informazzjoni dwar ir-regolament tekniku jew il-proċedura tal-evalwazzjoni tal-konformità li l-Parti tkun adottat jew tipproponi li tadotta.
7. Il-perjodu ta' żmien bejn il-pubblikazzjoni u d-dhul fis-seħh ta' regolamenti tekniċi u proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità ma għandux ikun inqas minn sitt xhur, sakemm ma jidhirx li mhuwiex fattibbli li jintlaħqu l-għanijiet leġittimi f'dak il-perjodu. Parti għandha tagħti kunsiderazzjoni pozittiva għal talbiet raġjonevoli għal estensjoni ta' dan il-perjodu.

8. Il-Partijiet għandhom jiżguraw li r-regolamenti tekniċi kollha u l-proċeduri ta-l-evalwazzjoni ta-l-konformità adottati u li huma fis-seħh ikunu disponibbli pubblikament fuq websajt uffiċjali mingħajr ħlas, b'mod li jkunu jistgħu jinstabu u jkunu aċċessibbli b'mod faċli. Jekk ikun xieraq, għandhom ukoll jiġu pprovduti gwidi dwar l-applikazzjoni ta' regolamenti tekniċi meta dawn ikunu jeżistu.

ARTIKOLU 80

Kontroll ta-l-Konfini u Sorveljanza tas-Suq

Il-Partijiet jikkommettu ruħhom li:

- (a) jiskambjaw informazzjoni u esperjenzi dwar l-attivitajiet tagħhom ta' kontroll ta-l-konfini u sorveljanza tas-swieq, minbarra f'dawk il-każijiet li fihom id-dokumentazzjoni hija kunfidenzjali; u
- (b) jiżguraw li l-attivitajiet ta-l-kontroll ta-l-konfini u tas-sorveljanza tas-swieq isiru mill-awtoritajiet kompetenti, fejn għal dan il-fini dawn l-awtoritajiet jistgħu jużaw korpi akkreditati, deżinjati jew delegati, sabiex jiġu evitati l-konflitti ta' interess bejn dawn il-korpi u l-operaturi ekonomiċi soġġetti għall-kontroll jew s-sorveljanza.

ARTIKOLU 81

Immarkar u Tikkettar

1. Meta Parti tirrikjedi immarkar jew tikkettar mandatorju ta' prodotti:
 - (a) l-immarkar jew it-tikkettar permanenti għandu jkun meħtieġ biss meta l-informazzjoni tkun rilevanti għall-konsumaturi jew l-utenti tal-prodott jew sabiex tiġi indikata l-konformità tal-prodott mar-rekwiziti tekniċi mandatorji;
 - (b) tista' tkun meħtieġa informazzjoni addizzjonali fuq l-imballaġġ jew il-pakkett tal-prodott permezz ta' tikketti mhux permanenti, meta dan ikun meħtieġ sabiex tiġi żgurata s-sorveljanza tas-swieq min-naħa tal-awtoritajiet kompetenti;
 - (c) b'konnessjoni mal-informazzjoni msemmija fis-sottoparagrafu (b), meta r-regoli applikabbli jkunu qegħdin jiġu riveduti, Parti b'hal din għandha teżamina l-possibbiltà li tirrikjedi li l-informazzjoni tiġi provvduta permezz ta' mezzi oħra;
 - (d) sakemm ma jkunx meħtieġ fid-dawl tar-riskju tal-prodotti għas-saħħa jew il-ħajja tal-bniedem, l-annimali jew il-pjanti, l-ambjent jew is-sikurezza nazzjonali, Parti b'hal din ma għandhiex tirrikjedi l-approvazzjoni, ir-registrazzjoni jew iċ-ċertifikazzjoni ta' tikketti jew immarkar b'hal prekundizzjoni għall-bejgħ fis-swieq rispettivi tagħhom. Dan is-sottoparagrafu huwa mingħajr ħsara għall-miżuri adottati minn Parti skont ir-regoli domestiċi tagħha għall-verifika tal-konformità tat-tikketti mar-rekwiziti mandatorji, u l-miżuri meħuda għall-kontroll tal-prattiki li jistgħu iqarrqu bil-konsumaturi;

- (e) meta Parti tirrikjedi l-użu ta' numru tal-identità mill-operatur ekonomiku, dan għandu jinhareġ mingħajr dewmien żejjed;
 - (f) bil-kundizzjoni li ma tkunx qarrieqa, kontradittorja jew li toħloq konfużjoni b'konnessjoni mal-informazzjoni meħtieġa fil-pajjiż tad-destinazzjoni tal-merkanzija, Parti bħal din tista' tippermetti:
 - (i) informazzjoni f'isla oħra minbarra l-isla meħtieġa fil-pajjiż tad-destinazzjoni tal-merkanzija;
 - (ii) nomenklaturi, pittogrammi, simboli jew grafiki internazzjonali, u
 - (iii) informazzjoni addizzjonali għal dik meħtieġa fil-pajjiż tad-destinazzjoni tal-merkanzija.
 - (g) meta l-għanijiet legittimi stabbiliti fil-Ftehim TBT ma jiġux kompromessi, Parti bħal din għandha taħdem sabiex taċċetta tikketti mhux permanenti jew li jistgħu jitneħħew, jew sabiex l-informazzjoni tingħata permezz tal-manwal, l-imballaġġ jew il-pakkett tal-prodott minflok ma tiġi stampata fuq jew titwagħhal b'mod fiżiku mal-prodott.
2. Meta Parti tirrikjedi mmarrar jew tikkettar ta' tessuti, hwejjeg jew xedd tas-saqajn, Parti bħal din:
- (a) tista' tirrikjedi biss li l-informazzjoni li għajja tiġi mmarrata jew ittikkettata b'mod permanenti:
 - (i) fil-każ ta' tessuti jew hwejjeg: Il-kontenut tal-fibra, il-pajjiż tal-orijini, l-istruzzjonijiet dwar is-sigurtà għal użi speċifiċi u struzzjonijiet dwar il-kura; u

- (ii) fil-każ tax-xedd tas-saqajn: il-materjali predominanti tal-partijiet ewlenin, l-istruzzjonijiet dwar is-sigurtà għall-użi speċifiċi u l-pajjiż tal-origini;

(b) ma għandhiex tistabbilixxi:

- (i) rekwiziti dwar il-karatteristiċi fiżiċi jew id-disinn ta' tikketta mingħajr ħsara għal kwalunkwe miżura meħuda minn Parti bħal din għall-ħarsien tal-konsumaturi minn reklamar qarrieqi;
- (ii) obbligu sabiex tittikketta b' mod permanenti hwejjeg li d-daqs tagħhom jagħmel dan diffiċli jew inaqas il-valur tagħhom; u
- (iii) għall-merkanzija mibjugħa f'pari, obbligu tat-tikkettar taż-żewġ partijiet meta dawn ikunu tal-istess materjal u disinn.

3. Il-Partijiet għandhom japplikaw dan l-Artikolu mhux iktar tard minn sena mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 82

Assistenza Teknika u Bini tal-Kapaċitajiet Relatati mal-Kummerċ

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' assistenza teknika u l-bini ta' kapaċitajiet relatati mal-kummerċ fl-iffaċilitar tal-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, li għandhom jiffokaw fuq, fost affarijiet oħra:

- (a) il-bini ta' kapaċitajiet tal-istituzzjonijiet nazzjonali, l-infrastruttura u t-tagħmir tekniċi tagħhom, u t-taħriġ tar-riżorsi umani;
- (b) il-promozzjoni u l-faċilitazzjoni tal-partekipazzjoni f'korpi internazzjonali rilevanti għal dan il-Kapitolu; u
- (c) it-trawwim ta' relazzjonijiet bejn il-korpi tal-istandardizzazzjoni, ir-regolamenti tekniċi, l-evalwazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni, il-metrologija, il-kontroll tal-konfini u s-sorveljanza tas-swieq tal-Partijiet.

ARTIKOLU 83

Sottokomitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ

1. Il-Partijiet jistabbilixxu Sottokomitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ, li jinkludi rappreżentanti ta' kull Parti.

2. Is-Sottokumitat għandu:

- (a) jagħmel segwitu u jivvaluta l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta', u l-konformità ma', dan il-Kapitolu;
- (b) jindirizza b' mod adegwat kwalunkwe kwistjoni mqajma minn Parti li tkun relatata ma' dan il-Kapitolu u l-Ftehim TBT.
- (c) jikkontribwixxi għall-identifikazzjoni tal-prijoritajiet dwar kwistjonijiet ta' kooperazzjoni u l-programmi ta' assistenza teknika fil-qasam tal-istandards, ir-regolamenti tekniċi, il-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni, il-metrologija, il-kontroll tal-konfini u s-sorveljanza tas-suq u jeżamina l-progress jew ir-risultati miksuba;
- (d) jiskambja informazzjoni dwar ix-xogħol magħmul fil-fora non-governattivi, reġjonali u multilaterali involuti f'attivitajiet konnessi mal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità;
- (e) fuq talba ta' Parti, jikkonsulta dwar kwalunkwe kwistjoni li tinholq taħt dan il-Kapitolu u l-Ftehim TBT;
- (f) jistabbilixxi, meta jkun meħtieġ li jintlaħqu l-għanijiet ta' dan il-Kapitolu, gruppi ta' hidma sabiex isolvu kwistjonijiet speċifiċi relatati ma' dan il-Kapitolu u l-Ftehim TBT, billi jiddefinixxi b'mod ċar l-ambitu u r-responsabbiltajiet ta' dawk il-gruppi ta' hidma;

- (g) jiffacilita, kif xieraq, id-djalogu u l-kooperazzjoni bejn ir-regolaturi skont dan il-Kapitolu;
- (h) skont l-Artikolu 75 subparagrafu 1(b) ta' dan il-Kapitolu, ifassal programm tax-xogħol dwar kwistjonijiet ta' interess reċiproku għall-Partijiet, li għandu jigi rivedut perjodikament;
- (i) jespjora l-kwistjonijiet l-oħra kollha relatati ma' dan il-Kapitolu li jistgħu jgħinu jtejbu l-aċċess għas-swieq ta l-Partijiet;
- (j) jirrevedi dan il-Kapitolu fid-dawl ta' kwalunkwe żvilupp taħt il-Ftehim TBT u tad-deċizjonijiet jew ir-rakkomandazzjonijiet ta l-Kumitat WTO dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ, u jaġmेल suġġerimenti dwar emendi possibbli għal dan il-Kapitolu;
- (k) jinforma, jekk dan jigi meqjus xieraq, lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (l) jieħu kwalunkwe azzjoni oħra li l-Partijiet jikkunsidraw li jkunu jistgħu jassistuhom fl-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u ta l-Ftehim TBT u fil-facilitazzjoni ta l-kummerċ.

3. Sabiex tiġi faċilitata l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, ir-rappreżentant ta' kull Parti fis-Sottokumitat għandu jkun responsabbli għall-koordinazzjoni mal-istituzzjonijiet ta l-gvern ċentrali, l-istituzzjonijiet pubbliċi lokali, l-istituzzjonijiet non-governattivi u l-persuni xierqa fit-territorju ta' Parti bħal din; u, fuq talba ta' Parti oħra, jistedinhom sabiex jipparteċipaw fil-laqgħat tas-Sottokumitat. Ir-rappreżentant ta l-Partijiet għandu jikkomunika dwar kwalunkwe kwistjoni relatata ma' dan il-Kapitolu.

4. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, il-konsultazzjonijiet skont is-sottoparagrafu 2(e) għandhom jikkostitwixxu l-konsultazzjonijiet taħt l-Artikolu 301, bil-kundizzjoni li jilhqu r-
rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 9 ta' dak l-Artikolu.

5. Is-Sottokumitat jista' jiltaqa' f'sessjonijiet fejn jipparteċipaw il-Parti UE u Pajjiż Andin
firmatarju wieħed, dwar kwistjonijiet konnessi esklussivament mar-rapporti bilaterali bejn il-Parti
UE u Pajjiż Andin firmatarju bħal dan. Jekk Pajjiż Andin firmatarju ieħor jesprimi interess fil-
kwistjoni li tkun se tiġi diskussa f'sessjoni bħal din, jista' jipparteċipa fis-sessjoni bil-kundizzjoni li
qabel ikun hemm il-qbil ta' l-Parti UE u l-Pajjiż Andin firmatarju kkonċernat.

6. Sakemm il-Partijiet ma jilhqux qbil mod ieħor, is-Sottokumitat għandu jiltaqa' mill-inqas
darba fis-sena. Il-laqgħat jistgħu jsiru b'mod personali, jew b'mezzi oħra approvati mill-Partijiet.

ARTIKOLU 84

Skambju ta' Informazzjoni

1. Kwalunkwe informazzjoni jew spjegazzjoni mogħtija fuq talba ta' Parti skont id-
dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu għandha tingħata f'forma stampata jew f'forma elettronika fi
żmien 60 jum, li jistgħu jiġu estiżi b'gustifikazzjoni minn qabel mill-Parti li tkun qiegħda tirraporta.

2. Fir-rigward tal-mistoqsijiet li l-punti fejn jitressqu l-mistoqsijiet għandhom ikunu mhejjja li jwieġbu u l-ġestjoni u l-ipproċessar ta' talbiet bħal dawn, skont l-Artikolu 10 tal-Ftehim TBT jew skont dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom japplikaw ir-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat WTO dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ adottati fl-4 ta' Ottubru 1995.

KAPITOLU 5

MIŻURI SANITARJI U FITOSANITARJI

ARTIKOLU 85

Għanijiet

L-għanijiet ta' dan il-Kapitolu huma:

- (a) il-ħarsien tal-ħajja u s-saħħa tal-bniedem, l-annimali jew il-pjanti fit-territorju tal-Partijiet, waqt li jiġi faċilitat il-kummerċ bejn il-Partijiet fil-qasam tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji (minn hawn 'il quddiem imsejha “miżuri SPS”);

- (b) il-kollaborazzjoni għal aktar implimentazzjoni tal-Ftehim WTO dwar l-Applikazzjoni ta' Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Ftehim SPS”);
- (c) li jiġi żgurat li l-miżuri SPS ma jikkostitwixxux ostakoli mhux ġustifikati għall-kummerċ bejn il-Partijiet;
- (d) l-iżvilupp ta' mekkaniżmi u proċeduri mmirati għas-soluzzjoni b'mod effiċjenti tal-problemi li jinholqu bejn il-Partijiet bħala konsegwenza tal-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' miżuri SPS;
- (e) l-infurzar mill-ġdid tal-komunikazzjoni u l-kollaborazzjoni bejn il-awtoritajiet kompetenti tal-Partijiet dwar kwistjonijiet sanitarji u fitosanitarji;
- (f) li tiġi faċilitata l-implimentazzjoni tat-trattament speċjali u differenzjali, b'kunsiderazzjoni tal-assimetriji bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 86

Drittijiet u Obbligi

Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom taħt il-Ftehim SPS. Il-Partijiet huma wkoll soġġetti għad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 87

Ambitu tal- Applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu għandu japplika għal kwalunkwe miżura SPS li tista', b'mod dirett jew indirett, taffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet.
2. Dan il-Kapitolu ma għandux japplika għall-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri tal-valutazzjoni tal-konformità definiti fil-Ftehim TBT, minbarra meta jirreferu għall-miżuri SPS.
3. B'mod addizzjonali, dan il-Kapitolu għandu japplika għall-kollaborazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwistjonijiet ta' benessri tal-annimali.

ARTIKOLU 88

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu għandhom japplikaw id-definizzjonijiet tal-Anness A tal-Ftehim SPS.
2. Il-Partijiet jistgħu jilhqgħu ftehim dwar definizzjonijiet oħra għall-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, billi jikkunsidraw il-glossarji u d-definizzjonijiet tal-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti.

ARTIKOLU 89

Awtoritajiet Kompetenti

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, l-awtoritajiet kompetenti ta' kull Parti huma daww imnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness VI (Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji). Il-Partijiet għandhom jgħarrfu lil xulxin bi kwalunkwe bdil ta' dawn l-awtoritajiet kompetenti.

ARTIKOLU 90

Prinċipji Ġenerali

1. Il-mizuri SPS ma għandhomx jintużaw bħala ostakoli mhux ġustifikati għall-kummerċ bejn il-Partijiet.
2. Il-proċeduri stabbiliti taħt l-ambitu ta' dan il-Kapitolu għandhom jiġu applikati:
 - (a) b'mod trasparenti,
 - (b) mingħajr dewmien żejjed; u
 - (c) f'kundizzjonijiet u rekwiżiti, inklużi spejjeż, li ma għandhomx ikunu oġġa mill-ispiza effettiva tas-servizz u jkunu ekwi in konnessjoni ma' kwalunkwe tariffi imposti fuq prodotti domestiċi simili tal-Partijiet.

3. Il-Partijiet ma għandhomx jużaw il-proċeduri msemmija fil-paragrafu 2 u lanqas it-talbiet għal informazzjoni addizzjonali sabiex idewmu l-aċċess tal-prodotti importati fis-swieq tagħhom mingħajr ġustifikazzjoni xjentifika u teknika.

ARTIKOLU 91

Rekwiżiti ta' Importazzjoni

1. Ir-rekwiżiti ġenerali tal-importazzjoni ta' Parti għandhom japplikaw għall-prodotti ta' Parti oħra.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-prodotti esportati lejn Parti oħra jilhqgħu r-rekwiżiti sanitarji u fitosanitarji tal-Parti li timporta.
3. Il-Parti li timporta għandha tiżgura li l-kundizzjonijiet tal-importazzjoni tagħha jiġu applikati b'mod proporzjonali u mhux diskriminatorju.
4. Kwalinkwe tibdil tar-rekwiżiti tal-importazzjoni ta' Parti għandu jikkunsidra l-istabbiliment ta' perjodu tranżitorju, skont in-natura tat-tibdil, sabiex tiġi evitata l-interruzzjoni tal-fluss kummerċjali ta' prodotti u l-Parti li tesporta tkun tista' taġġusta l-proċeduri tagħha għal tibdil bħal dan.

5. Meta valutazzjoni tar-riskju tiġi inkluża minn Parti li timporta fir-rekwiżiti tal-importazzjoni tagħha, dik il-Parti għandha minnufih tibda din il-valutazzjoni u tgħarraf lill-Parti li tesporta bil-perjodu ta' żmien meħtieġ għal valutazzjoni bħal din.
6. Meta l-Parti li timporta tkun ikkonkludiet li l-prodotti ta' Parti li tesporta jilhqur rekwiżiti sanitarji u fitosanitarji tagħha, Parti bħal din għandha tawtorizza l-importazzjoni ta' prodotti bħal dawn fi żmien 90 jum tax-xogħol¹ wara d-data li fiha tkun intlaħqet konkluzjoni bħal din.
7. It-tariffi tal-ispezzjoni jistgħu ikopru biss l-ispejjeż magħmula mill-awtorità kompetenti waqt it-tweġġ ta' verifika tal-importazzjoni. It-tariffi tal-ispezzjoni għandhom ikunu ekwi meta mqabbla mat-tariffi imposti għall-ispezzjoni ta' prodotti domestiċi simili.
8. Il-Parti li timporta għandha tgħarraf lill-Parti li tesporta mill-iktar fis possibbli bi kwalunkwe tibdil li jikkonċerna t-tariffi, inklużi r-raġunijiet għal tibdil bħal dan.

ARTIKOLU 92

Proċeduri tal-Importazzjoni

1. Għall-importazzjoni ta' prodotti tal-annimali, il-Parti li tesporta għandha tgħarraf lill-Parti li timporta bil-lista tal-istabbilimenti tagħha li jilhqur rekwiżiti tal-Parti li timporta.

¹ Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "jiem tax-xogħol" tfisser jiem tax-xogħol fil-Parti li għaliha tapplika l-iskadenza.

2. Fuq talba ta' Parti li tesporta li magħha jkun hemm il-garanziji xierqa, il-Parti li timporta għandha tapprova l-istabbilimenti msemmija fil-paragrafu 3 ta' Appendiċi 2 ta' Anness VI (Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji) li jinsabu fit-territorju ta' Parti li tesporta mingħajr ma ssir spezzjoni minn qabel ta' l-istabbilimenti individwali. Approvazzjoni bħal din għandha tkun konsistenti mal-kundizzjonijiet u d-dispożizzjonijiet stabbiliti fl-Appendiċi 2 ta' Anness VI (Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji) u hija limitata għal daww il-kategoriji ta' prodotti li għalihom huma awtorizzati l-importazzjonijiet.
3. Minbarra meta tkun meħtieġa informazzjoni addizzjonali, il-Parti li timporta għandha, skont il-proċeduri legali applikabbli tagħha, tadotta l-miżuri leġislattivi jew amministrattivi meħtieġa sabiex jiġu permessi l-importazzjonijiet ta' prodotti mill-istabbilimenti msemmija fil-paragrafu 2, fi żmien 40 jum tax-xogħol wara d-data tar-riċevuta tat-talba msemmija fil-paragrafu 2.
4. Is-Sottokomitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ is-“Sottokomitat SPS”) jista' jibdel ir-rekwiżiti u d-dispożizzjonijiet għall-approvazzjoni ta' stabbilimenti għall-prodotti li joriginaw mill-annimali ta' Partijiet. It-tibdil korrispondenti ta' Appendiċi 2 ta' Anness VI (Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji) għandu jiġi adottat mill-Komitat għall-Kummerċ.
5. Il-Parti importatriċi għandha tissottometti b'mod regolari rekord ta' każidiet ta' kunsinni, inkluża informazzjoni dwar in-nuqqas ta' konformitajiet li fuqhom ikunu bbażati l-każidiet.

ARTIKOLU 93

Verifiki

1. Sabiex tinzamm il-fiduċja fl-implimentazzjoni effettiva tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, kull Parti, fl-ambitu ta' dan il-Kapitolu, għandu jkollha d-dritt li:
 - (a) tagħmel verifika, skont il-Linji Gwida stabbiliti taħt l-Appendiċi 3 tal-Anness VI (Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji), tas-sistema kollha tal-kontroll jew ta' parti minnha tal-awtoritajiet ta' Parti oħra; l-ispejjeż ta' verifika bħal din għandhom jaqgħu fuq il-Parti li tkun qiegħda tagħmel il-verifika; u
 - (b) tirċievi informazzjoni mill-Partijiet l-oħra dwar is-sistema tal-kontroll tagħhom u r-risultati tal-kontrolli magħmula taħt dik is-sistema.
2. Parti li tkun qiegħda tagħmel verifika taħt dan l-Artikolu fit-territorju ta' Parti oħra għandha ttipprovdi lil dik il-Parti bir-risultati u l-konkluzjonijiet ta' verifika bħal din.
3. Meta l-Parti li timporta tiddeċiedi li tagħmel żjara ta' verifika lil Parti li tesporta, żjara bħal din għandha tiġi notifikata lill-Parti li tesporta mill-inqas 60 jum tax-xogħol qabel ma titwettaq verifika bħal din, minbarra f'każijiet ta' emerġenza jew fejn il-Partijiet ikkonċernati jaqblu mod ieħor. Il-Partijiet ikkonċernati għandhom jilhqqu qbil bejniethom dwar kwalunkwe bdil fi żjara bħal din.

ARTIKOLU 94

Miżuri Konnessi mas-Saħħa tal-Annimali u l-Pjanti

1. Il-Partijiet għandhom jirrikonoxxu l-kunċett ta' żoni ħielsa minn pesti u mard, u żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard, skont il-Ftehim SPS, u l-istandards, il-linji gwida jew ir-rakkomandazzjonijiet tal-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali (minn hawn 'il quddiem imsejha "OIE") u tal-Konvenzjoni Internazzjonali dwar il-Protezzjoni tal-Pjanti (minn 'il quddiem imsejha "IPPC").
2. Skont il-paragrafu 1, is-Sottokomitat SPS għandu jistabbilixxi proċedura xierqa għar-rikonoxximent ta' żoni ħielsa mill-pesti u l-mard, u żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard, b'kunsiderazzjoni ta' kwalunkwe standard, linja gwida jew rakkomandazzjoni internazzjonali rilevanti. Proċedura bħal din għandha tinkludi sitwazzjonijiet relatati ma' tifqighat ta' mard u infestazzjonijiet mill-ġdid.
3. Waqt id-determinazzjoni taż-żoni msemmija fil-paragrafi 1 u 2, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw fatturi bħal-lokalità ġeografika, l-ekosistemi, is-sorveljanza epidemjoloġika, u l-effettività tal-kontrolli sanitarji jew fitosanitarji f'dik iż-żona.
4. Il-Partijiet għandhom jistabbilixxu kooperazzjoni stretta dwar id-determinazzjoni ta' żoni ħielsa mill-pesti u l-mard, u żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard, b'għan li tinkiseb kunfidenza fil-proċeduri segwiti minn kull Parti għad-determinazzjoni ta' żoni ħielsa mill-pesti u l-mard, u żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard.

5. Meta jkunu qegħdin jiġu determinati żoni ħielsa mill-pesti u l-mard, u żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard, kemm għall-ewwel darba kif ukoll wara tifqigha ta' marda tal-annimali jew l-introduzzjoni mill-ġdid ta' pesti tal-pjanti, il-Parti li timporta għandha bħala prinċipju tibbaża d-determinazzjoni tagħha tal-istat tas-saħħa tal-annimali u l-pjanti tal-Parti li tesporta jew partijiet ta' din, fuq l-informazzjoni mogħtija mill-Parti li tesporta skont il-Ftehim SPS u l-istandards OIE u IPPC, u għandha tikkunsidra d-determinazzjoni magħmula mill-Parti li tesporta.

6. Fl-eventwalità li Parti li timporta ma tirrikonoxxix iż-żoni determinati minn Parti li tesporta bħala żoni ħielsa mill-pesti u l-mard jew żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard, il-Parti li timporta, fuq talba tal-Parti li tesporta, għandha tagħti informazzjoni li fuq il-bażi tagħha tkun ittiegħdet deċiżjoni bħal din, u/jew iżżomm konsultazzjonijiet, malajr kemm jista' jkun, sabiex tivvaluta soluzzjoni alternattiva possibbli li dwarha jkun intlaħaq qbil.

7. Il-Parti li tesporta għandha tagħti biżżejjed evidenza ta' dan sabiex turi b' mod oġġettiv lill-Parti li timporta li ż-żoni speċifiċi huma, u probabbilment jibqgħu, żoni ħielsa mill-pesti u l-mard jew żoni ta' prevalenza baxxa ta' pesti u mard, skont il-każ. Għal dan il-ghan, fuq talba, Parti li tesporta bħal din għandha tagħti aċċess raġjonevoli lill-Parti li timporta għal spezzjoni, ittestjar u proċeduri rilevanti oħra.

8. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-prinċipju ta' kompartmentalizzazzjoni tal-OIE u l-prinċipju tal-postijiet ta' produzzjoni ħielsa mill-pesti tal-IPPC. Is-Sottokumitat SPS għandu jivvaluta kwalunkwe rakkomandazzjoni fil-gejjieni tal-OIE jew l-IPPC dwar il-kwistjoni u għandu jagħmel rakkomandazzjonijiet skont il-każ.

ARTIKOLU 95

Ekwivalenza

Is-Sottokumitat SPS jista' jizviluppa dispożizzjonijiet dwar l-ekwivalenza u għandu jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ skont il-każ. Dan is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi wkoll il-proċedura għar-rikonoxximent tal-ekwivalenza.

ARTIKOLU 96

Trasparenza u Skambju ta' Informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom:

- (a) ifittxu t-trasparenza għal dak li jirrigwarda l-miżuri SPS applikabbli għall-kummerċ u, b'mod partikolari, għar-rekwiżiti SPS applikati għall-importazzjonijiet tal-Partijiet l-oħra;
- (b) itejbu l-fehim reċiproku tal-miżuri SPS ta' kull Parti u l-applikazzjoni tagħhom;
- (c) jiskambjaw informazzjoni dwar kwistjonijiet relatati mal-izvilupp u l-applikazzjoni ta' miżuri SPS, inkluż il-progress dwar evidenza xjentifika ġdida li tkun disponibbli, li jaffettwaw jew jistgħu jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet, bl-għan li jiġu minimizzati l-effetti kummerċjali negattivi;

- (d) jikkomunikaw, fuq talba ta' Parti u fi żmien 15-il jum tax-xogħol wara d-data ta' talba bħal din, ir-rekwiżiti li japplikaw għall-importazzjoni ta' prodotti speċifiċi, inkluż jekk tkun meħtieġa valutazzjoni tar-riskju;
- (e) jikkomunikaw, fuq talba ta' Parti l-istat tal-proċedura għall-awtorizzazzjoni tal-importazzjoni ta' prodotti speċifiċi.

2. Il-punti tal-kuntatt tal-Partijiet għall-iskambju tal-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu huma mnizzla fl-Appendiċi 4 tal-Anness VI (Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji). L-informazzjoni għandha tintbagħat bil-posta, permezz ta' faks jew posta elettronika. L-informazzjoni mibgħuta permezz tal-posta elettronika tista' tkun iffirmata b'mod elettroniku u għandha tintbagħat biss bejn il-punti tal-kuntatt.

3. Meta l-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu tkun saret disponibbli permezz ta' notifika lid-WTO skont ir-regoli rilevanti, jew fuq kwalunkwe waħda mill-websajts uffiċjali, aċċessibbli pubblikament u mingħajr ħlas tal-Parti kkonċernata, innizzla fl-Appendiċi 4 tal-Anness VI (Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji), l-informazzjoni skambjata għandha tigi kkunsidrata li tkun saret.

ARTIKOLU 97

Notifika u Konsultazzjoni

1. Kull Parti għandha tinnotifika bil-miktub lill-Partijiet l-oħra fi żmien jumejn tax-xogħol, bi kwalunkwe riskju sinifikanti jew serju għas-saħħa pubblika, tal-annimali jew tal-pjanti, inkluż kwalunkwe emerġenza ta' ikel.
2. In-notifiki msemmija fil-paragrafu 1 għandhom isiru lill-punti tal-kuntatt imniżżla fl-Appendiċi 4 tal-Anness VI (Mizuri Sanitarji jew Fitosanitarji). Il-Partijiet għandhom jgħarrfu lil xulxin skont l-Artikolu 96 bi kwalunkwe bdil fil-punti tal-kuntatt. In-notifiki bil-miktub imsemmija fil-paragrafu 1 għandhom isiru bil-posta, permezz ta' faks jew posta elettronika.
3. Meta Parti jkollha tħassib serju dwar riskju għas-saħħa pubblika, tal-annimali jew tal-pjanti, li jista' jaffettwa l-prodotti li jkunu qegħdin jiġu skambjati bejn il-Partijiet, Parti tista' titlob lill-Parti li tesporta sabiex isiru konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni. Konsultazzjonijiet bħal dawn għandhom isiru mill-iktar fis possibbli. F'dawk il-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha taħdem sabiex tagħti l-informazzjoni kollha meħtieġa sabiex jiġi evitat taqlib fil-kummerċ.
4. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 3 jistgħu jsiru permezz ta' posta elettronika, konferenza bil-vidjow jew l-awdjow, jew permezz ta' kwalunkwe mezz teknoloġiku ieħor disponibbli għall-Partijiet. Il-Parti li tkun qiegħda titlob il-konsultazzjonijiet għandha tiżgura t-thejjija tal-minuti ta' konsultazzjonijiet bħal dawn.

ARTIKOLU 98

Miżuri ta' Emergenza

1. Il-Parti li timporta tista' tadotta, fuq il-bażi ta' riskju serju għas-saħħa pubblika, tal-annimali jew tal-pjanti u minghajr notifika minn qabel, miżuri provvizorji u tranżitorji meħtieġa għall-harsien tas-saħħa pubblika, tal-annimali jew tal-pjanti. Għall-kunsinni bit-trasport bejn il-Partijiet, Parti li timporta bħal din għandha tikkunsidra l-izjed soluzzjoni adatta u proporzjonata sabiex tevita taqlib żejjed fil-kummerċ.
2. Il-Parti li tkun qiegħda tadotta miżuri taħt il-paragrafu 1 għandha tgħarraf lill-Partijiet l-oħra malajr kemm jista' jkun, u fi kwalunkwe każ mhux iktar tard minn jum wieħed tax-xogħol wara d-data tal-adozzjoni tal-miżura. Il-Partijiet l-oħra jistgħu jitolbu kwalunkwe informazzjoni konnessa mas-sitwazzjoni sanitarja tal-Parti li tkun qiegħda tadotta l-miżura, kif ukoll dwar il-miżura nfisha. Il-Parti li tkun qiegħda tadotta l-miżura għandha twieġeb hekk kif l-informazzjoni mitluba tkun disponibbli.
3. Fuq talba ta' Parti, u skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 97, il-Partijiet għandhom iżommu konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni fi żmien 15-il jum tax-xogħol wara d-data tar-riċevuta tat-talba għal konsultazzjonijiet. Dawn il-konsultazzjonijiet għandhom isiru sabiex jiġi evitat taqlib żejjed fil-kummerċ. Jistgħu jiġu kkunsidrati opzjonijiet għall-faċilitazzjoni tal-implimentazzjoni jew is-sostituzzjoni tal-miżura.

ARTIKOLU 99

Miżuri Alternattivi

1. Fuq talba ta' Parti li tesporta, u fir-rigward ta' miżuri adottati mill-Parti li timporta li jaffettwaw il-kummerċ (inkluż it-twaqqif ta' limiti speċifiċi għas-sustanzi addittivi, residwi u li jniġġsu), il-Partijiet ikkonċernati għandhom jidhlu f'konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 97 sabiex jaqblu dwar kundizzjonijiet ta' importazzjoni addizzjonali jew miżuri alternattivi li għandhom jiġu applikati mill-Parti li timporta. Kundizzjonijiet addizzjonali għall-importazzjoni jew miżuri alternattivi bħal dawn jistgħu, meta jkun xieraq, ikunu bbażati fuq standards internazzjonali jew fuq miżuri tal-Parti li tesporta li jiżguraw livell ekwivalenti ta' ħarsien għal dak tal-Parti li timporta. L-Artikolu 95 ma għandux japplika għal dawn il-miżuri.
2. Fuq talba tal-Parti li timporta, Parti li tesporta għandha tagħti l-informazzjoni rilevanti kollha meħtieġa mil-leġislazzjoni tal-Parti li timporta, inklużi r-risultati tal-laboratorji uffiċjali tagħha jew kwalunkwe informazzjoni xjentifika oħra sabiex tiġi valutata mill-istanzi xjentifiċi xierqa. Jekk jintlaħaq qbil, il-Parti li timporta għandha tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa sabiex jiġu permessi l-importazzjonijiet fuq il-bażi ta' tali ftehim.
3. Fejn l-evidenza xjentifika rilevanti ma tkunx biżżejjed, Parti tista' b'mod provviżorju tadotta miżuri SPS fuq il-bażi ta' informazzjoni pertinenti disponibbli. F'każ bħal dan, il-Partijiet għandhom jippruvaw jiksbu l-informazzjoni addizzjonali meħtieġa għal valutazzjoni tar-riskju iżjed preċiża, sabiex jippermettu li l-Parti li timporta tirrevedi l-miżura SPS skont il-każ.

ARTIKOLU 100

Trattament Speċjali u Differenzjali

Fl-applikazzjoni ta' Artikolu 10 ta' Ftehim SPS, meta Pajjiż Andin firmatarju jkun identifika d-diffikultajiet maħluqa minn miżura proposta notifikata mill-Parti UE, il-Pajjiż Andin firmatarju jista' jitlob, fil-kummenti tiegħu sottomessi lill-Parti UE skont l-Artikolu 7 ta' Ftehim SPS, opportunità sabiex jiddiskuti l-kwistjoni. Il-Partijiet ikkonċernati għandhom jidhlu f'konsultazzjonijiet sabiex jilhqu qbil dwar:

- (a) kundizzjonijiet ta' importazzjoni alternattivi li għandhom jiġu applikati mill-Parti li timporta; u/jew
- (b) assistenza teknika skont l-Artikolu 101; u/jew
- (c) perjodu tranzitorju ta' sitt xhur, li jkun jista' jiġi estiz b'mod eċċezzjonali għal perjodu ieħor ta' mhux iżjed minn sitt xhur.

ARTIKOLU 101

Assistenza Teknika u t-Tishih tal-Kapaċitajiet Kummerċjali

1. Skont id-dispożizzjonijiet tat-Titolu XIII (Assistenza Teknika u l-Bini tal-Kapaċitajiet Kummerċjali), il-Partijiet jaqblu li jsaħhu l-kooperazzjoni halli jikkontribwixxu sabiex dan il-Kapitolu jiġi implimentat u jiġi sfruttat kemm jista' jkun bl-għan li r-risultati tiegħu jiġu ottimizzati u għaż-żieda tal-opportunitajiet u l-ksib tal-aqwa benefiċċji għall-Partijiet fir-rigward tas-saħħa pubblika, is-saħħa tal-annimali u l-pjanti u s-sikurtà tal-provvista tal-ikel. Din il-kooperazzjoni għandha tiġi żviluppata fil-qafas legali u istituzzjonali li jamministra r-relazzjonijiet ta' kooperazzjoni bejn il-Partijiet.
2. Sabiex jintlaħqu dawn l-għanijiet, il-Partijiet jaqblu li jagħtu importanza partikolari lill-htigijiet ta' kooperazzjoni identifikati mis-Sottokomitat SPS u li jittrażmettu informazzjoni bħal din, kif stabbilit fit-Titolu XIII (Assistenza Teknika u Bini tal-Kapaċitajiet Kummerċjali). Is-Sottokomitat jista' wkoll jirrevedi l-htigijiet imsemmija.

ARTIKOLU 102

Kollaborazzjoni dwar il-Benessri tal-Annimali

Is-Sottokomitat SPS għandu jippromwovi l-kollaborazzjoni dwar kwistjonijiet tal-benessri tal-annimali bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 103

Sottokumitat dwar il-Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji

1. Il-Partijiet jistabbilixxu Sottokumitat dwar il-Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji bħala forum sabiex jiġi żgurat u jsir monitoraġġ tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tiġi kkunsidrata kwalunkwe kwistjoni li tista' taffettwa l-konformità mad-dispożizzjonijiet tiegħu. Is-Sottokumitat tal-SPS jista' jirrevedi dan il-Kapitolu u jagħmel rakkomandazzjonijiet skont il-każ.
2. Fis-Sottokumitat tal-SPS għandu jkun hemm rappreżentanti maħtura minn kull Parti. Dan is-Sottokumitat għandu jiltaqa' f'sessjoni ordinarja mill-inqas darba f'sena f'data u f'post li fuqhom ikun hemm qbil reċiproku, u għandu jzomm sessjonijiet speċjali fuq talba ta' kwalunkwe Parti. Is-Sottokumitat tal-SPS għandu jzomm l-ewwel sessjoni ordinarja tiegħu fl-ewwel sena wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Is-Sottokumitat tal-SPS għandu jadotta l-proċeduri tal-hidma tiegħu fl-ewwel laqgħa. Il-Partijiet għandhom jilhqu qbil dwar l-aġenda qabel il-laqgħat. Is-Sottokumitat jista' wkoll jiltaqa' permezz ta' konferenza bil-vidjow u l-awdjow.
3. Is-Sottokumitat għandu:
 - (a) jiżviluppa u jagħmel monitoraġġ tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
 - (b) jipprovdi forum għad-diskussjoni tal-problemi li jinvolqu mill-applikazzjoni ta' mizuri SPS u l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, u jidentifika soluzzjonijiet possibbli;

- (c) jiddiskuti l-htieġa li jiġu stabbiliti programmi ta' studji kongunti, b'mod partikolari fir-rigward tat-twaqqif ta' limiti speċifiċi;
- (d) jidentifika htigijiet ta' kooperazzjoni;
- (e) imexxi l-konsultazzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 104 dwar is-soluzzjoni ta' dispużiti li jinholqu taħt dan il-Kapitolu;
- (f) imexxi l-konsultazzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 100 ta' dan il-Kapitolu dwar it-trattament speċjali u differenzjali; u
- (g) iwettaq kwalunkwe funzjoni oħra li tkun għet miftiehma b'mod reċiproku bejn il-Partijiet.

4. Is-Sottokumitat tal-SPS jista' jistabbilixxi gruppi ta' ħidma *ad hoc* sabiex jaġġmel xogħlijiet speċifiċi u għandu jistabbilixxi l-funzjonijiet u l-proċeduri tal-ħidma tagħhom.

ARTIKOLU 104

Soluzzjoni tat-Tilwim

1. Meta Parti tikkunsidra li mizura SPS ta' Parti oħra hija jew tista' tkun kuntrarja għall-obbligi taħt dan il-Kapitolu, jew li Parti oħra tkun kisret kwalunkwe obbligu kopert minn dan il-Kapitolu konness ma' mizura SPS, Parti bħal din tista' titlob għal konsultazzjonijiet tekniċi fis-Sottokumitat tal-SPS. L-awtoritajiet kompetenti identifikati fl-Appendiċi 1 tal-Anness VI (Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji) għandhom jiffaċilitaw dawn il-konsultazzjonijiet.

2. Sakemm ma jkunx gie miftiehem mod ieħor mill-Partijiet involuti fit-tilwim, meta tilwim ikun gie soġġett għal konsultazzjonijiet fis-Sottokumitat tal-SPS skont il-paragrafu 1, konsultazzjonijiet bħal dawn għandhom jieħdu post il-konsultazzjonijiet maħsuba fl-Artikolu 301 bil-kundizzjoni li dawk il-konsultazzjonijiet jilhqur-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 9 ta' dak l-Artikolu. Il-konsultazzjonijiet fis-Sottokumitat tal-SPS għandhom jiġu kkunsidrati bħala konklużi fi żmien 30 jum wara d-data tas-sottomissjoni tat-talba, sakemm il-Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet ma jkunux ftiehem li jkomplu bil-konsultazzjonijiet. Dawn il-konsultazzjonijiet jistgħu jinżammu permezz ta' konferenza bil-*videophone* (telefown bl-iskrin), konferenza bil-vidjow, jew kwalunkwe mezz teknoloġiku ieħor li dwaru jkun intalhaq qbil reċiproku bejn il-Partijiet involuti fil-konsultazzjoni.

KAPITOLU 6

ARTIKOLU 105

Moviment tal-Merkanzija

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-livelli differenti milhuqa mill-proċessi tal-integrazzjoni reġjonali fl-Unjoni Ewropea, min-naħa waħda, u bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji fil-Komunità Andina, min-naħa l-oħra. Fir-rigward ta' dan, il-Partijiet għandhom jaġixxu bl-għan li jimxu lejn il-mira li jinholqu kundizzjonijiet li jwasslu għall-moviment hieles tal-merkanzija minn Partijiet oħra fit-territorji rispettivi tagħhom. Fir-rigward ta' dan:

- (a) il-prodotti li joriginaw f'Pajjiż Andin firmatarju għandhom jibbenefikaw mill-moviment hieles tal-merkanzija fit-territorju tal-Unjoni Ewropea taħt il-kundizzjonijiet stabbiliti mit-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għall-moviment hieles tal-merkanzija li toriġina f'pajjiżi terzi.
- (b) soġġett għad-dispożizzjonijiet tal-Ftehim Andin ta' Integrazzjoni Subreġjonali (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Ftehim ta' Kartaġena”), dwar il-moviment tal-merkanzija, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jagħtu lil xulxin trattament mhux inqas favorevoli minn dak mogħti lill-Parti UE skont dan il-Ftehim. Dan l-obbligu mhuwiex soġġett għat-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim);

- (c) b'kunsiderazzjoni tal-Artikolu 10, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jagħmlu mill-aħjar li jistgħu sabiex jiffaċilitaw il-moviment hieles tal-merkanzija li toriġina fl-Unjoni Ewropea bejn it-territorji tagħhom u sabiex jevitaw id-duplikazzjoni tal-proċeduri u l-kontrolli.

2. Minbarra l-paragrafu 1 :

- (a) dwar il-kwistjonijiet doganali, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom japplikaw għall-merkanzija li toriġina fl-Unjoni Ewropea u li tkun ġejja minn Pajjiż Andin firmatarju ieħor, l-iktar proċeduri doganali favorevoli applikabbli għall-merkanzija minn Pajjiżi Andini firmatarji ohra;
- (b) dwar kwistjonijiet li jirrigwardaw l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ:
 - (i) il-pajjiżi Andini firmatarji għandhom jippermettu li l-merkanzija li toriġina mill-Unjoni Ewropea tibbenefika mill-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità armonizzati applikabbli għall-kummerċ bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji;
 - (ii) fl-oqsma ta' interess, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jagħmlu mill-aħjar li jistgħu sabiex jinkoraġġixxu l-armonizzazzjoni gradwali tal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri tal-valutazzjoni tal-konformità;

(c) dwar kwistjonijiet li jirrigwardaw il-miżuri Sanitarji u Fitosanitarji, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jippermettu li l-merkanzija li toriġina fl-Unjoni Ewropea tibbenefika mill-proċeduri u r-rekwiżiti armonizzati applikati għall-kummerċ. Is-Sottokomitat tal-SPS għandu jeżamina l-applikazzjoni ta' dan il-paragrafu.

3. Fl-eventwalità li l-Pajjiżi Membri kollha tal-Komunità Andina jsiru Partijiet f'dan il-Ftehim, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jeżaminaw din is-sitwazzjoni għda u jipproponu lill-Parti Unjoni Ewropea l-miżuri xierqa għat-titjib tal-kundizzjonijiet tal-moviment tal-merkanzija li toriġina fil-Parti Unjoni Ewropea bejn il-Pajjiżi Membri tal-Komunità Andina u b'mod partikolari, sabiex tiġi evitata d-duplikazzjoni ta' proċeduri, ta' dazji doganali u hlasijiet oħra, ta' spezzjonijiet u kontrolli.

4. Skont il-paragrafu 3, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jagħmlu mill-aħjar li jistgħu sabiex jinkoraġġixxu l-armonizzazzjoni tal-leġislazzjoni u l-proċeduri tagħhom dwar ir-regolamenti tekniċi u l-miżuri SPS, u jippromwovu l-armonizzazzjoni jew ir-rikonoxximent reċiproku tal-kontrolli u l-ispezzjonijiet tagħhom.

5. Skont il-paragrafu 1, il-Partijiet għandhom jizviluppaw mekkaniżmi ta' kooperazzjoni, billi jikkunsidraw il-htigijiet u r-realtajiet tagħhom, fil-qafas legali u istituzzjonali li jamministra r-rapporti ta' kooperazzjoni bejn il-Partijiet.

KAPITOLU 7

EĊĊEZZJONIJIET

ARTIKOLU 106

Eċċezzjonijiet għat-Titolu dwar il-Kummerċ fil-Merkanzija

1. Soġġett għar-rekwizit li miżuri bħal dawn ma jiġux applikati b'mod li jistà jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn il-Partijiet fejn jiġu applikati l-istess kundizzjonijiet, jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat b'mod li tiġi evitata l-adozzjoni jew l-infurzar min-naħa ta' kwalunkwe Parti ta' miżuri:

- (a) meħtieġa għall-harsien tal-morali pubblika jew għaż-żamma tal-ordni pubbliku¹;
- (b) meħtieġa għall-harsien tal-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, l-annimali jew il-pjanti, inklużi dawk il-miżuri meħtieġa sabiex jintlaħaq dan il-għan;
- (c) konnessi mal-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet tad-deheb jew il-fidda;

¹ L-eċċezzjoni tal-ordni pubblika tista' tiġi evokata biss meta jkun hemm theddida ġenwina u serja biżżejjed għal wieħed mill-interessi fundamentali tas-soċjetà.

- (d) meħtieġa sabiex tiġi żgurata l-konformità mal-liġijiet jew ir-regolamenti li mhumienx konsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, inklużi dawk konnessi mal-infurzar doganali, l-infurzar ta' monopolji operati b'konformità mal-Artikolu 27, il-ħarsien tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali u l-prevenzjoni ta' prattiki qarrieqa;
- (e) konnessi mal-prodotti tax-xogħol fil-ħabs;
- (f) imposti għall-ħarsien ta' teżori nazzjonali ta' valur artistiku, storiku jew arkeologiku;
- (g) relatati mal-konservazzjoni ta' riżorsi naturali ħajjin u mhux ħajjin li jeżawrixxu ruhhom, jekk miżuri bħal dawn isiru effettivi flimkien ma' restrizzjonijiet fuq il-produzzjoni jew il-konsum domestiku;
- (h) miżuri meħuda skont obbligi taħt kwalunkwe ftehim intergovernattiv dwar il-prodotti li jikkonforma ma' kriterji sottomessi lill-Partijiet u li mhux disapprovat minnhom jew li huwa stess ikun sottomess b'dan il-mod u mhux disapprovat b'dan il-mod¹;

¹ L-eċċezzjoni li tinsab f'dan is-sottoparagrafu testendi għal kwalunkwe ftehim dwar oġġett li jikkonforma mal-prinċipji approvati mill-Kunsill Ekonomiku u Soċjali fir-reżoluzzjoni 30 (IV) tiegħu tat-28 ta' Marzu 1947.

- (i) li jinvolu restrizzjonijiet fuq l-esportazzjonijiet ta' materjali domestiċi meħtieġa sabiex jiġu żgurati kwantitajiet essenzjali ta' materjali bħal dawn għal industrija tal-ipproċessar domestika waqt perjodi meta l-prezz domestiku ta' materjali bħal dawn ikun qed jinżamm iżjed baxx mill-prezz dinji bħala parti ta' pjan governattiv ta' stabilizzazzjoni; bil-kundizzjoni li restrizzjonijiet bħal dawn ma għandhomx joperaw għaż-żieda tal-esportazzjonijiet ta', jew il-harsien mogħti lil industrija domestika bħal din, u ma għandhomx jitbiegħdu mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim konnessi man-nondiskriminazzjoni; u
- (j) essenzjali għall-akkwist jew it-tqassim ta' prodotti b'mod ġenerali jew provvista lokali mhux suffiċjenti; bil-kundizzjoni li kwalunkwe miżura bħal din għandha tkun konsistenti mal-prinċipju li l-Partijiet kollha għandhom id-dritt għal sehem ekwu tal-provvista internazzjonali ta' prodotti bħal dawn, u li kwalunkwe miżura bħal din, li tkun inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet l-oħra tal-Ftehim ma għandhiex titkompla hekk kif il-kundizzjonijiet li joħolquhom ma jkunux baqgħu jeżistu.

2. Il-Partijiet jifhmu li meta Parti jkollha l-intenzjoni li tadotta kwalunkwe miżura taħt is-sottoparagrafi 1(i) u 1(j), Parti bħal din għandha tagħti lill-Partijiet l-oħra l-informazzjoni rilevanti kollha, bl-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għall-Partijiet. Il-Partijiet jistgħu jaqblu dwar kwalunkwe mezz meħtieġ sabiex tiġi solvuta s-sitwazzjoni tal-Parti li jkollha l-intenzjoni li tadotta l-miżura. Jekk ma jintlaħaq l-ebda ftehim fi żmien 30 jum, Parti bħal din tista' tapplika miżuri taħt is-sottoparagrafi 1(i) u 1(j) għall-esportazzjoni tal-prodott ikkonċernat. Madankollu, f'sitwazzjonijiet fejn minhabba ċirkostanzi eċċezzjonali u kritiċi li jkunu jeħtieġu azzjoni immedjata jkun impossibbli li tingħata informazzjoni jew issir eżaminazzjoni minn qabel, il-Parti li jkollha l-hsieb li tadotta l-miżuri tista' tagħmel dan u għandha tgharraf lill-Partijiet l-oħra mill-iktar fis possibbli.

TITOLU IV

KUMMERĊ FIS-SERVIZZI, L-ISTABILIMENT U KUMMERĊ ELETTRONIKU

KAPITOLU 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 107

Għan u Ambitu tal-Applikazzjoni

1. Il-Partijiet, li jafferaw mill-ġdid l-impenji tagħhom taht il-Ftehim WTO, u bl-għan li jiffaċilitaw l-integrazzjoni ekonomika, l-iżvilupp sostenibbli u l-integrazzjoni kontinwa tagħhom fl-ekonomija globali, u waqt li jikkunsidraw id-differenzi fil-livell ta' żvilupp tal-Partijiet, b'dan qegħdin jistabbilixxu d-dispożizzjonijiet meħtieġa għal-liberalizzazzjoni progressiva tal-istabiliment u l-kummerċ fis-servizzi u għall-kooperazzjoni dwar il-kummerċ elettroniku.
2. Ma hemm xejn f'dan it-Titolu li għandu jiġi interpretat b'mod li kwalunkwe Parti tiġi rikjesta li tipprivatizza impriżi pubbliċi jew li timponi kwalunkwe obbligu fir-rigward tal-akkwist tal-gvern.

3. Id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu m'għandhomx japplikaw għas-sussidji mogħtija minn Parti¹.
4. Id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu m'għandhomx japplikaw għas-servizzi forniti fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva.
5. Soġġett għad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu, kull Parti żżomm id-dritt li teżerċita s-setgħat tagħha u li tirregola u tintroduċi regolamenti godda sabiex tilhaq għanijiet leġittimi tal-politika pubblika.
6. Dan it-Titolu ma għandux japplika għal miżuri li jaffettwaw persuni naturali li jkunu qiegħdin ifittxu aċċess għas-suq tax-xogħol ta' Parti, u lanqas ma għandu japplika għal miżuri dwar iċ-ċittadinanza, ir-residenza jew l-impjieg fuq bażi permanenti.
7. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jżomm Parti milli tapplika miżuri li jirregolaw id-dhul ta' persuni fiżiċi fi, jew is-soġġorn temporanju tagħhom fit-territorju tagħha, inklużi dawk il-miżuri meħtieġa għall-harsien tal-integrità ta', u sabiex jiġi żgurat il-moviment organizzat ta' persuni fiżiċi fuq il-konfini tagħha, bil-kundizzjoni li miżuri bħal dawn ma jiġux applikati b'mod li jannullaw jew jagħmlu ħsara lill-benefiċċji li jkunu qiegħdin jakkumulaw għal kwalunkwe Parti skont it-termini ta' impenn speċifiku f'dan it-Titolu u l-Annessi tiegħu².

¹ Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, it-terminu "sussidji" jinkludi self, garanziji, u assigurazzjoni appoġġjati mill-gvern.

² Il-fatt biss ta' ħtieġa ta' visa għall-persuni fiżiċi ta' ċertu pajjiż u mhux għal dawk ta' oħrajn ma għandux jiġi kkunsidrat bħala wiehed li jannulla jew jagħmel ħsara għall-benefiċċji taht impenn speċifiku.

ARTIKOLU 108

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan it-Titolu:

- “ftehim ta’ integrazzjoni ekonomika” ifisser ftehim li sostanzjalment jilliberalizza l-kummerċ fis-servizzi u l-istabbiliment skont ir-regoli WTO;
- “persuna ġuridika ta’ Parti” tfisser persuna ġuridika stabbilita skont il-liġijiet ta’ dik il-Parti u li jkollha l-uffiċċju rreġistrat, l-amministrazzjoni ċentrali jew il-post prinċipali tan-negozju tagħha fit-territorju ta’ dik il-Parti; f’każ li persuna ġuridika jkollha biss l-uffiċċju rreġistrat jew l-amministrazzjoni ċentrali tagħha fit-territorju ta’ Parti, ma għandhiex tiġi kkunsidrata bħala persuna ġuridika ta’ dik il-Parti, minbarra jekk l-operat tagħha jkollu konnessjoni reali u kontinwa mal-ekonomija ta’ dik il-Parti¹;
- “mizura” tfisser kwalunkwe mizura min-naħa ta’ Parti, fil-forma ta’ liġi, regolament, regola, proċedura, deċiżjoni, azzjoni amministrattiva, jew kwalunkwe forma oħra;

¹ Il-kumpaniji tat-trasport marittimu stabbiliti barra mill-UE u l-Pajjiżi Andini firmatarji izda kkontrollati minn ċittadini ta’ Stat Membru tal-UE jew ta’ Pajjiż Andin firmatarju, rispettivament, għandhom ukoll jibbenefikaw mid-dispożizzjonijiet ta’ dan it-Titolu, jekk il-bastimenti jkunu rreġistrati skont il-leġislazzjoni rispettiva tal-Istat Membru tal-UE jew il-Pajjiż Andin firmatarju u jkunu qegħdin itajru bandiera ta’ Stat Membru tal-UE jew ta’ Pajjiż Andin firmatarju.

- “miżura adottata jew miżmuma minn Parti” tfisser miżura adottata jew miżmuma minn
 - (a) gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali; u
 - (b) korpi mhux governattivi fl-eżerċizzju ta’ setgħat delegati minn gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali;
- “persuna fiżika ta’ Parti” tfisser persuna fiżika li jkollha n-nazzjonalità ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew ta’ Pajjiż Andin firmatarju skont il-leġislazzjoni domestika rispettiva tagħhom¹;
- “servizzi” tfisser kwalunkwe servizz fi kwalunkwe settur, minbarra s-servizzi mogħtija fl-eżerċizzju tal-awtorità governattiva;
- “servizzi mogħtija fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva” tfisser kwalunkwe servizz li la jingħata fuq bażi kummerċjali, u lanqas b’kompetizzjoni ma’ fornitur ta’ servizz wieħed jew iżjed minn wieħed;
- “fornitur ta’ servizz ta’ Parti” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika ta’ Parti li jkollha l-ghan li tagħti jew qiegħda tagħti servizz;
- “għoti ta’ servizz” tinkludi l-produzzjoni, it-tqassim, il-kummerċjalizzazzjoni, il-bejgħ u l-kunsinna ta’ servizz.

¹ Għall-finijiet ta’ dan it-Titolu, persuna fiżika ta’ Parti li jkollha nazzjonalità doppja ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u ta’ Pajjiż Andin firmatarju għandha tiġi kkunsidrata esklussivament ċittadina tal-Parti li fiha hija takkredita n-nazzjonalità dominanti u effettiva tagħha. Għal dawn il-finijiet, nazzjonalità dominanti u effettiva ta’ Parti għandha tiġi mifhuma bħala nazzjonalità ta’ Parti li fiha l-persuna fiżika jkollha konnessjonijiet iżjed b’saħħithom, b’kunsiderazzjoni ta’ fatturi bħal, fost oħrajn, ir-residenza abitwali tagħha, il-konnessjonijiet familjari tagħha, il-post tat-tassazzjoni tagħha jew il-post fejn hija teżerċita d-drittijiet politiċi tagħha.

ARTIKOLU 109

Gruppi ta' Hidma

Sal-punt li jkun mehtieg u gustifikat, il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jistabbilixxi grupp ta' hidma bl-għan li jwettaq, fost affarijiet oħra, ix-xogħlijiet li ġejjin:

- (a) id-diskussjoni ta' kwistjonijiet regolatorji dwar l-istabbiliment, il-kummerċ fis-servizzi u l-kummerċ elettroniku;
- (b) il-proposti ta' linji gwida u strateġiji li jippermettu lill-Pajjiżi Andini firmatarji li jsiru kenn sikur għall-harsien ta' dejta personali. Għal dan il-fini, il-grupp ta' hidma għandu jadotta agenda ta' kooperazzjoni li għandha tiddefinixxi l-aspetti ta' prijetà għall-ilhuq ta' dak il-għan, b'mod speċjali għal dak li jirrigwarda l-proċessi ta' omologazzjoni rispettivi tas-sistemi tal-harsien tad-dejta;
- (c) it-tfittix tal-mekkanizmi mehtieġa sabiex jiġu indirizzati l-aspetti koperti taħt l-Artikolu 162;
- (d) ir-rakkomandazzjoni ta' mekkanizmi sabiex jiġu assistiti l-Mikro u l-SMEs halli jegħlbu l-ostakoli li jkunu qegħdin iħabbtu wiċċhom magħhom fl-użu tal-kummerċ elettroniku;
- (e) it-titjib tas-sikurezza tat-tranzazzjonijiet elettronici u l-gvern elettroniku, fost oħrajn;

- (f) l-inkoraġġament tal-partecipazzjoni tas-settur privat fit-taħriġ u l-adozzjoni ta' kodiċi ta' mgħiba, mudelli ta' kuntratt, linji gwida u mekkaniżmi ta' konformità għall-kummerċ elettroniku, flimkien ma' partecipazzjoni attiva f' fora organizzati bejn il-Partijiet;
- (g) it-twaqqif ta' mekkaniżmi ta' kooperazzjoni dwar l-akkreditazzjoni diġitali u ċ-ċertifikazzjoni għat-tranzazzjonijiet elettronici u r-rikonoxximent reċiproku ta' ċertifikati diġitali; u
- (h) il-partecipazzjoni attiva f' fora reġjonali u multilaterali għall-promozzjoni tal-iżvilupp tal-kummerċ elettroniku.

KAPITOLU 2

L-ISTABBILIMENT

ARTIKOLU 110

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- “fergħa ta' persuna ġuridika” tfisser post ta' negozju mingħajr personalità legali, li:
 - (a) ikollu d-dehra ta' permanenza bħall-estensjoni ta' entità prinċipali:

- (b) ikollu manigment; u
- (c) huwa materjalment mghammar sabiex iwettaq negozjati kummerċjali ma' partijiet terzi; għalhekk il-partijiet terzi, minkejja li jkunu jafu li, jekk ikun meħtieġ, għandu jkun hemm konnessjoni legali mal-entità prinċipali, li l-kwartieri ġenerali tagħha jkun barra l-pajjiż, ma jkollhomx għalfejn jinnegożjaw direttament ma entità prinċipali bħal dan iżda jistgħu jagħmlu tranżazzjonijiet kummerċjali fil-post tan-negożju li jikkostitwixxi l-estensjoni;
- “attività ekonomika” ma tinkludix attivitajiet imwettqa fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva, jiġifieri attivitajiet li la jkunu mwettqa fuq bażi kummerċjali u lanqas b'kompetizzjoni ma' operatur ekonomiku wiehed jew iżjed minn wiehed;
- "stabiliment" ifisser kwalunkwe tip ta' negożju jew stabiliment professjonali¹ permezz ta':
 - (a) il-kostituzzjoni, l-akkwist jew iż-żamma ta' persuna ġuridika²; jew
 - (b) il-ħolqien jew iż-żamma ta' fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv;

fit-territorju ta' Parti għall-fini li titwettaq attività ekonomika;

¹ It-terminu “stabiliment ta' negożju jew professjonali” jinkludi l-istabiliment fi kwalunkwe attività ekonomika produttiva, kemm industrijali jew kummerċjali, relatata mal-produzzjoni ta' oġġetti u l-provvista ta' servizzi.

² Għandu jiġi mifhum li t-termini “kostituzzjoni” u “akkwist” ta' persuna ġuridika jinkludu l-partecipazzjoni ta' kapitali f'persuna ġuridika bl-għan li jiġu stabbiliti jew miżmuma konnessjonijiet ekonomiċi dejjiema.

- “investitur ta’ Parti” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika ta’ dik il-Parti li, permezz ta’ azzjonijiet konkreti, jkollha l-għan li twettaq, qiegħda twettaq jew wettqet attività ekonomika f’Parti oħra permezz tat-twaqqif ta’ stabbiliment;
- “miżuri ta’ Parti li jaffettwaw l-istabbiliment” jinkludu miżuri fir-rigward tal-attivitajiet kollha koperti bid-definizzjoni ta’ stabbiliment;
- “sussidjarju ta’ persuna ġuridika ta’ Parti” tfisser persuna ġuridika li hija effettivament ikkontrollata minn persuna ġuridika oħra ta’ dik il-Parti¹.

ARTIKOLU 111

Ambitu tal- Applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri adottati jew miżmuma minn Partijiet li jaffettwaw l-istabbiliment² fi kwalunkwe attività ekonomika, bl-eċċezzjoni ta’:

- (a) ix-xogħol tal-minjieri, il-manifattura u l-ipproċessar ta’ materjali nukleari;

¹ Persuna ġuridika hija kkontrollata minn persuna ġuridika oħra jekk din tal-aħħar ikollha s-setgħa li tinnomina maġġoranza tad-diretturi tagħha jew inklella li tamministra l-azzjonijiet tagħha b’mod legali.

² Għal iktar ċertezza, u mingħajr hsara għall-obbligi stabbiliti f’dak, dan il-Kapitolu ma jkoprix dispożizzjonijiet dwar ħarsien ta’ investiment, bħal dispożizzjonijiet relatati b’mod speċifiku mal-esproprjazzjoni u t-trattament ġust u ekwu, u lanqas ma jkopri proċeduri ta’ soluzzjoni tat-tilwim bejn investitur u l-Istat.

- (b) il-produzzjoni ta' kummerċ fl-armi, il-munizzjon u l-materjal tal-gwerra;
- (c) servizzi awdjovizivi;
- (d) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali¹;
- (e) l-ipproċessar, id-disponiment u l-iskart tal-iskart tossiku, u
- (f) is-servizzi domestiċi u internazzjonali tat-trasport bl-ajru, kemm jekk jagħmlu parti minn servizz regolari kif ukoll jekk le, u servizzi relatati direttament mal-eżerċizzju tad-drittijiet tat-traffiku, minbarra:
 - (i) is-servizzi ta' tiswija u manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru li waqt it-twettiq tagħhom inġenju tal-ajru jiġi rtirat mis-servizz;
 - (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi tat-trasport bl-ajru;
 - (iii) servizzi tas-sistema ta' prenotazzjoni kompjuterizzata (CRS); u
 - (iv) servizzi ta' *groundhandling* u servizzi ta' operat ta' ajruport.

¹ Mingħajr hsara għall-ambitu tal-attivitajiet li jistgħu jiġu kkunsidrati bħala kabotaġġ taħt il-leġislazzjoni domestika rilevanti, il-kabotaġġ nazzjonali taħt dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passigġieri jew merkanzija bejn port jew punt li jkun jinsab f'Pajjiż Andin firmatarju jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u port ieħor jew punt li jkun jinsab fl-istess Pajjiż Andin firmatarju jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, inkluż fuq il-blata kontinentali tiegħu, t-traffiku li jorigina u jispicċa fl-istess port jew punt li jkun jinsab f'Pajjiż Andin firmatarju jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea.

ARTIKOLU 112

Aċċess għas-Suq

1. Fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz tal-istabbiliment, kull Parti għandha tagħti lill-istabbilimenti u l-investituri ta' Parti oħra trattament mhux inqas favorevoli minn dak stipulat fl-impenji speċifiċi li jinsabu fl-Anness VII (Listi ta' Impenji dwar l-Istabbiliment).
2. Fis-setturi fejn jittiehdu impenji għall-aċċess għas-suq, il-miżuri li Parti ma għandhiex iżżomm jew tadotta jew fuq il-bażi ta' suddiviżjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Anness VII (Lista ta' Impenji dwar l-Istabbiliment), huma definiti bħala:
 - (a) limiti fuq in-numru ta' stabbilimenti kemm fil-forma ta' kwoti numeriċi, monopolji, drittijiet esklussivi jew rekwiżiti oħra ta' stabbiliment bħal valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi;
 - (b) limiti fuq il-valur totali ta' tranżazzjonijiet jew assi fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi;
 - (c) limiti fuq in-numru totali ta' operazzjonijiet jew fuq il-kwantità totali ta' produzzjoni espressa f'termini ta' unitajiet numeriċi deżinjati fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi¹;

¹ Is-sottoparagrafi 2(a), 2(b) u 2(c) ma jkoprox miżuri meħuda sabiex jillimitaw il-produzzjoni ta' prodott agrikolu.

- (d) limiti fuq in-numru totali ta' persuni fiżiċi li jistgħu jiġu impjegati f'attività ekonomika partikolari jew li stabbiliment jista' jimpjega u li huma meħtieġa għal, u direttament relatati ma', it-tweġġ ta' attività ekonomika fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi;
- (e) limiti fuq il-partecipazzjoni ta' kapital barrani f'termini ta' limitu tal-perċentwal massimu fuq is-sehem barrani jew il-valur totali ta' investiment barrani individwali jew aggregat; u
- (f) miżuri li jirrestringu jew jirrikjedu tipi speċifiċi ta' stabbiliment (sussidjarja, fergħa, uffiċċju rappreżentattiv) jew impriżi kongunti li permezz tagħhom investitur ta' Parti oħra jista' jwettaq attività ekonomika¹.

¹ Kull Parti tista' tirrikjedi li f'każ ta' kostituzzjoni ta' persuna ġuridika taħt il-liġi tagħha stess, l-investituri għandhom jadottaw forma legali speċifika. Sakemm rekwiżit bħal dan jiġi applikat b'mod nondiskriminatorju, ma jkunx jeħtieġ li jiġi speċifikat fl-Anness VII (Lista ta' impenji relatati mal-istabbiliment) sabiex jinżamm jew jiġi adottat mill-Partijiet.

Trattament Nazzjonali

1. Fis-setturi li għalihom l-impenji tal-aċċess għas-swieq huma mnizzla fl-Anness VII (Lista ta' Impenji dwar l-Istabiliment) mill-Kolombja, u li huma soġġetti għal kwalunkwe kundizzjoni u kwalifika stabbiliti f'dak il-pajjiż, il-Kolombja għandha tagħti lill-istabilimenti u l-investituri tal-Parti UE, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw l-istabiliment, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti lill-istabilimenti u l-investituri simili tagħha¹.
2. Fis-setturi li għalihom l-impenji tal-aċċess għas-swieq huma mnizzla fl-Anness VII (Lista ta' Impenji dwar Stabbilimenti) mill-Perù, u li huma soġġetti għal kwalunkwe kundizzjoni u kwalifika stabbiliti f'dak il-pajjiż, il-Perù għandu jagħti lill-istabilimenti u l-investituri tal-Parti UE, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw l-istabiliment, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li jagħti f'ċirkostanzi simili lill-istabilimenti u l-investituri tiegħu².
3. Fis-setturi li għalihom l-impenji tal-aċċess għas-swieq huma mnizzla fl-Anness VII (Lista ta' Impenji dwar Stabbilimenti) mill-Parti UE, u li huma soġġetti għal kwalunkwe kundizzjoni u kwalifika stabbiliti hemmhekk, il-Parti UE, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw l-istabiliment, għandha tagħti lill-istabilimenti tal-Pajjiżi Andini firmatarji trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti lill-istabilimenti u l-investituri simili tagħha.

¹ Għal iżjed ċarezza, it-terminu “simili” huwa mingħajr ħsara għat-terminu “ċirkostanzi simili” li l-Kolombja qablet jew taqbel fi ftehimiet internazzjonali oħra.

² Għal iżjed ċarezza, id-drittijiet li jistgħu jinkisbu għas-servizzi u l-fornituri tas-servizz tal-Parti UE mill-obbligi tal-Perù taħt il-GATS jistgħu jibqgħu jigu infurzati b'mod shiħ fil-qafas tad-WTO, b'mod partikolari għal dak li jikkonċerna l-applikazzjoni tal-prinċipju ta' “servizzi u forniture ta' servizzi simili” kif imnizzel fl-Artikolu XVII tal-GATS.

4. L-impenji speċifiċi assunti taħt dan l-Artikolu ma għandhomx jiġu interpretati li jeħtieġu li kwalunkwe Parti tagħmel kumpens għal żvantaġġi kompetittivi inerenti li jirriżultaw mill-karattru barrani ta' investimenti rilevanti.

ARTIKOLU 114

Lista ta' Impenji

Is-setturi impenjati minn kull Parti skont dan il-Kapitolu, kif ukoll kwalunkwe riserva jew limitu fuq l-aċċess għas-suq u/jew trattament nazzjonali applikabbli għall-istabbilimenti u l-investituri ta' Parti oħra f'dawk is-setturi huma mnizzla fl-Anness VII (Listi ta' Impenji dwar Stabbiliment).

ARTIKOLU 115

Ftehimiet Oħra

1. Xejn f'dan it-Titolu m'għandu jiġi interpretat bħala limitu fuq id-drittijiet jew l-obbligi ta' Partijiet u ta' investituri tagħhom stabbiliti f' kwalunkwe ftehim internazzjonali eżistenti jew ta' gejjieni relatat ma' investiment li l-Istat Membru ta' Unjoni Ewropea u Pajjiż Andin firmatarju huma partijiet tiegħu.

2. Minkejja l-paragrafu 1, kwalunkwe mekkanizmu ta' soluzzjoni tat-tilwim stabbilit taht kwalunkwe ftehim internazzjonali ezistenti jew tal-gejjieni relatat ma' investiment li l-Unjoni Ewropea, Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew Pajjiz Andin firmatarju jagħmlu parti minnu ma għandux ikun applikabbli għal ksur allegat ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 116

Promozzjoni u Revizjoni ta' Investiment

1. Bl-għan li jkun hemm liberalizzazzjoni progressiva tal-investimenti, l-Unjoni Ewropea u l-Pajjizi Andini firmatarji għandhom ifittxu li jippromwovu ambjent attraenti għal investiment reċiproku fl-oqsma tal-kompetenza rispettiva tagħhom.
2. Il-promozzjoni msemmija fil-paragrafu 1 għandha twassal għal kooperazzjoni li għandha tinkludi, fost affarijiet oħra, ir-revizjoni tal-qafas legali tal-investiment, l-ambjent tal-investiment u l-fluss ta' investimenti bejn il-Partijiet, b'mod konsistenti mal-impenji tagħhom taht ftehimiet internazzjonali. Revizjoni bħal din għandha ssir mhux iżjed tard minn hames snin wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u sussegwentement f'intervalli regolari.

KAPITOLU 3

PROVVISTA TRANSKONFINALI TA' SERVIZZI

ARTIKOLU 117

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- “provvista transkonfinali ta' servizzi” tfisser il-provvista ta' servizz:
 - (a) mit-territorju ta' Parti għat-territorju ta' Parti oħra (Modalità 1); u
 - (b) fit-territorju ta' Parti lill-konsumatur tas-servizz ta' Parti oħra (Modalità 2);
- “mizura minn Parti li taffettwa l-provvista transkonfinali” tinkludi mizuri fir-rigward ta':
 - (a) ix-xiri, il-ħlas jew l-użu ta' servizz; u
 - (b) l-aċċess għal u l-użu ta', b'konnessjoni mal-provvista transkonfinali ta' servizz, servizzi li huma meħtieġa minn dik il-Parti li għandhom jiġu offruti lill-pubbliku in general.

ARTIKOLU 118

Ambitu tal-Applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri tal-Partijiet li jaffettwaw il-provvista transkonfinali tas-setturi kollha tas-servizzi, bl-eċċezzjoni ta':

- (a) is-servizzi awdjovizivi;
- (b) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali¹, u;
- (c) is-servizzi nazzjonali u internazzjonali tat-trasport bl-ajru, kemm dawk li jagħmlu parti kif ukoll dawk li ma jagħmlux parti minn servizz regolari, u servizzi relatati direttament mal-eżerċizzju tad-drittijiet tat-traffiku, minbarra:
 - (i) is-servizzi ta' tiswija u manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru fejn inġenju tal-ajru jiġi irtirat mis-servizz;
 - (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni tas-servizzi tat-trasport bl-ajru;

¹ Mingħajr hsara għall-ambitu tal-attivitajiet li jistgħu jiġu kkunsidrati bħala kabotaġġ taht il-leġislazzjoni domestika rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali taht dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew merkanzija bejn port jew punt li jkun jinsab f'Pajjiż Andian firmatarju jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u port ieħor jew punt li jkun jinsab fl-istess Pajjiż Andin firmatarju jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, inkluż fuq il-blat kontinentali tiegħu, kif ukoll it-traffiku li jorigina u jispicċa fl-istess port jew punt li jkun jinsab f'Pajjiż Andin firmatarju jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea.

- (iii) servizzi tas-sistema ta' prenotazzjoni kompjuterizzata (CRS); u
- (iv) servizzi ta' *groundhandling* u servizzi ta' operat ta' ajruport.

ARTIKOLU 119

Aċċess għas-Swieq

1. Fir-rigward tal-aċċess għas-swieq permezz tal-provvista transkonfinali ta' servizzi, kull Parti għandha tagħti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi ta' Parti oħra trattament mhux inqas favorevoli minn dak li jinsab fl-impenji speċifiċi mnizzla fl-Anness VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi).
2. Fis-setturi fejn jittiehdu impenji ta' aċċess għas-swieq, il-miżuri li Parti ma għandhiex iżzomm jew tadotta fuq il-bażi ta' suddiviżjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Anness VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi), huma definiti bħala:
 - (a) limiti fuq in-numru ta' fornituri ta' servizzi fil-forma ta' kwoti numeriċi, monopolji, fornituri ta' servizz esklussiv jew ir-rekwiżiti ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi;

- (b) limiti fuq il-valur totali tat-tranzazzjonijiet ta' servizzi jew assi fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi; u
- (c) limiti fuq in-numru totali ta' operazzjonijiet ta' servizzi jew fuq il-kwantità totali ta' produzzjoni ta' servizzi espressa f'termini ta' unitajiet numeriċi deżinjati fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi¹.

ARTIKOLU 120

Trattament Nazzjonali

1. Fis-setturi fejn l-impenji tal-aċċess għas-swieq huma mnizzla fl-Anness VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi) mill-Kolombja, u li huma soġġetti għal kwalunkwe kundizzjoni u kwalifika stabbiliti f'dak il-pajjiż, il-Kolombja għandha tagħti lis-servizzi u l-fornituri tas-servizzi tal-Parti UE, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw il-provvista transkonfinali ta' servizzi, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti lis-servizzi u l-fornituri tas-servizzi simili tagħha.

¹ Is-sottoparagrafu 2(c) ma jkoprix miżuri ta' Parti li jillimitaw inputs għall-provvista ta' servizzi.

2. Fis-setturi fejn l-impenji tal-aċċess għas-swieq huma mnizzla fl-Anness VIII (Listi ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizi) mill-Perù, u li huma soġġetti għal kwalunkwe kundizzjoni u kwalifika stabbiliti f'dak il-pajjiż, il-Perù għandu jagħti lis-servizzi u l-fornituri tas-servizzi tal-Parti UE, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw il-provvista transkonfinali ta' servizzi, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li jagħti lis-servizzi u l-fornituri tas-servizzi simili tiegħu¹.

3. Fis-setturi fejn l-impenji tal-aċċess għas-swieq huma mnizzla fl-Anness VIII (Listi ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizi) mill-Parti UE, u li huma soġġetti għal kwalunkwe kundizzjoni u kwalifika stabbiliti hemmhekk, il-Parti UE għandha tagħti lis-servizzi u l-fornituri tas-servizzi tal-Pajjiżi Andini firmatarji, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw il-provvista transkonfinali ta' servizzi, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti lis-servizzi u l-fornituri tas-servizzi simili tagħha.

4. L-impenji speċifiċi assunti taħt dan l-Artikolu ma għandhomx jiġu interpretati bħala impenji li jirrikjedu li kwalunkwe Parti tagħmel kumpens għal kwalunkwe żvantaġġ kompetittiv inerenti li jirrizulta mill-karattru barrani tas-servizzi jew il-fornituri ta' servizzi rilevanti.

¹ Għal iżjed ċarezza, id-drittijiet li jistgħu jinkisbu għas-servizzi u l-fornituri tas-servizzi tal-Parti UE mill-obbligi tal-Perù taħt il-GATS jistgħu jibqgħu jiġu infurzati b'mod shih fil-qafas tad-WTO, b'mod partikolari għal dak li jikkonċerna l-applikazzjoni tal-prinċipju ta' "servizzi u forniture ta' servizzi simili" kif imnizzel fl-Artikolu XVII tal-GATS.

ARTIKOLU 121

Lista ta' Impenji

Is-setturi impenjati minn kull Parti skont dan il-Kapitolu, kif ukoll kwalunkwe rizerva jew limitu fuq l-aċċess għas-swieq u/jew it-trattament nazzjonali applikabbli għas-servizzi u l-fornituri ta' servizzi ta' Parti oħra f'setturi bħal dawn huma mnizzla fl-Anness VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi).

KAPITOLU 4

PREŻENZA TEMPORANJA TA' PERSUNI FIŻIĊI GĦAL FINIJET TA' NEGOZJU

ARTIKOLU 122:

Ambitu tal-Aplikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għal kwalunkwe miżura ta' Parti li tikkonċerna d-dhul u s-sogġorn temporanju fit-territorju tagħha ta' membri ewlenin tal-persunal, gradwati li jkunu qegħdin jitharrġu, bejjiegħa ta' servizzi ta' negozju, fornituri ta' servizzi kuntrattwali, professjonisti indipendenti u viżitaturi għal perjodu qasir għal finijiet ta' negozju, skont l-Artikolu 107(6).

ARTIKOLU 123

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- “bejjiegħa ta’ servizzi tan-negozju” tfisser persuni fiżiċi li huma rappreżentanti ta’ fornitur ta’ servizz ta’ Parti, li jfittxu dħul temporanju fit-territorju ta’ Pajjiż ieħor, għall-finijiet li jinnegozjaw il-bejgħ ta’ servizzi jew li jidhlu fi ftehimiet sabiex ibiegħu servizzi għal dak il-fornitur ta’ servizzi. Il-bejjiegħa ta’ servizzi tan-negozju ma jinvolvux ruhhom f’attività ta’ bejgħ dirett lill-pubbliku ġenerali u ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jkun jinsab fil-Parti ospitanti;
- “vizitaturi min-negozju” tfisser persuni fiżiċi li jaħdmu f’pożizzjoni għolja li huma responsabbli għat-twaqqif ta’ stabbiliment. Il-vizitaturi min-negozju ma jinvolvux ruhhom fi tranżazzjonijiet diretti mal-pubbliku ġenerali u ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jkun jinsab fil-Parti ospitanti;
- “fornituri ta’ servizzi kuntrattwali” tfisser persuni fiżiċi impjegati minn persuna ġuridika ta’ Parti li ma jkollha l-ebda stabbiliment fit-territorju ta’ Parti oħra u li tkun ikkonkludiet ma’ konsumatur finali fil-Parti msemmija l-aħħar kuntratt *bona fide* (minbarra permezz ta’ agenzija kif definit bil-kodiċi 872 tal-Klassifikazzjonijiet tal-Prodott Ċentrali tan-Nazzjonijiet Uniti (minn hawn 'il quddiem imsejha “CPC”) għall-provvista ta’ servizzi li jeħtieġu l-preżenza fuq bażi temporanja tal-impjegati tagħha f’dik il-Parti sabiex jintlaħqu l-għanijiet tal-kuntratt għall-provvista ta’ servizzi¹;

¹ Il-kuntratt tas-servizz għandu jikkonforma mal-liġijiet, ir-regolamenti u r-rekwiżiti tal-Parti fejn il-kuntratt jiġi eżegwit.

- “apprentisti lawreati” tfisser persuni fiżiċi li jkunu ġew impjegati minn persuna ġuridika ta’ Parti jew il-fergħa tagħha għal mill-inqas sena, li jkollhom lawrea universitarja u li jiġu trasferiti b’mod temporanju fi stabbiliment tal-persuna ġuridika fit-territorju ta’ Parti oħra, għal finijiet ta’ żvilupp tal-karriera jew sabiex jiksbu taħriġ fit-tekniki jew il-metodi kummerċjali¹;
- “professjonisti indipendenti” tfisser persuni fiżiċi impenjati fil-provvista ta’ servizz u stabbiliti bħala haddiema għal rashom fit-territorju ta’ Parti li ma jkollhom l-ebda stabbiliment fit-territorju ta’ Parti oħra u li jkunu kkonkludew kuntratt *bona fide* (minbarra permezz ta’ aġenzija) kif definit bil-kodiċi CPC 872 sabiex jagħmlu provvista ta’ servizzi ma’ konsumatur finali fil-Parti msemmija l-aħħar li tirrikjedi l-preżenza tagħhom fuq bazi temporanja f’dik il-Parti sabiex jintlaħaq l-għan tal-kuntratt għall-provvista ta’ servizzi²;

¹ L-istabbiliment riċevitur jista’ jiġi rikjest li jissottometti programm ta’ taħriġ li jkopri d-dewmien tas-sogġorn għal approvazzjoni minn qabel, u b’hekk jintwera li l-fini ta’ dan is-sogġorn jkun wieħed ta’ taħriġ. Għall-Awstrija, ir-Repubblika Ċeka, il-Ġermanja, Franza, Spanja u l-Ungerija, it-taħriġ għandu jkun konness mal-lawrea universitarja li tkun inkisbet.

² Il-kuntratt tas-servizz għandu jikkonforma mal-liġijiet, ir-regolamenti u r-rekwiziti tal-Parti fejn jiġi eżegwit il-kuntratt.

- “impjegati trasferiti bejn il-kumpaniji” tfisser persuni fiżiċi li jkunu ġew impjegati minn persuna ġuridika jew il-fergħa tagħha jew li kienu sħab fiha għal mill-inqas sena u li jiġu trasferiti b’mod temporanju fi stabbiliment li jista’ jkun sussidjarja, fergħa jew kumpanija prinċipali tal-persuna ġuridika fit-territorju ta’ Parti oħra. Il-persuna fiżika kkonċernata għandha tagħmel parti minn waħda mill-kategoriji li ġejjin:
 - (a) “managers” tfisser persuni li jaħdmu f’pożizzjoni għolja fl-ambitu ta’ persuna ġuridika, li prinċipalment jidderieġu l-ġestjoni tal-istabbiliment, waqt li jirċievu sorveljanza jew direzzjoni ġenerali prinċipalment mill-bord tad-diretturi jew mill-partijiet interessati tan-negozju jew l-ekwivalenti tagħhom, inkluż:
 - (i) l-amministrazzjoni tal-istabbiliment jew dipartiment jew suddivizjoni ta’ dan;
 - (ii) is-sorveljanza u l-kontroll tax-xogħol ta’ impjegati superviżorji, professjonali jew ġestjonali oħra;
 - (iii) ikollhom l-awtorità li jirreklutaw u jkeċċu personalment, jew li jirrikmandaw ir-reklutaġġ, it-tkeċċija jew azzjonijiet oħra li jirrigwardaw il-persunal;
- jew ;

- (b) “speċjalisti” tfisser persuni li jaħdmu fl-ambitu ta’ persuna ġuridika li jkollhom għarfien mhux komuni li jkun essenzjali għall-attività, it-tagħmir tar-riċerka, it-tekniki, il-proċessi, il-proċeduri jew il-ġestjoni tal-istabbiliment. Meta jkun qed jiġi valutat għarfien bħal dan, għandu jiġi kkunsidrat mhux biss l-għarfien speċifiku għall-istabbiliment, iżda wkoll jekk il-persuna jkollhiex livell għoli ta’ kwalifiki fir-rigward ta’ tip ta’ xogħol jew kummerċ li jirrikjedu għarfien tekniku speċifiku, inkluż is-sħubija ta’ professjoni akkreditata;
- “persunal ewlieni” tfisser persuni fiżiċi impjegati minn persuna ġuridika ta’ Parti waħda minbarra organizzazzjoni mingħajr skop ta’ qligħ¹ u li huma responsabbli għat-twaqqif jew il-kontroll, il-ġestjoni u l-operat approprijati ta’ stabbiliment, inklużi “viżitaturi min-negozju” responsabbli għat-twaqqif ta’ stabbiliment u “impjegati trasferiti bejn il-kumpaniji”; u
 - “kwalifiki” tfisser diplomi, ċertifikati u evidenza oħra (ta’ kwalifika formali) maħruġa minn awtorità deżinjata skont dispożizzjonijiet leġislattivi, regolatorji jew amministrattivi u li jiċċertifikaw it-tkomplija b’suċċess ta’ taħriġ professjonali.

¹ Ir-referenza għal “minbarra organizzazzjoni mingħajr skop ta’ qligħ” tapplika biss għall-Awstrija, il-Beġġju, Ċipru, ir-Repubblika Ċeka, il-Ġermanja, id-Danimarka, l-Estonja, il-Greċja, Spanja, il-Finlandja, Franza, l-Irlanda, l-Italja, il-Litwanja, il-Lussemburgu, il-Latvja, Malta, il-Pajjiżi l-Baxxi, il-Portugall, is-Slovenja, ir-Renju Unit u l-Perù.

ARTIKOLU 124

Persunal Ewlieni u Apprentisti Lawreati

1. Għal kull settur impenjat skont il-Kapitolu 2 (Stabbiliment) ta' dan it-Titolu u soġġett għal kwalunkwe riżervi mnizzla fl-Anness VII (Lista ta' Impenji dwar l-Istabbiliment) jew fl-Appendiċi 1 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Finijiet tan-Negozju), kull Parti għandha tippermetti li investituri ta' Parti oħra jimpjegaw fl-istabbilimenti tagħhom persuni fiziċi ta' dik il-Parti l-oħra, bil-kundizzjoni li impjegati bħal dawn ikunu membri ta' persunal ewlieni jew apprentisti lawreati kif definit fl-Artikolu 123. Id-dhul u s-soġġorn temporanju ta' persunal ewlieni u apprentisti lawreati għandhom ikunu għal perjodu li jista' jasal sa tliet snin¹ għall-impjegati trasferiti bejn il-kumpaniji, sa 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar għall-viżitaturi min-negozju, u sa sena għall-apprentisti lawreati.

2. Għal kull settur impenjat skont il-Kapitolu 2 (Stabbiliment) ta' dan it-Titolu, il-miżuri li Parti ma żzommx jew ma tadottax fuq il-bażi ta' suddiviżjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju shih tagħha, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Appendiċi 1 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Finijiet tan-Negozju), huma definiti bħala limiti diskriminatorji u bħala limiti fuq in-numru totali ta' persuni fiziċi li investitur jista' jimpjega bħala persunal ewlieni u apprentisti lawreati f'settur speċifiku fil-forma ta' kwoti numeriċi jew rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi.

¹ Għall-Kolombja, it-tul massimu ta' soġġorn għall-impjegati trasferiti bejn il-kumpaniji huwa ta' sentejn, rinnovabbli għal sena addizzjonali. Għall-Perù, il-kuntratt tax-xogħol jista' jasal sa tliet snin. Madankollu, it-tul ta' soġġorn għall-impjegati trasferiti bejn il-kumpaniji jasal sa sena, li jista' jiġġedded bil-kundizzjoni li l-kundizzjonijiet li jkun mmotivaw l-għotja tat-tiġdid jinżammu.

ARTIKOLU 125

Bejjiegħa ta' Servizzi tan-Negożju

Għal kull settur impenjat skont il-Kapitoli 2 (Stabbiliment) jew 3 (Provvisa Transkonfinali ta' Servizzi) u soġġett għal kwalunkwe riżerva mnizzla taħt l-Annessi VII (Lista ta' Impenji dwar l-Istabbiliment) u VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvisa Transkonfinali ta' Servizzi), kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju ta' bejjiegħa ta' servizzi tan-negożju għal perjodu li jista' jasal sa 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar. #

ARTIKOLU 126

Fornituri ta' Servizzi Kuntrattwali

1. Il-Partijiet jafferaw mill-gdid id-drittijiet u l-obbligi rispettivi tagħhom li jinholqu mill-impenji tagħhom taħt il-GATS rigward id-dhul u s-soġġorn temporanju ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali.

2. Il-Kolombja u l-Parti UE għandhom jippermettu l-provvista ta' servizzi fit-territorju tagħhom permezz tal-preżenza ta' persuni fiżiċi, permezz ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali tal-Parti UE u l-Kolombja rispettivament skont il-kundizzjonijiet speċifikati fil-paragrafu 4 u fl-Appendiċi 2 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju) għal kull wieħed mis-setturi li ġejjin:

- (a) servizzi ta' konsulenza legali rigward il-liġi internazzjonali pubblika u l-liġi barranija (fil-każ tal-Parti UE, il-liġi tal-Unjoni Ewropea (minn issa msejja "il-liġi tal-UE") ma għandhiex tiġi kkunsidrata bħala liġi internazzjonali pubblika jew liġi barranija);
- (b) servizzi ta' kontabilità u żamma tal-kotba;
- (c) servizzi ta' konsulenza dwar it-tassazzjoni;
- (d) servizzi arkitettoniċi;
- (e) servizzi ta' ppjanar urbanistiku u arkitettura tal-pajsaġġ;
- (f) servizzi ta' inġinerija;
- (g) servizzi ta' inġinerija integrata;
- (h) servizzi mediċi (inklużi l-psikoloġi) u dentali
- (i) servizzi veterinarji

- (j) servizzi tal-qabla;
- (k) servizzi forniti minn infermiera, fizjoterapisti u persunal paramediku;
- (l) servizzi tal-informatika u dawk relatati;
- (m) riċerka dwar is-suq u sħarriġ tal-opinjoni;
- (n) servizzi ta' konsulenja dwar il-manigment;
- (o) servizzi konnessi mal-konsulenza dwar il-manigment;
- (p) servizzi ta' disinn;
- (q) inginerija kimika, farmaċewtiċi, u fotokimika;
- (r) servizzi fit-teknoloġija kozmetika;
- (s) servizzi speċjalizzati fit-teknoloġija, l-inginerija, il-kummerċjalizzazzjoni u l-bejgħ għas-settur awtomottiv;
- (t) servizzi tad-disinn kummerċjali u l-kummerċjalizzazzjoni għall-industrija tat-tessuti tal-moda, il-ħwejjeġ, ix-xedd is-saqajn u l-oġġetti; u
- (u) il-manutenzjoni u t-tiswija ta' tagħmir, inkluż it-tagħmir tat-trasport b'mod speċjali fil-kuntest ta' kuntratt ta' servizzi ta' wara l-bejgħ jew servizzi ta' wara l-kiri.

3. Il-Perù u l-Parti UE għandhom jippermettu l-provvista ta' servizzi fit-territorju tagħhom permezz tal-preżenza ta' persuni fiżiċi, permezz ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali tal-Parti UE u l-Perù rispettivament skont il-kundizzjonijiet speċifikati fil-paragrafu 4 u fl-Appendiċi 2 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju) għal kull wieħed mis-setturi li ġejjin:

- (a) servizzi ta' konsulenza legali rigward il-liġi internazzjonali pubblika u l-liġi barranija (fil-każ tal-Parti UE, il-liġi tal-UE ma għandhiex tigi kkunsidrata bħala liġi internazzjonali pubblika jew liġi barranija);
- (b) servizzi ta' kontabilità u żamma tal-kotba;
- (c) servizzi ta' konsulenza dwar it-tassazzjoni;
- (d) servizzi arkitettoniċi;
- (e) servizzi ta' ppjanar urbanistiku u arkitettura tal-pajsaġġ;
- (f) servizzi ta' inġinerija;
- (g) servizzi ta' inġinerija integrata;
- (h) servizzi mediċi (inklużi l-psikologi) u dentali;
- (i) servizzi veterinarji;

- (j) servizzi tal-qabla;
- (k) servizzi tal-informatika u dawk relatati;
- (l) riċerka tas-suq u sħarriġ dwar l-opinjoni;
- (m) servizzi ta' konsultenza dwar il-manigment; u
- (n) servizzi relatati mal-konsulenza dwar il-manigment.

4. L-impenji meħuda mill-Partijiet huma soġġetti għall-kundizzjonijiet li ġejjin:

- (a) il-persuni fiżiċi għandhom jiġu impjegati fl-għoti ta' servizz fuq bażi temporanja bħala impjegati ta' persuna ġuridika li tkun kisbet kuntratt ta' servizz li ma jaqbiżx it-12-il xahar;
- (b) il-persuni fiżiċi li jidhlu fit-territorju ta' Parti oħra għandhom joffru servizzi bħal dawn bħala impjegati ta' persuna ġuridika li tkun qiegħda ttipprovdi s-servizzi mill-inqas għas-sena immedjatement qabel id-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni għad-dhul fit-territorju ta' Parti oħra bħal din; barra dan, persuna fiżika għandha tkun fil-pussess, fid-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni għad-dhul fit-territorju ta' Parti, ta' mill-inqas tliet snin ta' esperjenza professjonali¹ fis-settur tal-attività li għaliha jkun sar il-kuntratt;

¹ Għall-finijiet ta' dan is-sottoparagrafu, "esperjenza professjonali" tfisser dik miksuba wara li tkun intlaħqet l-età tal-maġġoranza.

- (c) il-persuni fiżiċi li jidhlu fit-territorju ta' Parti oħra għandu:
- (i) ikollhom lawrea universitarja jew kwalifika li turi għarfien ta' livell ekwivalenti¹; u
 - (ii) ikollhom kwalifiki professjonali fejn ikun meħtieġ għall-eżerċizzju ta' attività skont il-ligijiet, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti tal-Parti fejn jiġi pprovdut is-servizz.
- (d) il-persuni fiżiċi ma għandhomx jirċievu remunerazzjoni għall-provvista ta' servizzi minbarra r-remunerazzjoni mħallsa mill-persuna ġuridika fejn ikunu impjegati waqt is-sogġorn tagħhom fit-territorju ta' Parti oħra;
- (e) id-dhul u s-sogġorn temporanju ta' persuni fiżiċi fil-Parti kkonċernata għandu jsir għal perjodu kumulattiv ta' mhux iżjed minn sitt xhur jew, fil-każ tal-Lussemburgu, 25 ġimgħa fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar jew għad-dewmien tal-kuntratt, skont liema jkun l-iqsar;
- (f) l-aċċess mogħti taħt dan l-Artikolu għandu x'jaqsam biss mal-attività tas-servizz li għaliha jkun sar il-kuntratt, u ma jagħtix id-dritt tal-eżerċizzju tat-titolu professjonali tal-Parti fejn is-servizz ikun qed jingħata;

¹ Fejn il-lawrea jew il-kwalifika ma tkunx inkisbet fil-Parti fejn is-servizz ikun fornit, dik il-Parti tista' tivvaluta jekk lawrea jew kwalifika bħal din hijiex ekwivalenti għal lawrea universitarja rikjesta fit-territorju tagħha.

- (g) in-numru ta' persuni koperti bil-kuntratt tas-servizzi ma għandux ikun ikbar minn dak li jkun meħtieġ sabiex jintlaħaq l-għan tal-kuntratt, skont kif jista' jiġi stabbilit bil-liġi, ir-regolamenti u r-rekwiziti tal-Parti fejn ikun qed jingħata s-servizz;
- (h) limiti diskriminatorji oħra, inkluż dwar in-numru ta' persuni fiżiċi fil-forma ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi, li huma speċifikati fl-Appendiċi 2 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negożju).

ARTIKOLU 127

Professjonisti Indipendenti

1. Il-Partijiet jafferma w mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi rispettivi tagħhom li jinholqu mill-impenji tagħhom taht il-GATS rigward id-dhul u s-soġġorn temporanju tal-professjonisti indipendenti.
2. Il-Kolombja u l-Parti UE għandhom jippermettu l-provvista ta' servizzi fit-territorju tagħhom mill-professjonisti indipendenti tal-Parti UE u l-Kolombja rispettivament permezz tal-preżenza ta' persuni fiżiċi, skont il-kundizzjonijiet speċifikati fil-paragrafu 4 u fl-Appendiċi 2 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negożju) għal kull wieħed mis-setturi li ġejjin:
 - (a) servizzi ta' konsulenza legali rigward il-liġi internazzjonali pubblika u l-liġi barranija (fil-każ tal-Parti UE, il-“liġi tal-UE” ma għandhiex tiġi kkunsidrata bħala liġi internazzjonali pubblika jew liġi barranija);

- (b) servizzi arkitettoniċi;
- (c) servizzi ta' inġinerija;
- (d) servizzi ta' inġinerija integrata;
- (e) servizzi tal-informatika u dawk relatati;
- (f) riċerka tas-suq u sħarriġ tal-opinjoni;
- (g) servizzi ta' konsulenza dwar il-manigment;
- (h) servizzi konnessi mal-konsulenza dwar il-manigment;
- (i) servizzi ta' traduzzjoni u interpretazzjoni; u
- (j) servizzi speċjalizzati fit-teknoloġija, inġinerija, kummerċjalizzazzjoni u bejgħ għas-settur awtomattiv.

3. Il-Perù u l-Parti UE għandhom jippermettu l-provvista ta' servizzi fit-territorju tagħhom minn professjonisti indipendenti tal-Parti UE u l-Perù rispettivament permezz tal-preżenza ta' persuni fiżiċi, skont il-kundizzjonijiet speċifikati fil-paragrafu 4 u fl-Appendiċi 2 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju) għal kull wieħed mis-setturi li ġejjin:

- (a) servizzi ta' konsulenza legali rigward il-liġi internazzjonali pubblika u l-liġi barranija (fil-każ tal-Parti UE, il-“liġi tal-UE” ma għandhiex tigi kkunsidrata bħala liġi internazzjonali pubblika jew liġi barranija);

- (b) servizzi arkitettoniċi;
- (c) servizzi ta' inġinerija;
- (d) servizzi ta' inġinerija integrata;
- (e) servizzi ta' informatika u dawk relatati;
- (f) riċerka tas-suq u sħarriġ tal-opinjoni;
- (g) servizzi ta' konsulenza dwar il-manigment; u
- (h) servizzi konnessi mal-konsulenza dwar il-manigment.

4. L-impenji meħuda mill-Partijiet huma soġġetti għall-kundizzjonijiet li ġejjin:

- (a) persuni fiżiċi għandhom jiġu impjegati fil-provvista ta' servizz fuq bażi temporanja bħala persuni li huma haddiema għal rashom stabbiliti f'Parti oħra u għandhom ikunu kisbu kuntratt ta' servizz għal perjodu li ma jaqbiżx it-12-il xahar;
- (b) il-persuni fiżiċi li jkunu se jidhlu fit-territorju ta' Parti oħra għandu jkollhom, fid-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni għad-dhul f'Parti oħra bħal din, mill-inqas sitt snin ta' esperjenza professjonali fis-settur tal-attività li għaliha jkun sar il-kuntratt;

- (c) il-persuni fiżiċi li jkunu se jidhlu fit-territorju ta' Parti oħra għandu:
- (i) jkollhom lawrea universitarja jew kwalifika li turi għarfien ta' livell ekwivalenti¹; u
 - (ii) ikollhom kwalifiki professjonali fejn dan ikun rikjest għall-eżerċizzju ta' attività skont il-liġi, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti tal-Parti fejn is-servizz jiġi fornit;
- (d) id-dhul u s-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi fil-Parti kkonċernata għandu jsir għal perjodu kumulattiv ta' mhux iżjed minn sitt xhur jew, fil-każ tal-Lussemburgu, 25 ġimgħa fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar jew għad-dewmien tal-kuntratt, skont liema jkun l-iqsar;
- (e) l-aċċess mogħti taħt dan l-Artikolu għandu x'jaqşam biss mal-attività tas-servizz li għaliha jkun sar il-kuntratt, u ma jagħtix id-dritt tal-eżerċizzju tat-titolu professjonali tal-Parti fejn is-servizz ikun qed jingħata; u
- (f) limiti diskriminatorji oħra, inkluż dwar in-numru ta' persuni fiżiċi fil-forma ta' valutazzjonijiet tal-bżonnijiet ekonomiċi, li huma speċifikati fl-Appendiċi 2 tal-Anness IX (Riżervi Dwar il-Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju).

¹ Fejn il-lawrea jew il-kwalifika ma tkunx inkisbet fil-Parti fejn is-servizz ikun fornit, dik il-Parti tista' tivvaluta jekk lawrea jew kwalifika bħal din hijiex ekwivalenti għal lawrea universitarja rikjesta fit-territorju tagħha.

ARTIKOLU 128

Vizitaturi għal Perjodu Qasir għal Skopijiet tan-Negozju

1. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jiffaċilitaw, b'konformità mal-leġislazzjoni rispettiva tagħhom, id-dhul u s-soġġorn temporanju fit-territorji tagħhom ta' vizitaturi għal perjodu qasir għal skopijiet tan-negozju bl-għan li jwettqu l-attivitajiet li ġejjin¹:

- (a) riċerka u disinn; riċerkaturi tekniċi, xjentifiċi u statistiċi f'isem kumpanija li tinsab fit-territorju ta' Parti oħra;
- (b) riċerka dwar il-kummerċjalizzazzjoni; persunal li jwettaq riċerka jew analiżi, inkluża riċerka tas-suq, f'isem kumpanija stabbilita fit-territorju ta' Parti oħra;
- (c) fieri kummerċjali u eżibizzjonijiet; membri ta' persunal li jattendu fieri kummerċjali għall-fini li jipromwovu l-kumpanija tagħhom jew il-prodotti jew is-servizzi tagħha; u
- (d) persunal tal-qasam tat-turiżmu (rappreżentanti tal-lukandi, aġenti tat-turs u l-ivjaġġar, gwidi tat-turs jew operaturi tat-turs) li jattendi jew jipparteċipa f'konvenzjonijiet dwar it-turiżmu jew eżibizzjonijiet jew fieri dwar it-turiżmu, jew li jwettaq tur li jkun beda fit-territorju ta' Parti oħra;

¹ L-attivitajiet inniżżla taħt is-sottoparagrafu (c) u (d) japplikaw biss bejn il-Kolombja u l-UE.

bil-kundizzjoni li viżitaturi għal perjodu qasir b'hal dawn:

- (a) ma jkunux involuti huma stess fil-bejgħ tal-merkanzija jew is-servizzi tagħhom lill-pubbliku ġenerali jew fil-provvista ta' merkanzija jew servizzi;
- (b) ma jirċievu f'isimhom l-ebda remunerazzjoni minn sors li jinsab fl-Unjoni Ewropea jew Pajjiż Andin firmatarju fejn ikunu qegħdin joqgħodu b'mod temporanju; u
- (c) mhumiex involuti fil-provvista ta' servizz fil-qafas ta' kuntratt konkluż bejn persuna ġuridika bla ebda preżenza kummerċjali fl-Unjoni Ewropea jew f'Pajjiż Andin firmatarju, fejn il-viżitatur għal perjodu qasir għal finijiet tan-negozju jkun qed joqgħod b'mod temporanju, u konsumatur fl-Unjoni Ewropea jew Pajjiż Andin firmatarju.

2. Id-dhul u s-soġġorn temporanji fit-territorju ta' Parti minn viżitaturi għal perjodu qasir ta' Parti oħra meta dan ikun permess għandhom ikunu għal perjodu ta' sa 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar.

KAPITOLU 5

QAFAS REGOLATORJU

TAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET TA' APPLIKAZZJONI ĠENERALI

ARTIKOLU 129

Rikonoxximent Reċiproku

1. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jżomm Parti milli tirrikjedi li persuni fiżiċi jkollhom il-kwalifiki neċessarji u/jew l-esperjenza professjonali meħtieġa fit-territorju fejn jinghata s-servizz, għas-settur tal-attività kkonċernata.
2. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu lill-korpi professjonali rilevanti fit-territorji rispettivi tagħhom sabiex jiżviluppaw u jipprovdu b'mod kongunt lill-Kumitat għall-Kummerċ ir-rakkomandazzjonijiet dwar ir-rikonoxximent reċiproku għall-fini li jintlaħqu, fis-shih jew in parti, mill-investituri u l-fornituri tas-servizzi l-kriterji applikati minn kull Parti għall-awtorizzazzjoni, il-liċenzjar, l-operat u ċ-ċertifikazzjoni ta' investituri u fornituri tas-servizzi u, b'mod partikolari, tas-servizzi professjonali.

3. Mar-riċevuta ta' rakkomandazzjoni kif imsemmi fil-paragrafu 2, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jirrevedi, fi żmien raġonevoli, rakkomandazzjoni bħal din bl-għan li jiġi determinat jekk hijiex konsistenti jew le ma' dan il-Ftehim.
4. Meta l-Kumitat għall-Kummerċ isib li rakkomandazzjoni hija konsistenti ma' dan il-Ftehim skont il-paragrafu 3, u jkun hemm livell suffiċjenti ta' korrispondenza bejn ir-regolamenti rilevanti tal-Partijiet, il-Partijiet għandhom, bl-għan li jimplimentaw dik ir-rakkomandazzjoni, jinnegozjaw permezz tal-awtoritajiet kompetenti tagħhom ftehim dwar ir-rikonoxximent reċiproku tar-rekwiziti, il-kwalifiki, il-liċenzji u regolamenti oħra.
5. Kwalunkwe ftehim li jintlaħaq taħt il-paragrafu 4 għandu jkun konsistenti mad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim WTO, b'mod partikolari l-Artikolu VII tal-GATS.

ARTIKOLU 130

Trasparenza u Żvelar ta' Informazzjoni Kunfidenzjali

1. Kull Parti għandha:
 - (a) tirrispondi minnufih għat-talbiet kollha magħmula minn Parti oħra għal informazzjoni speċifika dwar kwalunkwe waħda mill-miżuri tagħha ta' applikazzjoni ġenerali jew ftehimiet ġenerali li jirrigwardaw jew jaffettwaw dan it-Titolu; u

- (b) tistabbilixxi punt wiehed jew iżjed minn wiehed għall-mistoqsijiet sabiex tipprovdi informazzjoni speċifika lill-investituri u l-fornituri ta' servizzi ta' Parti oħra, fuq talba, dwar il-kwistjonijiet kollha msemmija fis-sottoparagrafu (a). Punti ta' konsultazzjoni bħal dawn huma mnizzla fl-Anness X (Punti ta' konsultazzjoni Dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Istabiliment u l-Kummerċ Elettroniku). Il-punti ta' konsultazzjoni ma għandhomx għalfejn ikunu depożitarji ta' liġijiet u regolamenti.
2. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jirrikjedi li Parti tipprovdi informazzjoni kunfidenzjali li l-iżvelar tagħha jista' jimpedixxi l-infurzar ta-l-liġi jew inkella jkun kuntrarju għall-interess pubbliku, jew li jista' jippreġudika l-interessi kummerċjali leġittimi ta' impriżi pubbliċi jew privati partikolari.

ARTIKOLU 131

Regolament Domestiku

1. F'setturi fejn jittiehdu impenji speċifiċi, kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri kollha ta' applikazzjoni ġenerali koperti minn dan it-Titolu jiġu amministrati b'mod raġjonevoli, oġġettiv u imparzjali.

2. Meta tkun meħtieġa awtorizzazzjoni għall-provvista ta' servizz jew stabbiliment li għalihom ikun sar impenn speċifiku, l-awtoritajiet kompetenti ta' Parti għandhom, f'perjodu ta' żmien raġjonevoli wara s-sottomissjoni ta' applikazzjoni kkunsidrata kompluta skont liġijiet u regolamenti domestiċi, jgħarrfu lill-applikant bid-deċiżjoni li tikkonċerna l-applikazzjoni. Fuq talba tal-applikant, l-awtoritajiet kompetenti tal-Parti għandhom jipprovdu, mingħajr dewmien żejjed, informazzjoni dwar l-istat tal-applikazzjoni.

3. Kull Parti għandha żżomm jew tistitwixxi tribunali ġuridiċi, arbitrali jew amministrattivi jew proċeduri li jipprovdu, fuq talba ta' investitur jew fornitur ta' servizz affettwat, reviżjoni ta' malajr ta', u fejn ikun ġustifikat, rimedji xierqa għal, deċiżjonijiet amministrattivi li jaffettwaw l-istabbiliment, il-provvista transkonfinali ta' servizzi jew il-preżenza temporanja ta' persuni fiżiċi għal finijiet tan-negozju. Fejn miżuri bħal dawn mhumiex indipendenti mill-agenzija fdata bid-deċiżjoni amministrattiva kkonċernata, il-Partijiet għandhom jiżguraw li l-proċedura fil-fatt tipprovdi reviżjoni oġġettiva u imparzjali.

4. Wara l-konsultazzjonijiet meħtieġa bejn il-Partijiet, dan l-Artikolu għandu jiġi emendat, kif xieraq, sabiex f'dan it-Titolu jiġi inkorporati r-riżultati ta' kwalunkwe negozjat skont l-Artikolu VI4 ta'l-GATS jew kwalunkwe negozjat simili mwettaq f'fora multilaterali oħra li fihom il-Partijiet jipparteċipaw ladarba l-impenji li jirriżultaw jidhlu fis-seħħ.

5. Sakemm jitkomplew in-negozjati skont l-Artikolu VI4 tal-GATS kif imsemmi fil-paragrafu 4, l-ebda Parti ma għandha tapplika rekwiżiti, proċeduri u standards tekniċi tal-liċenzjar u l-kwalifiki, li jannullaw jew jagħmlu ħsara lill-impenji speċifiċi tagħhom b'mod li:

- (a) ma jikkonformax mal-kriterji deskritti fil-qosor fl-Artikolu VI4 (a), (b), (c) tal-GATS; u
- (b) ma setgħax ikun mistenni b'mod ragjonevoli minn dik il-Parti fiż-żmien li jkunu saru l-impenji speċifiċi.

6. Meta jkun qed jiġi determinat jekk Parti hijiex jew le konformi mal-obbligi tagħha taħt il-paragrafu 5, għandhom jiġu kkunsidrati l-standards internazzjonali ta' organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti¹ applikati minn dik il-Parti.

¹ It-terminu “organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti” jirreferi għall-korpi internazzjonali li s-shubija tagħhom hija miftuħa għall-korpi rilevanti tal-Partijiet.

TAQSIMA 2

SERVIZZI INFORMATIČI

ARTIKOLU 132

Fehim dwar Servizzi Informatiċi

Sal-punt li l-kummerċ fis-servizzi informatiċi jiġi liberalizzat skont il-Kapitolu 2 (Stabbiliment), 3 (Provista Transkonfinali ta' Servizzi) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju), il-Partijiet jissottoskrivu l-fehim stabbilit fis-sottoparagrafi li ġejjin:

- (a) il-kodiċi CPC 84, użat għad-deskrizzjoni tas-servizzi informatiċi u s-servizzi relatati, ikopri l-funzjonijiet bażiċi użati sabiex jiġu pprovduti s-servizzi informatiċi u s-servizzi relatati: programmi tal-kompjuter definiti bħala s-settijiet ta' struzzjonijiet meħtieġa sabiex il-kompjuters jithaddmu u jkunu jistgħu jikkomunikaw (inkluż l-iżvilupp u l-implimentazzjoni tagħhom), l-ipproċessar u l-ħżin tad-dejta, u s-servizzi relatati, bħas-servizzi ta' konsultazzjoni u taħriġ għall-persunal tal-klijenti. Żviluppi teknoloġiċi wasslu għal żieda fl-offerta ta' dawn is-servizzi bħala grupp jew pakkett ta' servizzi relatati li jistgħu jinkludu xi wħud minn dawn il-funzjonijiet bażiċi jew kollha kemm huma. Pereżempju, kull wieħed mis-servizzi bħal żamma ta' websajt jew dominju, servizzi ta' estrazzjoni ta' dejta u l-komputazzjoni b'sistema ta' distribuzzjoni jikkonsisti f'kombinazzjoni ta' funzjonijiet ta' servizzi informatiċi bażiċi;

- (b) is-servizzi tal-informatika u servizzi relatati mal-informatika, irrISPettivament jekk jingħatawx permezz ta' network, inkluż l-Internet, jinkludu s-servizzi kollha li jipprovdu:
- (i) konsulenza, strateġija, analiżi, ippjanar, speċifikazzjoni, iddisinjar, żvilupp, installazzjoni, implimentazzjoni, integrazzjoni, ittestjar, *debugging*, aġġornar, appoġġ, assistenza teknika, jew ġestjoni ta' jew għal kompjuters jew sistemi informatiċi;
 - (ii) programmi tal-kompjuter definiti bħala s-sett ta' istruzzjonijiet meħtieġa sabiex il-kompjuters ikunu jistgħu jiġihaddmu u jikkomunikaw (minnhom infushom), kif ukoll konsulenza, strateġija, analiżi, ippjanar, speċifikazzjoni, iddisinjar, żvilupp, installazzjoni, implimentazzjoni, integrazzjoni, ittestjar, *debugging*, aġġornar, adattament, manutenzjoni, appoġġ, assistenza teknika, ġestjoni jew użu ta' jew għal programmi tal-kompjuter;
 - (iii) ipprocessar tad-*data*, ħzin tad-*data*, żamma tad-*data* jew servizzi ta' dejtabejż;
 - (iv) servizzi ta' manutenzjoni u tiswija għall-makkinarju u t-tagħmir tal-uffiċċji, inklużi l-kompjuters; jew
 - (v) servizzi ta' taħriġ għall-persunal tal-klijenti konness mal-programmi tal-kompjuter, il-kompjuters jew is-sistemi informatiċi, u li ma jkunx iġklassifikat x'imkien ieħor;

- (c) is-servizzi informatiċi u s-servizzi relatati jippermettu l-ġħoti ta' servizzi oħra (pereżempju attività bankarja) kemm permezz ta' mezzi elettroniki kif ukoll permezz ta' mezzi oħra. Madankollu, hemm distinzjoni importanti bejn is-servizzi li jippermetti l-ġħoti ta' servizzi oħra (pereżempju ż-żamma ta' websajt jew iż-żamma ta' applikazzjoni) u s-servizz tal-kontenut jew dak ewlieni li jkun qed jingħata b' mod elektroniku (pereżempju attività bankarja). F'każijiet bħal dawn, is-servizz tal-kontenut jew is-servizz ewlieni ma jkunx kopert mill-kodiċi CPC 84.

TAQSIMA 3

SERVIZZI POSTALI U TA' KURRIER

ARTIKOLU 133

Ambitu tal-Aplikazzjoni

Din it-Taqsima tistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regolatorju għas-servizzi postali u ta' kurrier kollha magħmula skont il-Kapitolu 2 (Stabbiliment), 3 (Servizzi ta' Provvista Transkonfinali) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju).

ARTIKOLU 134

Definizzjonijiet

Għal fini ta' din it-Taqsima u tal-Kapitoli 2 (Stabbiliment), 3 (Servizzi ta' Provvista Transkonfinali) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju):

- “liċenzja individwali” tfisser awtorizzazzjoni, konċessjoni, jew kwalunkwe tip ieħor ta' permess mogħti lil fornitur individwali minn awtorità regolatorja, meħtieġa qabel ma jingħata servizz speċifiku; u
- “servizz universali” tfisser il-provvista permanenti ta' servizz postali ta' kwalità speċifika fil-punti kollha fit-territorju ta' Parti bi prezzijiet aċċessibbli għall-utenti kollha.

ARTIKOLU 135

Prevenzjoni ta' Prattiki Antikompetittivi fis-Settur tas-Servizzi Postali u ta' Kurrier

Skont id-dispożizzjonijiet tat-Titlu VIII (Kompetizzjoni), kull Parti għandha tintroduċi jew iżżomm miżuri xierqa għall-fini li tipprevjeni lill-fornituri li, waħedhom jew flimkien, ikollhom il-ħila li jaffettwaw materjalment it-termini tal-partecipazzjoni (wara li jkunu ġew ikkunsidrati l-prezz u l-provvista) fis-suq rilevanti għas-servizzi postali u ta' kurrier bħala riżultat tal-użu tal-pożizzjoni tagħhom fis-suq, milli jinvolvu ruħhom fi jew ikomplu jwettqu prattiki antikompetittivi.

ARTIKOLU 136

Servizz Universali

Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta' obbligu ta' servizz universali li tixtieq tadotta jew iżzomm. Obbligu b'hal dan ma għandux jiġi kkunsidrat b'hal kontra l-kompetittività *per se*, bil-kundizzjoni li jiġi amministrat b'mod trasparenti, nondiskriminatorju u newtrali mil-lat kompetittiv u li ma jkunx ta' iktar piż milli meħtieġ għat-tip ta' servizz universali definit mill-Parti.

ARTIKOLU 137

Licenzji Individwali

1. Parti għandha teħtieġ biss licenzja individwali għal servizzi fl-ambitu tas-servizz universali¹.

¹ Fil-Kolombja, l-operatur jew konċessjonarju postali uffiċjali huwa persuna ġuridika li jfornis-servizz postali universali taħt kuntratt ta' konċessjoni. Is-servizzi postali li jifdal huma soġġetti għal reġim ta' licenzjar imħaffef amministrat mill-Ministeru tat-Teknoloġija tal-Infommazzjoni u l-Komunikazzjonijiet. Fil-Perù, l-operatur postali deżinjat huwa persuna ġuridika li taħt konċessjoni mogħtija mil-liġi, u mingħajr esklussività, jkollu l-obbloġu li jforni s-servizz postali fil-pajjiż kollu. Is-servizzi postali l-oħra huma soġġetti għal reġim ta' permess mogħti mill-Ministeru tat-Trasport u l-Komunikazzjonijiet.

2. Meta Parti tehtieg liċenzja individwali, l-informazzjoni li ghejja għandha ssir disponibbli pubblikament:

(a) il-kriterji kollha tal-liċenzjar u l-perjodu ta' żmien li normalment ikun mehtieg sabie x tintlaħaq deċiżjoni dwar applikazzjoni għal liċenzja; u

(b) it-termini u l-kundizzjonijiet ta' liċenzji individwali.

3. Meta Parti tiċhad l-għoti ta' liċenzja individwali, dik il-Parti għandha, fuq talba, tgħarraf lill-applikant bir-raġunijiet taċ-ċaħda. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm proċedura ta' appell jew reviżjoni, skont kif ikun xieraq, quddiem korp indipendenti¹. Proċeduri bħal dawn għandhom ikunu trasparenti, nondiskriminatorji, u bbażati fuq kriterji oġġettivi.

ARTIKOLU 138

L-Indipendenza tal-Korpi Regulatorji

Il-korpi regulatorji għandhom ikunu legalment separati minn, u ma jkunux responsabbli għal, kwalunkwe fornitur ta' servizzi postali u ta' kurrier. Id-deċiżjonijiet tal-korpi regulatorji, kif ukoll il-proċeduri applikati minnhom, għandhom ikunu imparzjali fir-rigward tal-parteciċipanti kollha tas-swieq.

¹ Għal iktar ċertezza, il-korp indipendenti jista' jkun ta' natura ġuridika.

TAQSIMA 4

SERVIZZI TA' TELEKOMUNIKAZZJONI

ARTIKOLU 139

Ambitu tal- Applikazzjoni

Din it-Taqsima tistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regolatorju għas-servizzi tat-telekomunikazzjoni, minbarra x-xandir¹, magħmula skont il-Kapitoli 2 (Stabbiliment), 3 (Servizzi tal-Provvista Transkonfinali) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Finijiet tan-Negozju)²³.

¹ “Xandir” hija definita bħala l-katina ta' trażmissjoni mingħajr interruzzjonijiet meħtieġa għad-distribuzzjoni tas-sinjali tal-programmi tat-televiżjoni u r-radju lill-pubbliku ġenerali, izda ma tkoprix il-konnessjonijiet ta' kontribuzzjoni bejn l-operaturi.

² Bejn il-Parti UE u l-Perù, din it-Taqsima għandha tapplika biss għas-servizzi tat-telekomunikazzjoni offriti lill-pubbliku ġenerali li jinvolvu t-trażmissjoni fil-ħin reali ta' informazzjoni mogħtija mill-klijenti bejn żewġ punti jew iżjed mingħajr bdil minn tarf sa tarf fil-forma jew il-kontenut tal-informazzjoni tal-klijenti.

³ Bejn il-Parti UE u l-Kolombja, din it-Taqsima għandha tapplika wkoll għas-servizzi ta' telekomunikazzjoni bil-valur miżjud. Għal iktar ċertezza u għall-finijiet ta' din it-Taqsima u l-Anness VII (Listi ta' Impenji dwar l-Istabbiliment) u l-Anness VIII (Lista ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfini ta' Servizzi) għall-Kolombja u l-Parti UE, “servizzi ta' telekomunikazzjoni bil-valur miżjud” huma servizzi tat-telekomunikazzjoni li għalihom il-fornituri “izidu valur” għall-informazzjoni tal-klijent billi jtejbu l-forma jew il-kontenut tagħha jew billi jipprovdu l-ħżin u l-irkupru tagħha.

ARTIKOLU 140

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- "faċilitajiet tat-telekomunikazzjoni essenzjali" tfisser faċilitajiet ta' netwerk u servizz pubbliku tat-trasport tat-telekomunikazzjonijiet¹ li:
 - (a) jingħataw b'mod esklussiv jew predominanti minn fornitur uniku jew numru limitat ta' fornituri; u
 - (b) ma jistgħux jinbidlu ekonomikament jew teknikament b'mod vijabbli sabiex jingħata servizz;
- "interkonnessjoni" tfisser il-konnessjoni ma' fornituri li jipprovdu networks jew servizzi pubbliċi tat-trasport tat-telekomunikazzjonijiet² sabiex l-utenti ta' fornitur wieħed ikunu jistgħu jikkomunikaw ma' utenti ta' fornitur ieħor u jaċċedu għal servizzi mogħtija minn fornitur ieħor;
- "fornitur ewlieni" tfisser fornitur fis-settur tat-telekomunikazzjonijiet li jkollu l-hila li jaffettwa materjalment it-termini tal-partecipazzjoni (wara li jkun ikkunsidra l-prezz u l-provvista) fis-suq rilevanti għas-servizzi tat-telekomunikazzjonijiet bħala riżultat ta' kontroll fuq faċilitajiet essenzjali jew l-użu tal-pożizzjoni tiegħu fis-suq;

¹ Għal iktar ċertezza, "servizz tat-trasport tat-telekomunikazzjoni pubbliku" għandu jiġi mifhum kif inhuwa definit fl-Anness dwar it-Telekomunikazzjonijiet tal-GATS.

² Għal iktar ċertezza, "servizz tat-trasport tat-telekomunikazzjoni pubbliku" għandu jiġi mifhum kif inhuwa definit fl-Anness dwar it-Telekomunikazzjonijiet tal-GATS.

- “awtorità regolatorja” tfisser il-korp jew il-korpi fis-settur tat-telekomunikazzjonijiet inkarigati mir-regolazzjoni tat-telekomunikazzjonijiet imsemmija f’din it-Taqsima; u
- “servizzi tat-telekomunikazzjoni” tfisser is-servizzi kollha li jikkonsistu fit-trażmissjoni u r-riċezzjoni ta’ sinjali elettromanjetiċi u ma jkoprox l-attività ekonomika li tikkonsisti fl-ghoti ta’ kontenut li jirrikjedi t-telekomunikazzjonijiet għat-trasport tiegħu.

ARTIKOLU 141

Salvagwardji Kompetittivi fuq Fornituri Ewlenin

Skont id-dispożizzjonijiet tat-Titolu VII (Kompetizzjoni), kull Parti għandha tintroduċi jew iżzomm miżuri xierqa għall-fini li fornituri li, waħedhom jew flimkien, huma fornituri ewlenin ma jithallewx jinvolvu ruħhom jew ikomplu prattiki antikompetittivi. Dawn il-prattiki antikompetittivi għandhom jinkludu, b'mod partikolari:

- (a) l-involviment f’sussidju inkroċjat antikompetittiv, jew fi pressjoni fuq il-margni¹;

¹ Ir-referenza għal “pressjoni fuq il-margni” tapplika biss għall-UE.

- (b) l-użu ta' informazzjoni miksuba minn kompetituri b'riżultati antikompetittivi; u
- (c) li l-fornituri l-oħra ta' servizzi ma ssirilhomx disponibbli fuq bażi opportuna, informazzjoni teknika dwar il-faċilitajiet essenzjali u informazzjoni li tkun rilevanti mil-lat kummerċjali li għalihom tkun meħtieġa sabiex jagħtu servizzi.

ARTIKOLU 142¹

Obbligi Addizzjonali ta' Fornituri Ewlenin

1. Skont il-legiżlazzjoni u l-proċeduri domestiċi rispettivi stabbiliti minn kull Parti, l-awtorità regolatorja ta' kull Parti għandha, fejn ikun xieraq, timponi fuq il-fornituri ewlenin:
 - (a) obbligi dwar it-trasparenza rigward l-interkonnnessjoni u/jew l-aċċess. Meta fornitur ewlieni jkollu obbligi ta' nondiskriminazzjoni kif stabbilit fis-sottoparagrafu (b), l-awtorità regolatorja tista' tirrikjedi li fornitur ewlieni jippubblika offerta ta' referenza li tkun separata biżżejjed sabiex jiġi żgurat li l-fornituri ma jkunux mistennija li jhallsu għal faċilitajiet li mhumiex meħtieġa għas-servizz mitlub. Offerta ta' referenza bħal din għandha wkoll tinkludi deskrizzjoni tal-offerti rilevanti maqsuma f'komponenti skont il-ħtigijiet tas-suq, u t-termini u l-kundizzjonijiet assoċjati, inklużi l-prezzijiet;

¹ Dan l-Artikolu mhuwiex parti mill-impenji meħuda bejn il-Perù u l-Parti UE taħt dan il-Ftehim mingħajr ħsara għal-legiżlazzjoni domestika ta' kull Parti. Għall-Kolombja u l-Parti UE, dan l-Artikolu għandu japplika biss għas-servizzi tat-telekomunikazzjoni li jinvolvu t-trażmissjoni fil-ħin reali ta' informazzjoni mogħtija mill-klijenti bejn żewġ punti jew iżjed mingħajr kwalunkwe bdil minn tarf sa tarf fil-forma jew il-kontenut tal-informazzjoni tal-klijenti.

- (b) obbligi ta' nondiskriminazzjoni rigward l-interkonnnessjoni u/jew l-aċċess:
- (i) sabiex jiġi żgurat li l-fornituri ewlenin fit-territorji tagħha japplikaw kundizzjonijiet ekwivalenti f'ċirkostanzi ekwivalenti għall-fornituri tas-servizzi ta' telekomunikazzjoni ta' Parti oħra li jkunu qegħdin jagħtu servizzi ekwivalenti; u
 - (ii) għal servizzi u informazzjoni li forniture oħra taht l-istess kundizzjonijiet u tal-istess kwalità bħal dawk li jipprovdu għas-servizzi tagħhom, jew dawk tas-sussidjarji jew l-imsieħba tagħhom;
- (c) obbligi relatati mal-irkupru tal-kostijiet u l-kontroll tal-prezzijiet, inklużi l-obbligi għall-orjentazzjoni tal-prezzijiet u l-obbligi li jikkonċernaw is-sistemi tal-kontabilità tal-kostijiet għall-provvista ta' tipi speċifiċi ta' interkonnnessjoni u/jew aċċess; u
- (d) obbligi sabiex jiġu soddisfatti talbiet raġjonevoli mill-fornituri ta' Parti oħra għall-aċċess u l-użu ta' elementi speċifiċi ta' netwerk u faċilitajiet assoċjati, *inter alia*, f'sitwazzjonijiet fejn l-awtorità regolatorja tikkunsidra li ċ-ċaħda ta' aċċess jew termini u kundizzjonijiet mhux raġjonevoli li jkollhom effett simili jistgħu ifixklu l-emergenza ta' suq kompetittiv sostenibbli fil-livell tal-bejgħ lill-konsumatur, jew jistgħu ma jkunux fl-interess tal-utent finali.

2. Skont is-sottoparagrafu 1(d), il-fornituri ewlenin jistgħu jiġu rikjesti li, *inter alia*:
- (a) jagħtu lil partijiet terzi aċċess għal elementi speċifiċi ta' network u/jew faċilitajiet;
 - (b) jinnegozjaw b'rieda tajba ma impriži li jitolbu aċċess:
 - (c) jagħtu servizzi speċifiċi fuq bażi ta' bejgħ bl-ingrossa għall-bejgħ mill-ġdid minn parti terzi;
 - (d) jagħtu aċċess għal interfaċċji tekniċi, protokollu jew teknoloġiji ewlenin oħra, li huma indispensabbli għall-interoperabilità tan-networks, u li jippermettu, fuq talba, interkonnnessjoni f'punti addizzjonali minbarra l-punti tat-terminazzjoni fin-network offruti lill-maġġoranza tal-utenti, bil-kundizzjoni ta' hlasijiet li jirriflettu l-kost tal-kostruzzjoni ta' faċilitajiet addizzjonali meħtieġa;
 - (e) jipprovdu ko-lokazzjoni jew forom oħra ta' kondivizzjoni ta' faċilitajiet, inkluż il-kondivizzjoni ta' kejbils, bini jew arbli;
 - (f) jipprovdu servizzi speċifiċi meħtieġa sabiex tiġi żgurata l-interoperabilità ta' servizzi minn tarf sa tarf lill-utenti, inklużi faċilitajiet għal servizzi ta' network intelligenti jew *ir-roaming* fuq networks mobbli; u
 - (g) jagħmlu interkonnnessjoni ta' networks jew faċilitajiet ta' networks.

ARTIKOLU 143

Awtoritajiet Regolatorji

1. L-awtoritajiet regolatorji ghas-servizzi tat-telekomunikazzjoni għandhom ikunu legalment distinti u indipendenti funzjonalment minn kwalunkwe fornitur ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni.
2. L-awtorità regolatorja għandu jkollha setgħat biżżejjed sabiex tirregola s-settur. Ix-xogħlijiet li għandhom isiru minn awtorità regolatorja għandhom isiru pubbliċi f'forma li tkun faċilment aċċessibbli u ċara, b'mod partikolari fejn daww ix-xogħlijiet jiġu assenjati lil iżjed minn korp wieħed.
3. Id-deċiżjonijiet ta', u l-proċeduri applikati minn, awtoritajiet regolatorji għandhom ikunu trasparenti u imparzjali fir-rigward tal-partiċipanti kollha tas-suq.
4. Fornitur li jiġi affettwat minn deċiżjoni ta' awtorità regolatorja tal-Kolombja għandu jkollu d-dritt għal appell jew proċedura ta' reviżjoni, skont kif xieraq, quddiem korp indipendenti mill-awtorità regolatorja.
5. Fornitur li jiġi affettwat minn deċiżjoni ta' awtorità regolatorja tal-Perù jew il-Parti UE għandu jkollu d-dritt li jappella deċiżjoni bħal din quddiem korp tal-appell indipendenti mill-partijiet involuti u li jista' jkun ta' karattru ġudizzjarju jew mhux ġudizzjarju.

6. Fejn korp tal-appell ta' Parti ma jkollux karattru ġudizzjarju, dejjem għandu jagħti raġunijiet bil-miktub għad-deċiżjoni tiegħu u d-deċiżjonijiet tiegħu għandhom ukoll ikunu soġġetti għal reviżjoni min-naħa ta' awtorità ġudizzjarja imparzjali u indipendenti. Id-deċiżjonijiet adottati mill-korpi tal-appell jew tar-reviżjoni ta' Parti, kif xieraq, għandhom jiġu infurzati b'mod effettiv.

ARTIKOLU 144

Awtorizzazzjoni għall-Għoti ta' Servizzi tat-Telekomunikazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex japplikaw proċeduri simplifikati meta jawtorizzaw il-provvista ta' servizz tat-telekomunikazzjoni.
2. Skont il-leġislazzjoni domestika ta' kull Parti, tista' tiġi rikjesta awtorizzazzjoni¹ sabiex jiġu indirizzati kwistjonijiet ta' attribuzzjoni ta' numri u frekwenzi. It-termini u l-kundizzjonijiet ta' awtorizzazzjoni bħal din għandhom isiru disponibbli pubblikament.
3. Fejn tkun meħtieġa awtorizzazzjoni:
 - (a) il-kriterji kollha ta' awtorizzazzjoni u perjodu raġjonevoli ta' żmien li normalment ikun meħtieġ sabiex tintlaħaq deċiżjoni dwar dik l-applikazzjoni għal awtorizzazzjoni għandhom isiru disponibbli pubblikament;

¹ Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, it-terminu "awtorizzazzjoni" għandu jiġi mifhum li jinkludi licenzji, konċessjonijiet, permessi, reġistri jew kwalunkwe awtorizzazzjoni oħra li Parti tista' teħtieġ sabiex taġġti servizzi ta' telekomunikazzjoni.

- (b) ir-raġunijiet għaċ-ċaħda ta' awtorizzazzjoni għandhom jiġu komunikati bil-miktub lill-applikant fuq talba;
- (c) f'każ li awtorizzazzjoni tiġi miċħuda b'mod mhux xieraq, l-applikant għandu jkun jista' jfittex reviżjoni u/jew jappella kontra d-deċiżjoni skont il-leġislazzjoni domestika ta l-Parti rispettiva;
- (d) it-tariffi mitluba minn kwalunkwe Parti għall-ghoti ta' awtorizzazzjoni ma għandhomx jaqbżu l-kostijiet amministrattivi li jsiru normalment fil-ġestjoni, il-kontroll u l-infurzar ta l-awtorizzazzjoni applikabbli¹.

ARTIKOLU 145

Interkonnessjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe fornitur awtorizzat sabiex jipprovdi servizzi ta' telekomunikazzjoni fit-territorju tagħha jkollu d-dritt li jinnegozja interkonnessjoni ma' fornituri oħra ta' networks u servizzi tat-telekomunikazzjoni disponibbli pubblikament. L-interkonnessjoni għandha, fil-prinċipju, tiġi miftiehma fuq il-bażi ta' negozjat kummerċjali bejn il-fornituri kkonċernati.

¹ It-tariffi ta l-awtorizzazzjoni ma jinkludux hlasijiet għal irkant, sejha għall-offerti jew mezzi oħra nondiskriminatorji għall-ghoti ta' konċessjonijiet, jew mandat ta' kontribuzzjonijiet għall-provvista ta' servizz universali. Għal iktar ċertezza, dan is-sottoparagrafu ma għandux jiġi interpretat b'mod li jirrestringi d-dritt ta' kull Parti li tirrikjedi hlas għall-allokazzjoni ta' rizorsi skarsi bħall-ispettru tar-radju.

2. L-awtoritajiet regolatorji ta' kull Parti għandhom jirrikjedu li l-fornituri li jiksbu informazzjoni minn fornitur ieħor waqt il-proċess ta' negozjar ta' ftehimiet dwar l-interkonnnessjoni jużaw dik l-informazzjoni biss għall-fini li għaliha tkun ingħatat u li jirrispettaw f'kull hin il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni trazzmessa jew mażżuna.
3. L-interkonnnessjoni ma' fornitur ewlieni għandha tiġi żgurata fi kwalunkwe punt fin-netwerk li jkun teknikament fattibbli. Interkonnnessjoni bħal din għandha tingħata:
- (a) taht termini, kundizzjonijiet (inklużi standards u speċifikazzjonijiet tekniċi) u rati nondiskriminatorji, u bi kwalità mhux inqas favorevoli minn dik mogħtija għas-servizzi simili tagħha jew għal servizzi simili ta' fornituri tas-servizzi mhux affiljati jew għas-sussidjarji tagħha jew affiljati oħra;
 - (b) f'waqtu, taht termini, kundizzjonijiet (inklużi standards u speċifikazzjonijiet tekniċi) u rati orjentati għall-kostijiet li jkunu trasparenti, raġjonevoli, li jikkunsidraw il-fattibilità ekonomika, u li jkunu separati biżżejjed sabiex b'hekk il-fornitur ma jkollux għalfejn iħallas għal komponenti jew faċilitajiet tan-netwerk li ma jkunx jeħtieġ sabiex jingħata s-servizz; u
 - (c) fuq talba, fil-punti miżjuda mal-punti tat-terminazzjoni tan-netwerk offruti lill-maġġoranza tal-utenti, soġġetti għal hlasijiet li jirriflettu l-kost tal-kostruzzjoni ta' faċilitajiet addizzjonali meħtieġa.

4. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri applikabbli għall-interkonnessjoni ma' fornitur ewlieni jsiru disponibbli pubblikament.
5. Kull Parti għandha tirrikjedi li l-fornituri ewlenin jagħmlu disponibbli jew il-ftehimiet dwar l-interkonnessjoni tagħhom jew l-offerti tal-interkonnessjoni ta' referenza tagħhom.
6. Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ta' servizz li jitlob interkonnessjoni ma' fornitur ewlieni jkollu rikors, jew fi kwalunkwe żmien jew wara perjodu ta' żmien raġjonevoli li jkun sar magħruf pubblikament, għal korp domestiku indipendenti, li jista' jkun awtorità regolatorja kif imsemmi fl-Artikolu 143, sabiex jiġi solvut it-tilwim dwar it-termini, il-kundizzjonijiet u r-rati xierqa għal interkonnessjoni f'perjodu raġjonevoli ta' żmien.

ARTIKOLU 14

Riżorsi Skarsi

Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe proċedura għall-allokazzjoni u l-użu ta' riżorsi skarsi, inklużi l-frekwenzi, in-numri u d-drittijiet għal mogħdija, titwettaq b' mod oġġettiv, opportun, trasparenti u nondiskriminatorju. L-istat attwali tal-faxex tal-frekwenzi allokati għandu jsir disponibbli pubblikament, iżda l-identifikazzjoni dettaljata tal-frekwenzi għall-użu speċifiku tal-gvern ma għandhiemx tkun meħtieġa.

ARTIKOLU 147

Servizz Universali

1. Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta' obbligi ta' servizz universali li tixtieq tadotta jew iżzomm.
2. L-obbligi msemmija fil-paragrafu 1 ma għandhomx jitqiesu bħala antikompetittivi *per se*, bil-kundizzjoni li obbligi bħal dawn jiġu amministrati b'mod trasparenti, oġġettiv u nondiskriminatorju. L-amministrazzjoni ta' obbligi bħal dawn għandha wkoll tkun newtrali fir-rigward tal-kompetizzjoni u ma għandhiex tkun ta' iżjed piż minn dak li huwa meħtieġ għat-tip ta' servizz universali definit minn kull Parti.
3. Il-fornituri kollha għandhom ikunu eliġibbli sabiex jiġi żgurat servizz universali u l-ebda fornitur ma għandu jiġi eskluż *a priori*. Id-deżinjazzjoni għandha ssir permezz ta' mekkaniżmu effiċjenti, trasparenti u nondiskriminatorju, skont il-leġiżlazzjoni domestika ta' kull Parti.

ARTIKOLU 148

Direttorji tat-Telefown

Kull Parti għandha tiżgura li:

- (a) direttorji tal-abbonati kollha tat-telefown fiss ikunu disponibbli għall-utenti f'forma approvata mill-awtorità regolatorja nazzjonali, kemm jekk fil-forma stampata kif ukoll f'dik elettronika, jew it-tnejn li huma, u jiġu aġġornati fuq bażi regolari, u mill-inqas darba f'sena; u
- (b) l-organizzazzjonijiet li jipprovdu s-servizzi msemmija fis-sottoparagrafu (a) japplikaw il-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni fit-trattament tal-informazzjoni li tkun inġatata lilhom minn organizzazzjonijiet oħra.

ARTIKOLU 149

Kunfidenzjalità tal-Informazzjoni

Kull Parti għandha tiżgura l-kunfidenzjalità tat-telekomunikazzjonijiet u dejta tat-traffiku relatata permezz ta' networks u servizzi tat-telekomunikazzjoni li jkunu disponibbli pubblikament mingħajr ma jiġi ristrett il-kummerċ fis-servizzi.

ARTIKOLU 150

Tilwim Bejn Fornituri

1. Fl-eventwalità ta' tilwim li jinħoloq bejn fornituri ta' networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni b'konnessjoni mad-drittijiet u l-obbligi stabbiliti f'din it-Taqsima, l-awtorità regolatorja tal-Parti kkonċernata għandha, fuq talba ta' parti fit-tilwim, toħroġ deċiżjoni li torbot sabiex jiġi solvut it-tilwim fl-iqsar perjodu ta' żmien possibbli.
2. Meta tilwim bħal din jirrigwarda l-provvista transkonfinali ta' servizzi, l-awtoritajiet regolatorji tal-Partijiet ikkonċernati għandhom jikkoordinaw l-isforzi tagħhom sabiex jilħqu soluzzjoni tat-tilwim.

TAQSIMA 5

SERVIZZI FINANZJARJI

ARTIKOLU 151

Ambitu tal- Applikazzjoni

Din it-Taqsima tistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regolatottu għas-servizzi finanzjarji kollha magħmula skont il-Kapitoli 2 (Stabbiliment), 3 (Provvista Transkonfinali ta' Servizi) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal-Finijiet tan-Negozju) ta' dan it-Titolu. Din it-Taqsima tapplika għal mizuri li jaffettwaw il-provvista ta' servizzi finanzjarji¹.

ARTIKOLU 152

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Kapitoli 2 (Stabbiliment), 3 (Provvista Transkonfinali ta' Servizi) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Finijiet tan-Negozju) ta' dan it-Titolu:

¹ Ir-referenza għall-ghoti ta' servizz finanzjarju f'din it-Taqsima għandha tfisser l-ghoti ta' servizz kif definit fl-Artikolu 108.

- “servizz finanzjarju” tfisser kwalunkwe servizz ta’ natura finanzjarja offrut minn fornitur ta’ servizz finanzjarju ta’ Parti. Is-servizzi finanzjarji jinkludu s-servizzi kollha tal-assigurazzjoni u dawk relatati mal-assigurazzjoni, u s-servizzi bankarji kollha u s-servizzi finanzjarji l-oħra (minbarra l-assigurazzjoni). Is-servizzi finanzjarji jinkludu l-attivitajiet li ġejjin:

(a) l-assigurazzjoni u s-servizzi relatati mal-assigurazzjoni:

(i) l-assigurazzjoni diretta (inkluża l-koassigurazzjoni):

(A) tal-hajja;

(B) mhux tal-hajja;

(ii) riassigurazzjoni u retroċessjoni;

(iii) intermedjazzjoni fl-assigurazzjoni, bħas-senserija u l-aġenzija; u

(iv) servizzi awżiljarji għall-assigurazzjoni, bħal servizzi ta’ konsulenza, attwarji, ta’ valutazzjoni tar-riskju u ta’ saldu ta’ klejms;

(b) servizzi bankarji u servizzi finanzjarji oħra (minbarra l-assigurazzjoni):

(i) aċċettazzjoni ta’ depożiti u fondi oħra li jiġihallu lura mill-pubbliku;

(ii) self ta’ kull tip, inkluż il-kreditu tal-konsumatur, il-kreditu ipotekarju, il-fatturament u l-finanzjament ta’ tranżazzjonijiet kummerċjali;

- (iii) kiri finanzjarju;
- (iv) is-servizzi kollha ta' hlas u ta' trażmissjoni ta' flus, inkluż il-kreditu, il-karti tal-kreditu u d-debitu, *it-travellers cheques* u l-kambjali bankarji;
- (v) garanziji u impenji;
- (vi) innegożjar, fuq kont proprju jew għan-nom ta' klijenti, kemm dwar kambju, f'suq *over-the-counter* jew mod ieħor, f'dan li ġej:
 - (A) strumenti tas-suq tal-flus (inklużi ċekkijiet, kontijiet, ċertifikati ta' depożiti);
 - (B) muniti barranin;
 - (C) prodotti derivattivi inklużi, iżda mhux limitati għal, futuri u opzjonijiet;
 - (D) strumenti tar-rati tal-kambju u r-rati tal-imghax, inklużi prodotti bħal tpartit, ftehimiet ta' rati bil-quddiem;
 - (E) titoli ta' sigurtà trasferibbli; u
 - (F) strumenti oħra u assi finanzjarji negożjabbli, inkluż il-bullion;

- (vii) parteċipazzjoni fi kwistjonijiet ta' kull tip ta' titoli ta' sigurtà, inkluż is-sottoskrizzjoni u t-tqegħid bħala aġent (kemm jekk pubblikament jew privatament) u l-provvista ta' servizzi relatati ma' kwistjonijiet bħal dawn;
 - (viii) senserija ta' flus;
 - (ix) ġestjoni ta' assi, bħall-ġestjoni ta' flus kontanti jew ta' portfoġl, kull forma ta' ġestjoni ta' investiment kollettiv, ġestjoni ta' fond ta' pensjoni, servizzi ta' kustodja, depożitarji u fiduċjarji;
 - (x) servizzi ta' hłas u kklerjar għal assi finanzjarji, inklużi t-titoli ta' sigurtà, prodotti derivattivi, u strumenti negozjabbli oħra;
 - (xi) għoti u trasferiment ta' informazzjoni finanzjarja, u pproċessar ta' dejta finanzjarja u softwer relatat; u
 - (xii) servizzi ta' konsulenza, intermedjazzjoni u servizzi finanzjarji oħra fuq l-attivitajiet kollha mnizzla fis-sottoparagrafu (i) sa (xi) ta' hawn fuq, inkluż referenza u analiżi ta' kreditu, riċerka u parir dwar investiment u portfoġl, u parir dwar l-akkwisti u r-ristrutturazzjoni u l-istrategija korporattiva.
- “fornitur ta' servizzi finanzjarji” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika ta' Parti li tfittex li tagħti jew tagħmel forniment ta' servizzi finanzjarji. It-terminu ‘fornitur ta' servizzi finanzjarji’ ma jinkludix entità pubblika;

- “servizz finanzjarju ġdid” ifisser servizz ta’ natura finanzjarja, inkluż servizzi relatati ma’ prodotti eżistenti jew ġodda jew il-mod li bih issir il-kunsinna ta’ prodott, li ma jiġix fornit minn kwalunkwe fornitur ta’ servizz finanzjarju fit-territorju ta’ Parti iżda li jiġi fornit fit-territorju ta’ Parti oħra.
- “entità pubblika” tfisser:
 - (a) gvern, bank ċentrali jew awtorità monetarja, ta’ Parti, jew entità li tkun il-proprjetà jew tkun ikkontrollata minn Parti, li prinċipalment tkun involuta fit-twettiq ta’ funzjonijiet governattivi jew attivitajiet għal finijiet governattivi, mhux inkluża entità li prinċipalment tkun involuta fl-ġħoti ta’ servizzi finanzjarji fuq termini kummerċjali; jew
 - (b) entità privata, li twettaq funzjonijiet li normalment jitwettqu minn bank ċentrali jew awtorità monetarja, waqt l-eżerċizzju ta’ dawk il-funzjonijiet.
- “organizzazzjoni awtoregulatorja” tfisser kwalunkwe korp mhux governattiv, inkluż kwalunkwe borża jew suq ta’ titoli ta’ sigurtà jew futuri, aġenzija ta-l-ikklerjar jew organizzazzjoni jew assoċjazzjoni oħra li teżerċita l-awtorità regulatorja jew superviżorja proprja jew delegata fuq fornituri ta’ servizzi finanzjarji; għal iktar ċertezza, organizzazzjoni awtoregulatorja ma għandhiex tiġi kkunsidrata bħala monopolju deżinjat għal finijiet tat- Titolu VIII (Kompetizzjoni).

- “servizzi mogħtija fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva” għall-finijiet tal-Artikolu 108, jinkludu wkoll:
 - (a) attivitajiet immexxija minn bank ċentrali jew awtorità monetarja jew minn kwalunkwe entità pubblika li jkunu qegħdin isegwu politika monetarja jew ta’ rata tal-kambju;
 - (b) attivitajiet li jiffurmaw parti minn sistema statutorja ta’ sigurtà soċjali jew pjanijiet ta’ rtirar pubbliċi; u
 - (c) attivitajiet oħra mmexxija minn entità pubblika għan-nom jew bil-garanzija jew bl-użu tar-rizorsi finanzjarji tal-Gvern;

għall-finijiet tad-definizzjoni “servizzi mogħtija fl-eżerċizzju tal-awtorità governattiva” fl-Artikolu 108, jekk Parti tippermetti kwalunkwe waħda mill-attivitajiet imsemmija fis-sottoparagrafi (b) jew (c) ta’ hawn fuq li għandha titwettaq mill-fornituri tas-servizzi finanzjarji tagħha f’kompetizzjoni ma’ entità pubblika jew fornitur ta’ servizz finanzjarju, id-definizzjoni ta’ “servizzi” kif stabbilit fl-Artikolu 108 għandha tinkludi attivitajiet bħal dawn;

ARTIKOLU 153

Sistemi ta’ Kklerjar u ta’ Hlas

1. Skont termini u kundizzjonijiet li joffru trattament nazzjonali, kull Parti għandha tagħti lill-fornituri tas-servizzi finanzjarji ta’ Parti oħra stabbiliti fit-territorju tagħha aċċess għal sistemi ta’ hlas u kklerjar operati minn entitajiet pubbliċi u għal faċilitajiet uffiċjali ta’ finanzjament u rifinanzjament disponibbli fil-kors normali tan-negozju normali. Dan il-paragrafu mhuwiex maħsub sabiex jagħti aċċess għal sellief ta’ faċilitajiet tal-aħħar rimedju espedjent ta’ Parti.

2. Fejn Parti:

- (a) tirrikjedi, bħala kundizzjoni li l-fornituri ta' servizzi finanzjarji ta' Parti oħra jipprovdu servizzi finanzjarji fuq bażi ekwa mal-fornituri tas-servizzi finanzjarji domestiċi, shubija jew parteċipazzjoni fi, jew aċċess għal, kwalunkwe korp awtoregulatorju, borża jew suq ta' titoli ta' sigurtà jew futuri, aġenzija tal-ikklerjar, jew kwalunkwe organizzazzjoni jew assoċjazzjoni oħra; jew
- (b) tipprovdi, direttament jew indirettament, entitajiet bħal dawn bi privileġġi jew vantaġġi fil-provvista ta' servizzi finanzjarji;

tali Parti għandha tiżgura li entitajiet bħal dawn joffru trattament nazzjonali lill-fornituri tas-servizzi finanzjarji ta' Parti oħra residenti fit-territorju tagħha.

ARTIKOLU 154

Miżuri ta' Prudenza

1. Minkejja dispożizzjonijiet oħra ta' dan it-Titolu jew it-Titolu V (Hlas u Movimenti Kurrenti ta' Kapital), Parti tista' tadotta jew iżzomm għal raġunijiet ta' prudenza, miżuri bħal :

- (a) il-harsien ta' investituri, depożituri, detenturi ta' polzi jew persuni li fornitur ta' servizz finanzjarju għandu dover fiduċjarju lejhom;

(b) l-iżgurar tal-integrità u l-istabbiltà tas-sistema finanzjarja tagħha.

2. Il-miżuri msemmija fil-paragrafu 1 ma għandhomx ikunu ta' piz ikbar minn dak meħtieġ sabiex jintlaħaq l-għan tagħhom, u ma għandhomx jiddiskriminaw kontra servizzi finanzjarji jew fornituri ta' servizzi finanzjarji ta' Parti oħra meta mqabbla mas-servizzi finanzjarji simili jew il-fornituri tas-servizzi finanzjarji simili tagħha.

3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat b'mod li Parti tkun mistennija li tiżvela informazzjoni relatata mal-affarijiet u l-kontijiet ta' klijenti individwali jew kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali jew rigward proprjetà fil-pussess ta' entitajiet pubbliċi.

4. Mingħajr hsara għal mezzi oħra ta' regolazzjoni prudenzjali tal-provvista transkonfinali ta' servizzi finanzjarji, Parti tista' tirrikjedi r-registrazzjoni jew l-awtorizzazzjoni ta' fornituri transkonfinali ta' servizzi finanzjarji ta' Parti oħra u ta' strumenti finanzjarji.

ARTIKOLU 155

Regolament Effettiv u Trasparenti

1. Kull Parti għandha tagħmel mill-aħjar li tista' sabiex tipprovdi minn qabel lill-persuni interessati kollha kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali li dik il-Parti jkollha l-hsieb li tadotta sabiex tagħti opportunità għal persuni bħal dawn li jikkummentaw dwar il-miżura. Miżura bħal din għandha tiġi pprovduta:

(a) permezz ta' pubblikazzjoni uffiċjali; jew

(b) f' forma oħra bil-miktub jew elettronika.

2. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli lill-persuni interessati r-rekwiziti tagħha għat-tkomplija ta' applikazzjonijiet konnessi mal-provvista ta' servizzi finanzjarji.

3. Fuq talba ta' applikant, il-Parti kkonċernata għandha tgħarraf lill-applikant bl-istat tal-applikazzjoni tiegħu/tagħha. Fejn il-Parti kkonċernata tirrikjedi informazzjoni addizzjonali mill-applikant, għandha tinnotifika lill-applikant mingħajr dewmien żejjed.

4. Kull Parti għandha tagħmel mill-aħjar li tista' sabiex tiżgura li l-istandards internazzjonali għar-regolament u s-sorveljanza fis-settur tas-servizzi finanzjarji u għall-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu jiġu implimentati u applikati fit-territorju tagħha. Standards internazzjonali bħal dawn huma l-*Prinċipji Bażiċi għal Superviżjoni Bankarja Effettiva* tal-Kumitat ta' Basil, il-*Prinċipji u Metodoloġija Bażika tal-Assigurazzjoni* tal-Assoċjazzjoni Internazzjonali tas-Superviżuri tal-Assigurazzjoni, l-*Għanijiet u Prinċipji tar-Regolazzjoni tat-Titoli* tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tal-Kummissjonijiet tat-Titoli, l-*Erbgħin Rakkomandazzjoni dwar Hasil tal-Flus*, u d-*Disgħa Rakkomandazzjonijiet Speċjali fuq l-Iffinanzjar Terroristiku* tat-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja.

5. Il-Partijiet jieħdu wkoll nota tal-*"Għaxar Prinċipji Ewlenin għall-Qsim tal-Informazzjoni"* promulgat mill-Ministri tal-Finanzi tan-Nazzjonijiet G7 u l-*Ftehim dwar Skambju ta' Informazzjoni dwar Kwistjonijiet ta' Taxxa* tal-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiku (minn hawn 'il quddiem imsejha "OECD") u d-*Dikjarazzjoni dwar it-Trasparenza u l-iskambju tal-informazzjoni għal finijiet ta' taxxa* tal-G20.

ARTIKOLU 156

Servizzi Finanzjarji Godda

Kull Parti għandha tippermetti lil fornitur ta' servizzi finanzjarji ta' Parti oħra stabbilit fit-territorju tagħha li jagħmel provvista ta' kwalunkwe servizz finanzjarju għdid ta' tip simili għal dawk is-servizzi li dik il-Parti tippermetti lill-fornituri ta' servizzi finanzjarji tagħha li jipprovdu taħt il-liġi domestika tagħha f'ċirkostanzi simili. Parti tista' tiddetermina l-forma istituzzjonali u ġuridika li permezz tagħha s-servizz finanzjarju għdid ikun jista' jiġi fornit u tista' tirrikjedi awtorizzazzjoni għall-provvista ta' servizz bħal dan. Fejn awtorizzazzjoni bħal din tkun rikjesta, għandha ssir deċiżjoni f'perjodu raġonevoli ta' żmien u l-awtorizzazzjoni tista' tiġi miċhuda biss għal raġunijiet prudenzjali.

ARTIKOLU 157

Proċessar tad-Dejta

1. Kull Parti għandha tippermetti lil fornitur ta' servizzi finanzjarji ta' Parti oħra li jittrasferixxi informazzjoni f'forma elettronika jew forma oħra, għal ġewwa u barra mit-territorju tagħha, għall-ipproċessar ta' dejta fejn proċessar bħal dan ikun meħtieġ fil-kors normali tan-negozju ta' fornitur ta' servizzi finanzjarji bħal dan.
2. Kull Parti għandha tadotta salvagwardji adegwati għall-harsien tad-dritt għall-privatezza u l-helsien minn interferenza fil-privatezza, il-familja, id-dar jew il-korrispondenza ta' individwi, b'mod partikolari fir-rigward tat-trasferiment ta' dejta personali.

ARTIKOLU 158

Rikonoxximent tal-Mizuri ta' Prudenza

1. Parti tista' tirrikonoxxi mizuri ta' prudenza ta' kwalunkwe pajjiż ieħor meta jkun qed jiġi determinat kif il-mizuri relatati mas-servizzi finanzjarji ta' dik il-Parti għandhom jiġu applikati. Rikonoxximent bħal dan, li jista' jintlaħaq permezz ta' armonizzazzjoni jew mod ieħor, jista' jkun ibbażat fuq ftehim jew arrangament mal-pajjiż ikkonċernat, jew jista' jingħata b' mod awtonomu.
2. Parti li tkun parti ta' ftehim jew arrangament bħal dan imsemmi fil-paragrafu 1, kemm tal-gejjieni kif ukoll eżistenti, għandha tikkonċedi opportunità adegwata lil Parti oħra sabiex din tinnegozja l-inkorporazzjoni tagħha fi ftehimiet jew arrangamenti bħal dawn, jew sabiex tinnegozja ftehimiet jew arrangamenti simili ma' Parti bħal din, taħt ċirkostanzi li fihom ikun hemm regolament ekwivalenti, sorveljanza, implimentazzjoni ta' regolament bħal dan u, jekk ikun xieraq, proċeduri li jikkonċernaw il-kondiviżjoni ta' informazzjoni bejn il-Partijiet f'dan il-ftehim jew arrangament. Fejn Parti tikkonċedi rikonoxximent b' mod awtonomu, Parti bħal din għandha tikkonċedi opportunità adegwata lil Parti oħra sabiex turi li dawk iċ-ċirkostanzi jeżistu.

ARTIKOLU 159

Ecċezzjonijiet Speċifiċi

1. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jiġi interpretat b'mod li jipprevjeni lil Parti, inklużi l-entitajiet pubbliċi tagħha, milli tmexxi jew tipprovdi b'mod esklussiv, fit-territorju tagħha, attivitajiet jew servizzi li jagħmlu parti minn pjan ta' rtirar pubbliku jew sistema statutorja ta' sigurtà soċjali, minbarra meta daww il-attivitajiet jistgħu jitwettqu, kif stabbilit fir-regolament domestiku ta' dik il-Parti, minn fornituri ta' servizzi finanzjarji li jkunu qegħdin jikkompetu ma' entitajiet pubbliċi jew istituzzjonijiet privati.
2. Xejn f'dan il-Ftehim ma japplika għal attivitajiet jew miżuri mmexxija jew adottati minn bank ċentrali jew awtorità monetarja, tar-rata ta' l-kambju jew ta' l-kreditu jew minn kwalunkwe entità pubblika oħra li jkollha l-għan li twettaq politika monetarja u ta' kreditu jew ta' rata ta' l-kambju relatata.
3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat b'mod li jipprevjeni Parti, inklużi l-entitajiet pubbliċi tagħha, milli twettaq jew tipprovdi b'mod esklussiv fit-territorju tagħha attivitajiet jew servizzi f'isem jew bil-garanzija jew bl-użu tar-rizorsi finanzjarji ta' l-Parti, jew l-entitajiet pubbliċi tagħha.

TAQSIMA 6

SERVIZZI TA' TRASPORT MARITTIMU INTERNAZZJONALI

ARTIKOLU 160

Ambitu ta-l-Applikazzjoni u Prinċipji

1. Din it-Taqsima tistabbilixxi l-prinċipji għas-servizzi ta' trasport marittimu internazzjonali magħmula skont il-Kapitoli 2 (Stabbiliment), 3 (Provvista Transkonfinali ta' Servizi) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Finijiet tan-Negozju) ta' dan it-Titolu.
2. Fid-dawl ta' livelli eżistenti ta' liberalizzazzjoni bejn il-Partijiet fit-trasport marittimu internazzjonali, kull Parti għandha:
 - (a) tapplika b'mod effettiv il-prinċipju ta' aċċess mingħajr restrizzjonijiet għas-swieq u l-kummerċ marittimi internazzjonali fuq bażi kummerċjali u nondiskriminatorja; u
 - (b) tagħti lill-bastimenti li jkunu qegħdin itajru l-bandiera ta' Parti oħra jew li jkunu operati minn fornituri ta' servizzi ta' Parti oħra trattament mhux inqas favorevoli minn dak mogħti lill-bastimenti tagħha għal dak li jirrigwarda, *inter alia*, aċċess għal portijiet, l-użu ta' infrastruttura u servizzi marittimi awżiljarji, kif ukoll tariffi u hlasijiet relatati, faċilitajiet doganali u l-konċessjoni ta' rmiġġi u faċilitajiet għat-tagħbija u l-hatt.

3. Fl-applikazzjoni ta' dawn il-prinċipji, kull Parti għandha:

- (a) ma tintroduċix arrangamenti ta' qsim ta' tagħbija merkanzija fi ftehimiet bilaterali tal-gejjieni ma' pajjizi terzi li jikkonċernaw servizzi ta' transport marittimu, inkluż volum niexef jew likwidu u kummerċ ta' bastimenti tal-linja, u ttemm, f'perjodu raġonevoli ta' żmien, arrangamenti ta' qsim ta' tagħbija merkanzija bħal din jekk dawn jeżistu fi ftehimiet bilaterali ta' qabel; u
- (b) mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, tabolixxi u ma tintroduċi l-ebda miżura unilaterali u ostakoli amministrattivi, tekniċi u ostakli oħra li jistgħu jikkostitwixxu restrizzjoni moħbija jew ikollhom effetti diskriminatorji fuq il-provvista ħielsa ta' servizzi fit-transport marittimu internazzjonali.

4. Kull Parti għandha tippermetti lill-fornituri ta' servizzi marittimi internazzjonali inklużi s-servizzi ta' aġenziji marittimi ta' Parti oħra, li jkollhom stabbiliment fit-terriorju tagħha taħt kundizzjonijiet ta' stabbiliment u operat mhux inqas favorevoli minn dawk mogħtija lill-fornituri ta' servizzi tagħha jew dawk ta' kwalunkwe pajjiż terzi, skont liema jkunu l-izjed favorevoli.

5. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli lill-fornituri tat-transport marittimu internazzjonali ta' Parti oħra, f'termini u kundizzjonijiet raġonevoli u nondiskriminatorji, is-servizzi li ġejjin fil-port: assistenza fil-pilotaġġ, l-irmonk u l-irmonk bil-lanċja, proviżjonijiet, il-forniment ta' karburant u ilma, il-ġbir taż-żibel u r-rimi tal-iskart tas-saborra, is-servizzi tal-kaptan tal-port, għajjuna fin-navigazzjoni, servizzi ta' operat ibbażati fuq il-kosta essenzjali għall-operazzjonijiet tal-bastimenti, inklużi l-komunikazzjonijiet, il-forniment tal-ilma u l-elettriku, faċilitajiet ta' tiswija ta' emerġenza, ankoraġġ, irmiġġ u s-servizzi tal-irmiġġ.

ARTIKOLU 161

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima u l-Kapitoli 2 (Stabbiliment), 3 (Provvista Transkonfinali ta' Servizzi) u 4 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Finijiet tan-Negozju) ta' dan it-Titolu:

- “servizzi ta' stazzjon u depot tal-kontejners” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fil-ħżin ta' kontejners, kemm fiż-żoni ta' port kif ukoll fl-intern ta' pajjiż, bl-għan li jimtlew jew jiġu żarmati, jissewwew u jsiru disponibbli għat-tbahhir;
- “servizzi ta' żdoganar” (b'mod alternattiv “servizzi ta' senserija doganali”) tfisser attivitajiet li jikkonsistu fit-twettiq, f'isem parti oħra, ta' formalitajiet doganali li jikkonċernaw l-importazzjoni, l-esportazzjoni jew permezz tat-trasport ta' taġġbija merkanzija, kemm jekk servizzi bħal dawn ikunu l-attività ewlenija tal-fornitur tas-servizz kif ukoll jekk ikunu kumplement normali tal-attività ewlenija tiegħu;
- “servizzi ta' spedizzjoni tal-merkanzija” tfisser l-attività li tikkonsisti fl-organizzar u l-monitoraġġ ta' operazzjonijiet ta' trasport bil-baħar f'isem spedituri, permezz tal-akkwist ta' trasport u servizzi relatati, il-preparazzjoni ta' dokumenti u l-provvista ta' informazzjoni dwar in-negozju;
- “trasport marittimu internazzjonali” tinkludi operazzjonijiet ta' trasport minn bieb għal bieb u multimodali, li huwa l-garr ta' merkanzija bl-użu ta' iżjed minn tip ta' trasport wieħed, li jinvolvi parti bil-baħar, taħt dokument uniku tat-trasport, u għal dan l-effett huwa nkluż id-dritt li jsir kuntratt mal-fornituri ta' tipi oħra ta' trasport.

- “servizzi ta’ aġenzija marittima” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fir-rappreżentanza bħala aġent, f’żona ġeografika speċifika, tal-interessi kummerċjali ta’ linja tat-tbaħħir jew kumpanija tat-tbaħħir waħda jew iżjed minn waħda, għall-finijiet li ġejjin:
 - (a) il-kummerċjalizzazzjoni u l-bejgħ ta’ trasport marittimi u servizzi relatati, minn hruġ ta’ stimi għal fatturar, u l-hruġ ta’ poloz ta’ kargu f’isem il-kumpaniji, ix-xiri u l-bejgħ mill-ġdid tas-servizzi relatati meħtieġa, il-preparazzjoni ta’ dokumenti, u l-provvista ta’ informazzjoni kummerċjali; u
 - (b) l-organizzazzjoni, f’isem il-kumpaniji tat-trasport marittimu, tas-sejha ta’ bastimenti jew it-teħid tal-kontroll ta’ merkanzija meta dan ikun meħtieġ;
- “servizzi ta’ mmaniġġjar tal-merkanzija marittima” tfisser attivitajiet eżerċitati minn kumpaniji ta’ burdnara, inklużi l-operaturi ta’ terminal, iżda mhux l-attivitajiet diretti tal-haddiema tad-dokk, meta dawn il-haddiema jiġu organizzati b’mod indipendenti mill-kumpaniji tal-burdnara jew tal-operaturi ta’ terminal. L-attivitajiet koperti jinkludu l-organizzazzjoni u s-superviżjoni ta’:
 - (a) it-tagħbija/hatt ta’ merkanzija fuq/minn bastiment;
 - (b) l-irbit/il-ħall ta’ merkanzija; u
 - (c) ir-riċezzjoni/il-kunsinna u ż-żamma f’post sikur tal-merkanzija qabel it-trasport bil-baħar jew wara r-rilaxx.

KAPITOLU 6

KUMMERĊ ELETTRONIKU

ARTIKOLU 162

Għan u Princijpi

1. Il-Partijiet, waqt li jirrikonoxxu li l-kummerċ elettroniku jżid l-opportunitajiet kummerċjali f'hafta setturi, jaqblu li jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ elettroniku bejniethom, b' mod partikolari billi jikkooperaw fuq kwistjonijiet li jinholqu mill-kummerċ elettroniku taht id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu.
2. Il-Partijiet jaqblu li l-iżvilupp tal-kummerċ elettroniku għandu jkun konsistenti mal-istandards internazzjonali tal-harsien tad-dejta, sabiex jiġi żgurat li tinkiseb il-fiduċja tal-utenti tal-kummerċ elettroniku.
3. Il-Partijiet jaqblu li kunsinna permezz ta' mezzi elettronici għandha tiġi kkunsidrata bħala għoti ta' servizzi, fl-ambitu tat-tifsira tal-Kapitolu 3 (Provvista Transkonfinali ta' Servizzi), u ma għandhiex tkun soġġetta għal dazji.

ARTIKOLU 163

Aspetti Regolatorji ta' Kummerè Elettroniku

1. Il-Partijiet għandhom iżommu djalogu dwar kwistjonijiet regolatorji li jinholqu mill-kummerè elettroniku li għandu *inter alia* jindirizza l-kwistjonijiet li ġejjin:
 - (a) ir-rikonoxximent ta' ċertifikati ta' firem elettronici mahruġa lill-pubbliku u l-faċilitazzjoni ta' servizzi transkonfinali ta' ċertifikazzjoni;
 - (b) ir-responsabbiltà ta' fornituri ta' servizzi intermedjarji fir-rigward tat-trażmissjoni, jew il-ħżin ta' informazzjoni;
 - (c) it-trattament ta' komunikazzjonijiet kummerċjali elettronici mhux mitluba;
 - (d) il-ħarsien tal-konsumaturi fil-qasam tal-kummerè elettroniku minn, fost affarijiet oħra, prattiki kummerċjali frawdolenti u qarrieqa fil-kuntest transkonfinali;
 - (e) il-ħarsien ta' dejta personali;
 - (f) il-promozzjoni ta' kummerè mingħajr karti; u
 - (g) kwalunkwe kwistjoni oħra rilevanti għall-iżvilupp tal-kummerè elettroniku.

2. Il-Partijiet għandhom imexxu kooperazzjoni b'hal din, *inter alia*, billi jiskambjaw informazzjoni dwar il-leġislazzjoni u l-ġurisprudenza rilevanti rispettivi tagħhom, kif ukoll dwar l-implimentazzjoni ta' leġislazzjoni b'hal din.

ARTIKOLU 164

Il-Harsien tad-Dejta Personali

Il-Partijiet għandhom jaħdmu, sakemm ikun possibbli, u fl-ambitu tal-kompetenzi rispettivi tagħhom, sabiex jiżviluppaw jew iżommu, skont il-każ, regolamenti għall-harsien tad-dejta personali.

ARTIKOLU 165

Gestjoni tal-Kummerċ Mingħajr Karti

Il-Partijiet għandhom jaħdmu, sakemm ikun possibbli, u fl-ambitu tal-kompetenzi rispettivi tagħhom, sabiex:

- (a) jagħmlu d-dokumenti tal-gestjoni kummerċjali disponibbli lill-pubbliku f'forma elettronika; u

- (b) jaċċettaw dokumenti tal-amministrazzjoni kummerċjali¹ li jkunu ġew sottomessi b' mod elettroniku bħala l-ekwivalent legali tal-verżjoni tal-karti tagħhom.

ARTIKOLU 166

Harsien tal-Konsumatur

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza taż-żamma u l-adozzjoni ta' miżuri trasparenti u effikaċi għall-harsien tal-konsumaturi minn prattiki kummerċjali frawdolenti u qarrieqa meta l-konsumaturi jinvolvu ruħhom fi tranżazzjonijiet kummerċjali elettronici.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tat-tishih tal-harsien tal-konsumatur u tal-kooperazzjoni fost l-awtoritajiet domestiċi tal-harsien tal-konsumatur, f'attivitajiet relatati mal-kummerċ elettroniku.

¹ Għal iktar ċertezza, għall-Kolombja u l-Perù, “dokumenti tal-amministrazzjoni kummerċjali” tfisser formoli mahruġa jew ikkontrollati minn Parti li għandhom jimtlew minn jew għal importatur jew esportatur b'konnessjoni mal-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet ta' merkanzija.

KAPITOLU 7

EĊĊEZZJONIJIET

ARTIKOLU 167

Eċċezzjonijiet Ġenerali

1. Bil-kundizzjoni li jiġi osservat ir-rekwiżit li miżuri b'hal dawn mhumieħ applikati b' mod li jista' jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn il-Partijiet, jew restrizzjoni moħbija dwar l-istabbiliment jew is-servizzi ta' provvista transkonfinali, ma hemm xejn f'dan it-Titolu u t-Titolu V (Hlasijiet Kurrenti u Moviment ta' Kapital) li għandu jiġi interpretat sabiex jiġu prevenuti l-adozzjoni jew l-infurzar minn kwalunkwe Parti ta' miżuri:

- (a) meħtieġa għall-ħarsien tas-sikurezza pubblika jew il-morali pubblika jew sabiex jinżamm l-ordni pubbliku¹;
- (b) meħtieġa għall-ħarsien tal-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, l-annimali jew il-pjanti, inklużi dawk il-miżuri ambjentali meħtieġa sabiex jintlaħaq dan il-għan;

¹ L-eċċezzjoni tal-ordni pubbliku tista' tiġi invokata biss fejn ikun hemm theddida ġenwina u serja biżżejjed lil wieħed mill-interessi fundamentali tas-soċjetà.

- (c) relatati mal-konservazzjoni ta' rizorsi naturali ħajjin u mhux ħajjin li jispicċaw, jekk miżuri bħal dawn jigu applikati flimkien mar-restrizzjonijiet fuq l-investituri domestiċi jew fuq il-provvista domestika jew il-konsum ta' servizzi;
- (d) mehtieġa għall-ħarsien ta' teżori nazzjonali ta' valur artistiku, storiku jew arkeoloġiku;
- (e) mehtieġa sabiex tiġi żgurata l-konformità ma ligijiet jew regolamenti li mhumieħ inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu u t-Titolu V (Hlasijiet Kurrenti u Movimenti ta' Kapital)¹ inklużi dawk relatati ma':
 - (i) il-prevenzjoni ta' prattiki qarrieqa u frawdolenti jew sabiex jigu affrontati l-effetti ta' inadempjenza fuq kuntratti;
 - (ii) il-ħarsien tal-privatezza ta' individwi fir-rigward tal-ipproċessar u d-disseminazzjoni ta' dejta personali u l-ħarsien tal-kunfidenzjalità tar-rekords u l-kontijiet individwali;
 - (iii) is-sigurtà;

¹ Għal iktar ċertezza, fil-każ tal-Perù, l-eżekuzzjoni ta' miżuri li jimpedixxu trasferiment monetarju permezz tal-applikazzjoni ekwa, nondiskriminatorja u ta' rieda tajba tal-Ligijiet Peruvjani konnessi ma':

- (a) bankarotta, insolvenza, jew il-ħarsien tad-drittijiet tal-kredituri;
- (b) ħruġ, kummerċ, jew negozjar f'titoli ta' sigurtà, futuri, opzjonijiet, jew derivattivi; (c) reati kriminali jew penali;
- (d) rapporti finanzjarji jew żamma ta' dokumenti ta' trasferimenti meta jkun mehtieġ biex jassistu l-infurzar tal-ligi jew l-awtoritajiet finanzjarji regolatorji; jew
- (e) l-iżgurar ta' konformità ma' ordnijiet jew deċiżjonijiet ġuridiċi jew amministrattivi fi proċedimenti ġuridiċi jew amministrattivi; ma għandhomx jigu kkunsidrati inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu u t-Titolu V (Hlasijiet Kurrenti u Movimenti Kapitali).

2. Id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu, l-Annessi VII (Listi ta' Impenji relatati mal-Istabbiliment) u VIII (Listi ta' Impenji relatati mal-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi) u t-Titolu V (Hlasijiet Kurrenti u Moviment ta' Kapital) ma għandhomx japplikaw għas-sistemi rispettivi tas-sigurtà soċjali tal-Partijiet jew għal attivitajiet fit-territorju ta' kull Parti, li jkunu konnessi, anke jekk okkażjonalment, mal-eżerċizzju tal-awtorità uffiċjali.

TITOLU V

HLASIJIET KURRENTI U MOVIMENT TA' KAPITAL

ARTIKOLU 168

Kont Kurrenti

Il-Partijiet għandhom jawtorizzaw, f' munita li tista' tigi konvertita liberament u skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu VIII ta-*Artikoli ta' Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali*, kwalunkwe hlasijiet u trasferimenti fuq il-kont kurrenti tal-bilanċ tal-hlasijiet bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 169

Kont Kapitali

Fir-rigward ta' tranzazzjonijiet fuq il-kont kapitali u finanzjarju ta' bilanċ tal-ħlasijiet, wara d-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jiżguraw il-moviment ħieles ta' kapital b'konnessjoni ma' investimenti diretti¹ magħmula f'persuni ġuridiċi kostitwiti skont il-liġijiet tal-pajjiż ospitanti u investimenti u tranzazzjonijiet oħra magħmula skont id-dispożizzjonijiet tat-Titolu IV (Kummerċ f'Servizzi, l-Istabbiliment, u l-Kummerċ Elettroniku)², kif ukoll il-likwidazzjoni u r-ripatriju ta' dawn l-investimenti u ta' kwalunkwe profitt li joriġina minn dawn.

ARTIKOLU 170

Miżuri ta' Salvagwardja

1. Fil-każ tal-Kolombja, fejn, f'ċirkostanzi eċċezzjonali, il-ħlasijiet u l-moviment ta' kapital joħolqu, jew jheddu li joħolqu, diffikultajiet serji għall-operat tal-politika tar-rata tal-kambju jew tal-politika monetarja fil-Kolombja, il-Kolombja tista' tadotta miżuri ta' salvagwardja fir-rigward tal-moviment ta' kapital għal perjodu li ma jaqbix is-sena. Dawn il-miżuri ta' salvagwardja jistgħu jinżammu lil hinn minn perjodu ta' zmien bħal dan għal raġunijiet ġustifikati meta jkun meħtieġ li jiġu superati ċ-ċirkostanzi eċċezzjonali li jkunu wasslu għall-applikazzjoni tagħhom. F'eventwalità bħal din, il-Kolombja għandha tippreżenta minn qabel lill-Partijiet l-oħra r-raġunijiet li jiġġustifikaw iż-żamma tagħhom.

¹ Għal iktar ċertezza, "investment dirett" ma jfissirx krediti relatati mal-kummerċ barrani, investment ta' portfojl skont il-leġislazzjoni domestika, id-dejn pubbliku u l-kreditu relatat.

² Għal iktar ċertezza, il-Kapitolu 7 (Eċċezzjonijiet) fit-Titolu IV (Kummerċ fis-Servizzi, Stabbiliment, u l-Kummerċ Elettroniku) għandu japplika wkoll għal dan it-Titolu.

2. Fil-każ tal-Perù u tal-UE, fejn, f'ċirkostanzi eċċezzjonali, il-ħlasijiet u l-movimenti ta' kapital, joħolqu, jew jheddu li joħolqu, diffikultajiet serji għall-operat tal-politika tar-rata tal-kambju jew il-politika monetarja fil-Perù jew l-Unjoni Ewropea, il-Perù jew l-Unjoni Ewropea jistgħu jadottaw rispettivament miżuri ta' salvagwardja fir-rigward tal-movimenti ta' kapital għal perjodu li ma jaqbiżx is-sena.

3. L-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja skont il-paragrafu 2 tista' tiġi estiża permezz tal-introduzzjoni formali mill-ġdid tagħhom f'każ ta' ċirkostanzi estremament eċċezzjonali u wara li tkun saret koordinazzjoni minn qabel bejn il-Partijiet ikkonċernati dwar l-implimentazzjoni ta' kwalunkwe introduzzjoni mill-ġdid formali li tiġi proposta.

4. Il-miżuri msemmija fil-paragrafi 1 u 2 taħt l-ebda ċirkostanza ma jistgħu jintużaw bħala mezz għall-ħarsien kummerċjali jew għall-fini ta' ħarsien ta' industrija partikolari.

5. Parti li tadotta jew iżzomm miżuri ta' salvagwardja skont il-paragrafi 1, 2 jew 3 għandha minnufih tgħarraf lill-Partijiet l-oħra bir-relevanza u l-ambitu tagħhom, u tippreżenta, malajr kemm jista' jkun, skeda għat-tneħħija tagħhom.

ARTIKOLU 171

Dispożizzjonijiet Finali

Bl-ghan tal-appoġġ ta' qafas stabbli u sikur għal investiment fuq perjodu twil, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw bl-ghan li jiffaċilitaw il-moviment ta' kapital bejniethom, b' mod partikolari il-liberalizzazzjoni progressiva tal-kapital u l-kontijiet finanzjarji.

TITOLU VI

AKKWIST TAL-GVERN

ARTIKOLU 172

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan it-Titolu:

- “kuntratt ta' bini-operat-trasferiment u kuntratt ta' konċessjoni ta' xogħlijiet pubbliċi” ifisser kwalunkwe arrangament kuntrattwali li l-ghan primarju tiegħu huwa li jagħmel stipulazzjoni għall-bini jew ir-riabilitazzjoni ta' infrastruttura fiżika, impjant, bini, faċilitajiet, jew xogħlijiet oħra ta' proprjetà tal-gvern u li tahtu, bħala kunsiderazzjoni għall-eżekuzzjoni ta' fornitur ta' arrangament kuntrattwali, entità tal-akkwist tagħti lill-fornitur, għal perjodu speċifiku, is-sjeda temporanja, jew dritt li jikkontrolla jew jopera, u jitlob hlas għall-użu ta', xogħlijiet bħal dawn sat-tmiem tal-kuntratt.

- “oġġetti jew servizzi kummerċjali” tfisser oġġetti jew servizzi ta’ tip li ġeneralment jinbiegħu jew jiġu offruti għall-bejgħ fil-post tas-suq kummerċjali lil, u li s-soltu jinxtraw minn, xerrejja mhux governattivi għal finijiet mhux governattivi;
- “servizz ta’ kostruzzjoni” ifisser servizz li l-għan tiegħu huwa t-twettiq bi kwalunkwe mezz ta’ xogħolijiet ċivili jew ta’ bini, ibbażat fuq id-Divizjoni 51 tal-Klassifikazzjoni Provvizorja Ċentrali tal-Prodott tan-Nazzjonijiet Uniti (minn hawn ’il quddiem imsejha "CPPC");
- “rkant elettroniku” jfisser proċess iterattiv li jinvolvi l-użu ta’ mezzi elettronici għall-preżentazzjoni minn fornituri ta’ prezzijiet godda, jew ta’ valuri godda għal elementi kwantifikabbli mhux tal-prezz tal-offerta relatata mal-kriterju tal-valutazzjoni, jew it-tnejn li huma, li jirrizulta fi klassifikar jew klassifikar mill-ġdid tal-offerti;
- “bil-miktub” jew “miktub” tfisser kwalunkwe espressjoni fi kliem jew numri li tista’ tingara, tiġi riprodotta u komunikata iżjed tard. Tista’ tinkludi informazzjoni trażmessa u maħżuna b’mod elettroniku;
- “sejha għall-offerti limitata” tfisser metodu tal-akkwist fejn l-entità tal-akkwist tikkuntattja fornitur jew fornituri tal-għażla tagħha.
- “miżura” tfisser kwalunkwe liġi, regolament, proċedura, gwida jew prattika amministrattiva, jew kwalunkwe azzjoni ta’ entità tal-akkwist, relatati ma’ akkwist kopert;
- “lista ta’ bosta użi” tfisser lista ta’ fornituri li entità tal-akkwist tkun iddeterminat li jissodisfaw il-kundizzjonijiet għal parteċipazzjoni f’dik il-lista, u li l-entità tal-akkwist ikollha l-ħsieb li tuża iżjed minn darba;

- “avviż ta’ akkwist maħsub” tfisser avviż ippubblikat minn entità tal-akkwist halli tistieden fornituri interessati sabiex jissottomettu talba għal parteċipazzjoni, offerta, jew it-tnejn li huma;
- “tpaċċijiet” ifisser kwalunkwe kundizzjoni jew impriża li tinkoraġġixxi l-iżvilupp lokali jew ittejjeb il-kontinwità tal-bilanċ tal-hlasijiet ta’ Parti, bħall-użu ta’ kontenut domestiku, il-liċenzjar tat-teknoloġija, l-investment, il-kontrollummers u azzjoni jew rekwiżit simili;
- “sejha għall-offerti miftuħa” tfisser metodu ta’ akkwist fejn il-fornituri interessati kollha jistgħu jissottomettu offerta;
- “entità tal-akkwist” tfisser entità ta’ Parti mnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern);
- “fornitur kwalifikat” tfisser fornitur li entità tal-akkwist tirrikonoxxi bħala wieħed li ssodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni;
- “sejha għall-offerti selettiva” tfisser metodu ta’ akkwist fejn fornituri kwalifikati biss jigu mistiedna mill-entità tal-akkwist sabiex jissottomettu offerta;
- “servizzi” tinkludi servizzi ta’ kostruzzjoni, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor; u

- “speċifikazzjoni teknika” tfisser rekwizit ta’ sejha għall-offerti li:
 - (a) jistabbilixxi l-karatteristiċi tal-merkanzija jew tas-servizzi li għandhom jiġu akkwistati, inkluż il-kwalità, il-prestazzjoni, is-sigurtà u d-daqs, jew il-proċessi u l-metodi għall-produzzjoni jew il-provvista tagħhom; jew
 - (b) jindirizza rekwiziti ta’ terminoloġija, simboli, immarkar jew tikkettar tal-imballaġġ, skont kif japplikaw għal oġġett jew servizz.

ARTIKOLU 173

Ambitu tal-Aplikazzjoni

1. Dan it-Titolu japplika għal kwalunkwe miżura adottata minn Parti dwar akkwist kopert.
2. Għall-finijiet ta’ dan it-Titolu, “akkwist kopert” tfisser akkwist għal finijiet governattivi ta’ merkanzija, servizzi, jew kwalunkwe kombinazzjoni ta’ dawn kif speċifikat, fir-rigward ta’ kull Parti, fl-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern):
 - (a) mhux akkwistat bl-għan ta’ bejgħ jew bejgħ mill-ġdid kummerċjali, jew għall-użu fil-produzzjoni jew il-provvista ta’ merkanzija jew servizzi għall-bejgħ jew bejgħ mill-ġdid kummerċjali;

- (b) permezz ta' kwalunkwe mezz kuntrattwali, inkluż: xiri, xiri bin-nifs, kiri, bl-opzjoni ta' xiri jew minghajrha, kuntratti ta' bini-operat-trasferiment u kuntratti ta' konċessjoni ta' xoghlijiet pubbliċi;
- (c) li għalih il-valur huwa daqs jew jeċċedi l-limitu rilevanti speċifikat għal kull Parti fl-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern), fiż-żmien tal-pubblikazzjoni ta' avviż skont l-Artikolu 176;
- (d) minn entità tal-akkwist; u
- (e) li mhuwiex eskluż b'mod ieħor mill-ambitu tal-applikazzjoni ta' dan it-Titolu.

3. Minbarra fejn jiġi stipulat mod ieħor, dan it-Titolu ma japplikax għal:

- (a) l-akkwist jew il-kiri ta' art, bini eżistenti jew proprjetà immobbli oħra jew id-drittijiet fuq dawn;
- (b) ftehimiet mhux kuntrattwali jew kwalunkwe forma ta' assistenza li Parti tipprovdi, inkluż ftehimiet kooperattivi, għotjiet, self, sussidji, infużjonijiet ta' ekwità, garanziji, approvazzjonijiet u incentivi fiskali;

- (c) l-akkwist jew il-ksib tas-servizzi ta' aġenzija fiskali jew depożitarji, servizzi ta' likwidazzjoni u ġestjoni għal istituzzjonijiet finanzjarji regolati, jew servizzi relatati mal-bejgħ, il-fidwa u t-tqassim tad-dejn pubbliku, inkluż is-self u l-bonds tal-gvern, noti u titoli ta' sigurtà oħra¹.
- (d) kuntratti ta' impjieġ pubbliku u miżuri relatati; u
- (e) akkwist imwettaq:
 - (i) għall-ghan speċifiku tal-ghoti ta' assistenza internazzjonali, inkluż l-għajnuna għall-iżvilupp;
 - (ii) taht il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' ftehim internazzjonali konness ma':
 - (A) l-istazzjonar ta' truppi; jew
 - (B) l-implimentazzjoni kongunta ta' proġett mill-pajjiżi firmatarji ta' ftehim bħal dan;
 - (iii) taht il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' organizzazzjoni internazzjonali, jew iffinanzjata minn għotjiet, self jew assistenza oħra internazzjonali, fejn il-proċedura jew il-kundizzjoni applikabbli jistgħu ikunu inkonsistenti ma' dan it-Titolu.

¹ Għal iktar ċertezza, dan it-Titolu ma japplikax għall-akkwist ta' servizzi bankarji, finanzjarji, jew speċjalizzati relatati mal-attivitàjiet li ġejjin:
 (a) il-formazzjoni tad-dejn pubbliku; jew
 (b) il-ġestjoni tad-dejn pubbliku.

4. Kull Parti għandha tispjefika l-informazzjoni li ġejja fis-Sottotaqsima korrispondenti tal-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern):

- (a) fis-Sottotaqsima 1, l-entitajiet governattivi ċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan it-Titolu;
- (b) fis-Sottotaqsima 2, l-entitajiet governattivi sottoċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan it-Titolu;
- (c) fis-Sottotaqsima 3, l-entitajiet l-oħra kollha li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan it-Titolu;
- (d) fis-Sottotaqsima 4, il-merkanzija koperta minn dan it-Titolu;
- (e) fis-Sottotaqsima 5, is-servizzi, minbarra s-servizzi tal-kostruzzjoni, koperti minn dan it-Titolu;
- (f) fis-Sottotaqsima 6, is-servizzi ta' kostruzzjoni koperti minn dan it-Titolu; u
- (g) fis-Sottotaqsima 7, kwalunkwe Noti Ġenerali.

5. Meta entità tal-akkwist, fil-kuntest tal-akkwist kopert, tkun teħtieġ persuni mhux koperti taħt l-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) ta' Parti għall-akkwist skont rekwiżiti partikolari, l-Artikolu 175 għandu japplika *mutatis mutandis* għal rekwiżiti bħal dawn.

Valutazzjoni

6. Meta tagħmel l-istima tal-valur ta' akkwist għall-fini li ta' certa jekk huwiex akkwist kopert, entità tal-akkwist la għandha tiddividi akkwist f'akkwisti separati u lanqas tagħzel jew tuża metodu ta' valutazzjoni partikolari sabiex tagħmel stima tal-valur ta' akkwist bl-għan li teskludih b' mod totalment jew parzjalment mill-applikazzjoni ta' dan it-Titolu.
7. L-entità tal-akkwist għandha tinkludi l-valur totali massimu stimat tal-akkwist tul id-dewmien kollu tiegħu, kemm jekk jinghata lil fornitur wieħed kif ukoll lil iżjed minn fornitur wieħed, b'kunsiderazzjoni tal-forom kollha ta' remunerazzjoni, inklużi primjums, tariffi, kummissjonijiet, u imghax. Fejn l-akkwist jipprova l-possibilità ta' klawnsoli tal-opzjoni, l-entità tal-akkwist għandha tinkludi l-valur totali massimu stimat tal-akkwist, inkluż ix-xiri opzjonali.
8. Fejn ir-rekwizit individwali għal akkwist jirriżulta fl-ghoti ta' iżjed minn kuntratt wieħed, jew fl-ghoti ta' kuntratti f'partijiet separati (minn hawn 'il quddiem imsejjah "akkwisti rikorrenti"), il-kalkolu tal-valur totali massimu stimat għandu jigi bbażat fuq:
 - (a) il-valur totali massimu tal-akkwist tul id-dewmien totali tiegħu; jew
 - (b) il-valur tal-akkwisti rikorrenti tal-istess tip ta' oġġett jew servizz mogħtija waqt it-12-il xahar ta' qabel jew is-sena fiskali ta' qabel tal-entità tal-akkwist, aġġustat, fejn possibbli, sabiex jigi kkunsidrat tibdil previst fil-kwantità jew il-valur tal-oġġett jew servizz li jkun qed jigi akkwistat tul it-12-il xahar ta' wara; jew

(c) il-valur stimat tal-akkwisti rikorrenti tal-istess tip ta' oġġett jew servizz li għandu jingħata waqt it-12-il xahar wara l-għoti tal-kuntratt tal-bidu jew is-sena fiskali tal-entità tal-akkwist.

9. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jzomm Parti milli tiżviluppa politika ta' akkwist, proċeduri, jew mezzi kuntrattwali godda, bil-kundizzjoni li jkunu konsistenti ma' dan it-Titolu.

ARTIKOLU 174

Eċċezzjonijiet

Bil-kundizzjoni li miżuri bħal dawn ma jiġux applikati b'mod li jista' jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn il-Partijiet jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ internazzjonali, xejn f'dan it-Titolu ma għandu jiġi interpretat b'mod li jipprevjeni Parti milli tadotta jew iżzomm miżuri:

- (a) mehtieġa għall-ħarsien tal-morali, l-ordni jew is-sigurtà pubbliċi;
- (b) mehtieġa għall-ħarsien tal-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, l-annimali jew il-pjanti, inkluż il-miżuri ambjentali rispettivi;
- (c) mehtieġa għall-ħarsien tal-proprjetà intellettwali; jew
- (d) relatati ma' merkanzija jew servizzi ta' persuni b'diżabilità, l-istituzzjonijiet filantropiċi, jew ix-xogħol tal-ħabs.

ARTIKOLU 175

Prinċipji Ġenerali

1. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura konnessa ma' akkwist kopert:
 - (a) l-UE, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha¹, għandha tikkonċedi minnufih u mingħajr kundizzjonijiet lill-merkanzija u s-servizzi tal-Pajjiżi Andini firmatarji u l-fornituri tal-Pajjiżi Andini firmatarji li jkunu qegħdin joffru merkanzija jew servizzi bħal dawn, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament mogħti lill-merkanzija, lis-servizzi u lill-fornituri tagħha;
 - (b) kull Pajjiż Andin firmatarju, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħhom, għandu jikkonċedi minnufih u mingħajr kundizzjonijiet lill-merkanzija u s-servizzi tal-Parti UE u l-fornituri tal-Parti UE li jkunu qegħdin joffru merkanzija u servizzi bħal dawn, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li jagħtu lill-merkanzija, lis-servizzi u lill-fornituri tagħhom.
2. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex:
 - (a) tittratta fornitur stabbilit lokalment b'mod inqas favorevoli minn fornitur ieħor stabbilit lokalment fuq il-bażi tal-grad ta' affiljazzjoni jew sjieda barranija; jew
 - (b) tiddiskrimina kontra fornitur stabbilit lokalment fuq il-bażi li l-merkanzija jew is-servizzi offruti minn dak il-fornitur għal akkwist partikolari huma merkanzija jew servizzi ta' Parti oħra.

¹ “entitajiet tal-akkwist” tal-Parti UE jinkludu “entitajiet tal-akkwist” tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea kif stabbilit fl-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern).

Tmexxija tal-akkwisti

3. Entità tal-akkwist għandha tmexxi akkwist kopert b'mod trasparenti u imparzjali li jevita konflitti ta' interess u jevita l-prattiki ta' korruzzjoni.

Proċeduri ta' sejha għall-offerti

4. Entità tal-akkwist għandha tuża metodi bħal proċeduri ta' sejha għall-offerti miftuħa, selettiva u limitata skont il-leġislazzjoni nazzjonali tagħha, b'konformità ma' dan it-Titolu.

Użu ta' mezzi elettronici

5. Meta tkun qiegħda tmexxi akkwist kopert permezz ta' mezzi elettronici, entità tal-akkwist għandha:

- (a) tiżgura li l-akkwist isir bl-użu ta' sistemi u softwer tat-teknoloġija tal-informazzjoni, inklużi dawk relatati mal-awtentikazzjoni u l-enkripxin tal-informazzjoni f'kod, li ġeneralment huma disponibbli u interoperabbli ma' sistemi u softwer tat-teknoloġija tal-informazzjoni li huma disponibbli b'mod ġenerali; u
- (b) iżzomm mekkaniżmi li jiżguraw l-integrità ta' talbiet għal parteċipazzjoni u offerti, inkluż l-istabbiliment tal-hin tar-riċevuta u l-prevenzjoni ta' aċċess mhux xieraq.

Regoli tal-origini

6. Għall-finijiet tal-akkwist kopert, l-ebda Parti ma tista' tapplika regoli tal-origini għal merkanzija jew servizzi importati jew forniti minn Parti oħra li jkunu differenti mir-regoli tal-origini li l-Parti tapplika fl-istess hin fil-kors normali tal-kummerċ għall-importazzjonijiet jew provvisti tal-istess merkanzija jew servizzi mill-istess Parti.

Tpaċijiet

7. Soġġett għad-dispożizzjonijiet li hemm f'dan it-Titolu jew l-Anness ma' dan, l-ebda Parti ma għandha tfittex, tikkunsidra, timponi jew tinfurza tpaċijiet.

Miżuri mhux speċifiċi għall-akkwisti

8. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhom japplikaw għall-ebda dazju u hlas doganali tal-ebda tip impost fuq, jew b'konnessjoni ma', importazzjoni, il-metodu tal-gbir ta' dazji u hlasijiet bħal dawn, regolamenti jew formalitajiet oħra tal-importazzjoni, u miżuri li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi minbarra l-miżuri li jamministraw l-akkwist kopert.

ARTIKOLU 176

Pubblikazzjoni ta' Informazzjoni dwar l-Akkwist

1. Kull Parti għandha:

- (a) minnufih tippubblika kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali dwar l-akkwist kopert, u kwalunkwe tibdil ta' dan, b'mezz elettroniku jew ta-karti deżinjat b'mod uffċjali li huwa mxxerred b'mod wiesgħa u li jibqa' aċċessibbli b'mod veloċi għall-pubbliku;
- (b) tagħti spjegazzjoni ta' dan lil Parti oħra, fuq talba;
- (c) telenka fl-Appendiċi 2 ta-Anness XII (Akkwist ta-Gvern), il-mezzi elettronici jew ta-karta li fihom il-Parti tippubblika l-informazzjoni deskritta fis-sottoparagrafu (a); u
- (d) telenka fl-Appendiċi 3 ta-Anness XII (Akkwist ta-Gvern), il-mezz elettroniku li fih il-Parti tippubblika l-avvizi meħtieġa minn dan l-Artikolu u l-Artikoli 177, 180, paragrafu 1 u 188, paragrafu 2.

2. Kull Parti għandha minnufih tinnotifika lill-Partijiet l-oħra bi kwalunkwe tibdil f'din l-informazzjoni mnizzel fl-Appendiċi 2 jew 3 ta-Anness XII (Akkwist ta-Gvern).

ARTIKOLU 177

Pubblikazzjoni ta' Avviżi

Avviż ta' Akkwist Maħsub

1. Għal kull akkwist kopert, minbarra fiċ-ċirkostanzi deskritti fl-Artikolu 185, entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż ta' akkwist maħsub fil-mezzi xierqa mnizzla fl-Appendiċi 3 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern). Kull avviż bħal dan għandu jinkludi informazzjoni stabbilita fl-Appendiċi 4 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern). Dawn l-avviżi għandhom ikunu aċċessibbli permezz ta' mezzi elettronici mingħajr ħlas permezz ta' punt uniku ta' aċċess.

Avviż ta' Akkwist Ippjanat

2. Kull Parti għandha tinkoraġġixxi lill-entitajiet tal-akkwist tagħha sabiex jippublikaw kmieni kemm jista' jkun f'kull sena fiskali avviż dwar il-pjanijiet tal-akkwist tagħhom tal-gejjieni. L-avviż għandu jinkludi s-sugġett tal-akkwist u d-data ppjanata tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist maħsub.

3. Entità tal-akkwist imnizzla fis-Sottotaqsima 3 tal-Appendiċi 1 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) tista' tuża avviż ta' akkwist ippjanat bħala avviż ta' akkwist maħsub bil-kundizzjoni li jinkludi l-informazzjoni kollha disponibbli fl-Appendiċi 4 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) u dikjarazzjoni li l-fornituri interessati għandhom jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist lill-entità tal-akkwist.

ARTIKOLU 178

Kundizzjonijiet għall-Parteċipazzjoni

1. Entità tal-akkwist għandha tillimita kwalunkwe kundizzjoni għal parteċipazzjoni f'akkwist għal dawk li huma essenzjali sabiex jiġi żgurat li fornitur ikollu l-kapaċitajiet legali u finanzjarji u l-hiliet kummerċjali u tekniċi sabiex jieħu l-akkwist rilevanti.
2. Fil-valutazzjoni dwar jekk fornitur jissodisfax jew le l-kundizzjonijiet sabiex ikun jista' jipparteċipa, entità tal-akkwist għandha tivvaluta l-hiliet finanzjarji, kummerċjali u tekniċi ta' fornitur fuq il-bażi tal-attivitajiet tan-negozju ta' dak il-fornitur kemm ġewwa kif ukoll barra t-territorju tal-Parti tal-entità tal-akkwist, u ma tistax timponi l-kundizzjoni li, sabiex fornitur jipparteċipa f'akkwist, il-fornitur irid ikun ingħata minn qabel kuntratt wieħed jew iżjed minn wieħed minn entità tal-akkwist ta' Parti speċifika jew li l-fornitur ikollu esperjenza preċedenti tax-xogħol fit-territorju ta' Parti speċifika.
3. Sabiex tagħmel il-valutazzjoni msemmija fil-paragrafu 2, entità tal-akkwist għandha tibbaża l-valutazzjoni tagħha fuq il-kundizzjonijiet li tkun speċifikat minn qabel fid-dokumentazzjoni tal-avvizi jew tal-offerta.
4. Entità tal-akkwist tista' teskludi fornitur fuq raġunijiet bħal bankarotta, dikjarazzjonijiet falzi, nuqqasijiet sinifikanti jew persistenti fit-twettiq ta' kwalunkwe rekwiżit jew obbligu sostantiv taht kuntratt jew kuntratti ta' qabel, sentenzi fir-rigward ta' krimini serji jew sentenzi oħra fir-rigward ta' reati pubbliċi serji, kondotta professjonali hażina jew nuqqas ta' hlas ta' taxxi.

5. Entità tal-akkwist tista' titlob lill-offerent sabiex jindika fl-offerta kwalunkwe sehem tal-kuntratt li l-offerent jista' jkollu l-ħsieb li jissottokuntratta lil partijiet terzi u kwalunkwe sottokuntrattur proposit. Din l-indikazzjoni għandha tkun mingħajr ħsara għall-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-kuntrattur ewlieni.

ARTIKOLU 179

Sejha għall-Offerti Selettiva

1. Meta entità tal-akkwist ikollha l-ħsieb li tuża sejha tal-offerti selettiva, l-entità għandha:
 - (a) tinkludi fl-avviż tal-akkwist maħsub mill-inqas l-informazzjoni speċifikata fl-Appendiċi 4 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern), paragrafi (a), (b), (d), (e), (h) u (i) u tisdieden fornituri sabiex jissottomettu talba għal parteċipazzjoni; u
 - (b) tipprovdi lill-fornituri kwalifikati, sal-bidu tal-perjodu ta' żmien għas-sejha għall-offerti, mill-inqas l-informazzjoni fl-Appendiċi 4 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern), paragrafi (c), (f), u (g).
2. Entità tal-akkwist għandha tirrikonoxxi bħala fornitur kwalifikat kwalunkwe fornitur domestiku u kwalunkwe fornitur ta' Parti oħra li jilhaq il-kundizzjonijiet għal parteċipazzjoni f'akkwist partikolari, minbarra jekk l-entità tal-akkwist tiddikjara fl-avviż tal-akkwist maħsub kwalunkwe limitu fuq in-numru ta' fornituri li għandhom jiġu permessi li jagħmlu offerta u l-kriterji għall-għażla tan-numru limitat ta' fornituri.

3. Fejn id-dokumentazzjoni tal-offerta ma ssirx disponibbli pubblikament mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż imsemmi fil-paragrafu 1, entità tal-akkwist għandha tiżgura li dawk id-dokumenti jsiru disponibbli fl-istess hin lill-fornituri kwalifikati kollha magħzula skont il-paragrafu 2.

ARTIKOLU 180

Lista ta' Bosta Użi¹

1. Entità tal-akkwist tista' tistabbilixxi jew iżzomm lista ta' bosta użi ta' fornituri, bil-kundizzjoni li avviż li jistieden lill-fornituri interessati sabiex japplikaw għall-inklużjoni fil-lista jiġi ppubblikat kull sena u, fejn jiġi ppubblikat permezz ta' mezzi elettronici, isir disponibbli b'mod kontinwu fil-mezz xieraq imniżżel fl-Appendiċi 3 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern). Avviż bħal dan għandu jinkludi l-informazzjoni stabbilita fl-Appendiċi 5 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern).
2. Minkejja l-paragrafu 1, fejn lista ta' bosta użi hija valida għal tliet snin jew inqas, entità tal-akkwist tista' tippubblika avviż imsemmi darba biss f'dak il-paragrafu, fil-bidu tal-perjodu tal-validità tal-lista, bil-kundizzjoni li l-avviż jiddikjara l-perjodu tal-validità u li ma jiġux ippubblikati iżjed avvizi.
3. Entità tal-akkwist għanda tippermetti lill-fornituri li japplikaw fi kwalunkwe żmien għall-inklużjoni f'lista ta' bosta użi u għandha tinkludi fil-lista il-fornituri kwalifikati kollha fi-żmien raġjonevolment qasir.

¹ Għall-Kolombja u għall-finijiet tal-paragrafi 3 u 4(c) ta' dan l-Artikolu, fil-każ tal-"concurso de méritos", il-listi ta' bosta użi b'dewmien massimu ta' sena, għandhom limitu ta' żmien speċifiku għall-stabbiliment tiegħu determinat mill-entità tal-akkwist. Ladarba dan il-limitu ta' żmien jgħaddi, l-inklużjoni ta' fornituri godda ma jkunx possibbli. Il-fornituri inklużi fil-lista biss jistgħu jipprezentaw offerti.

4. Entità tal-akkwist tista' tuża avviż li jistieden lill-fornituri japplikaw għall-inklużjoni f'lista ta' bosta użi bħala avviż ta' akkwist maħsub, bil-kundizzjoni li:
- (a) l-avviż jiġi ppubblikat skont il-paragrafu 1 u jinkludi l-informazzjoni meħtieġa taħt l-Appendiċi 5 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) u l-informazzjoni kollha meħtieġa mill-Appendiċi 4 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) skont kif disponibbli, u fih ikun hemm dikjarazzjoni li huwa jikkostitwixxi avviż ta' akkwist maħsub;
 - (b) l-entità tagħti minnufih lill-fornituri li jkunu esprimew interess lill-entità f'akkwist speċifiku, informazzjoni biżżejjed sabiex tippermetti li jkunu jistgħu jivvalutaw l-interess tagħhom fl-akkwist, inkluż l-informazzjoni kollha li jifdal meħtieġa taħt l-Appendiċi 4 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) sal-punt li informazzjoni bħal din tkun disponibbli; u
 - (c) fornitur li jkun applika għal inklużjoni f'lista ta' bosta użi skont il-paragrafu 3 jista' jithalla jagħmel offerta f'akkwist speċifiku, fejn ikun hemm żmien biżżejjed għall-entità tal-akkwist li teżamina jekk jissodisfax jew le l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni.
5. Entità tal-akkwist għandha minnufih tgharraf kwalunkwe fornitur li jissottometti talba għal partecipazzjoni f'akkwist jew applikazzjoni għal inklużjoni f'lista ta' bosta użi bid-deċizzjoni tagħha fir-rigward tat-talba.

6. Fejn entità tal-akkwist tiċhad talba minn fornitur sabiex jipparteċipa f'akkwist jew applikazzjoni għal inkluzjoni f'lista ta' bosta użi, tiegħi mill-irrikonoxxi fornitur bħala kwalifikat, jew tneħhi fornitur minn fuq il-lista ta' bosta użi, l-entità għandha minnufih tgħarraf lill-fornitur u, fuq talba tal-fornitur, tagħti lill-fornitur spjegazzjoni bil-miktub tar-ragunijiet għad-deċiżjonijiet tagħha.

ARTIKOLU 181

Speċifikazzjonijiet Tekniċi

1. Entità tal-akkwist ma għandha tipprepara, tadotta jew tapplika l-ebda speċifikazzjoni teknika u ma għandha tippreskrivi l-ebda proċedura tal-evalwazzjoni tal-konformità bl-għan jew l-effett li tohloq ostakoli żejda għall-kummerċ internazzjonali.
2. Meta tippreskrivi l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi għall-merkanzija li tkun qegħda tiġi akkwistata, entità tal-akkwist għandha, fejn ikun xieraq:
 - (a) tistabbilixxi l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi f'termini ta' rekwiżiti tal-prestazzjoni u dawk funzjonali, minflok karatteristiċi tad-disinn jew deskrittivi; u
 - (b) tibbaża l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi fuq standards internazzjonali, fejn dan jeżisti, inkella, fuq regolamenti tekniċi nazzjonali, standards nazzjonali rikonoxxuti jew kodiċi tal-bini.

3. Fejn jintużaw karatteristiċi tad-disinn jew deskrittivi fl-ispeċifikazzjonijiet tekniċi, entità tal-akkwist għandha tindika, fejn xieraq, li lesta tikkunsidra offerti ta' merkanzija jew servizzi ekwivalenti li jista' jintwera li jilhqur-rekwiżiti tal-akkwist billi tinkludi kliem bħal "jew ekwivalenti" fid-dokumentazzjoni tal-offerta.
4. Entità tal-akkwist ma għandhiex tippreskrivi speċifikazzjonijiet tekniċi li jirrikjedu jew jirreferu għal marka kummerċjali jew isem kummerċjali, privattiv, drittijiet tal-awtur, disinn, tip, orġini speċifika, produttur jew fornitur partikolari, sakemm ma jkun hemm l-ebda mod ieħor preċiż jew intelligibbli biżżejjed għad-deskrizzjoni tar-rekwiżiti tal-akkwist u bil-kundizzjoni li, f'każijiet bħal dawn, l-entità tinkludi kliem bħal "jew ekwivalenti" fid-dokumentazzjoni tal-offerta.
5. Entità tal-akkwist ma għandhiex tfittex jew taċċetta, b'mod li jkollu l-effett li jipprekludi l-kompetizzjoni, parir li jista' jintuża fil-preparazzjoni jew l-adozzjoni ta' kwalunkwe speċifikazzjoni teknika għal akkwist speċifiku minn persuna li jista' jkollha interess kummerċjali fl-akkwist.
6. Kull Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista', skont dan l-Artikolu, tipprepara, tadotta jew tapplika speċifikazzjonijiet tekniċi sabiex tippromwovi l-konservazzjoni tar-riżorsi naturali jew thares l-ambjent.

ARTIKOLU 182

Dokumentazzjoni tal-O fferta

1. Entità tal-akkwist għandha tagħti lill-fornituri dokumentazzjoni tal-offerta li tinkludi l-informazzjoni kollha meħtieġa sabiex tippermetti lill-fornituri li jippreparaw u jissottomettu offerti responsivi. Sakemm ma jkunx diġà stipulat fl-avviż tal-akkwist maħsub, dokumentazzjoni bħal din għandha tinkludi deskrizzjoni kompluta tar-rekwiżiti stabbiliti fl-Appendiċi 8 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern).
2. Entità tal-akkwist għandha minnufih twieġeb għal kwalunkwe talba raġjonevoli għal informazzjoni rilevanti minn fornitur li jkun qed jipparteċipa fl-akkwist, bil-kundizzjoni li informazzjoni bħal din ma tagħtix lil dak il-fornitur vantaġġ fuq il-kompetituri tagħha fl-akkwist.
3. Fejn, qabel l-ghotja ta' kuntratt, entità tal-akkwist tibdel il-kriterji jew ir-rekwiżiti stabbiliti fl-avviż tal-akkwist maħsub jew id-dokumentazzjoni tal-offerta mogħtija lill-fornituri li jkunu qegħdin jipparteċipaw, jew temenda avviż jew dokumentazzjoni tal-offerta, għandha tittrażmetti bil-miktub it-tibdil kollu bħal dan jew l-avviż jew id-dokumentazzjoni tal-offerta li jkunu ġew emendati jew maħruġa mill-ġdid:
 - (a) lill-fornituri kollha li jkunu qegħdin jipparteċipaw fiż-żmien li l-informazzjoni tiġi emendata, jekk dan ikun magħruf, u fil-każijiet l-oħra kollha, bl-istess mod bħall-informazzjoni oriġinali; u
 - (b) fi żmien adegwat sabiex tippermetti li fornituri bħal dawn jimmodifikaw u jissottomettu mill-ġdid offerti emendati, kif xieraq.

ARTIKOLU 183

Perjodi ta' Żmien

Entità tal-akkwist għandha, skont il-htigijiet raġjonevoli tagħha, tagħti żmien biżżejjed lill-fornituri sabiex jippreparaw u jissottomettu talbiet għal parteċipazzjoni f'akkwist u offerti responsivi, billi tikkunsidra fatturi bħan-natura u l-komplessità tal-akkwist, il-punt safejn ikun previst is-sottokuntrattar, u ż-żmien għat-trażmissjoni tal-offerti minn punti barranin kif ukoll domestiċi fejn ma jintużawx mezzi elettronici. Il-perjodi ta' żmien applikabbli huma stabbiliti fl-Appendiċi 6 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern).

ARTIKOLU 184

Negożjati

1. Parti tista' tistipula li l-entitajiet tal-akkwist tagħha jmexxu negożjati:
 - (a) fil-kuntest tal-akkwisti li fihom ikunu indikaw hsieb bħal dan fl-avviż tal-akkwist maħsub; jew
 - (b) fejn jidher mill-valutazzjoni li l-ebda offerta waħda ma hija ovvjament l-izjed vantaġġjuża f'termini tal-kriterji tal-valutazzjoni speċifiċi stabbiliti fl-avviżi jew fid-dokumentazzjoni tal-offerta.

2. Entità tal-akkwist għandha:

- (a) tiżgura li kwalunkwe eliminazzjoni ta' fornituri li jkunu qegħdin jipparteċipaw fin-negozjati ssir skont il-kriterji ta' valutazzjoni stabbiliti fl-avviżi jew fid-dokumentazzjoni tal-offerta; u
- (b) meta jkun applikabbli, fejn in-negozjati jiġu konklużi, tistipula skadenza komuni għall-fornituri li jifdal sabiex jissottomettu kwalunkwe offerta ġdida jew riveduta.

ARTIKOLU 185

Sejha għall-Offerti Limitata

Entità tal-akkwist tista' tuża sejha għall-offerti limitata u tista' tagħżel li ma tapplikax l-Artikoli 177 sa 180, 182 sa 184, 186 u 187 biss taht il-kundizzjonijiet li ġejjin:

- (a) fejn:
 - (i) l-ebda offerta ma jkunu ġew sottomessi, jew l-ebda fornituri ma jkunu talbu parteċipazzjoni;
 - (ii) l-ebda offerta li jikkonformaw mar-rekwiżiti essenzjali tad-dokumentazzjoni tal-offerta ma jkunu ġew sottomessi;

(iii) l-ebda fornitur ma jkun laħaq il-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni; jew

(iv) l-offerti sottomessi jkunu kollużivi;

bil-kundizzjoni li r-rekwiżiti tad-dokumentazzjoni tal-offerta ma jiġux modifikati b' mod sostanzjali;

- (b) fejn il-merkanzija jew is-servizzi jistgħu jiġu furniti biss minn fornitur partikolari u ma teżisti l-ebda merkanzija jew servizz alternattiv jew sostitut minħabba li l-akkwist ikun konness ma' opra tal-arti; minħabba l-harsien tal-privattivi, id-drittijiet tal-awtur jew drittijiet esklussivi oħra; jew minħabba l-assenza tat-tkomplija għal raġunijiet tekniċi, bħal fil-każ tal-akkwist ta' servizzi *intuitu personae*;
- (c) għal kunsinni addizzjonali mill-fornitur originali ta' merkanzija jew servizzi li ma jkunux ġew inkluzi fl-akkwist tal-bidu, fejn il-bdil ta' fornitur għal merkanzija jew servizzi addizzjonali bħal dawn:
- (i) ma jkunx jista' jsir għal raġunijiet ekonomiċi jew tekniċi bħar-rekwiżiti ta' interkambjalità jew interoperabilità ma' tagħmir, softwer, servizzi jew installazzjonijiet eżistenti akkwistati taħt l-akkwist tal-bidu; jew
- (ii) jista' joħloq inkonvenjenza sinifikanti jew duplikazzjoni sostanzjali tal-kostijiet għall-entità tal-akkwist;

- (d) sa fejn ikun strettament meħtieġ fejn, għal raġunijiet ta' urġenza estrema ma hluqa minn avvenimenti mhux previsti mill-entità tal-akkwist, il-merkanzija jew is-servizzi ma jkunux setgħu jinkisbu fil-hin bl-użu ta' sejha għall-offerti miftuħa jew sejha għall-offerti selettiva;
- (e) għall-merkanzija mixtrija fis-suq tal-prodotti;
- (f) fejn entità tal-akkwist tikseb prototip jew l-ewwel oġġett jew servizz li jiġi żviluppat fuq talba tagħha fil-kors ta', u għal, kuntratt partikolari għal riċerka, esperiment, studju jew żvilupp originali;
- (g) għal xiri magħmul taħt kundizzjonijiet vantaġġjuzi b' mod eċċezzjonali li jinholqu biss fl-iktar perjodu qasir fil-każ ta' disponimenti mhux tas-soltu, bħal dawk li jinholqu minn likwidazzjoni, proċedura ta' falliment jew bankarotta, u mhux minhabba xiri ta' rutina minn fornituri regolari; jew
- (h) fejn jingħata kuntratt lil rebbiegħ ta' kompetizzjoni tad-disinn, bil-kundizzjoni li l-kompetizzjoni tkun ġiet organizzata b' mod li tkun konsistenti mal-prinċipji ta' dan it-Titolu, u li l-partekipanti jiġu ġudikati minn ġurija indipendenti bl-għan li jingħata kuntratt ta' disinn lir-rebbiegħ.

ARTIKOLU 186

Rkanti Elettronici

Fejn entità tal-akkwist ikollha l-ħsieb li tmexxi akkwist kopert bl-użu ta' rkant elettroniku, l-entità għandha ttiprovdi kull parteċipant, qabel il-bidu tal-irkant elettroniku, bi:

- (a) il-metodu awtomatiku tal-valutazzjoni, inkluż il-formola matematika, li tkun ibbażata fuq il-kriterji ta' valutazzjoni stabbiliti fid-dokumentazzjoni tal-offerta u li għandha tintuża fil-klassifikazzjoni awtomatika jew fir-riklassifikazzjoni waqt l-irkant;
- (b) ir-rizultati ta' kwalunkwe valutazzjoni tal-bidu tal-elementi tal-offerta tagħha fejn il-kuntratt għandu jingħata fuq il-bażi tal-offerta l-izjed vantaġġjuża; u
- (c) kwalunkwe informazzjoni oħra rilevanti relatata mal-kondotta tal-irkant.

ARTIKOLU 187

Trattament tal-Offerti u Għoti ta' Kuntratti

1. Entità tal-akkwist għandha tirċievi, tiftaħ u tittratta l-offerti kollha skont il-proċeduri li jiggarantixxu li l-proċess tal-akkwist jitwettaq b'mod ġust u imparzjali u l-kunfidenzjalità tal-offerti. Għandha ukoll tittratta l-offerti b'kunfidenzjalità mill-inqas sal-ftuh tal-offerti.

2. Sabiex tiġi kkunsidrata għall-ghoti, offerta għandha ssir bil-miktub u għandha, fil-hin tal-ftuh, tikkonforma mar-rekwiżiti essenzjali stabbiliti fl-avviżi u d-dokumentazzjoni tal-offerta u għandha u tkun saret minn fornitur li jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni.
3. Sakemm entità tal-akkwist tiddetermina li ma jkunx fl-interess pubbliku li jingħata kuntratt, l-entità għandha tagħti l-kuntratt lill-fornitur li l-entità tkun iddeterminat li jkun kapaċi li jilhaq it-termini tal-kuntratt u li, fuq il-bażi biss tal-kriterji tal-valutazzjoni speċifikati fl-avviżi u d-dokumentazzjoni tal-offerta, jkun issottometta l-izjed offerta vantaġġjuża jew, fejn il-prezz ikun l-uniku kriterju, l-izjed prezz baxx.
4. Fejn entità tal-akkwist tirċievi offerta bi prezz li jkun iżjed baxx b'mod anormali mill-prezzijiet f'offerti oħra sottomessi, tista' tivverifika mal-fornitur li jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni u li huwa kapaċi li jissodisfa t-termini tal-kuntratt.

ARTIKOLU 188

Trasparenza tal-Informazzjoni tal-Akkwist

1. Entità tal-akkwist għandha minnufih tgħarraf lill-fornituri li jkunu qegħdin jipparteċipaw bid-deċizzjonijiet dwar l-ghoti tal-kuntratt tagħha u, fuq talba, għandha tagħmel dan bil-miktub. Skont l-Artikolu 189(2) u (3), entità tal-akkwist għandha, fuq talba, tipprovdi fornitur li ma jkunx ingħata l-akkwist bi spjegazzjoni tar-raġunijiet għaliex l-entità ma tkunx għażlet l-offerta tiegħu u l-vantaġġi relattivi tal-offerta tal-fornitur li jkun ingħata l-akkwist.

2. Mhux iżjed tard minn 72 jum wara l-ghoti ta' kull kuntratt kopert minn dan it-Titolu, entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż tal-ghoti li għandu jinkludi mill-inqas l-informazzjoni stabbilita fl-Appendiċi 7 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern) bil-mezz xieraq tal-karta jew elettroniku mnizzel fl-Appendiċi 2 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern). Fejn jintuża biss mezz elettroniku, l-informazzjoni għandha tibqa' disponibbli fil-pront għal perjodu raġonevoli ta' żmien.

3. Entità tal-akkwist għandha żzomm rapporti u rekords tal-proċeduri tas-sejha għall-offerti relatati ma' akkwisti koperti, inklużi r-rapporti li jinsabu fl-Appendiċi 7 tal-Anness XII (Akkwist tal-Gvern), u għandha żzomm rapporti u rekords bħal dawn għal perjodu ta' mill-inqas tliet snin wara l-ghoti ta' kuntratt.

ARTIKOLU 189

Żvelar ta' Informazzjoni

1. Parti, fuq talba ta' Parti oħra, għandha tipprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni meħtieġa sabiex jiġi determinat jekk l-akkwist ikunx sar b'mod ġust, imparzjali u skont dan it-Titolu, inkluż informazzjoni dwar il-karatteristiċi u l-vantaġġi relattivi tal-offerta li tintgħażel. F'każijiet fejn ir-rilaxx jista' jippreġudika l-kompetizzjoni f'offerti tal-gejjieni, il-Parti li tirċievi dik l-informazzjoni ma għandhiex tiżvelha lill-ebda fornitur, minbarra wara konsultazzjoni ma', u ftehim ta', il-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni.

2. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni ta' dan it-Titolu, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandha tagħti lill-ebda fornitur informazzjoni li tista' tippregudika kompetizzjoni għusta bejn il-fornituri.

3. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jiġi interpretat b'mod li Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, awtoritajiet u korpi tar-reviżjoni, jiġu rikjesti li jizvelaw informazzjoni kunfidenzjali fejn l-izvelar jista' jimpedixxi l-infurzar tal-liġi, jista' jippregudika l-kompetizzjoni għusta bejn il-fornituri, jista' jippregudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' persuni partikolari, inklużi l-harsien tal-proprietà intellettuali, jew jista' b'mod ieħor ikun kuntrarju għall-interess pubbliku.

ARTIKOLU 190

Proċeduri ta' Revizjoni Domestika

1. Kull Parti għandha żżomm jew tistabbilixxi proċedura ta' revizjoni amministrattivi jew ġuridika opportuna, effikaċi, trasparenti u mhux diskriminatorja li permezz tagħha fornitur li jkollu jew kellu interess f'akkwist kopert jista' jikkuntesta:

(a) ksur ta' dan it-Titolu; jew

(b) fejn il-fornitur ma jkollux dritt li jisfida direttament ksur ta' dan it-Titolu skont il-ligi domestika tal-Parti, nuqqas ta' konformità mal-miżuri ta' Parti li timplimenta dan it-Titolu, li tinholoq fil-kuntest ta' akkwist kopert bhal dan.

2. Ir-regoli proċedurali għall-kuntestazzjonijiet kollha skont il-paragrafu 1 għandhom isiru bil-miktub u jsiru disponibbli b'mod ġenerali.

3. Fl-eventwalità ta' lment minn fornitur, li jinholoq fil-kuntest ta' akkwist kopert li fih il-fornitur ikollu, jew kellu, interess, li jkun sar ksur jew nuqqas kif stabbilit fil-paragrafu 1, il-Parti kkonċernata għandha tinkoraġġixxi lill-entità tal-akkwist tagħha u l-fornitur sabiex ifittxu riżoluzzjoni tal-ilment permezz ta' konsultazzjonijiet. L-entità tal-akkwist għandha tikkonċedi kunsiderazzjoni imparzjali u opportuna lil kwalunkwe lment bhal dan b'mod li ma jkunx preġudizzjevoli għall-partecipazzjoni tal-fornitur f'akkwist li jkun qed isir jew tal-gejjieni jew id-dritt tiegħu/tagħha li jfittxu miżuri korrettivi taħt il-proċedura ta' reviżjoni amministrattiva jew ġuridika.

4. Kull fornitur għandu jingħata perjodu biżżejjed ta' zmien sabiex jipprepara u jissottometti kuntestazzjoni, li fl-ebda każ ma għandu jkun ta' inqas minn 10 ijiem miż-zmien meta l-bażi tal-kuntestazzjoni tkun saret magħrufa jew kellha ssir magħrufa b'mod raġjonevoli lill-fornitur.

5. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew tahtar mill-inqas awtorità amministrattiva jew ġuridika imparzjali waħda li hija indipendenti mill-entitajiet tal-akkwist tagħha sabiex tirċievi u tirrevedi kuntestazzjoni minn fornitur li tinhalaq fil-kuntest ta' akkwist kopert.

6. Fejn korp li mhuwiex l-awtorità msemija fil-paragrafu 5 fil-bidu jirrevedi kuntestazzjoni, il-Parti korrispondenti għandha tiżgura li l-fornitur jista' jappella d-deċiżjoni tal-bidu quddiem awtorità amministrattiva jew ġuridika imparzjali li tkun indipendenti mill-entità tal-akkwist li l-akkwist tagħha jkun is-suġġett tal-kuntestazzjoni. Korp ta' reviżjoni li ma jkunx qorti, għandu jew ikun soġġett għal reviżjoni ġudizjarja jew għandu jkollu proċeduri li jistipulaw li:

- (a) l-entità tal-akkwist twieġeb bil-miktub għall-kuntestazzjoni u tiżvela d-dokumenti rilevanti kollha lill-korp tar-reviżjoni;
- (b) il-partecipanti għall-proċedimenti (minn hawn 'il quddiem imsejha "partecipanti") għandhom id-dritt li jinstemgħu qabel ma tittiehed deċiżjoni min-naħa tal-korp tar-reviżjoni dwar il-kuntestazzjoni;
- (c) il-partecipanti għandhom id-dritt li jiġu rappreżentati u akkumpanjati;
- (d) il-partecipanti għandhom aċċess għall-proċedimenti kollha;
- (e) il-partecipanti għandhom id-dritt li jitolbu li l-proċedimenti jsiru fil-pubbliku u li x-xhieda jistgħu jkunu preżenti; u
- (f) id-deċiżjonijiet jew ir-rakkomandazzjonijiet dwar il-kuntestazzjonijiet minn fornituri jingħataw, b'mod opportun, bil-miktub, bi spjegazzjoni tal-bażi għal kull deċiżjoni jew rakkomandazzjoni.

7. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm proċeduri li jipprovdu:
- (a) mizuri interim ta' malajr sabiex tigi preservata l-opportunità tal-fornitur li jipparteċipa fl-akkwist. Mizuri interim bħal dawn jistgħu jirrizultaw fis-sospensjoni tal-proċess tal-akkwist. Il-proċeduri jistgħu jistipulaw li konsegwenzi avversi aktar urgenti għall-interessi kkonċernati, inkluż l-interess pubbliku, jistgħu jiġu kkunsidrati meta jkun qed jiġi deċiż jekk mizuri bħal dawn għandhomx jiġu applikati jew le. Kawża ġusta sabiex ma tittehidtx azzjoni għandha tingħata bil-miktub, u
 - (b) il-korrezzjoni ta' sur ta' dan it-Titolu jew kumpens għat-telf jew danni sofruti, fejn korpi ta' revizzjoni ikun iddetermina li jkun sar ksur jew nuqqas kif stabbilit fil-paragrafu 1. Korrezzjoni jew kumpens bħal dan jista' jkun limitat jew għall-kostijiet għall-preparazzjoni tal-offerta jew għall-kostijiet relatati mal-kuntestazzjoni, jew it-tnejn li huma.

ARTIKOLU 191

Modifiki u Rettifikazzjonijiet tal-Kopertura

1. Fejn Parti tibdel il-kopertura tagħha tal-akkwist taħt dan it-Titolu, Parti bħal din għandha:
- (a) tinnotifika l-Partijiet l-oħra bil-miktub; u
 - (b) tinkludi fin-notifika proposta ta' aġġustamenti kumpensatorji xierqa lill-Partijiet l-oħra sabiex iżzomm livell ta' kopertura kumparabbli ma' dak eżistenti minn qabel il-modifika.

2. Minkejja s-sottoparagrafu 1(b), Parti ma għandhiex bżonn ttiprovdi aġġustamenti kumpensatorji fejn:

- (a) il-modifika in kwistjoni hija emenda jew rettifika minuri ta' natura purament formali; jew
- (b) it-tibdil propost ikopri entità li fuqha l-Parti tkun effettivament eliminat il-kontroll jew l-influwenza tagħha.

3. Jekk Parti oħra ma taqbilx li:

- (a) l-aġġustament propost taht is-sottoparagrafu 1(b) huwa adegwat sabiex jinżamm livell kumparabbli ta' kopertura li tkun għet miftiehma b'mod reċiproku;
- (b) it-tibdil propost huwa emenda jew rettifika minuri taht is-sottoparagrafu 2(a); jew
- (c) it-tibdil propost ikopri entità li fuqha l-Parti tkun effettivament eliminat il-kontroll jew l-influwenza tagħha taht is-sottoparagrafu 2(b);

tali Parti oħra għandha toġġezzjoni bil-miktub fi żmien 30 jum mir-riċevuta tan-notifika msemmija fil-paragrafu 1 jew jiġi kkunsidrat li tkun qablet mal-aġġustament jew tibdil propost, inkluż għall-finijiet tat-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim).

4. Fejn il-Partijiet, fl-ambitu tal-Kumitat għall-Kummerċ jaqblu dwar kwalunkwe tibdil, rettifika jew emenda minuri proposti, inkluż fejn Parti ma tkunx oġġezzjonat fi żmien 30 jum taht il-paragrafu 3, il-Partijiet għandhom jimmodifikaw minnufih l-Anness rilevanti.

5. Il-Parti UE tista' fi kwalunkwe żmien tinvolvi ruħha f'negozjati bilaterali ma' kwalunkwe Pajjiż Andin firmatarju bl-għan li twessgħa l-aċċess għas-suq li jkun ingħata b'mod reċiproku taht dan it-Titolu.

ARTIKOLU 192

Parteċipazzjoni ta' Imprizi ta' daqs Mikro, Żgħir u Medju

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-parteċipazzjoni ta' Mikro u SMEs fl-akkwist tal-gvern.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-importanza ta' alleanzi fin-negozju bejn il-fornituri tal-Partijiet, u b'mod partikolari ta' Mikro u SMEs, inkluż il-parteċipazzjoni kongunta fil-proċeduri ta' sejha għall-offerti.

3. Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw informazzjoni u jaħdmu b'mod kongunt bl-għan li jiffaċilitaw l-aċċess min-naħa ta' Mikro u SMEs għall-proċeduri u l-metodi tal-akkwist tal-gvern u r-rekwiżiti ta' kuntrattazzjoni, li jiffokaw fuq il-htigijiet speċjali tagħhom.

ARTIKOLU 193

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kooperazzjoni bl-għan li jilhqu fehim aħjar tas-sistemi rispettivi tagħhom tal-akkwist tal-gvern, kif ukoll aċċess aħjar għas-swieq rispettivi tagħhom, b'mod partikolari għall-fornituri ta' daqs mikro, żgħir u medju.
2. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jikkooperaw fi kwistjonijiet bħal:
 - (a) skambju ta' esperjenzi u informazzjoni, bħal oqfsa regolatorju, l-aħjar prattiki u statistika;
 - (b) l-iżvilupp u l-użu ta' kominukazzjonijiet elettronici fis-sistemi tal-akkwist tal-gvern;
 - (c) il-bini ta' kapaċitajiet u assistenza teknika għall-fornituri fir-rigward tal-aċċess għas-suq tal-akkwist tal-gvern;
 - (d) it-tishih istituzzjonali għall-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu, inkluż it-taħriġ tal-persunal tal-gvern; u
 - (e) il-bini ta' kapaċitajiet sabiex jiġi pprovdut aċċess multilingwali għal opportunitajiet ta' akkwist.

3. Il-Parti UE għandha, fuq talba, ttiprovdi assistenza li hija tista' tikkunsidra xierqa lill-offerenti potenzjali mill-Pajjiżi Andini firmatarji fis-sottomissjoni tal-offerti tagħhom u l-għazla tal-merkanzija jew tas-servizzi li probabbilment ikunu ta' interess għall-entitajiet tal-akkwist tal-Unjoni Ewropea jew l-Istati Membri tagħha. Bl-istess mod, il-Parti UE għandha tassistihom sabiex jikkonformaw ma' regolamenti u standards tekniċi relatati ma' merkanzija jew servizzi li huma s-sogġett tal-akkwist maħsub.

ARTIKOLU 194

Sottokomitat dwar l-Akkwist tal-Gvern

1. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu Sottokomitat dwar l-Akkwist tal-Gvern li fih ikun hemm rappreżentanti ta' kull Parti.
2. Is-Sottokomitat għandu:
 - (a) jivvaluta l-implimentazzjoni ta' dan it-Titolu, inkluż l-użu tal-opportunitajiet offruti minn aċċess miżjud għall-akkwist tal-gvern u jirrikmanda lill-Partijiet l-attivitajiet xierqa;
 - (b) jivvaluta u jagħmel segwitu tal-attivitajiet relatati mal-kooperazzjoni li l-Partijiet jissottomettu; u
 - (c) mingħajr hsara għall-Artikolu 191(5), jikkunsidra iżjed negozjati mmirati lejn it-twessigh tal-kopertura ta' dan it-Titolu.

3. Is-Sottokumitat dwar l-Akkwist tal-Gvern għandu jiltaqa' fuq talba ta' kwalunkwe Parti f'post u data li għandhom jigu miftiehma, u għandu jzomm rekord bil-miktub tal-laqgħat tiegħu.

TITOLU VII

PROPRJETÀ INTELLETTWALI

KAPITOLU 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 195

Għanijiet

L-għanijiet ta' dan it-Titolu huma:

- (a) li jippromwovi l-innovazzjoni u l-kreatività u jiffaċilita l-produzzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti innovattivi u kreattivi bejn il-Partijiet; u
- (b) jilhaq livell adegwat u effikaċi ta' harsien u infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali li jikkontribwixxi għat-trasferiment u d-disseminazzjoni ta' teknoloġija u jiffavura l-benessri soċjali u ekonomiku u l-bilanċ bejn id-drittijiet tad-detenturi u l-interess pubbliku.

ARTIKOLU 196

In-Natura u l-Ambitu tal-Obbligi

1. Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi taht il-*Ftehim tad-WTO dwar Aspetti Relatati mal-Kummerċ tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettwali* (minn hawn 'il quddiem imsejjah "Ftehim TRIPS"), u kwalunkwe ftehim multilaterali ieħor relatat mal-proprjetà intellettwali u ftehimiet amministrati taht l-awspiċi tal-Organizzazzjoni Dinjija dwar il-Proprietà Intellettwali (minn hawn 'il quddiem imsejha "WIPO"), li għalihom il-Partijiet huma parti.
2. Id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu għandhom jikkomplimentaw u jispeċifikaw id-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet taht il-Ftehim TRIPS u ftehimiet multilaterali oħra relatati mal-proprjetà intellettwali li għalihom il-Partijiet huma parti, u għalhekk, l-ebda dispożizzjoni ta' dan it-Titolu ma għandha tikkontradixxi jew tkun ta' detriment għad-dispożizzjonijiet ta' ftehimiet multilaterali bħal dawn.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-hteġa li jinżamm bilanċ bejn id-drittijiet tad-detenturi tal-proprjetà intellettwali u l-interess tal-pubbliku, b'mod partikolari għal dak li jirrigwarda l-edukazzjoni, il-kultura, ir-riċerka, is-saħħa pubblika, is-sikurezza tal-ikel, l-ambjent, l-aċċess għal informazzjoni u t-trasferiment tat-teknoloġija.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu u jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi taht il-*Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika* (minn hawn 'il quddiem imsejha "CBD") adottata fil-5 ta' Ġunju 1992, u jappoġġjaw u jinkoraġġixxu l-isforzi sabiex tiġi stabbilita relazzjoni ta' appoġġ reċiproku bejn il-Ftehim TRIPS u Konvenzjoni bħal din.

5. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, id-drittijiet tal-proprjetà intellettwali jinkorporaw:
- (a) id-drittijiet tal-awtur, inklużi d-drittijiet tal-awtur fil-programmi tal-kompjuter u fid-dejtabejżis;
 - (b) id-drittijiet relatati mad-drittijiet tal-awtur;
 - (c) id-drittijiet tal-privattivi;
 - (d) il-marki kummerċjali;
 - (e) l-ismijiet kummerċjali sakemm dawn ikunu mharsa bħala drittijiet esklussivi tal-proprjetà fil-liġi domestika kkonċernata;
 - (f) id-disinni;
 - (g) id-disinni tal-arrangament (topografiji) ta' ċirkwiti integrati;
 - (h) l-indikazzjonijiet ġeografici;
 - (i) il-varjetajiet tal-pjanti; u
 - (j) il-ħarsien tal-informazzjoni mhux żvelata.

6. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, il-harsien tal-proprjetà intellettwali tinkludi l-harsien kontra l-kompetizzjoni mhux ġusta kif imsemmi fl-Artikolu 10 bis tal-*Konvenzjoni ta' Pariġi dwar il-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali* (kif riveduta bl-*Att ta' Stokkolma* 1967) (minn hawn 'il quddiem imsejha l-*"Konvenzjoni ta' Pariġi"*).

ARTIKOLU 197

Prinċipji Ġenerali

1. B'konsiderazzjoni għad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu, kull Parti tista', fil-formulazzjoni jew l-emenda tal-liġijiet u r-regolamenti tagħha, tagħmel użu mill-eċċezzjonijiet u l-flessibilitajiet permessi mill-ftehimiet multilaterali dwar il-proprjetà intellettwali, b'mod partikolari meta tkun qiegħda tadotta miżuri meħtieġa għall-harsien tas-saħħa u n-nutrizzjoni pubblika, u sabiex jiġi garantit aċċess għal mediċini.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tad-Dikjarazzjoni tar-Raba' Konferenza Ministerjali f'Doha u b'mod speċjali d-Dikjarazzjoni ta' Doha dwar il-Ftehim TRIPS u s-Saħħa Pubblika, adottata fl-14 ta' Novembru 2001 mill-Konferenza Ministerjali WTO u l-iżviluppi sussegwenti tagħha. F'dan is-sens, bl-interpretazzjoni u l-implimentazzjoni tad-drittijiet u l-obbligi taħt dan it-Titolu, il-Partijiet għandhom jiżguraw il-konsistenza ma' din id-Dikjarazzjoni.

3. Il-Partijiet għandhom jikkontribbwixxu għall-implimentazzjoni u r-rispett tad-Deċiżjoni tal-Kunsill Ġenerali tad-WTO tat-30 ta' Awissu 2003, dwar il-paragrafu 6 tad-Dikjarazzjoni ta' Doha dwar il-Ftehim TRIPS u s-Saħħa Pubblika, kif ukoll il-Protokoll li jemenda l-Ftehim TRIPS, magħmul f'Ginevra fis-6 ta' Diċembru 2005.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-importanza tal-promozzjoni tal-implimentazzjoni tar-Risoluzzjoni WHA 61.21 Strategija Globali u Azzjoni dwar is-Saħħa Pubblika, l-Innovazzjoni u l-Proprietà Intellettuali, adottata mill-Assemblea Dinjija dwar is-Saħħa fl-24 ta' Mejju 2008.
5. Skont il-Ftehim TRIPS, l-ebda dispożizzjoni ta' dan it-Titolu ma għandha tipprevjeni Parti milli tadotta kwalunkwe miżura meħtieġa sabiex jiġi evitat l-abbuż tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali minn detenturi tad-drittijiet jew ir-rikors għal prattiki li jrażżnu b'mod irragjonevoli l-kummerċ jew jaġġettaw b'mod avvers it-trasferiment internazzjonali tat-teknoloġija.
6. Il-Partijiet jirrikonoxxu li t-trasferiment tat-teknoloġija jikkontribbwixxi għat-tiżiż tal-hiliet nazzjonali, bl-għan li tiġi stabbilita bażi teknoloġika soda u vijabbli.
7. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-impatt tat-teknoloġiji tal-informazzjoni u l-komunikazzjoni fuq l-użu ta' xogħlijiet letterarji u artistici, il-prestazzjonijiet artistici, il-produzzjonijiet ta' fonogrammi u x-xandiriet u, għalhekk, il-ħtieġa li jingħata ħarsien adegwat tad-drittijiet tal-awtur u d-drittijiet relatati fl-ambjent diġitali.

ARTIKOLU 198

Trattament Nazzjonali

Kull Parti għandha tikkonċedi liċ-ċittadini ta' Parti oħra trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti liċ-ċittadini tagħha fir-rigward tal-ħarsien¹ tal-proprjetà intellettuali, bil-kundizzjoni li jiġu osservati l-eċċezzjonijiet li diġà huma stipulati fl-Artikoli 3 u 5 tal-Ftehim TRIPS.

ARTIKOLU 199

Trattament tal-Pajjiż l-Aktar Preferut

Fir-rigward tal-ħarsien tal-proprjetà intellettuali, kwalunkwe vantaġġ, favur, privileġġ jew immunità mogħtija minn Parti liċ-ċittadini ta' kwalunkwe pajjiż ieħor għandhom jingħataw minnufih u mingħajr kundizzjonijiet liċ-ċittadini tal-Partijiet l-oħra, skont l-eċċezzjonijiet li jinsabu fl-Artikoli 4 u 5 tal-Ftehim TRIPS.

¹ Għall-finijiet tal-Artikoli 198 u 199, “ħarsien” għandha tinkludi kwistjonijiet li jaffettwaw id-disponibilità, l-akkwist, l-ambitu, iż-żamma u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali kif ukoll dawk il-kwistjonijiet li jaffettwaw l-użu tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali indirizzati b’mod speċifiku f’dan it-Titolu.

ARTIKOLU 200

Eżawriment

Kull Parti għandha tkun hielsa li tistabbilixxi r-regim tagħha għall-eżawriment tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, soġġett għad-dispożizzjonijiet tal-Ftehim TRIPS.

KAPITOLU 2

HARSIEN TAL-BIJODIVERSITÀ U L-GĦARFIEN TRADIZZJONALI

ARTIKOLU 201

1. Il-Parijiet jirrikonoxxu l-importanza u l-valur tad-diversità bijoloġika u l-komponenti tagħha u tal-għarfien tradizzjonali, l-innovazzjonijiet u l-prattiki assoċjati tal-komunitajiet indیgeni u lokali¹. Barra dan il-Partijiet jafferaw mill-gdid id-drittijiet sovrani tagħhom fuq ir-riżorsi naturali tagħhom u jirrikonoxxu d-drittijiet u l-obbligi tagħhom kif stabbilit mill-CBD fir-rigward tal-aċċess għal riżorsi ġenetiċi, u tal-kondiviżjoni ġusta u ekwu ta' benefiċċji li jinholqu mill-użu ta' dawn ir-riżorsi ġenetiċi.

¹ Fejn ikun applikabbli, "komunitajiet indیgeni u lokali" tinkludi d-dixxendenti Afro-Amerikani.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kontribut passat, preżenti u futur ta' komunitajiet indigeni u lokali għall-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika u l-komponenti kollha tagħha u, b'mod ġenerali, il-kontribut tal-għarfien tradizzjonali¹ tal-komunitajiet indigeni u lokali għall-kultura u l-iżvilupp ekonomiku u soċjali tan-nazzjonijiet.
3. Soġġetti għal-leġislazzjoni tagħhom, il-Partijiet għandhom, skont l-Artikolu 8(j) tal-CBD jirrispettaw, jippreservaw u jżommu għarfien, innovazzjonijiet u prattiki ta' komunitajiet indigeni u lokali li jinkarnaw l-istili tal-ħajja tradizzjonali rilevanti għall-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, u jippromwovu l-applikazzjoni usa tagħhom bil-kundizzjoni tal-kunsens informat bil-quddiem mid-detenturi ta' għarfien, innovazzjonijiet u prattiki bħal dawn, u jinkoraġġixxu l-kondiviżjoni ekwa tal-benefiċċji li jirriżultaw mill-użu ta' għarfien, innovazzjonijiet u prattiki bħal dawn.
4. Skont l-Artikolu 15(7) tal-CBD, il-Partijiet jaffermaaw mill-ġdid l-obbligu tagħhom li jieħdu miżuri bl-għan tal-kondiviżjoni ġusta u ekwa tal-benefiċċji li jirriżultaw mill-użu tar-riżorsi ġenetiċi. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li t-termini miftiehma b'mod reċiproku jistgħu jinkludu obbligi ta' kondiviżjoni ta' benefiċċji fir-rigward tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali li jirriżultaw mill-użu ta' riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat.
5. Il-Kolombja u l-Parti UE għandhom jikkollaboraw sabiex jiċċaraw iżjed il-kwistjoni u l-kunċett ta' miżapproprijazzjoni tar-riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali, l-innovazzjoni u l-prattiki assoċjati sabiex isibu, kif xieraq u skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi internazzjonali u domestika, miżuri sabiex jindirizzaw din il-kwistjoni.

¹ Mingħajr hsara għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu li l-kunċett ta' għarfien tradizzjonali jiġi diskuss f'fora internazzjonali rilevanti.

6. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, soġġett għal-leġislazzjoni domestika u l-liġi internazzjonali, sabiex jiżguraw li d-drittijiet tal-proprjetà intellettwali jkunu ta' appoġġ, u ma jmorru kontra d-drittijiet u l-obbligi ta' għom taht il-CBD, safejn ir-riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat tal-komunitajiet indigeni u lokali li jinsabu fit-territorji rispettivi ta' għom huma kkonċernati. Il-Partijiet jaqfirmaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi ta' għom taht l-Artikolu 16(3) tal-CBD fir-rigward ta' pajjiżi li jipprovdu riżorsi ġenetiċi, sabiex jieħdu miżuri bi- għan li jagħtu aċċess għal u jitransferixxu teknoloġija li ta' għmel użu minn riżorsi b'hal dawn, skont termini miftiehma b' mod reċiproku. Din id-dispożizzjoni għandha tapplika mingħajr hsara għad-drittijiet u l-obbligi taht l-Artikolu 31 tal-Ftehim TRIPS.
7. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-utilità li jirrikjedu l-iżvelar tal-orijini jew tas-sors tar-riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat fl-applikazzjonijiet tal-privattivi, b'kunsiderazzjoni li dan jikkontribbwxxi għat-trasparenza dwar l-użu tar-riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat.
8. Il-Partijiet għandhom jipprovdu, skont il-liġi domestika ta' għom, għall-effetti applikabbli ta' kwalunkwe rekwiżit b'hal dan sabiex jappoġġjaw il-konformità mad-dispożizzjonijiet li jirregolaw l-aċċess għar-riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali, l-innovazzjonijiet u l-prattiki assoċjati.
9. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jiffaċilitaw l-iskambju ta' informazzjoni dwar l-applikazzjonijiet tal-privattivi u l-privattivi mogħtija konnessi mar-riżorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat, bi- għan li fl-eżaminazzjoni sostantiva, b' mod partikolari sabiex tiġi determinata l-arti ta' qabel, informazzjoni b'hal din tkun tista' tiġi kkunsidrata.

10. Soġġetti għad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 6 (Kooperazzjoni) ta' dan it-Titolu, il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar termini miftiehma b' mod reċiproku fit-tahriġ tal-eżaminaturi tal-privattivi fir-reviżjoni tal-applikazzjonijiet tal-privattivi relatati mar-rizorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat.

11. Il-Partijiet jirrikonoxxu li d-dejtabejżis jew il-libreriji diġitali li fihom ikun hemm informazzjoni rilevanti jikkostitwixxu għodod utili għall-eżaminazzjoni tal-possibbiltà li tingħata privattiva tal-invenzjonijiet relatati mar-rizorsi ġenetiċi u l-għarfien tradizzjonali assoċjat.

12. Skont il-liġi internazzjonali u domestika applikabbli, il-Partijiet jaqblu li jikkollaboraw fl-applikazzjoni ta' oqfsa domestiċi dwar l-aċċess għal rizorsi ġenetiċi u għarfien tradizzjonali, innovazzjonijiet u prattiki assoċjati.

13. Il-Partijiet jistgħu, bi ftehim reċiproku, jirrevedu dan il-Kapitolu soġġett għar-rizultati u l-konklużjonijiet tad-diskussjonijiet multilaterali.

KAPITOLU 3

DISPOŻIZZJONIJIET DWAR ID-DRITTIJIET TAL-PROPRJETÀ INTELLETTWALI

TAQSIMA 1

IL-MARKI KUMMERĊJALI

ARTIKOLU 202

Ftehimiet Internazzjonali

1. Il-Partijiet għandhom josservaw id-drittijiet u l-obbligi eżistenti taht il-Konvenzjoni ta' Pariġi u l-Ftehim TRIPS.
2. L-Unjoni Ewropea u l-Kolombja għandhom jaċċedu għall-*Protokoll li Jirrigwarda l-Ftehim ta' Madrid dwar ir-Registrazzjoni Internazzjonali tal-Marki* adottat f'Madrid fis-27 ta' Ġunju 1989 (minn hawn 'il quddiem imsejjah l-*'Protokoll ta' Madrid'*) fi żmien 10 snin mill-firma ta' dan il-Ftehim. Il-Perù għandu jagħmel sforzi raġjonevoli sabiex jaderixxi mal-Protokoll ta' Madrid.

3. L-Unjoni Ewropea u l-Perù għandhom jagħmlu l-isforzi kollha raġonevoli sabiex jikkonformaw mat-*Trattat dwar il-Liġi tat-Trademarks* adottat f'Ġinevra fis-27 ta' Ottubru 1994 (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ t-“Trattat tal-Liġi tat-Trademarks”). Il-Kolombja għandha tagħmel l-isforzi raġonevoli kollha sabiex taderixxi mat-*Trattat tal-Liġi tat-Trademarks*.

ARTIKOLU 203

Rekwiżiti ta' Reġistrazzjoni

Kwalunkwe sinjal, jew kwalunkwe kombinazzjoni ta' sinjali, kapaċi li jiddistingwu l-merkanzija jew is-servizzi ta' impriża minn dawk ta' impriża oħra, jistgħu jikkostitwixxu marka kummerċjali fis-suq. Sinjali bħal dawn jistgħu jiġu kostitwiti b'mod partikolari bil-kiem, inkluż kombinazzjoni ta' kliem, ismijiet personali, ittri, numri, elementi figurattivi, hsejjes u kombinazzjonijiet ta' lwien, kif ukoll bi kwalunkwe kombinazzjoni ta' sinjali bħal dawn. Fejn sinjali bħal dawn mhumienx kapaċi b'mod intrinsiku li jiddistingwu l-merkanzija jew is-servizzi rilevanti, Parti tista' tagħmel ir-registrabilità dipendenti fuq id-distintività miksuba permezz tal-użu. Parti tista' tirrikjedi, bħala kundizzjoni tar-registrazzjoni, li s-sinjali jkun perċettibbli b'mod viżiv.

Proċedura tar-Registrazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jużaw il-klassifikazzjoni stabbilita fil-*Ftehim ta' Nizza dwar il-Klassifikazzjoni Internazzjonali ta' Merkanzija u Servizzi għall-finijiet tar-Registrazzjoni tal-Marki* adottat f'Nizza fil-15 ta' Ġunju 1957, u l-emendi tiegħu li huma fis-sehħ, sabiex jiġu kklassifikati l-merkanzija u s-servizzi li għalihom jiġu applikati l-marki kummerċjali.

2. Kull Parti¹ għandha tipprovdi sistema għar-registrazzjoni tal-marki kummerċjali fejn kull deċiżjoni finali meħuda mill-amministrazzjoni rilevanti tal-marki kummerċjali tiġi raġunata kif xieraq u ssir bil-miktub. Ir-raġunijiet għaċ-ċaħda tar-registrazzjoni ta' marka kummerċjali għandhom jiġu komunikati bil-miktub lill-applikant, li għandu jkollu opportunità li jikkontesta ċaħda bħal din u li jappella d-deċiżjoni finali ta' dan quddiem qorti. Kull Parti għandha tipprovdi possibiltà sabiex issir oppożizzjoni għall-applikazzjonijiet tal-marki kummerċjali. Il-proċeduri ta' oppożizzjoni bħal dawn għandhom ikunu kontenżjużi. Kull Parti għandha tipprovdi dejtbejż elettronika li tkun disponibbli pubblikament tal-applikazzjonijiet tal-marki kummerċjali u r-registrazzjonijiet tal-marki kummerċjali.

¹ Fil-każ tal-Parti UE, l-obbligi mnizzla f'dan il-paragrafu, għandhom japplikaw għall-Unjoni Ewropea biss fir-rigward tad-Trademark komunitarja tagħha.

ARTIKOLU 205

Marki Kummerċjali Magħrufa Sew

Il-Partijiet għandhom jikkooperaw bl-għan li jagħmlu effettiv il-ħarsien ta' marki kummerċjali magħrufa sew, kif imsemmi fl-Artikolu 6 bis tal-Konvenzjoni ta' Pariġi u l-Artikolu 16.2 u 16.3 tal-Ftehim TRIPS.

ARTIKOLU 206

Eċċezzjonijiet għad-Drittijiet Mogħtija minn Marka Kummerċjali

1. Bil-kundizzjoni li l-interessi leġittimi tad-detenturi leġittimi tal-marki kummerċjali u ta' partijiet terzi jiġu kkunsidrati, kull Parti għandha ttiprovdi bħala eċċezzjoni limitata¹ għad-drittijiet mogħtija minn marka kummerċjali, għall-użu ġust fil-kors tal-kummerċ ta' isimha u l-indirizz tagħha, jew termini deskrittivi dwar it-tip, il-kwalità, il-kwantità, l-għan maħsub, il-valur, l-origini ġeografika, iż-żmien tal-produzzjoni tal-merkanzija jew l-għoti tas-servizzi jew karatteristiċi oħra tal-merkanzija jew tas-servizzi.

¹ B'eċċezzjoni limitata huwa mifhum dik li tippermetti lil partijiet terzi li jużaw fis-suq terminu deskrittiv minghajr il-hteġa tal-ksib tal-kunsens tad-detentur tad-dritt bil-kundizzjoni li użu bħal dan isir b'rieda tajba u ma jikkostitwix użu ta' trademark.

2. Kull Parti għandha wkoll tipprovdi għal eċċezzjonijiet limitati li jippermettu persuna li tuża l-marka kummerċjali fejn ikun meħtieġ li jiġi indikat l-għan maħsub ta' prodott jew servizz, b'mod partikolari bħala aċċessorji jew spare parts, bil-kundizzjoni li tintuża skont prattiki onesti fi kwistjonijiet industrijali jew kummerċjali.

TAQSIMA 2

INDIKAZZJONIJIET ĠEOGRAFIĊI

ARTIKOLU 207

Ambitu tal-Applikazzjoni ta' din it-Taqsima

Fir-rigward tar-rikonoxximent u l-harsien tal-indikazzjonijiet ġeografiċi li qegħdin joriġinaw fit-territorju ta' Parti, japplika dan li ġej:

- (a) l-indikazzjonijiet ġeografiċi huma, għall-finijiet ta' dan it-Titolu, indikazzjonijiet li jikkonsistu fl-isem ta' pajjiż, reġjun jew lokalità partikolari jew isem li, mingħajr ma jkun dak ta' pajjiż, reġjun jew lokalità partikolari, jirreferi għal zona ġeografika partikolari, u li jidentifika prodott bħala wieħed li joriġina f'dak il-post fejn kwalità, reputazzjoni jew karatteristika oħra speċifika tal-prodott tkun teżisti esklussivament jew essenzjalment minhabba l-ambjent ġeografiku li fih jiġi prodott, bil-fatturi tiegħu naturali u umani inerenti.

- (b) l-indikazzjonijiet ġeografiċi ta' Parti li għandhom jiġu mharsa minn Parti oħra, għandhom ikunu soġġetti biss għal dan it-Titolu jekk ikunu rikonoxxuti u ddikjarati b'dan il-mod fil-pajjiż tal-orijini.
- (c) kull Parti għandha tħares l-indikazzjonijiet ġeografiċi għall-agrikoltura u l-prodotti tal-oġġetti tal-ikel, l-inbejjed, ix-xorb tal-ispirtu u l-inbejjed aromatizzati mnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) skont il-proceduri msemmija fl-Artikolu 208 mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.
- (d) l-indikazzjonijiet ġeografiċi għall-prodotti minbarra l-prodotti agrikoli tal-oġġetti tal-ikel, l-inbejjed, ix-xorb tal-ispirtu jew l-inbejjed aromatizzati mnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) jistgħu jiġu mharsa skont il-liġijiet u r-regolamenti applikabbli f'kull Parti. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-indikazzjonijiet ġeografiċi mnizzla taħt l-Appendiċi 2 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) huma mharsa bħala indikazzjonijiet ġeografiċi fil-pajjiż tal-orijini.
- (e) l-użu¹ ta' indikazzjonijiet ġeografiċi relatati ma' prodotti li joriġinaw fit-territorju ta' Parti għandu jiġi riżervat esklussivament għall-produtturi, il-manifatturi jew in-nies tas-sengħa ma' stabbilimenti tal-produzzjoni jew manifattura fil-lokalità jew fir-reġjun fil-Parti identifikata jew evokata b'dik l-indikazzjoni;
- (f) jekk Parti tadotta jew iżzomm sistema sabiex tawtorizza l-użu ta' indikazzjonijiet ġeografiċi, sistema bħal din għandha tapplika biss għall-indikazzjonijiet ġeografiċi li joriġinaw fit-territorju tagħha;

¹ Għal fini ta' dan il-paragrafu, "użu" għandu jfisser il-produzzjoni, u/jew l-ipproċessar u/jew il-preparazzjoni tal-prodott identifikat bl-indikazzjoni ġeografika.

- (g) il-korpi pubbliċi jew privati li jirrappreżentaw benefiċjarji ta' indikazzjonijiet ġeografiċi jew korpi deżinjati għal dak il-għan għandu jkollhom għad-dispożizzjoni tagħhom mekkaniżmi li jippermettu l-kontroll effettiv fuq l-użu ta' indikazzjonijiet ġeografiċi mharsa; u
- (h) l-indikazzjonijiet ġeografiċi mharsa skont dan it-Titolu ma għandhomx, sakemm jibqgħu imharsa fil-pajjiż tal-origini tagħom, jiġu kkunsidrati bħala d-deżinjazzjoni komuni jew generika tal-prodott li huma jidentifikaw.

ARTIKOLU 208

Indikazzjonijiet Ġeografiċi Stabbiliti

1. Wara li jkunu lestew proċedura ta' oġġezzjoni u wara li jkunu eżaminaw l-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-Unjoni Ewropea mnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) li ġew irregistrati mill-Parti UE, il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom iħarsu indikazzjonijiet ġeografiċi bħal dawn skont il-livell ta' ħarsien stabbilit f'din it-Taqsima.
2. Wara li tkun lestiet proċedura ta' oġġezzjoni u wara li tkun eżaminat l-indikazzjonijiet ġeografiċi ta' Pajjiż Andin firmatarju mnizzel fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) li huma rregistrati minn Pajjiż Andin bħal dan, il-Parti UE għandha tħares dawn l-indikazzjonijiet skont il-livell ta' ħarsien stabbilit f'din it-Taqsima.

ARTIKOLU 209

Żieda ta' Indikazzjonijiet Ġeografici Godda

1. Il-Partijiet jaqblu dwar il-possibilità li jżiedu indikazzjonijiet ġeografici godda mal-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografici) wara li jkunu lestew il-proċedura ta' oġġezzjoni u wara li jkunu eżaminaw l-indikazzjonijiet ġeografici kif imsemmi fl-Artikolu 208.
2. Parti li tkun tixtieq li żżid indikazzjoni ġeografika ġdida mal-lista tagħha fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografici) għandha tissottometti lil Parti oħra talba għal dak ir-rigward fil-qafas tas-Sottokomitāt tal-Proprietà Intellettwali.
3. Id-data tal-applikazzjoni tal-ħarsien għandha tkun id-data tat-trażmissjoni tal-applikazzjoni lil Parti oħra. Dan l-iskambju ta' informazzjoni għandu jsir taħt il-qafas tas-Sottokomitāt dwar il-Proprietà Intellettwali.

ARTIKOLU 210

Ambitu tal-Harsien tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi

1. L-indikazzjonijiet ġeografiċi ta' Parti mnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi), kif ukoll dawk miżjuda skont l-Artikolu 209, għandhom jiġu mharsa minn Parti oħra mill-inqas kontra:

- (a) kwalunkwe użu kummerċjali ta' indikazzjoni ġeografika bħal din:
 - (i) għal prodotti identiċi jew simili mhux konformi mal-ispeċifikazzjoni tal-prodott tal-indikazzjoni ġeografika; jew
 - (ii) s fejn użu bħal dan jisfrutta r-reputazzjoni tal-indikazzjoni ġeografika;
- (b) kwalunkwe użu ieħor mhux awtorizzat¹ tal-indikazzjonijiet ġeografiċi minbarra dawk li jidentifikaw l-inbejjed, l-inbejjed aromatizzati jew ix-xorb tal-ispirti li joħolqu konfużjoni, anke f'kazijiet fejn l-isem ikun akkumpanjat minn indikazzjonijiet bħall-istil, it-tip, l-imitazzjoni u indikazzjonijiet simili oħra li joħolqu konfużjoni lill-konsumatur; mingħajr ħsara għal dan is-sottoparagrafu, jekk Parti temenda il-leġislazzjoni tagħha sabiex thares indikazzjonijiet ġeografiċi minbarra dawk li jidentifikaw l-inbejjed, l-inbejjed aromatizzati u ix-xorb tal-ispirti f'livell oghla mill-harsien ipprovdut f'dan il-Ftehim, dik il-Parti għandha testendi harsien bħal dan għall-indikazzjonijiet ġeografiċi mnizzla fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi);

¹ It-terminu "użu mhux awtorizzat" jista' jkopri kwalunkwe użu ħażin, imitazzjoni jew evokazzjoni.

- (c) f'każ ta' indikazzjonijiet ġeografiċi li jidentifikaw inbejjed, inbejjed aromatizzati jew xorb tal-ispirti, kwalunkwe użu ħażin, imitazzjoni jew evokazzjoni, tal-anqas, għal prodotti ta' dan it-tip, anke jekk l-origini vera tal-prodott hija indikata jew l-isem imħares huwa tradott jew akkumpanjat minn espressjoni bħal 'stil', 'tip', 'metodu', 'kifprodott fi', 'imitazzjoni', 'toghma', 'simili' jew espressjoni simili;
 - (d) kwalunkwe indikazzjoni oħra falza jew qarrieqa dwar il-provenjenza, l-origini, in-natura jew il-kwalitajiet essenzjali tal-prodott, fuq in-naħa ta' ġewwa jew ta' barra tal-imballaġġ, jew il-materjal tar-reklamar relatat mal-prodott ikkonċernat, responsabbli li twassal impressjoni falza dwar l-origini tal-prodott; u
 - (e) kwalunkwe prattika oħra responsabbli li tqarraq bil-konsumatur rigward l-origini vera tal-prodott.
2. Fejn Parti, fil-kuntest ta' negozjati ma' pajjiż terz, tipproponi li tħares indikazzjoni ġeografika ta' dak il-pajjiż terz, u l-isem ikun omonimu ma' indikazzjoni ġeografika ta' Parti oħra, din tal-aħħar għandha tigi mgħarrfa u għandha tingħata l-opportunità li tikkummenta qabel ma l-isem jiġi mħares.
3. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw lil xulxin jekk indikazzjoni ġeografika tiegħi f'milli tkun imħarsa fil-pajjiż tal-origini tagħha.

ARTIKOLU 211

Relazzjoni mal-Marki Kummerċjali

1. Il-Partijiet għandhom jirrifjutaw li jirreġistraw jew għandhom jipprovdu għall-invalidazzjoni ta' marka kummerċjali li tikkorrispondi għal kwalunkwe waħda mis-sitwazzjonijiet fl-Artikolu 210(1), fir-rigward ta' indikazzjoni ġeografika mharsa għal prodotti identiċi jew simili, bil-kundizzjoni li applikazzjoni għar-reġistrazzjoni tal-marka kummerċjali tiġi sottomessa wara d-data tal-applikazzjoni għal ħarsien tal-indikazzjoni ġeografika fit-territorju tagħha.
2. Mingħajr ħsara għar-raġunijiet taċ-ċaħda tal-ħarsien ta' indikazzjonijiet ġeografiċi stipulati fil-leġislazzjoni domestika tagħha, l-ebda Parti ma għandu jkollha l-obbligu li tħares indikazzjoni ġeografika fejn, fid-dawl ta' marka kummerċjali b'ċertu reputazzjoni jew magħrufa sew, il-ħarsien jista' jkun responsabbli li jqarraq bil-konsumaturi għal dak li jirrigwarda l-identità vera tal-prodott.

ARTIKOLU 212

Regoli Ġenerali

1. Il-Partijiet jistgħu jiskambjaw informazzjoni addizzjonali dwar l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi tal-prodotti mharsa b'indikazzjonijiet ġeografici fl-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografici) fis-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettuali. Barra dan, il-Partijiet jistgħu jiffaċilitaw l-iskambju ta' informazzjoni dwar il-korpi tal-kontroll fit-territorju tagħhom.
2. Xejn f'din it-Taqsima ma għandu jobbliga Parti li tħares indikazzjoni ġeografika li mhijiex jew tieqaf milli tkun imħarsa fil-pajjiż tal-orġini tagħha. Il-Parti li hija t-territorju tal-orġini ta' indikazzjoni ġeografika għandha tinnotifika lill-Partijiet l-oħra meta indikazzjoni ġeografika bħal din tieqaf milli tkun imħarsa fil-pajjiż tal-orġini tagħha.
3. Speċifikazzjoni ta' prodott imsemmi f'din it-Taqsima għandha tkun dik approvata, inkluż kwalunkwe emenda approvata wkoll, mill-awtoritajiet tal-Parti fit-territorju li minnu l-prodott joriġina.

ARTIKOLU 213

Kooperazzjoni u Trasparenza

1. Fil-kuntest tas-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettwali, Parti tista' titlob minn Parti oħra informazzjoni dwar il-konformità ta' prodotti li jkollhom indikazzjonijiet ġeografiċi mharsa skont din it-Taqsima bl-ispeċifikazzjonijiet rispettivi tal-prodott u t-tibdil tagħhom, kif ukoll punti ta' kuntatt għall-faċilitazzjoni tal-kontrolli, jekk ikun meħtieġ.
2. Fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografiċi ta' Parti oħra mharsa skont din it-Taqsima, kull Parti tista' tagħmel disponibbli pubblikament l-ispeċifikazzjonijiet rispettivi tal-prodott, jew sommarju ta' dawn, kif ukoll punti ta' kuntatt għall-faċilitazzjoni tal-kontrolli.

ARTIKOLU 214

Din it-Taqsima ma għandhiex tippregudika d-drittijiet rikonoxxuti digà mill-Partijiet fi ftehimiet ta' kummerċ hieles lil pajjiżi terzi.

TAQSIMA 3

DRITTIJJET TAL-AWTUR U DRITTIJJET RELATATI

ARTIKOLU 215

Harsien Moghti

1. Il-Partijiet għandhom iħarsu, b' mod kemm jista' jkun effikaċi u uniformi, id-drittijiet tal-awturi fix-xogħlijiet letterarji u artistici tagħhom. Il-Partijiet għandhom ukoll iħarsu d-drittijiet tal-artisti, il-produtturi ta' fonogrammi u l-organizzazzjonijiet tax-xandir, rigward il-prestazzjonijiet, il-fonogrammi u x-xandiriet tagħhom rispettivament.
2. Il-Partijiet għandhom jikkonformaw mad-drittijiet u l-obbligi eżistenti skont il-*Konvenzjoni ta' Berne għall-Protezzjoni ta' Xogħlijiet Letterarji u Artistici* tad-9 ta' Settembru 1886 (minn hawn 'il quddiem imsejha l-*"Konvenzjoni ta' Berne"*), il-*Konvenzjoni ta' Ruma dwar il-Protezzjoni tal-Artisti, tal-Produtturi tal-Fonogrammi u tal-Organizzazzjonijiet tax-Xandir* magħmula fis-26 ta' Ottubru 1961 (minn hawn 'il quddiem imsejha l-*"Konvenzjoni ta' Ruma"*), it-*Trattat WIPO tad-Drittijiet tal-Awtur* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ l-*"WCT"*), u t-*Trattat WIPO tal-WIPO dwar l-Ispettakli u l-Fonogrammi* (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ l-*"WPPT"*), li t-tnejn ġew adottati fl-20 ta' Diċembru 1996.

Drittijiet Morali

1. Indipendentement mid-drittijiet ekonomiċi tal-awtur, u wkoll wara t-trasferiment ta' drittijiet bħal dawn, l-awtur għandu jkollu d-dritt li jikklejmja, mill-inqas, id-drittijiet bħala awtur tax-xogħol u li joġġezzjona għal kwalunkwe distorsjoni, mutilazzjoni jew modifika oħra ta', jew azzjoni derogatorja oħra relatata ma' xogħol bħal dan, li tista' tkun preġudizzjali għall-unur jew ir-reputazzjoni tiegħu/tagħha.
2. Id-drittijiet mogħtija lill-awtur skont il-paragrafu 1 għandhom, wara mewtu, jinżammu, mill-inqas sal-iskadenza tad-drittijiet ekonomiċi, u għandhom ikunu eżerċitabbli mill-persuni jew l-istituzzjonijiet awtorizzati mil-leġislazzjoni tal-pajjiż fejn jigi kklejmjat il-ħarsien.
3. Indipendentement mid-drittijiet ekonomiċi ta' artist, u anke wara t-trasferiment ta' daww id-drittijiet, l-artist għandu, rigward il-prestazzjonijiet diretti bis-smiġh jew prestazzjonijiet iffissati f'fonogrammi, ikollu d-dritt li jikklejmja li jigi identifikat bħala l-artist tal-prestazzjonijiet tiegħu/tagħha, minbarra fejn l-omissjoni hija dettata bil-mod tal-użu tal-prestazzjoni, u li joġġezzjona għal kwalunkwe distorsjoni, mutilazzjoni jew modifika oħra tal-prestazzjonijiet tiegħu/tagħha li jistgħu jkunu preġudizzjali għar-reputazzjoni tiegħu/tagħha. Dan il-paragrafu japplika mingħajr ħsara għal drittijiet morali oħra rikonoxxuti mil-leġislazzjoni domestika.

4. Il-mezzi ta' kumpens għas-salvagwardja tad-drittijiet mogħtija taħt dan l-Artikolu għandhom jigu amministrati bil-leġislazzjoni ta l-Parti fejn il-ħarsien jigi kklejmjat.

5. Kull Parti tista' ttiprovdi grad ta' ħarsien tad-drittijiet morali oghla minn dak ipprovdut taħt dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 217

Socjetajiet ta' Ġestjoni Kollettiva

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tas-socjetajiet ta' ġestjoni kollettiva għad-drittijiet ta l-awtur u drittijiet relatati, sabiex tiġi żgurata ġestjoni effettiva tad-drittijiet fdati lilhom, kif ukoll tqassim ekwu tar-remunerazzjonijiet migbura, li huma proporzjonali għall-użu tax-xoghlijiet, il-prestazzjonijiet jew il-fonogrammi, f'kuntest ta' trasparenza u prattiki ta' ġestjoni tajba, skont il-leġislazzjoni domestika ta' kull Parti.

ARTIKOLU 218

Dewmien tad-Drittijiet ta l-Awtur

1. Id-drittijiet ta' awtur ta' xogħol letterarju u artistiku fl-ambitu tat-tifsira ta l-Artikolu 2 ta l-Konvenzjoni ta' Berne għandhom jibqgħu validi għal matul il-ħajja ta l-awtur u għal 70 sena wara mewtu.
2. Fil-każ ta' xogħol magħmul b' mod kongunt bejn iżjed minn awtur wieħed, it-terminu ta l-ħarsien imsemmi fil-paragrafu 1 għandu jigi kkalkulat mill-mewt ta l-aħħar awtur li jibqa' ħaj.
3. F'każ ta' xogħlijiet anonimi jew ta' psewdonimi, it-terminu ta l-ħarsien mogħti minn dan il-Ftehim għandu jiskadi 70 sena wara li x-xogħol ikun sar disponibbli għall-pubbliku skont il-liġi. Madankollu, meta l-psewdonimu adottat mill-awtur ma jhalli l-ebda dubju dwar l-identità tiegħu, it-terminu ta l-ħarsien applikabbli għandu jkun dak stabbilit fil-paragrafu 1. Jekk l-awtur ta' xogħlijiet anonimi jew psewdonimi jizvela l-identità tiegħu waqt il-perjodu ta' żmien imsemmi hawn fuq, it-terminu ta l-ħarsien applikabbli għandu jkun dak stabbilit fil-paragrafu 1. L-ebda Parti ma għandha tigi rikjesta li tħares xogħlijiet anonimi jew psewdonimi li fir-rigward tagħhom ikun raġjonevoli li jigi preżunt li l-awtur tagħhom ikun ilu mejjet għal 70 sena.

4. Kull darba li t-terminu ta' harsien ta' xogħol, minbarra xogħol fotografiku jew xogħol ta' arti applikata, jiġi kkalkulat fuq bażi li ma tkunx il-ħajja ta' persuna fiżika, terminu bħal dan ma għandhux ikun inqas minn 70 sena mit-tmiem tas-sena kalendarja tal-pubblikazzjoni awtorizzata, jew, jekk publikazzjoni awtorizzata bħal din ma sseħħx, fi żmien mill-inqas 50 sena mit-twettiq tax-xogħol, 70 sena mit-tmiem tas-sena kalendarja ta' meta jkun twettaq. 5. It-terminu tal-harsien ta' xogħlijiet ċinematografiċi jew awdjovizivi għandu jkun ta' mill-inqas 70 sena wara li x-xogħol ikun sar disponibbli lill-pubbliku bil-kunsens tal-awtur, jew, jekk avveniment bħal dan ma jseħħx, mill-inqas fi żmien 50 sena mit-twettiq ta' xogħol bħal dan, mill-inqas 70 sena wara t-twettiq tiegħu. B'mod alternattiv, Parti tista' tistabbilixxi li t-terminu tal-harsien ta' xogħlijiet ċinematografiċi jew awdjovizivi għandu jiskadi 70 sena wara l-mewt tal-aħħar persuna deżinjata bħala l-awtur skont il-liġi domestika.

ARTIKOLU 219

Dewmien tad-Drittijiet Relatati

1. It-terminu tal-harsien li għandu jingħata lill-artisti taħt dan il-Ftehim għandu jidur, mill-inqas, sal-aħħar il-perjodu ta' 50 sena li jingħaddu mill-aħħar tas-sena li fiha l-prestazzjoni tkun ġiet iffissata.

2. It-terminu tal-harsien li għandu jingħata lill-produtturi ta' fonogrammi taħt dan il-Ftehim għandu jidm, mill-inqas, sal-aħħar tal-perjodu ta' 50 sena li jingħaddu mill-aħħar tas-sena li fiha l-fonogramm ikun gie ppubblikat, jew jekk pubblikazzjoni bħal din ma sseħx fi żmien 50 sena mill-fissazzjoni tal-fonogramm, mill-inqas 50 sena mit-tmiem tas-sena li fiha tkun saret il-fissazzjoni.
3. It-terminu tal-harsien mogħti lill-organizzazzjonijiet tax-xandir għandu jidm mill-inqas 50 sena mit-tmiem tas-sena kalendarj li fiha tkun saret ix-xandira.

ARTIKOLU 220

Xandir u Komunikazzjoni lill-Pubbliku

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
 - “xandir” tfisser it-trażmissjoni b'mezzi mingħajr fili għar-riċezzjoni min-naħa tal-pubbliku ta' hsejjes jew immaġni u hsejjes jew tar-rappreżentazzjonijiet ta' dawn; trażmissjoni bħal din permezz ta' satellita hija wkoll “xandir”; it-trażmissjoni ta' sinjali kodifikati hija “xandir” fejn il-mezzi għad-dekripxin ikunu pprovduti lill-pubbliku mill-organizzazzjoni tax-xandir jew bil-kunsens tagħha; u

- “komunikazzjoni lill-pubbliku” ta’ prestazzjoni jew fonogramm tfisser it-trażmissjoni lill-pubbliku bi kwalunkwe mezz, minbarra permezz tax-xandir, ta’ hsejjes ta’ prestazzjoni jew il-hsejjes jew ir-rappreżentazzjonijiet ta’ hsejjes iffissati fil-fonogramm. Għall-finijiet tal-paragrafu 3, “komunikazzjoni lill-pubbliku” tinkludi l-operat li bih il-hsejjes jew ir-rappreżentazzjonijiet ta’ hsejjes iffissati f’ fonogramm isiru udibbli għall-pubbliku.

2. L-artisti għandhom igawdu d-dritt esklussiv ta’ awtorizzazzjoni, rigward il-prestazzjonijiet tagħhom:

- (a) ix-xandir u l-komunikazzjoni lill-pubbliku tal-prestazzjonijiet tagħhom mhux iffissati minbarra fejn il-prestazzjoni hija diġà prestazzjoni mxandra; u
- (b) il-fissazzjoni tal-prestazzjonijiet mhux iffissati tagħhom.

3. L-artisti u l-produtturi ta’ fonogrammi għandhom igawdu d-dritt għal remunerazzjoni unika ekwa għall-użu dirett jew indirett ta’ fonogrammi ppubblikati għal finijiet kummerċjali għax-xandir jew għal kwalunkwe komunikazzjoni lill-pubbliku. Il-Partijiet għandhom jistabbilixxu fil-leġislazzjoni domestika tagħhom li r-remunerazzjoni ekwa unika għandha tigi kklejmjata mingħand l-utent mill-artist jew mill-produttur ta’ fonogramm jew mit-tnejn li huma. Il-Partijiet jistgħu japprovaw leġislazzjoni domestika li, fl-assenza ta’ ftehim bejn l-artist u l-produttur ta’ fonogramm, tistabbilixxi t-termini li skonthom l-artisti u l-produtturi ta’ fonogrammi għandhom jaqsmu r-remunerazzjoni ekwa unika.

4. Kull Parti għandha tagħti lill-artisti d-dritt esklussiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu, rigward il-prestazzjonijiet fissi tagħhom:

- (a) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta;
- (b) it-tqassim permezz tal-bejgħ jew trasferiment ieħor tal-proprjetà;
- (c) il-kiri lill-pubbliku tal-original jew il-kopji ta' dawn; u
- (d) jagħmluhom disponibbli lill-pubbliku b' mezz bil-fili jew mingħajr fili, b' mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċedu għalihom minn post u f' hin li jintgħazel minnhom b' mod individwali.

5. Fejn l-artisti jkunu ttrasferixxew id-dritt li jagħmlu disponibbli jew id-dritt tal-kiri, Parti tista' tistipula li l-artisti jżommu id-dritt irrevokabbli li jiksbu remunerazzjoni ekwa, li tista' tingabar minn soċjetà kollettriċi awtorizzata kif xieraq mil-liġi, skont il-liġi domestika tagħha.

6. Il-Partijiet jistgħu jirrikonoxxu lill-artisti ta' xogħlijiet awdjoviżivi dritt irrevokabbli li jiksbu remunerazzjoni ekwa sabiex ixandru jew għal kwalunkwe komunikazzjoni lill-pubbliku tal-prestazzjonijiet iffissati tagħhom, liema remunerazzjoni tista' tingabar minn soċjetà kollettriċi, awtorizzata kif xieraq mil-liġi, skont il-liġi domestika.

7. Il-Partijiet jistgħu jipprovdu fil-liġi domestika tagħhom, limiti jew eċċezzjonijiet għad-drittijiet tal-artisti ta' xogħlijiet awdjovizivi, f'ċerti każijiet speċjali li ma jmorrux kontra l-isfruttament normali tal-prestazzjonijiet, u ma jippreġudikawx b'mod irragjonevoli l-interessi legittimi tal-artisti.

8. Kull Parti għandha ttiprovdi lill-organizzazzjonijiet tax-xandir bid-dritt esklussiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu it-trażmissjoni mill-ġdid tax-xandiriet tagħhom mill-inqas permezz ta' kwalunkwe mezz mingħajr fili.

ARTIKOLU 221

Harsien ta' Miżuri Teknoloġiċi

Il-Partijiet għandhom jikkonformaw mad-dispożizzjonijiet tak-Artikolu 11 tal-WCT u l-Artikolu 18 tal-WPPT.

ARTIKOLU 222

Harsien tal-Informazzjoni dwar il-Ġestjoni tad-Drittijiet

Il-Partijiet għandhom jikkonformaw mad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 12 tal-WCT u l-Artikolu 19 tal-WPPT.

ARTIKOLU 223

Dritt tal-Bejgħ mill-Ġdid tal-Artisti fl-Opri tal-Arti

1. Mingħajr hsara għall-Artikolu 14 *ter* (2) tal-Konvenzjoni ta' Berne, kull Parti għandha ttiprovdi lill-awtur ta' opra tal-arti, u mal-mewt tiegħu/tagħha lis-suċċessuri fit-titolu tiegħu/tagħha, bi dritt inaljenabbli u irrevokabbli li jirċievu dritt dovut għall-użu tal-proprjetà bbażat fuq il-prezz tal-bejgħ miksub għall-bejgħ mill-ġdid tax-xogħol sussegwentement għall-ewwel trasferiment tax-xogħol magħmul mill-awtur.
2. Id-dritt imsemmi fil-paragrafu 1 għandu japplika, skont il-leġislazzjoni domestika, għall-atti kollha ta' bejgħ mill-ġdid magħmula bi rkant jew permezz ta professjonisti tas-suq tal-arti, bħal kmamar tal-bejgħ bi rkant, galleriji tal-arti, jew negozjanti oħra fl-opri tal-arti.

TAQSIMA 4

DISINNI

ARTIKOLU 224

Ftehimiet Internazzjonali

Il-Partijiet għandhom jagħmlu l-isforzi kollha raġjonevoli sabiex jaċċedu għall-*Att ta' Ġinevra tal-Ftehim ta' The Hague dwar ir-Registrazzjoni Internazzjonali tad-Disinni Industrijali* adottat f'Ġinevra fit-2 ta' Lulju 1999.

ARTIKOLU 225

Rekwiziti għall-Ħarsien tad-Disinni ¹

1. Kull Parti għandha ttiprovdi l-ħarsien ta' disinni maħluqa b'mod indipendenti li jkunu godda. Meta l-leġislazzjoni ta' Parti ttiprovdi dan, jista' wkoll ikun meħtieġ il-karattru individwali ta' disinni bħal dawn. Dan il-ħarsien għandu jiġi pprovdut permezz ta' registrazzjoni u għandu jagħti dritt esklussiv lid-detenturi tagħhom skont id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima.

¹ Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, l-Unjoni Ewropea tagħti wkoll ħarsien għad-disinn mhux registrat meta jilhaq ir-rekwiziti tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 6/2002 tat-12 ta' Diċembru 2001 dwar id-disinji Komunitarji, skont kif emendat l-aħħar bir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1891/2006 tat-18 ta' Diċembru 2006.

2. Disinn applikat għal, jew inkorporat fi, prodott li jikkostitwixxi parti komponenti ta' prodott kumpless għandu jigi kkunsidrat bħala wiehed li jista' jigi mħares biss skont il-paragrafu 1, jekk il-parti komponenti, ladarba tigi inkorporata fil-prodott kumpless¹ tibqa' vizibbli waqt l-użu normali² ta' dan tal-aħħar, u sal-punt li daww il-karatteristiċi vizibbli tal-parti komponenti jilhqqu fihom infushom ir-rekwiziti sabiex ikunu jistgħu jigu mħarsa.

ARTIKOLU 226

Drittijiet Mogħtija Permezz ta' Reġistrazzjoni

1. Id-detentur ta' disinn irreġistrat għandu jkollu d-dritt esklussiv li talanqas jipprevjeni partijiet terzi li ma jkollhomx il-kunsens tiegħu/tagħha, milli jagħmlu offerta għal bejgħ, bejgħ, importazzjoni, esportazzjoni, ħzin ta' prodott bħal dan jew użu mill-oġġetti li jkollhom fuqhom jew li jkunu jinkorporaw id-disinn imħares meta atti bħal dawn isiru għal finijiet kummerċjali.
2. Id-detentur ta' disinn irreġistrat għandu jkollu wkoll id-dritt li jieħu azzjoni legali kontra kwalunkwe persuna li tipproduċi jew tikkummerċjalizza prodott li d-disinn tiegħu jippreżenta biss differenza minuri fir-rigward tad-disinn imħares jew fejn l-apparenza hija l-istess bħal dik tad-disinn imħares tal-aħħar.

¹ Għall-finijiet ta' din it-Taqsima "prodott kumpless" ifisser prodott li jkun magħmul minn bosta komponenti li jistgħu jinbidlu sabiex jippermettu ż-żarmar u l-assemblaġġ mill-ġdid tal-prodott.

² Għall-finijiet ta' din it-Taqsima "użu normali" f'dan il-kuntest tfisser użu mill-utent finali, esklużi s-servizzi ta' manutenzjoni jew tiswija.

ARTIKOLU 227

Perjodu ta' Harsien

Id-dewmien tal-harsien ta' disinn industrijali għandu jasal sa, mill-inqas, 10 snin mid-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għal registrazzjoni. Il-Partijiet jistgħu jimplimentaw perjodu itwal ta' harsien fil-leġislazzjoni domestika.

ARTIKOLU 228

Eċċezzjonijiet

1. Il-Partijiet jistgħu jistabbilixxu eċċezzjonijiet limitati għall-harsien tad-disinni, bil-kundizzjoni li eċċezzjonijiet bħal dawn ma jkunux f'konflitt irragjonevoli mal-isfruttament normali ta' disinni protetti u ma jippreġudikawx b'mod irragjonevoli l-interessi legittimi tal-proprietarju tad-disinn protett, b'kunsiderazzjoni tal-interessi legittimi tal-partijiet terzi.
2. Il-harsien tad-disinn ma għandux jestendi għal disinni dettati kompletament minn kunsiderazzjonijiet tekniċi jew funzjonali.

3. Dritt għal disinn ma għandux jikkonsisti f'karatteristiċi ta' apparenza ta' prodott li jeħtieġ li jiġu riprodotti fil-forma u d-daqs eżatti tagħhom sabiex jiġi permess li l-prodott li fih id-disinn ikun inkorporat, jew li għalih jiġi applikat, jiġi konness b'mod mekkaniku ma' jew jitqiegħed fi, madwar jew imiss ma' prodott ieħor sabiex b'hekk iż-żewġ prodotti jkunu jistgħu iwettqu l-funzjoni tagħhom.

4. Disinn ma jagħtix drittijiet meta dan ikun kuntrarju għall-ordni jew il-moralità pubblika.

ARTIKOLU 229

Relazzjoni mad-Dritt tal-Awtur

Is-sogġett tal-harsien ta' dritt ta' disinn jista' jiġi mħares taħt leġislazzjoni tad-drittijiet tal-awtur jekk il-kundizzjonijiet għal harsien bħal dan jintlaħqu. Il-punt safejn, u l-kundizzjonijiet li taħthom jingħata harsien bħal dan, inkluż il-livell ta' originalità meħtieġa, għandhom jiġu determinati minn kull Parti.

TAQSIMA 5

PRIVATTIVI

ARTIKOLU 230

1. Il-Partijiet għandhom jikkonformaw mal-Artikoli minn 2 sa 9 tat-*Trattat ta' Budapest dwar l-Għarfien Internazzjonali tad-Depożitu ta' Mikroorganismi għall-għanijiet ta' Proċeduri ta' Privattivi*, magħmul f'Budapest fit-28 ta' April 1977 u emendat fis-26 ta' Settembru 1980.
2. L-Unjoni Ewropea għandha tagħmel l-isforzi kollha raġjonevoli sabiex tikkonforma mat-*Trattat dwar il-Ligi tal-Privattivi*, adottat f'Ġinevra fl-1 ta' Ġunju 2000 (minn hawn 'il quddiem imsejjah "PLT"). Il-Pajjiżi Andini firmatarji għandhom jagħmlu l-isforzi kollha raġjonevoli sabiex jaċċedu għat-PLT.

3. Meta l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodott kimiku agrikolu¹ f'Parti tirrikjedi l-ksib ta' awtorizzazzjoni mill-awtoritajiet kompetenti tagħha fi kwistjonijiet simili, it-tali Parti għandha tagħmel mill-aħjar li tista' sabiex tipproċessa l-applikazzjoni korrispondenti malajr bl-għan li jiġi evitat dewmien żejjed. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw u jipprovdu assistenza reċiproka sabiex jintlaħaq dan l-għan.

4. Fir-rigward ta' kwalunkwe prodott farmaċewtiku li huwa kopert minn privattiv, kull Parti tista', skont il-leġislazzjoni domestika tagħha, tagħmel disponibbli mekkanizmu sabiex tikkumpensa lill-proprietarju tal-privattiv għal taqsir irragjonevoli tal-perjodu effettiv tal-privattiv li jirriżulta mill-ewwel approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' dak il-prodott f'dik il-Parti. Mekkanizmu bħal dan għandu jagħti d-drittijiet esklussivi kollha ta' privattiv, soġġett għal ċerti limitazzjonijiet u eċċezzjonijiet applikabbli għall-privattiv originali.

¹ Għall-finijiet ta' dan it-Titolu, "prodotti kimiċi agrikoli" jfissru, għall-Parti UE, sostanzi u preparazzjonijiet attivi li jkun fihom sustanza attiva waħda jew iżjed minn waħda, magħmula fil-forma li fiha jiġu provduti lill-utent, maħsuba sabiex:

- (a) iħarsu l-pjanti jew il-prodotti tal-pjanti kontra organiżmi li jagħmlu l-ħsara jew jimpedixxu l-azzjoni ta' organiżmi bħal dawn, sakemm sustanzi jew preparazzjonijiet bħal dawn ma jkunux definiti mod ieħor hawn taħt.
- (b) jinfluwenzaw il-proċessi tal-ħajja tal-pjanti, minbarra bħala nutrijent (pereżempju regolaturi tat-tkabbir tal-pjanti);
- (c) jippreservaw il-prodotti tal-pjanti, sakemm sustanzi jew prodotti bħal dawn ma jkunux soġġetti għal dispożizzjonijiet speċjali tal-Kunsill jew tal-Kummissjoni dwar il-preservattivi; (d) jeqirdu pjanti mhux mixtieqa; jew
- (e) jeqirdu partijiet ta' pjanti, irazznu jew jimpedixxu t-tkabbir mhux mixtieq ta' pjanti.

TAQSIMA 6

HARSIEN TAD-DEJTA TA' ĊERTI PRODOTTI REGOLATI

ARTIKOLU 231

1. Kull Parti għandha tħares test mhux żvelat jew dejta oħra relatata mas-sigurtà u l-effikaċja tal-prodotti farmaċewtiċi¹ u l-prodotti kimiċi agrikoli, skont l-Artikolu 39 tal-Ftehim TRIPS u l-leġislazzjoni domestika tagħha.
2. Skont il-paragrafu 1, u soġġett għall-paragrafu 4, meta Parti tirrikjedi, bħala kundizzjoni għall-approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti farmaċewtiċi jew ta' prodotti kimiċi agrikoli li fihom ikun hemm ċerti kwantitajiet kimiċi godda, is-sottomissjoni tat-test mhux żvelat jew ta' dejta oħra relatata mas-sigurtà u l-effikaċja, dik il-Parti għandha tagħti perjodu ta' esklussività li normalment ikun ta' hames snin mid-data tal-approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni fit-territorju ta' dik il-Parti għall-prodotti farmaċewtiċi, u 10 snin għall-prodotti agrikoli kimiċi, perjodu li fih parti terza ma tistax tikkummerċjalizza prodott ibbażat fuq dejta bħal din, sakemm huwa/hija jippreżenta evidenza tal-kunsens esplicitu tad-detentur tal-informazzjoni mħarsa jew id-dejta tat-test tiegħu/tagħha.

¹ Għall-Kolombja u l-Parti UE, dan il-ħarsien għandu jinkludi il-ħarsien tad-dejta tal-prodotti bijoloġiċi u bijoteknoloġiċi. Għall-Perù, il-ħarsien tal-informazzjoni mhux żvelata ta' prodotti bħal dawn għandu jingħata kontra l-iżvelar u l-prattiki li huma kuntrarji għall-prattiki kummerċjali onesti, skont l-Artikolu 39.2 tal-Ftehim TRIPS, fl-assenza ta' leġislazzjoni speċifika ta' dan.

3. Għal-fini ta' dan l-Artikolu, "entità kimika ġdida" hija dik li ma tkunx giet approvata preċedentement fit-territorju tal-Parti għall-użu tagħha fi prodott agrikolu kimiku jew farmaċewtiku, skont il-leġislazzjoni domestika tagħha. Skont il-każ, il-Partijiet ma għandhomx għalfejn japplikaw dan l-Artikolu fir-rigward ta' prodotti farmaċewtiċi li fihom ikun hemm entità kimika li tkun giet approvata preċedentement fit-territorju tal-Parti.

4. Il-Partijiet jistgħu jirregolaw:

- (a) eċċezzjonijiet għal raġunijiet ta' interess pubbliku, sitwazzjonijiet ta' emerġenza nazzjonali jew urġenza estrema, fejn ikun meħtieġ li jiġi permess l-aċċess għal dik id-dejta lil parti terzi; u
- (b) proċeduri mqassra ta' approvazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni fit-territorju tagħhom, li jkunu jiddependu fuq approvazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni mogħtija minn Parti oħra. *F'każ bħal dan, il-perjodu tal-użu esklussiv tad-dejta sottomessa b'konnessjoni mal-ksib tal-approvazzjoni għandu jibda mid-data tal-ewwel approvazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni li tkun meħtieġa, meta l-approvazzjoni tingħata fi żmien sitt xhur mill-iffajlar ta' applikazzjoni kompluta.*

5. Fir-rigward tal-prodotti agrikoli kimiċi, il-Partijiet jistgħu jipprovdu proċeduri li jagħmluha possibbli li jsir mandat jew referenza għal informazzjoni mhux żvelata dwar is-sigurtà u l-effikaċja relatati ma' testijiet u studji li jinvolvu annimali vertebrati. Waqt il-perjodu ta' protezzjoni, il-persuna interessata fl-użu ta' informazzjoni bħal din għandha tikkumpensa d-detentur tal-informazzjoni protetta. Il-kostijiet ta' kumpens bħal dan għandhom jiġu determinati b'mod ġust, ekwu, trasparenti u nondiskriminatorju. Id-dritt għal dan il-kumpens għandu japplika sakemm iddum il-protezzjoni tal-informazzjoni mhux żvelata dwar is-sigurtà u l-effikaċja.

6. Skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 197(5), il-protezzjoni pprovduta f'dan l-Artikolu ma timpedix lil Parti milli tadotta miżuri bħala reazzjoni għal abbuż tad-drittijiet tal-proprietà intellettuali jew prattiki li jirrestringu l-kummerċ b'mod irraġjonevoli.

TAQSIMA 7

VARJETAJIET TA' PJANTI

ARTIKOLU 232

Il-Partijiet għandhom jikkooperaw sabiex jippromwovu u jiżguraw il-ħarsien tal-varjetajiet tal-pjanti bbażat fuq il-*Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni ta' Varjetajiet Ġodda ta' Pjanti* (minn hawn 'il quddiem imsejha "Konvenzjoni UPOV"), kif ġiet riveduta fid-19 ta' Marzu 1991, inkluża l-eċċezzjoni opzjonali għad-dritt tan-nissiel kif imsemmi fl-Artikolu 15(2) ta' din il-Konvenzjoni.

TAQSIMA 8

KOMPETIZZJONI INGUSTA

ARTIKOLU 233

1. Kull Parti għandha tagħti ħarsien effettiv kontra l-kompetizzjoni ingusta skont l-Artikolu 10 *bis* tal-Konvenzjoni ta' Pariġi. Għal dan il-għan, kwalunkwe att imwettaq fir-rigward ta' proprjetà industrijali fil-kors ta' kummerċ li jkun kuntrarju għall-prattiki kummerċjali onesti għandu jiġi kkunsidrat ingust skont il-leġislazzjoni domestika ta' kull Parti.
2. Skont il-leġislazzjoni domestika ta' kull Parti, dan l-Artikolu jista' jiġi applikat mingħajr ħsara għall-ħarsien mogħti taħt dan it-Titolu.

KAPITOLU 4

INFURZAR TAD-DRITTIJJET TAL-PROPRJETÀ INTELLETTWALI

TAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 234

1. Mingħajr ħsara għad-drittijiet u l-obbligi tagħhom taht il-Ftehim TRIPS, u b' mod partikolari tal-Parti III tiegħu, kull Parti għandha tipprovdi miżuri, proċeduri u rimedji kif stabbilit taht dan il-Kapitolu, li huma meħtieġa sabiex jiġi żgurat l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali kif definit fl-Artikolu 196, sottoparagrafi minn 5(a) sa 5(i).
2. Id-dispożizzjonijiet taht dan il-Kapitolu għandhom jinkludu miżuri, proċeduri u rimedji li jkunu veloċi, effikaċi, u proporzjonali, u jikkostitwixxu deterrent għal iżjed ksur u għandhom jiġu applikati b' mod sabiex jiġi evitat il-ħolqien ta' ostakoli għall-kummerċ legittimu u jiġu pprovduti salvagwardji kontra l-abbuż tagħhom.

3. Il-proċeduri dwar l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali għandhom ikunu ġusti u ekwi u ma għandux ikollhom kumplikazzjonijiet jew spejjeż żejda, jew jinvolvu limiti ta' żmien irragjonevoli jew dewmien mhux ġustifikat.

4. Dan il-Kapitolu ma jgħodq l-ebda obbligu għall-Partijiet li jstabbilixxu sistema ġuridika għall-infurzar tad-drittijiet intellettuali li tkun distinta minn dik għall-infurzar tal-liġi in ġenerali, jew kwalunkwe obbligu fir-rigward tat-tqassim ta' riżorsi għall-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali u l-infurzar tal-liġi in ġenerali.

TAQSIMA 2

RIMEDJI U PROĊEDURI ĊIVILI U AMMINISTRATTIVI

ARTIKOLU 235

L-Artikoli 237, 239 u 240, għandhom japplikaw fir-rigward ta' atti mwettqa fuq skala kummerċjali, u jekk ikun permess mil-liġi domestika tagħhom, il-Partijiet jistgħu japplikaw il-miżuri stipulati fl-Artikoli fir-rigward ta' atti oħra.

ARTIKOLU 236

Applikanti Intitolati

Kull Parti għandha tirrikonoxxi bħala persuni intitolati li jfittxu l-applikazzjoni tal-mizuri, jibdew il-proċeduri u japplikaw għar-rimedji msemmija f'din it-Taqsima u fil-Parti III tal-Ftehim TRIPS:

- (a) id-detenturi tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali skont il-liġi applikabbli tagħha;
- (b) il-persuni l-oħra kollha awtorizzati li jużaw daww id-drittijiet, b'mod partikolari id-detentur esklussiv tal-liċenzja u detenturi oħra tal-liċenzja, sakemm ikun permess minn u skont il-liġi applikabbli tagħha;
- (c) il-korpi tal-ġestjoni tad-drittijiet kollettivi tal-proprjetà intellettuali li regolarment jiġu rikonoxxuti bħala daww li għandhom id-dritt li jirrappreżentaw id-detenturi tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, sakemm ikun permess minn u skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi applikabbli tagħha; u
- (d) il-korpi tad-difiza professjonali li jiġu regolarment rikonoxxuti bħala daww li għandhom id-dritt li jirrappreżentaw id-detenturi tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, sakemm jiġi permess minn u skont il-liġi applikabbli tagħha.

ARTIKOLU 237

Evidenza

Kull Parti għandha tiegħu dawk il-miżuri meħtieġa, f'każ ta' ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali mwettaq fuq skala kummerċjali, sabiex tippermetti lill-awtoritajiet ġuridiċi kompetenti tagħha li jordnaw lill-parti opposta, fejn ikun xieraq u fuq applikazzjoni min-naħa ta' parti, il-komunikazzjoni ta' dokumenti bankarji, finanzjarji jew kummerċjali rilevanti taħt il-kontroll tiegħu/tagħha, soġġett għall-ħarsien tal-informazzjoni kunfidenzjali.

ARTIKOLU 23

Miżuri għall-Preservazzjoni tal-Evidenza

Kull Parti għandha ttipprovdi li, anke qabel il-bidu ta' proċedimenti dwar il-meriti tal-każ, l-awtoritajiet ġuridici kompetenti jistgħu, fuq applikazzjoni minn persuna, li tkun ippreżentat evidenza disponibbli raġjonevoli biżżejjed sabiex tappoġġja l-klejms tiegħu/tagħha li d-dritt tal-proprjetà intellettuali tiegħu/tagħha jkun inkiser jew ikun se jinkiser, jordnaw miżuri provviżorji ta' malajr, effikaċi u proporzjonati sabiex tiġi preservata l-evidenza rilevanti fir-rigward tal-ksur allegat, soġġetti għall-ħarsien ta' informazzjoni kunfidenzjali. Miżuri bħal dawn jistgħu jinkludu, fost affarijiet oħra, id-deskrizzjoni dettaljata, bit-teħid jew le ta' kampjuni, jew jekk ikun permess mil-leġislazzjoni domestika, il-ħtif fiżiku tal-merkanzija li allegatament tkun is-soġġett tal-ksur, u, f'każijiet xierqa, il-materjali u l-ġhodka użati fil-produzzjoni u/jew id-distribuzzjoni ta' dawn l-oġġetti u d-dokumenti relatati ma' dawn. Dawk il-miżuri għandhom jittieħdu, jekk ikun meħtieġ mingħajr ma tinstema' l-parti l-oħra, b'mod partikolari fejn kwalunkwe dewmien ikun probabbli li jgħaliq ħsara irreparabbli lid-detentur tad-dritt jew fejn ikun hemm riskju dimostrabbli ta' evidenza li tkun qiegħda tinqered.

ARTIKOLU 239

Dritt għall-Infommazzjoni

1. Kull Parti għandha tistipula li, fil-kuntest ta' proċedimenti li jikkonċernaw ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali u bħala reazzjoni għal talba ġustifikata u proporzjonata min-naħa tar-rikorrent, l-awtoritajiet ġuridiċi kompetenti jistgħu jordnaw li l-informazzjoni dwar in-networks tal-orijini u tad-distribuzzjoni tal-merkanzija jew tas-servizzi li jiksru dritt dwar il-proprjetà intellettuali tiġi pprovduta mill-kontraventur u/jew kwalunkwe persuna oħra li:

- (a) ikunu nstabu fil-pussess tal-merkanzija li tkun is-soġġett tal-ksur fuq skala kummerċjali;
- (b) ikun instab li kienu qegħdin jużaw is-servizzi li jkunu s-soġġett tal-ksur fuq skala kummerċjali;
- (c) ikun instab li jkunu qegħdin jipprovdu fuq skala kummerċjali servizzi użati fl-attivitajiet tal-ksur; jew
- (d) ikunu ġew indikati minn persuna msemmija fis-sottoparagrafi (a), (b), jew (c) bħala involuti fil-produzzjoni, il-manifattura jew id-distribuzzjoni tal-merkanzija jew il-provvista tas-servizzi inkwistjoni.

2. L-informazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 għandha, kif xieraq, tinkludi:

- (a) l-ismijiet u l-indirizzi tal-produtturi, il-manifatturi, id-distributuri, il-fornituri u detenturi oħra preċedenti tal-merkanzija jew tas-servizzi, kif ukoll tal-bejjieġha bl-ingrossa u bl-imnut intizi.

- (b) l-informazzjoni dwar il-kwantitajiet prodotti, manifatturati, kunsinjati, irċevuti jew ordnati, kif ukoll il-prezz miksub għall-merkanzija jew is-servizzi inkwistjoni.
3. Il-paragrafi 1 u 2 għandhom japplikaw minghajr ħsara għad-dispożizzjonijiet statutorji l-oħra li:
- (a) jagħtu drittijiet lid-detentur tad-dritt sabiex jirċievi informazzjoni iżjed kompluta;
 - (b) jamministraw l-użu fil-proċedimenti ċivili jew kriminali tal-informazzjoni kkomunikata skont dan l-Artikolu;
 - (c) jamministraw ir-responsabbiltà għall-użu taż-żewġ tad-dritt għall-informazzjoni;
 - (d) jagħtu opportunità ta' każda tal-provvista ta' informazzjoni li għiegħel lill-persuna msemmija fil-paragrafu 1 li tammetti l-partecipazzjoni tagħha jew dik ta' qrabatha tal-qrib fi ksur ta' dritt tal-proprjetà intellettwali; jew
 - (e) jamministraw il-ħarsien tal-kunfidenzjalità tas-sorsi tal-informazzjoni jew l-ipproċessar ta' dejta personali.

ARTIKOLU 240

Mizuri Provvizorji u Prekawzjonali

1. Skont il-leġislazzjoni domestika tagħha, kull Parti għandha tipprovdi li l-awtoritajiet ġuridiċi tagħha jkunu jistgħu, fuq talba tal-applikant, joħroġu ingunzjoni interlokutorja kontra kwalunkwe parti, maħsuba sabiex tipprevjeni kwalunkwe ksur imminenti ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, jew sabiex tipprojbixxi, fuq bazi provvizorja u soġġetta, fejn xieraq, għal hlas ta' penali rikorrenti fejn dan ikun stipulat mil-liġi domestika, il-kontinwazzjoni tal-ksur allegat ta' dak id-dritt, jew sabiex kontinwazzjoni bħal din tiġi soġġetta għat-tressiq ta' garanziji maħsuba sabiex jiżguraw il-kumpens tad-detentur tad-dritt.
2. Ingunzjoni interlokutorja tista' wkoll tinhareġ sabiex jiġi ordnat il-ħtif jew l-irtirar tal-merkanzija sospettata bi ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali sabiex jiġi evitat id-dħul jew il-movement tagħhom fil-kanali tal-kummerċ.

ARTIKOLU 241

Miżuri Korrettivi

1. Kull Parti għandha tiegħu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex tippovdi li l-awtoritajiet ġuridiċi kompetenti tagħha jkunu jistgħu jordnaw, fuq talba tal-applikant u mingħajr ħsara lil kwalunkwe dannu dovut lid-detentur tad-dritt minhabba l-ksur, u mingħajr kumpens tal-ebda tip lill-kontraventur, l-irtirar, it-tneħħija definittiva mill-kanali tal-kummerċ jew il-qerda ta' merkanzija li huma jkunu skoprew li jkunu qegħdin jiksru d-dritt ta' proprjetà intellettuali. Jekk ikun xieraq, l-awtoritajiet ġuridiċi kompetenti jistgħu jordnaw ukoll il-qerda ta' materjali u għodda użati prinċipalment fil-ħolqien jew il-manifattura ta' dik il-merkanzija.
2. L-awtoritajiet ġuridiċi għandhom jordnaw li miżuri, kif imsemmi fil-paragrafu 1, għandhom jitwettqu bi spejjeż tal-kontraventur, minbarra jekk raġunijiet partikolari jigu invokati sabiex dan ma jseħx.

ARTIKOLU 242

Inġunzjonijiet

Mingħajr ħsara għad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 44.2 tal-Ftehim TRIPS, kull Parti għandha ttipprovdi li, fejn tittiehed deċiżjoni ġuridika li tiskopri ksur ta' dritt tal-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġuridiċi jistgħu joħroġu inġunzjoni kontra l-kontraventur immirata sabiex tipprojbixxi l-kontinwazzjoni tal-ksur. Fejn jiġi pprovdut fil-liġi domestika ta' Parti, in-nuqqas ta' konformità ma' inġunzjoni għandha, fejn ikun xieraq, tkun soġġetta għal ħlas ta' penali rikorrenti, bl-għan li tiġi żgurata l-konformità¹.

ARTIKOLU 243

Miżuri Rikorrenti

Kull Parti tista' ttipprovdi, skont il-legiżlazzjoni domestika tagħha, li f'każijiet xierqa u fuq talba tal-persuna li tista' tkun soġġetta għall-miżuri li jinsabu fl-Artikolu 241 u/jew l-Artikolu 242, l-awtoritajiet ġuridiċi kompetenti jistgħu jordnaw li jithallas kumpens pekunjarju lill-parti li tkun sofriet id-dannu minflok ma jiġu applikati l-miżuri li jinsabu fl-Artikolu 241 u/jew l-Artikolu 242 jekk dik il-persuna tkun aġixxiet b'mod mhux intenzjonali u mingħajr negligenza, jekk l-eżekuzzjoni tal-miżuri inkwistjoni tista' toħloq dannu sproporzjonat lil persuna bħal din u jekk il-kumpens pekunjarju lill-parti li tkun sofriet id-dannu jidher soddisfaċenti b'mod raġjonevoli.

¹ Il-Partijiet għandhom jiżguraw li l-miżuri msemmija f'dan il-paragrafu japplikaw ukoll kontra dawk li s-servizzi tagħhom ikunu ntużaw sabiex jinkisru d-drittijiet tal-proprjetà intellettuali sal-punt li jkunu ġew involuti fil-proċess.

ARTIKOLU 244

Danni

1. Kull Parti għandha tipprovdi li meta jkunu qegħdin jistabbilixxu d-danni, l-awtoritajiet ġuridiċi tagħha:

- (a) jikkunsidraw l-aspetti xierqa kollha, bħall-konsegwenzi ekonomiċi negattivi, inkluż il-profitti mitlufa, li l-parti leża tkun soffriet, kwalunkwe profitti ingusti magħmula mill-kontraventur u, f'każijiet xierqa, elementi oħra minbarra l-fatturi ekonomiċi, bħall-preġudizzju morali kkawżat lid-detentur tad-dritt permezz tal-ksur; jew
- (b) bħala alternattiva għas-sottoparagrafu (a), jistgħu, f'każijiet xierqa, jistabbilixxu d-danni bħala somma waħda fuq il-bażi ta' elementi bħall-ammont ta' drittijiet dovuti għall-użu tal-proprjetà jew hlasijiet li kienu jkunu dovuti jekk il-kontraventur ikun talab awtorizzazzjoni għall-użu tad-dritt tal-proprjetà intellettuali inkwistjoni.

2. Fejn il-kontraventur ma jkunx involva ruħhu f'attività ta' ksur b'mod konsapevoli, jew b'raġunijiet raġjonevoli sabiex ikun konsapevoli, il-Partijiet jistgħu jipprovdu li l-awtoritajiet ġuridiċi ikunu jistgħu jordnaw l-irkupru tal-profitti jew il-hlas tad-danni li jistgħu jiġu stabbiliti minn qabel.

ARTIKOLU 245

Spejjeż Legali

Kull Parti għandha tiżgura li l-ispejjeż legali raġjonevoli u proporzjonati u spejjeż proċedurali oħra, inkluż it-tariffi tal-avukat, sofruti mill-Parti rebbiegħa għandhom, bħala regola ġenerali, jaqgħu fuq il-parti telliefa, għajr f'każ ta' ekwita jew raġunijiet oħra, skont il-legiżlazzjoni domestika.

ARTIKOLU 246

Pubblikazzjoni tad-Deċiżjonijiet Ġuridiċi

Kull Parti għandha tiegħu l-miżuri meħtieġa sabiex tiżgura li, fil-proċeduri legali istitwiti għall-ksur ta' dritt tal-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġuridiċi jkunu jistgħu jordnaw, fuq talba tal-applikant u bi spejjeż tal-kontrventur, miżuri xierqa għat-tixrid tal-informazzjoni dwar id-deċiżjoni, inkluż il-wiri tad-deċiżjoni u l-pubblikazzjoni sħiħa tagħha jew parti minnha. Il-Partijiet jistgħu jistipulaw miżuri addizzjonali ta' pubbliċità li jkunu xierqa għaċ-ċirkostanzi partikolari, inkluż reklamar prominenti.

ARTIKOLU 247

Suppożizzjoni dwar l-Origini jew is-Sjieda

Għall-finijiet li jiġu applikati l-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji stipulati taħt il-Ftehim fir-rigward tal-infurzar tad-drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati:

- (a) għall-awtur ta' xogħol letterarju jew artistiku, fl-assenza ta' evidenza li turi l-kuntrarju, sabiex jiġi kkunsidrat hekk, u konsegwentement sabiex ikun intolat li jistitwixxi proċeduri ta' ksur, għandu jkun biżżejjed li ismu/isimha jidher fuq ix-xogħol fil-mod tas-soltu. Dan is-sottoparagrafu għandu jkun applikabbli anke jekk isem bħal dan huwa psewdonimu, fejn il-psewdonimu adottat mill-awtur ma jhalli l-ebda dubju dwar l-identità tiegħu/tagħha;
- (b) is-sottoparagrafu (a) għandu japplika *mutatis mutandis* għad-detenturi tad-drittijiet konnessi mad-drittijiet tal-awtur rigward is-suġġett tagħhom imħares.

ARTIKOLU 248

Proċeduri Amministrattivi

Sal-punt li kwalunkwe rimedju ċivili jista' jiġi ordnat bħala riżultat ta' proċeduri amministrattivi fuq il-merti ta' każ, proċeduri bħal dawn għandhom jikkonformaw mal-prinċipji ekwivalenti fis-sustanza għal dawk stabbiliti fid-dispożizzjonijiet rilevanti ta' din it-Taqsima.

Mizuri tal-Konfini

1. Kull Parti għandha, sakemm ma jiġix stipulat mod ieħor f'dan l-Artikolu, tadotta proċeduri¹ sabiex tippermetti li detentur ta' dritt, li jkollu raġunijiet validi li jissospetta li l-importazzjoni, l-esportazzjoni, jew it-tranzitu ta' merkanzija li jiksru d-drittijiet tal-awtur jew dritt ta' marka kummerċjali² jistgħu isehħu, li jressaq applikazzjoni bil-miktub quddiem l-awtoritajiet kompetenti, għas-sospensjoni min-naħa tal-awtoritajiet doganali tar-rilaxx fiċ-ċirkolazzjoni hielsa jew id-detenzjoni ta' merkanzija bħal din. Il-Partijiet għandhom jivvalutaw l-applikazzjoni ta' dawn il-mizuri għall-merkanzija sospettata bi ksur ta' indikazzjoni ġeografika.

¹ Huwa mifhum mill-Partijiet li ma għandu jkun hemm l-ebda obbligu li proċeduri bħal dawn jiġu applikati għall-importazzjoni ta' merkanzija introdotta fis-suq f'pajjiż ieħor minn jew bil-kunsens tad-detentur tad-dritt.

² Għall-finijiet ta' din id-dispożizzjoni, "merkanzija li tikser id-drittijiet tal-awtur jew dritt ta' trademark" tfisser:

(a) "merkanzija falza", prinċipalment:

- (i) merkanzija, inkluż imballaġġ, li jkollhom mingħajr awtorizzazzjoni trademark identika għat-trademark irreġistrata kif xieraq rigward l-istess tip ta' merkanzija, jew li ma tistax tintgħaraf fl-aspetti essenzjali tagħha minn trademark bħal din, u li b'hekk tkun qiegħda tikser id-drittijiet tad-detentur tat-trademark;
- (ii) kwalunkwe simbolu ta' trademark (logo, tikketta, stiker, opuskulu, istruzzjonijiet għall-użu jew dokument ta' garanzija), anke jekk jiġi ppreżentat separatament, bl-istess kundizzjonijiet bħall-merkanzija msemmija f'(i) ta' hawn fuq;
- (iii) materjali tal-imballaġġ li fuqhom ikollhom it-trademarks ta' merkanzija falza, ippreżentati b'mod separat, bl-istess kundizzjonijiet bħall-merkanzija msemmija f'(i) ta' hawn fuq;

(b) "merkanzija piratatai", jiġifieri merkanzija li hija jew fiha kopji magħmula mingħajr il-kunsens tad-detentur, jew ta' persuna awtorizzata kif xieraq mid-detentur fil-pajjiż tal-produzzjoni, ta' dritt tal-awtur jew dritt relatat jew dritt tad-disinn, irrispettivament jekk ikunx irreġistrat jew le fil-liġi nazzjonali.

2. Kull Parti għandha ttipprovdi li meta l-awtoritajiet doganali, fil-kors tal-azzjonijiet tagħhom, ikollhom raġunijiet biżżejjed sabiex jissospettaw li merkanzija qed tikser id-drittijiet tal-awtur jew dritt ta' marka kummerċjali, awtoritajiet bħal dawn jistgħu jissospendu *ex officio* r-rilaxx tal-merkanzija jew iżommuha sabiex jippermettu lid-detentur tad-dritt li jissottometti, soġġett għal liġi domestika ta' kull Parti, azzjoni ġuridika jew amministrattiva skont il-paragrafu 1.

3. Kwalunkwe dritt jew obbligu stabbilit fil-Parti III, Taqsima 4 tal-Ftehim TRIPS dwar l-importatur għandu wkoll ikun applikabbli għall-esportatur jew id-destinatarju tal-merkanzija.

TAQSIMA 3

RESPONSABILITÀ TAL-FORNITURI TA' SERVIZI INTERMEDJARJI

ARTIKOLU 250

Użu ta' Servizi Intermedjarji

Il-Partijiet jirrikonoxxu li s-servizzi intermedjarji jistgħu jintużaw minn partijiet terzi għal attivitajiet ta' ksur. Sabiex jiġi żgurat il-moviment hieles tas-servizzi tal-informazzjoni u, fl-istess ħin, jiġu infurzati d-drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati fl-ambjent digitali, kull Parti għandha ttipprovdi miżuri stabbiliti f'din it-Taqsima għall-fornituri ta' servizzi ta' intermedjarji fejn bl-ebda mod ma jkunu involuti mal-informazzjoni trażmessa.

ARTIKOLU 251

Responsabbiltà tal-Fornituri ta' Servizzi Intermedjarji "mere conduit"

1. Fejn is-servizz li jkun fornit jikkonsisti fit-trażmissjoni f' network tal-komunikazzjoni tal-informazzjoni fornit minn riċevitur tas-servizz, jew il-provvista ta' aċċess għal network tal-komunikazzjoni, kull Parti għandha tiżgura li l-fornitur tas-servizz mhuwiex responsabbli għall-informazzjoni trażmessa, bil-kundizzjoni li fornitur bħal dan:

- (a) jibda t-trażmissjoni;
- (b) jagħżel ir-riċevitur tat-trażmissjoni; u
- (c) jagħżel jew jibdel l-informazzjoni li jkun hemm fit-trażmissjoni.

2. L-atti tat-trażmissjoni u l-provvista ta' aċċess imsemmija fil-paragrafu 1 jinkludu l-ħżin awtomatiku, intermedjarju u temporanju tal-informazzjoni trażmessa sakemm din issir għall-uniku skop li titwettaq it-trażmissjoni fin-network tal-komunikazzjoni, u bil-kundizzjoni li l-informazzjoni ma tigix maħzuna għal perjodu itwal milli huwa raġjonevolment meħtieġ għat-trażmissjoni.

3. Din it-Taqsima ma għandhiex taffettwa l-possibilità għal qorti jew awtorità amministrattiva, skont is-sistema legali ta' kull Parti, li tirrikjedi li l-fornitur tas-servizz itemm jew jipprevjeni ksur ta' liġi.

ARTIKOLU 252

Responsabbiltà tal-Fornituri ta' Servizzi Intermedjarji: "caching"

1. Fejn is-servizz li jiġi pprovdut jikkonsisti fit-trażmissjoni f'netwerk tal-komunikazzjoni ta' informazzjoni pprovduta minn riċevitur tas-servizz, kull Parti għandha tiżgura li l-fornitur tas-servizz mhuwiex responsabbli għall-ħżin awtomatiku, intermedjarju u temporanju ta' dik l-informazzjoni, imwettqa għall-iskop uniku li t-trażmissjoni kontinwa tal-informazzjoni lir-riċevituri l-oħra tas-servizz fuq talba tagħhom issir iżjed effiċjenti, bil-kundizzjoni li fornitur bħal dan:

- (a) ma jibdilx l-informazzjoni;
- (b) jikkonforma mal-kundizzjonijiet dwar l-aċċess għall-informazzjoni;
- (c) jikkonforma mar-regoli dwar l-aġġornament tal-informazzjoni, speċifikat b'mod rikonoxxut u użat b'mod wiesgħa mill-industrija;

- (d) ma jinterferixxix mal-użu legali tat-teknoloġija, li tkun rikonoxxuta u użata b'mod wiesgħa mill-industrija, sabiex jikseb dejta dwar l-użu tal-informazzjoni, u
 - (e) jaġixxi malajr sabiex ineħhi jew jiddizattiva l-aċċess għall-informazzjoni li jkun hażen wara l-ksib tal-għarfien effettiv tal-fatt li l-informazzjoni fis-sors tal-bidu tat-trażmissjoni tkun tneħhiet min-network, jew li l-aċċess għaliha jkun ġie dizattivat, jew li qorti jew awtorità amministrattiva tkun ordnat tneħhija jew dizattivazzjoni bħal din.
2. Din it-Taqsima ma għandhiex taffettwa l-possibilità għal qorti jew awtorità amministrattiva, skont is-sistemi legali ta' kull Parti, li tirrikjedi li l-fornitur tas-servizz itemm jew jipprevjeni l-ksur.

ARTIKOLU 253

Responsabbiltà tal-Fornituri ta' Servizzi Intermedjarji: "hosting"

1. Fejn is-servizz li jiġi provdut jikkonsisti mill-ħżin ta' informazzjoni provduta minn riċevitur tas-servizz, kull Parti għandha tiżgura li l-fornitur tas-servizz ma jkunx responsabbli għall-informazzjoni maħżuna fuq talba ta' riċevitur tas-servizz, bil-kundizzjoni li fornitur bħal dan:
- (a) ma jkollux għarfien attawli tal-attività jew informazzjoni illegali u, rigward il-pretensjonijiet għad-danni, ma jkunx konsapevoli tal-fatti jew iċ-ċirkostanzi li minnhom l-attività jew l-informazzjoni illegali hija apparenti; jew

(b) jagixxi malajr sabiex inehhi jew jiddizattiva l-aċċess għall-informazzjoni, meta jikseb għarfien jew konsapevolezza bħal dawn.

2. Il-paragrafu 1 ma għandux japplika meta r-riċevitur tas-servizz ikun qed jagixxi taht l-awtorità jew il-kontroll tal-fornitur.

3. Din it-Taqsima ma għandhiex taffettwa l-possibilità għal qorti jew awtorità amministrattiva, skont is-sistemi legali ta' kull Parti, li tirrikjedi li l-fornitur tas-servizz itemm jew jipprevjeni l-ksur legali, u lanqas taffettwa l-possibilità għal Parti li tistabbilixxi proċeduri li jamministraw it-tneħħija jew id-dizattivazzjoni tal-aċċess għall-informazzjoni.

ARTIKOLU 254

L-Ebda Obbligu Ġenerali li Jsir Monitoraġġ

1. Parti ma għandhiex timponi obbligu ġenerali fuq il-fornituri tas-servizz, meta jkunu qegħdin jipprovdu s-servizzi koperti mill-Artikoli 251, 252 u 253, li jimmonitoraw l-informazzjoni li jittrażmettu jew jaħznu, u lanqas obbligu ġenerali li jfittxu b'mod attiv fatti jew ċirkostanzi li jindikaw attivitajiet illegali.

2. Il-Partijiet jistgħu jistabbilixxu obbligi għall-fornituri tas-servizzi li jgħarrfu minnufih lill-awtoritajiet pubbliċi kompetenti b'attivitajiet illegali allegati magħmula jew b'informazzjoni fornita minn riċevituri tas-servizz tagħhom, jew obbligi li jikkomunikaw lill-awtoritajiet kompetenti, fuq talba ta' dawn l-awtoritajiet, informazzjoni li tippermetti l-identifikazzjoni ta' riċevituri tas-servizz tagħhom li magħhom ikollhom ftehimiet dwar hżin.

KAPITOLU 5

TRASFERIMENT TA' TEKNOLOĠIJA

ARTIKOLU 255

1. Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw esperjenzi u informazzjoni dwar il-prattiki u l-politiki domestiċi u internazzjonali tagħhom li jaffettwaw it-trasferiment tat-teknoloġija¹. Skambju bħal dan għandu jinkludi, b'mod partikolari, miżuri għall-faċilitazzjoni tal-flussi tal-informazzjoni, shubiji tan-negozju, liċenzjar u ftehimiet ta' sottokuntrattar fuq bażi volontarja. Għandha tingħata attenzjoni partikolari għall-kundizzjonijiet meħtieġa sabiex jinholq l-ambjent adegwat ta' awtorizzazzjoni għall-promozzjoni ta' relazzjonijiet dewwiema bejn il-komunitajiet xjentifiċi tal-Partijiet, l-intensifikazzjoni ta' attivitajiet għall-promozzjoni tat-trasferiment tal-konnessjonijiet, l-innovazzjoni u t-teknoloġija bejn il-Partijiet, inklużi kwistjonijiet bħall-qafas legali rilevanti u l-iżvilupp tal-kapital uman.

¹ Għal iżjed ċarezza, it-trasferiment ta' teknoloġija jinkludi l-aċċess għal u l-użu ta' teknoloġija kif ukoll il-proċess tal-ġenerazzjoni ta' teknoloġija.

2. Il-Partijiet għandhom jiffaċilitaw u jinkoraġġixxu r-riċerka, l-innovazzjoni, l-attivitajiet għall-iżvilupp teknoloġiku, it-trasferiment u t-tixrid tat-teknoloġija bejniethom, immirati lejn, fost affarijiet oħra, l-imprizi, l-entitajiet governattivi, l-universitajiet, iċ-ċentri ta' riċerka u teknoloġiċi. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-bini tal-kapaċitajiet, l-iskambju u t-taħriġ tal-persunal f'dan il-qasam safejn iwasslu l-possibilitajiet tagħhom.

3. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu mekkaniżmi għall-partecipazzjoni ta' entitajiet u esperti tas-sistemi rispettivi tagħhom tax-xjenza, it-teknoloġija u l-innovazzjoni, fi proġetti u riċerka kongunta, networks ta' żvilupp u innovazzjoni, bl-għan li jissahhu l-kapaċitajiet tagħhom fix-xjenza, it-teknoloġija u l-innovazzjoni. Dawk il-mekkanizmi jistgħu jinkludu:

- (a) attivitajiet ta' riċerka, innovazzjoni u żvilupp teknoloġiku kongunti kif ukoll proġetti edukattivi;
- (b) żjarat u skambji ta' xjenzjati, riċerkaturi, apprentisti, u esperti tekniċi;
- (c) organizzazzjoni kongunta ta' seminars, konferenzi, simpożji u workshops xjentifiċi, kif ukoll il-partecipazzjoni ta' esperti f'dawk l-attivitajiet;
- (d) networks kongunti ta' riċerka, żvilupp, u innovazzjoni;
- (e) skambju u kondiwiżjoni ta' tagħmir u materjali;

(f) promozzjoni tal-valutazzjoni ta' xogħol kongunt, u t-tixrid tar-risultati; u

(g) kwalunkwe attività oħra li dwarha jkun intlaħaq qbil bejn il-Partijiet.

4. Il-Partijiet għandhom jikkunsidraw l-istabbiliment ta' mekkaniżmi għall-iskambju ta' informazzjoni dwar proġetti ta' riċerka, żvilupp u innovazzjoni finanzjati mir-risorsi pubbliċi.

5. Il-Parti UE għandha tiffaċilita u tippromwovi l-użu ta' incentivi mogħtija lil istituzzjonijiet u impriżi fit-territorji tagħha għat-trasferiment tat-teknoloġija lil istituzzjonijiet u impriżi mill-Pajjiżi Andini firmatarji sabiex ikunu jistgħu jistabbilixxu bażi teknoloġika vijabbli.

6. Kull Parti għandha tagħmel mill-aħjar li tista' sabiex tivvaluta l-possibilitajiet sabiex tiffaċilita d-dħul u l-ħruġ mit-territorju tagħha ta' dejta u tagħmir relatati ma', jew użati, f'attivitajiet ta' riċerka, innovazzjoni u żvilupp teknoloġiku mill-Partijiet skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu, skont id-dispożizzjonijiet leġislattivi u regolatorji applikabbli fit-territorju ta' kull Parti, inklużi r-regimi li jirrigwardaw il-kontroll tal-esportazzjoni ta' prodotti ta' użu doppju u l-leġislazzjoni relatata.

KAPITOLU 6

KOOPERAZZJONI

ARTIKOLU 256

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw bl-ghan li jappoġġjaw l-implimentazzjoni tal-impenji u l-obbligi meħuda taħt dan it-Titolu.
2. Sogġett għad-dispożizzjonijiet tat-Titolu XIII (Assistenza Teknika u Bini ta' Kapaċitajiet Kummerċjali), l-oqsma ta' kooperazzjoni jinkludu, iżda mhumiex limitati għal, l-attivitajiet li ġejjin:
 - (a) l-iskambju ta' informazzjoni dwar il-qafas legali li jikkonċerna d-drittijiet tal-proprjetà intellettuali u r-regoli rilevanti dwar il-harsien u l-infurzar, kif ukoll l-iskambju ta' esperjenzi bejn il-Parti UE u kull Pajjiż Andin firmatarju dwar il-progress leġiżlattiv;
 - (b) l-iskambju ta' esperjenzi bejn il-Parti UE u kull wieħed mill-Pajjiżi Andini firmatarji dwar l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali;
 - (c) il-bini ta' kapaċitajiet u l-iskambju u t-taħriġ ta' persunal;
 - (d) il-promozzjoni u d-disseminazzjoni ta' informazzjoni dwar id-drittijiet tal-proprjetà intellettuali fi, *inter alia*, l-ambjenti tan-negozju u s-soċjetà ċivili kif ukoll l-għarfien pubbliku tal-konsumaturi u d-detenturi tad-drittijiet;

- (e) it-titjib tal-kooperazzjoni istituzzjonali, pereżempju bejn ufficċji tal-proprjetà intellettuali; u
- (f) il-promozzjoni attiva tal-għarfien u l-edukazzjoni tal-pubbliku ġenerali fil-politika tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali.

ARTIKOLU 257

Sottokomitat dwar il-Proprietà Intellettuali

1. Il-Partijiet b'dan qeghdin jistabbilixxu Sottokomitat dwar il-Proprietà Intellettuali sabiex isir segwitu tal-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu. Is-Sottokomitat għandu jiltaqa' darba f'sena, minbarra jekk il-Partijiet jaqblu mod ieħor. Dawn il-laqgħat jistgħu isiru permezz ta' kwalunkwe mezz li dwaru jintlaħaq qbil.
2. Is-Sottokomitat dwar il-Proprietà Intellettuali għandu jadotta d-deċiżjonijiet tiegħu permezz ta' kunsens. Dan is-Sottokomitat jista' jadotta r-regoli ta' proċedura tiegħu. Is-Sottokomitat dwar il-Proprietà Intellettuali għandu jkun responsabbli għall-valutazzjoni tal-informazzjoni msemmija fl-Artikolu 209 u għall-proponiment lill-Komitat tal-Kummerċ biex jiġi modifikat l-Appendiċi 1 tal-Anness XIII (Listi ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) fir-rigward ta' indikazzjonijiet ġeografiċi.

TITOLU VIII

KOMPETIZZJONI

ARTIKOLU 258

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan it-Titolu:

– “ligijiet tal-kompetizzjoni” tfisser:

- (a) għall-Parti UE, l-Artikoli 101, 102 u 106 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 139/2004 tal-20 ta' Jannar 2004 dwar il-kontroll ta' konċentrazzjonijiet bejn imprizi (ir-Regolament tal-Għaqdiet tal-KE), u r-regolamenti u l-emendi tal-implimentazzjoni tagħhom;
- (b) għall-Kolombja u l-Perù, dan li ġej, skont kif xieraq:
 - (i) ligijiet domestiċi relatati mal-kompetizzjoni adottati jew mizmuma b'konformità mal-Artikolu 260, u r-regolamenti u l-emendi tal-implimentazzjonijiet tagħhom; u/jew

- (ii) le ġiszlazzjoni tal-Komunità Andina li tapplika fil-Kolombja u l-Perù u r-regolamenti u l-emendi tal-implimentazzjoni tagħhom;
- “awtorità tal-kompetizzjoni” u “awtoritajiet tal-kompetizzjoni” jfissru:
- (a) għall-Parti UE, il-Kummissjoni Ewropea; u,
 - (b) għall-Kolombja u l-Perù, l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni nazzjonali rispettivi tagħhom.
2. Xejn f’dan l-Artikolu ma għandu jaffettwa l-kompetenzi mogħtija mill-Partijiet lill-awtoritajiet reġjonali u nazzjonali rispettivi tagħhom għall-implimentazzjoni effettiva u koerenti tal-ligijiet dwar il-kompetizzjoni rispettivi tagħhom.

ARTIKOLU 259

Għanijiet u Prinċipji

1. Billi jirrikonoxxu l-importanza ta’ kompetizzjoni ħielsa u li l-prattiki kontra l-kompetizzjoni għandhom il-potenzjal li jalteraw l-operat tajjeb tas-swieq, u jaffettwaw l-iżvilupp ekonomiku u soċjali, l-effiċjenza ekonomika u l-benessri tal-konsumaturi, u jostakolaw il-benefiċċji li jinholqu mill-implimentazzjoni ta’ dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom japplikaw il-politiki u l-ligijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom.

2. Il-Partijiet jaqblu li l-prattiki li ġejjin huma inkonsistenti ma' dan il-Ftehim sal-punt li Prattiki bħal dawn jistgħu jaffettwaw il-kummerċ u l-investiment bejn il-Partijiet:

- (a) kwalunkwe ftehim, deċiżjoni, rakkomandazzjoni jew Prattika kkonċertata, li jkollhom l-ghan jew l-effett li jimpedixxu, jirrestringu, jew ifixklu l-kompetizzjoni skont il-liġijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom;
- (b) l-abbuż ta' pożizzjoni dominanti skont il-liġijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom; u
- (c) koncentrazzjonijiet ta' Kumpaniji li jimpedixxu b'mod sinifikanti l-kompetizzjoni effettiva, b'mod partikolari bħala riżultat tal-holqien jew it-tisħiħ ta' pożizzjoni dominanti skont il-liġijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni tal-awtoritajiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom għaż-żieda fl-effikaċja tal-infurzar tal-politika u l-liġijiet tal-kompetizzjoni, inklużi n-notifiki taht l-Artikolu 262, il-konsultazzjonijiet, l-iskambju ta' informazzjoni, l-assistenza teknika u l-promozzjoni tal-kompetizzjoni.

4. Il-Partijiet għandhom jappoġġjaw u jippromwovu miżuri sabiex isaħħu l-kompetizzjoni fil-gurisdizzjonijiet rispettivi tagħhom skont l-ghanijiet ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 260

Ligijiet, Awtoritajiet u Politika tal-Kompetizzjoni

1. Kull Parti għandha żżomm ligijiet tal-kompetizzjoni li jindirizzaw il-prattiki msemmija fl-Artikolu 259(2), u jadottaw azzjonijiet xierqa fir-rigward ta' Prattiki bħal dawn.
2. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm awtoritajiet tal-kompetizzjoni responsabbli u mghammra kif xieraq għall-infurzar effettiv tal-ligijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li japplikaw il-ligijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom b'mod trasparenti, opportuni u mhux diskriminatorju, billi jirrispettaw il-prinċipju ta' proċess dovut u d-drittijiet ta' difiża.
4. Kull Parti għandha żżomm l-awtonomija tagħha sabiex tistabbilixxi, tiżviluppa u timplimenta l-politika tal-kompetizzjoni rispettiva tagħha.

ARTIKOLU 261

Kooperazzjoni u Skambju ta' Informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu mill-aħjar li jistgħu sabiex jikkooperaw permezz tal-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tagħhom fi kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' ligijiet tal-kompetizzjoni.
2. L-awtorità tal-kompetizzjoni ta' Parti tista' titlob kooperazzjoni minn awtorità tal-kompetizzjoni ta' Parti oħra dwar attivitajiet tal-infurzar. Din il-kooperazzjoni ma għandhiex timpedixxi l-Partijiet ikkonċernati milli jieħdu deċiżjonijiet indipendenti.
3. L-awtoritajiet tal-kompetizzjoni jistgħu jiskambjaw informazzjoni sabiex jiffaċilitaw l-applikazzjoni effettiva tal-ligijiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom.
4. Kull darba li l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni jiskambjaw informazzjoni skont dan l-Artikolu, għandhom jikkunsidraw ir-restrizzjonijiet imposti mil-leġislazzjoni rispettiva tagħhom.
5. Jekk Parti tikkunsidra li prattika antikompetittiva kif definita fl-Artikolu 259(2) imwettqa fit-territorju ta' Parti oħra jkollha effett avvers fit-territorju taż-żewġ Partijiet jew fuq ir-relazzjonijiet kummerċjali bejn dawk il-Partijiet, dik il-Parti tista' titlob li Parti oħra bħal din tibda l-attivitajiet ta' infurzar stabbiliti taħt il-leġislazzjoni tagħha.

6. L-awtoritajiet tal-kompetizzjoni jistgħu isahhu iżjed il-koooperazzjoni permezz ta' mezzi jew strumenti xierqa skont l-interessi u l-kapaċitajiet tagħhom.

ARTIKOLU 262

Notifika

1. L-awtorità tal-kompetizzjoni ta' Parti għandha tinnotifika lill-awtorità tal-kompetizzjoni ta' Parti oħra, jekk ir-rizorsi amministrattivi jippermettu dan, rigward l-attivitajiet tal-infurzar tal-ligijiet tal-kompetizzjoni li l-awtorità tal-kompetizzjoni li tkun qiegħda tagħmel in-notifika tikkunsidra li jistgħu jaffettwaw interessi importanti¹ ta' dik il-Parti l-oħra.
2. In-notifika skont il-paragrafu 1 għandha ssir malajr kemm jista' jkun, sakemm dan ma jiksirx il-ligi tal-kompetizzjoni tal-Parti li tkun qiegħda tagħmel in-notifika jew jaffettwa kwalunkwe investigazzjoni li tkun fis-seħh.

ARTIKOLU 263

Monopolji Deżinjati u Imprizi Statali

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jimpedixxi lil Parti milli tistabbilixxi jew iżzomm monopolji pubbliċi jew privati u imprizi statali skont il-leġislazzjoni tagħha².

¹ B'mod partikolari, meta n-notifika tkun tista' tikkontribbwixxi sabiex jintlaħqu l-għanijiet tal-attivitajiet ta' infurzar tal-awtorità tal-kompetizzjoni notifikata.

² Għal iktar ċartezza, il-Partijiet jifhmu li l-"monopolios rentísticos" stabbiliti skont l-Artikolu 336 tal-Kostituzzjoni Politika tal-Kolombja huma inklużi fil-kategorija tal-monopolji deżinjati u l-imprizi statali.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-impriżi statali u l-monopolji deżinjati jkunu soġġetti għal-ligijiet tal-kompetizzjoni tagħha sakemm l-applikazzjoni ta' ligijiet bħal dawn ma tostakolax il-prestazzjoni, bil-ligi jew fil-fatt, tax-xoghlijiet pubbliċi partikolari assenjati lilhom.
3. Fir-rigward tal-impriżi statali u l-monopolji deżinjati, l-ebda Parti ma għandha tadotta jew iżzomm kwalunkwe mizura kuntrarja għad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu li taltera l-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 264

Assistenza Teknika

1. Sabiex jilhqqu l-għanijiet stabbiliti f'dan it-Titolu, il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-assistenza teknika u għandhom jippromwovu inizjattivi bl-għan li jiżviluppaw kultura tal-kompetizzjoni.
2. L-inizjattivi skont il-paragrafu 1 għandhom jiffokaw, fost affarijiet oħra, fuq it-tisħiħ tal-kapaċitajiet tekniċi u istituzzjonali rigward l-implimentazzjoni tal-politika tal-kompetizzjoni u l-infurzar tal-ligijiet tal-kompetizzjoni, it-taħriġ tar-riżorsi umani u l-iskambju ta' esperjenzi.

ARTIKOLU 265

Konsultazzjonijiet

1. Għall-finijiet li jiġi nkoraggjat il-fehim bejn il-Partijiet jew l-indirizzar ta' kwalunkwe kwistjoni speċifika li tirriżulta taħt dan it-Titolu, Parti, fuq talba ta' Parti oħra, għandha taċċetta l-bidu ta' konsultazzjonijiet, mingħajr hsara għat-twettiq ta' kwalunkwe azzjoni skont il-ligijiet tal-kompetizzjoni tagħha filwaqt li żżomm l-awtonomija sħiha tagħha rigward id-deċiżjoni finali dwar kwistjonijiet soġġetti għal konsultazzjonijiet.
2. Il-Parti li tkun qiegħda titlob li jsiru konsultazzjonijiet skont il-paragrafu 1 għandha tindika kif il-kwistjoni taffettwa l-operat tajjeb tas-swieq, kif ukoll il-konsumaturi u l-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet. Il-Parti li ssirilha t-talba għandha tagħti kunsiderazzjoni sħiha lit-tħassib tal-Parti li tkun qiegħda tressaq it-talba.

ARTIKOLU 266

Soluzzjoni tat-Tilwim

L-ebda Parti ma tista' tagħmel rikors għas-soluzzjoni tat-tilwim taħt it-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim) rigward kwalunkwe kwistjoni li tinholq taħt dan it-Titolu.

TITOLU IX

KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI

ARTIKOLU 267

Kuntest u Għanijiet

1. Bit-tifkira tad-*Dikjarazzjoni ta' Rio dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp u l-Aġenda 21* adottata mill-Konferenza tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Ambjent u l-Iżvilupp tal-14 ta' Ġunju 1992, l-*Għanijiet ta' Żvilupp tal-Millennju* adottati f'Settembru 2000, id-*Dikjarazzjoni ta' Johannesburg dwar l-Iżvilupp Sostenibbli u l-Pjan ta' Implimentazzjoni* tagħha adottat fl-4 ta' Settembru 2002, u d-*Dikjarazzjoni Ministerjali dwar il-Kisba ta' Impjieġ Produttiv Shiħ u Xogħol Diċenti* adottata mill-Kunsill Ekonomiku u Soċjali tan-Nazzjonijiet Uniti f'Settembru 2006, il-Partijiet jafferaw mill-għdid l-impenn tagħhom favur l-iżvilupp sostenibbli, għall-benessri tal-generazzjonijiet preżenti u tal-gejjieni. F'dan ir-rigward, il-Partijiet jaqblu li jippromwovu l-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxu għall-iżvilupp oġġettiv u sostenibbli u jaħdmu sabiex jintegraw u jirriflettaw dan l-għan fir-relazzjoni kummerċjali tagħhom. B'mod partikolari, il-Partijiet jenfasizzaw il-benefiċċju li jikkunsidraw ix-xogħol relatat mal-kummerċ¹ u l-kwistjonijiet ambjentali bħala parti minn approċċ globali għall-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli.

¹ Meta x-“xogħol” jiġi msemmi f'dan it-Titolu, jinkludi l-kwistjonijiet rilevanti għall-għanijiet strateġiċi tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol.

2. Fid-dawl tal-paragrafu 1 l-għanijiet ta' dan it-Titolu huma, fost affarijiet oħra, li:
- (a) il-promozzjoni tad-djalogu u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet bl-għan li tiġi faċilitata l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu u tissaħħaħ ir-relazzjoni bejn il-politiki u l-prattiki tal-kummerċ u tax-xogħol u dawk ambjentali;
 - (b) it-tisħiħ tal-konformità mal-leġislazzjoni tax-xogħol u ambjentali ta' kull Parti, kif ukoll mal-impenji li joriġinaw mill-konvenzjonijiet u l-ftehimiet internazzjonali msemmija fl-Artikoli 269 u 270, bħala element importanti għat-titjib tal-kontribut tal-kummerċ għall-iżvilupp sostenibbli;
 - (c) it-tisħiħ tar-rwol tal-kummerċ u l-politika tal-kummerċ fil-promozzjoni tal-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika u tar-riżorsi naturali, kif ukoll fit-tnaqqis tat-tniġġis skont l-għan tal-iżvilupp sostenibbli;
 - (d) it-tisħiħ tal-impenn lejn il-prinċipji u d-drittijiet tax-xogħol skont id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu, bħala element importanti sabiex jittejjeb il-kontribut tal-kummerċ għall-iżvilupp sostenibbli;
 - (e) il-promozzjoni tal-partekċipazzjoni pubblika fil-kwistjonijiet koperti taħt dan it-Titolu.

3. Il-Partijiet ja ffermaw mill-gdid id-determinazzjoni shiha tagħhom sabiex iwettqu l-impenn tagħhom taht dan it-Titolu billi jikkunsidraw il-kapaċitajiet tagħhom, b' mod partikolari l-kapaċitajiet tekniċi u finanzjarji.
4. Il-Partijiet itennu l-impenn tagħhom li jindirizzaw sfidi ambjentali globali, skont il-prinċipju ta' responsabbiltajiet komuni iżda differenzjati.
5. Id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu ma għandhomx jiġu interpretati jew użati bħala mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew ingustifikabbli bejn il-Partijiet jew bħala restrizzjoni moħbija għall-kummerċ jew l-investment.

ARTIKOLU 268

Dritt għar-Regolazzjoni u Livelli ta' Harsien

Billi tirrikonoxxi d-dritt sovrani ta' kull Parti li tistabbilixxi l-politika domestika u l-prijoritajiet dwar l-iżvilupp sostenibbli tagħha, u l-livelli proprji ta' harsien ambjentali u tax-xogħol, b'konsistenza mal-istandards u l-ftehimiet internazzjonali msemmija fl-Artikoli 269 u 270, u li tadotta jew tibdel skont il-każ il-liġijiet, regolamenti u politika rilevanti tagħha, kull Parti għandha taħdem sabiex tiżgura li l-liġijiet u l-politika rilevanti tagħha jipprovdu u jinkoraġġixxu livelli għolja ta' harsien ambjentali u tax-xogħol.

ARTIKOLU 269

Standards u Ftehimiet tax-Xogħol Multilaterali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kummerċ internazzjonali, l-impjiegi produttivi u x-xogħol deċenti għal kulhadd bħala element ewlieni għall-ġestjoni tal-proċess tal-globalizzazzjoni u jaffermaw mill-gdid l-impenji tagħhom sabiex jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi sabiex jinholqu impjiegi produttivi u xogħol deċenti għal kulhadd.
2. Il-Partijiet għandhom jiddjalogaw u jikkooperaw kif xieraq dwar kwistjonijiet ta' xogħol konnessi mal-kummerċ ta' interess reċiproku.
3. Kull Parti timpenja ruħha li tippromwovi u timplimenta b'mod effettiv fil-liġijiet u l-prattika tagħha u fit-territorju kollu tagħha l-istandards ewlenin tax-xogħol li huma rikonoxxuti fuq livell internazzjonali kif imnizzel fil-Konvenzjonijiet fundamentali tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (minn hawn 'il quddiem imsejha "ILO"):
 - (a) il-libertà ta' assoċjazzjoni u r-rikonoxximent effettiv tad-dritt għal negozjar kollettiv;
 - (b) l-eliminazzjoni tal-forom kollha ta' xogħol impost jew obbligatorju;
 - (c) l-abolizzjoni effettiva tax-xogħol mit-tfal; u

(d) l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-impjeg u l-okkupazzjoni.

4. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni dwar is-sitwazzjoni rispettiva tagħhom u l-avvanzamenti rigward ir-ratifikazzjoni tal-Konvenzjonijiet prijoritarji tal-ILO kif ukoll konvenzjonijiet oħra li huma kklassifikati bħala aġġornati mill-ILO.

5. Il-Partijiet jenfażizzaw li l-istandards tax-xogħol ma għandhomx jintużaw għal finijiet protezzjonistiċi tal-kummerċ u barra dan, li l-vantaġġ kumparattiv ta' kwalunkwe Parti ma għandu bl-ebda mod jiġi involut fil-kwistjoni.

ARTIKOLU 270

Standards u Ftehimiet Ambjentali Multilaterali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-valur tal-governanza u l-ftehimiet ambjentali internazzjonali bħala reazzjoni tal-komunità internazzjonali għall-problemi ambjentali globali jew reġjonali u jenfasizzaw il-htieġa li jittejjeb l-appoġġ reċiproku bejn il-kummerċ u l-ambjent. F'dan il-kuntest, il-Partijiet għandhom jiddjalogaw u jikkooperaw kif xieraq rigward kwistjonijiet ambjentali relatati mal-kummerċ ta' interess reċiproku.

2. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-impenn tagħhom li jimplimentaw b'mod effettiv fil-liġijiet u l-prattiki tagħhom il-ftehimiet ambjentali multilaterali li ġejjin: il-*Protokoll ta' Montreal dwar Sustanzi li Jnaqqsu s-Saff tal-Ożonu* adottat fis-16 ta' Settembru 1987, il-*Konvenzjoni ta' Bażilea dwar il-Kontroll tal-Movimenti li Jaqsmu l-Fruntieri tal-Iskart ta' Riskju u d-Disponiment Minnhom* adottata fit-22 ta' Marzu 1989, il-*Konvenzjoni ta' Stokkolma dwar Materjal Organiku Persistenti li Jnigges* adottata fit-22 ta' Mejju 2001, il-*Konvenzjoni dwar il-Kummerċ Internazzjonali fl-Ispeċi ta' Fawna u Flora Salvagġi fil-Periklu* iffirmit fit-3 ta' Marzu 1973 (minn hawn 'il quddiem imsejha "CITES"), il-CBD, il-*Protokoll ta' Kartagena dwar il-Bijosikurezza għall-C-BD* adottat fid-29 ta' Jannar 2000, il-*Protokoll ta' Kjoto għall-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima* adottata fil-11 ta' Diċembru 1997 (minn hawn 'il quddiem imsejha l-"Protokoll ta' Kyoto") u l-*Konvenzjoni ta' Rotterdam dwar il-Proċedura ta' Kunsens Infurmat minn Qabel għal Ċerti Kimiċi u Pesticidi Perikolużi fil-Kummerċ Internazzjonali* adottata fl-10 ta' Settembru 1998¹.

3. Il-Kumitat tal-Kummerċ jista' jirrakkomanda l-estensjoni tal-applikazzjoni tal-paragrafu 2 għal ftehimiet ambjentali multilaterali oħra wara proposta mis-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli.

4. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jillimita d-dritt ta' Parti li tadotta jew iżzomm miżuri għall-implimentazzjoni tal-ftehimiet imsemmija fil-paragrafu 2. Miżuri bħal dawn ma għandhomx jiġu applikati b'mod li jista' jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja u ingustifikabbli bejn il-Partijiet jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ.

¹ Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, l-ftehimiet ambjentali multilaterali msemmija għandhom jinkludu dawk il-protokolli, l-emendi, l-annessi u l-aġġustamenti ratifikati mill-Partijiet.

ARTIKOLU 271

Kummerè li Jiffavorixxi l-Iżvilupp Sostenibbli

1. Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid li l-kummerè għandu jippromwovi l-iżvilupp sostenibbli. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll ir-rwol benefiku li l-standards ta' xogħol ewlieni u x-xogħol decenti jista' jkollhom fuq l-effiċjenza ekonomika, l-innovazzjoni u l-produttività, kif ukoll il-valur ta' koerenza ikbar bejn il-politiki kummerċjali, min-naħa waħda, u l-politiki tax-xogħol min-naħa l-oħra.
2. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jiffaċilitaw u jippromwovu l-kummerè u l-investiment dirett barrani fil-merkanzija u s-servizzi ambjentali.
3. Il-Partijiet jaqblu sabiex jippromwovu l-aħjar prattiki tan-negozju relatati mar-responsabbiltà soċjali korporattiva.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li mekkaniżmi flessibbli, volontarji, u bbażati fuq incentivi jistgħu jikkontribbwixxu għal koerenza bejn il-prattiki kummerċjali u l-għanijiet ta' l-iżvilupp sostenibbli. F'dan ir-rigward, u skont il-liġijiet u l-politika rispettiva tagħha, kull Parti għandha tinkoraġġixxi l-iżvilupp u l-użu ta' mekkaniżmi bħal dawn.

ARTIKOLU 272

Diversità Bijoloġika

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika u l-komponenti kollha tagħha bħala element ewlieni għall-ilħuq tal-iżvilupp sostenibbli. Il-Partijiet jikkonfermaw l-impenn tagħhom sabiex jikkonservaw u jużaw b'mod sostenibbli d-diversità bijoloġika skont il-CBD u ftehimiet internazzjonali rilevanti oħra li l-Partijiet huma parti tagħhom.
2. Il-Partijiet għandhom ikomplu jaħdmu sabiex jilhqqu l-miriet internazzjonali sabiex jistabbilixxu u jżommu sistema nazzjonali u reġjonali ta' żoni terrestri u tal-baħar imħarsa li tkun komprensiva, ġestita b'mod effikaċi, u ekoloġikament rappreżentattiva sal-2010 u l-2012, rispettivament, bħala għodod fundamentali għall-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-importanza ta' żoni mħarsa għall-benessri tal-popolazzjonijiet stabbiliti f'dawk iż-żoni u ż-żoni ta' lqugh tagħhom.
3. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jippromwovu b'mod kongunt l-iżvilupp ta' prattiki u programmi mmirati sabiex jinkoraġġixxu qligħ ekonomiku xieraq mill-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika.

4. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-obbligu tagħhom skont il-CBD li, soġġetti għal-leġislazzjoni domestika tagħhom, jirrispettaw, jippreservaw u jżommu għarfien, innovazzjonijiet u prattiki tal-komunitajiet indigeni u lokali li jinkarnaw stili ta' hajja tradizzjonali rilevanti għall-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika u jippromwovu l-applikazzjoni usa tagħhom b'kundizzjoni li jkun hemm il-kunsens informat minn qabel tad-detenturi ta' għarfien, innovazzjonijiet u prattiki bħal dawn u jinkoraġġixxu l-kondiviżjoni ġusta u ekwa tal-benefiċċji li jinholqu mill-użu ta' għarfien, innovazzjonijiet u prattiki bħal dawn.

5. B'riferiment mill-ġdid għall-Artikolu 15 tal-CBD, il-Partijiet jirrikonoxxu d-drittijiet sovrani tal-Istati fuq ir-riżorsi naturali tagħhom, u li l-awtorità għad-determinazzjoni tal-aċċess għar-riżorsi ġenetiċi taqa' fuq il-gvernijiet nazzjonali u hija soġġetta għal-leġislazzjoni domestika tagħhom. Barra dan, il-Partijiet jirrikonoxxu li huma għandhom jaħdmu halli joħolqu kundizzjonijiet sabiex jiffaċilitaw l-aċċess għar-riżorsi ġenetiċi għal użu tajjeb għall-ambjent u li ma jimponux restrizzjonijiet li jmorru kontra l-għanijiet tal-CBD, u li l-aċċess għar-riżorsi ġenetiċi għandu jkun soġġett għall-kunsens informat minn qabel ta' kwalunkwe Parti li tkun qiegħda ttipprovdi riżorsi bħal dawn, sakemm ma jiġix determinat mod ieħor minn dik il-Parti. Il-Partijiet għandhom jieħdu miżuri xierqa, skont il-CBD, bl-għan li jaqsmu b'mod ġust u ekwu u fuq termini li jkunu ġew miftiehma b'mod reċiproku, ir-riżultati tar-riċerka u l-iżvilupp u l-benefiċċji li jirriżultaw mill-użu kummerċjali u minn użu ieħor tar-riżorsi ġenetiċi mal-Parti li tkun qiegħda ttipprovdi riżorsi bħal dawn.

6. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex isaħħu u jkabbru l-kapaċità tal-istituzzjonijiet nazzjonali responsabbli għall-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, permezz ta' strumenti bħat-tishih tal-kapaċitajiet u l-assistenza teknika.

ARTIKOLU 273

Kummerċ fil-Prodotti tal-Foresta

Sabiex jippromwovu l-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi tal-foresta, il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jkollhom prattiki li, skont il-leġislazzjoni u l-proċeduri domestiċi, itejbu l-infurzar u l-governanza tal-ligi dwar il-foresta u jippromwovu l-kummerċ fil-prodotti tal-foresta legali u sostenibbli, li jistgħu jinkludu l-prattiki li ġejjin:

- (a) l-implimentazzjoni effettiva u l-użu ta' CITES rigward l-ispeċi tal-injam tas-sigar li jistgħu jiġu identifikati bħala li qegħdin fil-perikolu tal-estinzjoni, skont il-kriterji ta' u fil-qa fas ta' Konvenzjoni bħal din.
- (b) l-iżvilupp ta' sistemi u mekkaniżmi li jippermettu verifika tal-orijini legali tal-prodotti tal-injam tas-sigar matul il-katina tal-kummerċjalizzazzjoni;

- (c) il-promozzjoni ta' mekkaniżmi volontarji għaċ-ċertifikazzjoni tal-foresti li huma rikonoxxuti fis-swieq internazzjonali;
- (d) it-trasparenza u l-promozzjoni tal-partecipazzjoni pubblika fil-ġestjoni tar-riżorsi tal-foresti għall-produzzjoni tal-injam tas-siġar; u
- (e) it-tisħiħ ta' mekkaniżmi ta' kontroll għall-produzzjoni tal-injam tas-siġar, inkluż permezz ta' istituzzjonijiet ta' superviżjoni indipendenti, skont il-qafas legali ta' kull Parti.

ARTIKOLU 274

Kummerċ fil-Prodotti tal-Ħut

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-hteġa li jippreservaw u jiġġestixxu r-riżorsi tal-ħut b'mod razzjonali u responsabbli, sabiex jiżguraw is-sostenibbiltà tagħhom.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-hteġa li jikkooperaw fil-kuntest tal-Organizzazzjonijiet tal-Immanigġjar tas-Sajd Reġjonali (minn hawn 'il quddiem imsejha "RFMO"), li tagħhom huma parti, sabiex:
 - (a) jirrevedu u jaġġustaw il-kapaċità tas-sajd għar-riżorsi tal-industrija tas-sajd, inklużi dawk affettwati mis-sajd żejjed, sabiex jiżguraw li l-prattiki fis-sajd ikunu proporzjonati għall-possibilitajiet tas-sajd disponibbli;

- (b) jadottaw għodod effettivi għall-monitoraġġ u l-kontroll, bħal skemi ta' osservaturi, skemi tal-monitoraġġ ta' bastimenti, il-kontroll tat-trasbord u l-kontroll tal-istat tal-port, sabiex tiġi żgurata l-konformità sħiha mal-miżuri ta' konservazzjoni applikabbli;
- (c) jadottaw azzjonijiet sabiex jikkumbattu sajd illegali, mhux rappurtat u mhux regolat (IUU); għal dan il-fini, il-Partijiet jaqblu li jiżguraw li l-bastimenti li jkunu qegħdin itajru l-bnadar tagħhom iwettqu attivitajiet ta' sajd skont ir-regoli adottati fir-RFMO, u li jissanzjonaw bastimenti taht il-leġislazzjoni domestika tagħhom, f'każ ta' kwalunkwe ksur tar-regoli msemmija.

ARTIKOLU 275

Tibdil fil-Klima

1. Waqt li jikkunsidraw il-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima (minn hawn 'il quddiem imsejha "UNFCCC") u l-Protokoll ta' Kyoto, il-Partijiet jirrikonoxxu li t-tibdil fil-klima hija kwistjoni ta' thassib komuni u globali li teziġi l-iktar kooperazzjoni wiesgħa possibbli mill-pajjiżi kollha u l-partecipazzjoni tagħhom f'reazzjoni internazzjonali effettiva u xierqa, għall-benefiċċju tal-ġenerazzjonijiet tal-preżent u tal-gejjieni tal-umanità.

2. Il-Partijiet huma determinati li jtejbu l-isforzi tagħhom dwar it-tibdil fil-klima, li huma mmexxija minn pajjiżi żviluppati, inkluż permezz tal-promozzjoni ta' politika domestika u inizjattivi internazzjonali xierqa għall-mitigazzjoni ta' u l-adattament għat-tibdil fil-klima, fuq il-bażi tal-ekwità skont ir-responsabbiltajiet komuni iżda differenzjati u l-kapaċitajiet rispettivi tagħhom u l-kundizzjonijiet soċjali u ekonomiċi, u billi jikkunsidraw b'mod partikolari il-ħtiġijiet, iċ-ċirkostanzi, u l-vulnerabilità għolja għall-effetti avversi tat-tibdil fil-klima ta' dawh il-Partijiet li jkunu pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-effett tat-tibdil fil-klima jista' jaffettwa l-iżvilupp attwali u dak tal-gejjieni tagħhom, u għalhekk jenfasizzaw l-importanza li jżidu u jappoġġjaw l-isforzi tal-adattament, b'mod speċjali f'dawk il-Partijiet li huma pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp.
4. Waqt li jikkunsidraw l-għan globali ta' tranzizzjoni ta' malajr għal ekonomiji b'livell baxx ta' emissjonijiet ta' karbonju, il-Partijiet għandhom jippromwovu l-użu sostenibbli tar-riżorsi naturali u għandhom jippromwovu miżuri kummerċjali u ta' investiment li jippromwovu u jiffaċilitaw l-aċċess, it-tixrid u l-użu tal-aħjar teknoloġiji disponibbli għall-produzzjoni u l-użu ta' enerġija nadifa, u għall-mitigazzjoni ta' u l-adattament għat-tibdil fil-klima.
5. Il-Partijiet jaqblu li għandhom jikkunsidraw azzjonijiet sabiex jikkontribwixxu għall-ilħuq ta' għanijiet ta' mitigazzjoni ta' u adattament għat-tibdil fil-klima permezz tal-politika kummerċjali u ta' investiment tagħhom, *inter alia* permezz ta':
 - (a) l-iffaċilitar tat-tneħħija tal-ostakoli għall-kummerċ u l-investiment għall-aċċess għall-innovazzjoni, l-iżvilupp, u l-iskjerament ta' merkanzija, servizzi u teknoloġiji li jistgħu jikkontribwixxu għall-mitigazzjoni jew l-adattament, b'kunsiderazzjoni ta' iċ-ċirkostanzi tal-pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp;

- (b) il-promozzjoni ta' miżuri għall-effiċjenza enerġetika u l-enerġija rinnovabbli li jissodisfaw il-htigijiet ambjentali u ekonomiċi u jimminimizzaw l-ostakoli tekniċi għall-kummerċ.

ARTIKOLU 276

Haddiema Emigranti

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-promozzjoni tal-ugwaljanza fit-trattament rigward il-kundizzjonijiet tax-xogħol, bl-għan li jeliminaw kwalunkwe diskriminazzjoni fir-rigward ta' dan kontra kwalunkwe haddiem, inklużi l-haddiema emigranti impjegati legalment fit-territoju tagħhom.

ARTIKOLU 277

Iż-Żamma tal-Livelli ta' Harsien

1. L-ebda Parti ma għandha tinkoraġġixxi l-kummerċ jew l-investment billi tnaqqas il-livelli ta' harsien li hemm fil-ligijiet ambjentali u tax-xogħol tagħha. Skont il-każ, l-ebda Parti ma għandha tirrinunzja jew b'mod ieħor tidderoga mil-ligijiet ambjentali u tax-xogħol tagħha b'mod li jitnaqqas il-harsien imnizzel f'dawk il-ligijiet, sabiex tinkoraġġixxi l-kummerċ u l-investment.

2. Parti ma għandhiex tonqos milli tinfurza b' mod effettiv il-ligijiet ambjentali u tax-xogħol tagħha permezz ta' kors ta' azzjoni jew nuqqas ta' azzjoni sostenuta u rikorrenti, b' mod li taffettwa l-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt ta' kull Parti għal eżerċizzju raġjonevoli ta' diskrezzjoni fir-rigward tad-deċiżjonijiet dwar l-allokazzjoni tar-riżorsi relatati mal-investigazzjoni, il-kontroll u l-infurzar ta' regolamenti u standards ambjentali u tax-xogħol domestiċi, waqt li ma jiġix ipperikolat l-ilhuq tal-obbligi meħuda taħt dan it-Titolu.
4. Xejn f'dan it-Titolu ma għandu jiġi interpretat b' mod li tingħata setgħa lill-awtoritajiet ta' Parti sabiex twettaq attivitajiet ta' infurzar tal-ligi dwar ix-xogħol u l-ambjent fit-territorju ta' Parti oħra.

ARTIKOLU 278

Informazzjoni Xjentifika

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza, waqt il-preparazzjoni u l-implimentazzjoni ta' miżuri immirati sabiex iħarsu s-saħħa u s-sigurtà fuq il-post tax-xogħol jew l-ambjent li jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet, li jikkunsidraw informazzjoni xjentifika u teknika u standards, linji gwida jew rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti, waqt li jirrikonoxxu li, fejn ikun hemm theddid ta' dannu serju u irreversibbli, in-nuqqas ta' ċertezza xjentifika shiħa ma għandux jintuża bħala raġuni sabiex jiġu posposti l-miżuri ta' harsien¹.

¹ Il-Perù jinterpreta dan l-Artikolu kontra l-isfond tal-Prinċipju 15 tad-Dikjarazzjoni ta' Rio dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp].

ARTIKOLU 279

Reviżjoni tal-Impatti tas-Sostenibilità

Kull Parti timpenja ruħa li tirrevedi, tagħmel monitoraġġ u tivvaluta l-impatt tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim dwar ix-xogħol u l-ambjent, skont kif tqis xieraq, permezz tal-proċessi domestiċi u ta' parteċipazzjoni tagħha.

ARTIKOLU 280

Mekkanizmu Istituzzjonali u ta' Monitoraġġ

1. Kull Parti għandha tahtar uffiċċju fl-amministrazzjoni tagħha li għandu jservi bħala punt ta' kuntatt għall-Partijiet l-oħra għall-finijiet li jiġu implimentati l-aspetti relatati mal-kummerċ tal-iżvilupp sostenibbli u l-kanalizzazzjoni tal-kwistjonijiet u l-komunikazzjonijiet kollha li jistgħu jinholqu b'konnessjoni ma' dan it-Titolu.
2. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli. Fis-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jkun hemm rappreżentanti ta' livell għoli mill-amministrazzjonijiet ta' kull Parti responsabbli għall-kwistjonijiet dwar ix-xogħol, l-ambjent u l-kummerċ.

3. Minkejja l-paragrafu 2, is-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jiltaqa' f'sessjonijiet li fihom jipparteċipaw biss il-Parti UE u wieħed mill-Pajjiżi Andini firmatarji meta s-sugġett jittratta esklussivament dwar ir-relazzjoni bilaterali bejn l-UE u dan il-Pajjiż Andin firmatarju, inkluż dawk il-kwistjonijiet li jiġu indirizzati fil-qafas tal-Konsultazzjonijiet Governattivi pprovduti taħt l-Artikolu 283 u l-Grupp ta' Esperti stabbilit taħt l-Artikolu 284.

4. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jiltaqa' fl-ewwel sena wara d-data li fiha dan il-Ftehim jidhol fis-seħh, u minn hemm 'il quddiem skont kif ikun meħtieġ, sabiex jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan it-Titolu, inklużi attivitajiet ta' kooperazzjoni msemmija fl-Artikolu 286, u sabiex jiddiskuti kwistjonijiet ta' interess komuni relatati ma' dan it-Titolu. Dan is-Sottokomitat għandu jistabbilixxi r-regoli tiegħu stess ta' proċedura u jadotta deċiżjonijiet permezz ta' kunsens.

5. Ix-xogħol tas-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jkun ibbażat fuq id-djalogu, il-kooperazzjoni effettiva, iż-żieda fl-impenji u l-inizjattivi taħt dan it-Titolu u t-tfittxija ta' soluzzjonijiet li jkunu sodisfaċenti b'mod reċiproku għal kwalunkwe diffikultà li tista' tirriżulta.

6. Dawn li ġejjin huma funzjonijiet tas-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli:

(a) it-twettiq tas-segwitu ta' dan it-Titolu u l-identifikazzjoni ta' azzjonijiet għall-ilħuq tal-għanijiet tal-iżvilupp sostenibbli;

- (b) is-sottomissjoni lill-Kumitat għall-Kummerċ, meta dan jiġi kkunsidrat xieraq, ta' rakkomandazzjonijiet għall-implimentazzjoni tajba u l-aħjar użu ta' dan it-Titolu;
- (c) l-identifikazzjoni ta' oqsma ta' kooperazzjoni u l-verifika tal-implimentazzjoni effettiva ta' kooperazzjoni, mingħajr ħsara għall-Artikolu 326;
- (d) il-valutazzjoni, meta dan jiġi kkunsidrat xieraq, tal-impatt tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim dwar ix-xogħol u l-ambjent; u
- (e) is-soluzzjoni ta' kwalunkwe kwistjoni oħra fl-ambitu tal-applikazzjoni ta' dan it-Titolu, mingħajr ħsara għall-mekkanizmi stabbiliti fl-Artikoli 283, 284 u 285.

7. Is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jippromwovi t-trasparenza u l-partecipazzjoni pubblika fix-xogħol tiegħu. Skont il-każ, id-deċiżjonijiet ta' dan il-Sottokumitat, kif ukoll kwalunkwe rapport dwar kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' dan it-Titolu li jista' jipprepara, għandhom isiru pubbliċi, sakemm is-Sottokumitat ma jiddeċidix mod ieħor. Barra dan, is-Sottokumitat għandu jkun miftuħ sabiex jirċievi u jikkunsidra kontributi, kummenti jew fehmiet mill-pubbliku dwar kwistjonijiet relatati ma dan it-Titolu.

ARTIKOLU 281

Mekkanizmi Domestiċi

Kull Parti għandha tikkonsulta kumitati jew gruppi dwar ix-xogħol domestiku u l-ambjent jew l-iżvilupp sostenibbli, jew tohloq kumitati jew gruppi bħal dawn meta ma jkunux jeżistu. Kumitati jew gruppi bħal dawn jistgħu jissottomettu opinjonijiet u jagħmlu rakkomandazzjonijiet dwar l-implimentazzjoni ta' dan it-Titolu, inkluż bl-inizjattiva tagħhom, permezz tal-kanali interni rispettivi tal-Partijiet tagħhom. Il-proċeduri għall-kostituzzjoni u l-konsultazzjoni ta' kumitati jew gruppi bħal dawn, li għandu jkollhom rappreżentanza bbilanċjata tal-organizzazzjonijiet rappreżentattivi fl-oqsma msemmija hawn fuq, għandhom jitwettqu skont il-liġi domestika.

ARTIKOLU 282

Djalogu mas-Soċjetà Ċivili

1. Sogġett għall-Artikolu 280(3), is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jiltaqa' darba fis-sena, sakemm ma jigix miftiehem mod ieħor mill-Partijiet, f'sessjoni mal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u l-pubbliku in generalisabiex jinżamm dijalogu dwar kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' dan it-Titolu. Il-Partijiet għandhom jaqblu dwar il-proċedura għal sessjonijiet bħal dawn mas-soċjetà ċivili mhux iżjed tard minn sena wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

2. Sabiex tiġi promossa rappreżentanza b'bilanċjata tal-interessi rilevanti, il-Partijiet għandhom jippermettu li l-partijiet interessati kollha fl-oqsma stabbiliti fl-Artikolu 281 ikollhom l-opportunità li jipparteċipaw fis-sessjonijiet. Is-sommarji ta' dawn is-sessjonijiet għandhom ikunu disponibbli pubblikament.

ARTIKOLU 283

Konsultazzjonijiet Governattivi¹

1. Parti tista' tirrikjedi konsultazzjonijiet ma' Parti oħra dwar kwalunkwe kwistjoni ta' interess reċiproku taħt dan it-Titolu, billi tibgħat talba bil-miktub lill-punt tal-kuntatt ta' dik il-Parti. Il-Parti li ssirilha t-talba għandha twieġeb minnufih.

2. Il-Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet għandhom jagħmlu kull sforz sabiex jilhq u rizzoluzzjoni li tkun soddisfaċenti b'mod reċiproku dwar il-kwistjoni permezz ta' dialogu u konsultazzjonijiet. Fejn ikun rilevanti, soġġett għall-qbil min-naħa taż-żewġ Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet, għandhom ifittxu informazzjoni jew fehmiet ta' kwalunkwe persuna, organizzazzjoni jew korp li jistgħu jikkontribbwixxu fl-eżaminazzjoni tal-kwistjoni diskussa, inklużi l-organizzazzjonijiet jew korpi tal-fehimiet imsemmija fl-Artikoli 269 u 270.

¹ Il-Partijiet li jkunu qegħdin jipparteċipaw fil-konsultazzjonijiet governattivi mnizzla f'dan it-Titolu (minn hawn 'il quddiem imsejha "Parti involuta fil-konsultazzjonijiet" jew "Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet") għandhom ikunu, min-naħa waħda, l-Unjoni Ewropea, u min-naħa l-oħra Pajjiż Andin firmatarju wiehed. Pajjiż Andin firmatarju ma jistax jitlob konsultazzjonijiet lil Pajjiż Andin firmatarju ieħor.

3. Jekk Parti involuta fil-konsultazzjonijiet tikkunsidra li l-kwistjoni tehtieg iżjed diskussjoni, dik il-Parti tista' titlob li s-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli jiltaqa' sabiex jikkunsidra l-kwistjoni billi tibghat talba bil-miktub lill-punt tal-kuntatt tal-Parti l-oħra involuta fil-konsultazzjonijiet. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jiltaqa' minnufih u jaħdem sabiex jintlaħaq qbil dwar riżoluzzjoni tal-kwistjoni. Minbarra jekk is-Sottokomitat jiddeċiedi mod ieħor, il-konkluzjonijiet tiegħu għandom isiru pubbliċi.

4. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerè u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jippubblika b' mod perijodiku rapporti li jiddeskrivu r-riżultat tal-proċeduri ta' konsultazzjoni li jkunu tlestew, u meta jikkunsidra li jkun xieraq, rapporti dwar konsultazzjonijiet li jkunu għaddejjin.

ARTIKOLU 284

Grupp ta' Esperti

1. Minbarra jekk il-Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet jaqblu mod ieħor, Parti involuta fil-konsultazzjonijiet tista', wara 90 jum li tkun bagħtet talba sabiex isiru konsultazzjonijiet, titlob li Grupp ta' Esperti jiltaqa' sabiex jeżamina l-kwistjoni li ma tkunx giet indirizzata b' mod soddisfaċenti permezz ta' konsultazzjonijiet governattivi taħt l-Artikolu 283.

2. Il-Grupp ta' Esperti magħżul skont il-proċeduri stabbiliti fil-paragrafi 3 u 4 għandu jiddetermina jekk Parti tkunx laqgħet l-obbligi tagħha taht dan it-Titolu.

3. Mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jissottomettu lill-Kumitat għall-Kummerċ lista ta' mill-inqas 15-il persuna b'kompetenza dwar il-kwistjonijiet koperti minn dan it-Titolu, li minnhom mill-inqas hamsa ma għandhomx ikunu ċittadini tal-ebda Parti u li għandhom ikunu disponibbli li jippresjedu l-Grupp ta' Esperti. Lista bħal din għandha tigi approvata fl-ewwel laqgħa tal-Kumitat għall-Kummerċ. L-esperti għandhom ikunu indipendenti minn, u ma jiehdu struzzjonijiet minghand, l-ebda waħda mill-Partijiet.

4. Kull Parti għal proċedura¹ għandha tagħzel espert wiehed mil-lista ta' esperti fi żmien 30 jum mill-irċevuta tat-talba għat-twaqqif ta' Grupp ta' Esperti. Il-Partijiet għall-proċedura jistgħu jaqblu li jaħtru esperti mhux inkluzi fil-lista sabiex iservu fil-Grupp ta' Esperti meta jikkunsidraw li dan ikun meħtieġ. Jekk Parti għall-proċedura tonqos milli tagħzel l-esperti tagħha f'perjodu bħal dan, il-Parti l-oħra għall-proċedura għandha tagħzel mil-lista ta' esperti ċittadin mill-Parti li tkun naqset li tagħzel espert. Iz-żewġ esperti magħżula għandhom jaqblu dwar il-president, li ma għandu jkun ċittadin tal-ebda Parti għall-proċedura. F'każ ta' nuqqas ta' qbil, il-president għandu jintgħazel bix-xorti. Il-Grupp ta' Esperti għandu jiġi stabbilit fi żmien 40 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba għat-twaqqif tiegħu.

¹ "Parti għal proċedura" għandha tigi mifhuma bħala Parti involuta fil-konsultazzjonijiet li tipparteċipa fi proċedura quddiem Grupp ta' Esperti.

5. Il-Partijiet għall-proċedura jistgħu jipprezentaw sottomissjonijiet lill-Grupp ta' Esperti. Il-Grupp ta' Esperti jista' jitlob u jirċievi sottomissjonijiet bil-miktub jew kwalunkwe informazzjoni oħra mill-organizzazzjonijiet, istituzzjonijiet, u persuni b'informazzjoni rilevanti jew għarfien speċjalizzat, inkluż sottomissjonijiet jew informazzjoni bil-miktub mill-organizzazzjonijiet u l-korpi internazzjonali rilevanti, dwar kwistjonijiet li jikkonċernaw il-konvenzjonijiet u l-ftehimiet internazzjonali msemmija fl-Artikoli 269 u 270.

6. Mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jissottomettu lill-Kumitat għall-Kummerċ, għall-adozzjoni fl-ewwel laqgħa tiegħu, regoli ta' proċedura, għall-Grupp ta' Esperti.

ARTIKOLU 285

Rapport tal-Grupp ta' Esperti ¹

1. Il-Grupp ta' Esperti għandu, fi żmien 60 jum wara li jintgħażal l-aħħar expert, jipprezenta lill-Partijiet għall-proċedura rapport tal-bidu li fih ikollu l-konklużjonijiet preliminari tiegħu dwar il-kwistjoni. Il-Partijiet għall-proċedura jistgħu jissottomettu kummenti bil-miktub lill-Grupp ta' Esperti dwar ir-rapport tal-bidu fi żmien 15-il jum wara l-prezentazzjoni tiegħu. Wara li jeżamina l-kummenti bil-miktub, il-Grupp ta' Esperti jista' jikkunsidra mill-ġdid ir-rapport tal-bidu. Ir-rapport finali tal-Grupp ta' Esperti għandu jindirizza kwalunkwe argument ipprezentat mill-Partijiet għall-proċeduri fil-kummenti tagħhom bil-miktub.

¹ Il-Grupp ta' Esperti meta jgħid ir-rakkomandazzjonijiet tiegħu għandu jikkunsidra l-kuntest multilaterali tal-obbligi taħt il-ftehimiet u l-konvenzjonijiet imsemmija fl-Artikoli 269 u 270.

2. Il-Grupp ta' Esperti għandu jippreżenta lill-Partijiet għall-proċedura, ir-rapport finali tiegħu, inkluż ir-rakkomandazzjonijiet tiegħu, fi żmien 45 jum mid-data li fiha r-rapport tal-bidu jiġi ppreżentat skont il-paragrafu 1. Il-Partijiet għall-proċedura għandhom jirrilaxxaw verżjoni mhux kunfidenzjali tar-rapport finali lill-pubbliku fi żmien 15-il jum mill-ħruġ tiegħu.
3. Il-Partijiet għall-proċedura jistgħu jaqblu li jestendu l-limiti ta' żmien fil-paragrafi 1 u 2.
4. Il-Parti għall-proċedura kkonċernata għandha tgharraf lis-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli bl-intenzjonijiet tagħha rigward ir-rakkomandazzjonijiet tal-Grupp ta' Esperti, inkluż il-preżentazzjoni ta' pjan ta' azzjoni sabiex jiġu implimentati r-rakkomandazzjonijiet. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jagħmel monitoraġġ tal-implimentazzjoni tal-miżuri li Parti bħal din tkun iddeterminat.
5. Dan it-Titolu mhuwiex soġġett għat-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim).

Kooperazzjoni dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli

Billi jikkunsidraw l-approċċ kooperattiv ta' dan it-Titolu kif ukoll id-dispożizzjonijiet tat-Titolu XIII (Assistenza Teknika u l-Bini ta' Kapaċitajiet fil-Kummerċ), il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni li jikkontribbwixxu għall-implimentazzjoni u l-użu aħjar ta' dan it-Titolu u, b' mod partikolari, għat-titjib tal-politika u l-prattiki relatati max-xogħol u l-ħarsien tal-ambjent kif stabbilit fid-dispożizzjonijiet tiegħu. Attivitajiet ta' kooperazzjoni bħal dawn għandhom ikopru attivitajiet fl-oqsma ta' interess reċiproku, bħal:

- (a) attivitajiet relatati mal-valutazzjoni tal-impatti ta' dan il-Ftehim dwar l-ambjent u x-xogħol, inkluż attivitajiet immirati lejn it-titjib tal-metodoloġiji u l-indikaturi ta' valutazzjoni bħal din.
- (b) attivitajiet relatati mal-investigazzjoni, il-monitoraġġ u l-implimentazzjoni effettiva ta' Konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO u ftehimiet ambjentali multilaterali, inklużi aspetti relatati mal-kummerċ;
- (c) studji relatati ma' livelli u standards ta' xogħol u ħarsien tal-ambjent u mekkaniżmi għall-monitoraġġ ta' livelli bħal dawn;
- (d) attivitajiet relatati mal-adattament għal u l-mitigazzjoni ta', tibdil fil-klima, inklużi attivitajiet relatati mat-tnaqqis tal-emissjonijiet mid-deforestazzjoni u d-degradazzjoni tal-foresti ("REDD");

- (e) attivitajiet relatati ma' aspetti tar-regim internazzjonali tat-tibdil fil-klima b'rilevanza għall-kummerċ, inkluż il-kummerċ u l-attivitajiet ta' investiment għall-kontribuzzjoni tal-ilhuq tal-ghanijiet tal-UNFCCC;
- (f) attivitajiet relatati mal-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, kif indirizzat f'dan it-Titolu;
- (g) attivitajiet relatati mad-determinazzjoni tal-origini legali tal-prodotti tal-foresta, skemi volontarji taċ-ċertifikazzjoni forestali u ż-żamma tat-traċċi ta' prodotti differenti tal-foresterija;
- (h) attivitajiet li jinkoraġġixxu l-aħjar prattiki għal ġestjoni sostenibbli tal-foresta;
- (i) attivitajiet relatati mal-kummerċ fil-prodotti tas-sajd, kif indirizzat f'dan it-Titolu;
- (j) l-iskambju ta' informazzjoni u esperjenzi relatati mal-promozzjoni u l-implimentazzjoni tal-prattiki tajba tar-responsabbiltà soċjali korporattiva;
- (k) attivitajiet relatati ma' aspetti konnessi mal-kummerċ tal-*Agenda tax-Xogħol Deċenti* tal-ILO, inkluż dwar l-interkonnessjonijiet bejn il-kummerċ u l-impjieġ produttiv, l-istandards tax-xogħol ewlenin, il-ħarsien soċjali u d-djalogu soċjali.

TITOLU X

TRASPARENZA U PROCEDIMENTI AMMINISTRATIVI

ARTIKOLU 287

Kooperazzjoni għall-Promozzjoni tat-Trasparenza

Il-Partijiet għandhom jikkooperaw f'fora bilaterali u multilaterali rilevanti bl-għan li jkabbru t-trasparenza fi kwistjonijiet relatati mal-kummerċ.

ARTIKOLU 288

Pubblikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri tagħha ta' applikazzjoni ġenerali, inkluż liġijiet, regolamenti, deċiżjonijiet ġuridiċi, proċeduri u deċiżjonijiet amministrattivi, relatati ma' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim jiġu ppubblikati fil-pront jew inkella jsiru disponibbli minnufih għall-persuni interessati b'mod li jippermettilhom li jsiru midhla tagħhom.

2. Kull Parti, sakemm ikun possibbli, għandha tipprovdi opportunitajiet għall-persuni interessati sabiex jikkummentaw dwar kwalunkwe liġi, regolament, proċedura jew deċiżjoni amministrattiva proposti ta' applikazzjoni ġenerali relatati ma' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim u għandha teżamina kummenti bħal dawn, bil-kundizzjoni li jkunu rilevanti.

3. Għandu jiġi kkunsidrat li l-informazzjoni msemmija taħt il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu tkun għet ipprovduta minn Parti meta l-informazzjoni tkun saret disponibbli permezz ta' notifika xierqa lid-WTO jew meta l-informazzjoni tkun saret disponibbli fuq websajt uffiċjali, pubblika u aċċessibbli liberament ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 289

Informazzjoni Kunfidenzjali

Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jirrikjedi li kwalunkwe Parti tipprovdi informazzjoni kunfidenzjali, li l-iżvelar tagħha jista' jimpedixxi l-infurzar ta-l-liġi jew inkella jkun kuntrarju għall-interess pubbliku, jew li jista' jippreġudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' impriżi partikolari, pubbliċi jew privati.

ARTIKOLU 290

Skambju ta' Informazzjoni

1. Fuq talba ta' Parti oħra, u sakemm ikun legalment possibbli, Parti, permezz tal-Koordinatur tal-Ftehim tagħha, għandha tipprovdi informazzjoni u twieġeb minnufih għal kwalunkwe mistoqsija relatata ma' kwalunkwe kwistjoni li tista' sostanzjalment taffettwa dan il-Ftehim.
2. Kull darba, skont dan il-Ftehim, li Parti tipprovdi informazzjoni lil Parti oħra li tkun iddeżinjat bħala kunfidenzjali, Parti bħal din għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali.
3. Fuq talba ta' Parti, il-Koordinatur tal-Ftehim ta' Parti oħra għandu jindika l-uffiċċju jew l-uffiċjal responsabbli għal kwalunkwe kwistjoni konnessa mal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u jipprovdi l-appoġġ meħtieġ sabiex jiffaċilita l-komunikazzjoni mal-Parti li tkun qiegħda tressaq it-talba.

ARTIKOLU 291

Proċedimenti Amministrattivi

Kull Parti għandha tamministra b' mod konsistenti, imparzjali u raġjonevoli l-miżuri kollha ta' applikazzjoni ġenerali msemmija fl-Artikolu 288(1). Għal dan il-fini, fl-applikazzjoni ta' dawk il-miżuri għal persuni, merkanzija, servizzi jew stabbilimenti partikolari ta' Parti oħra f'każijiet speċifiċi, kull Parti għandha:

- (a) tipprovdi, kull meta possibbli u skont il-liġi domestika tagħha, lill-persuni li jiġu affettwati direttament minn proċediment, b'avviż raġjonevoli meta jinbeda proċediment, inkluż deskrizzjoni tan-natura tal-proċediment, dikjarazzjoni tal-awtorità legali li taħtha l-proċediment ikun beda, u deskrizzjoni ġenerali ta' kwalunkwe kwistjonijiet fil-kontroversja;
- (b) tiżgura li persuni bħal dawn jingħataw opportunità raġjonevoli sabiex jippreżentaw fatti u argumenti bħala appoġġ tal-pożizzjonijiet tagħhom qabel kwalunkwe azzjoni amministrattiva finali, meta l-hin, in-natura tal-proċediment, u l-interess pubbliku jippermettu dan; u
- (c) tiżgura li l-proċeduri tagħha jkunu bbażati fuq u jkunu skont il-liġi domestika tagħha.

ARTIKOLU 292

Revizjoni u Appell

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm tribunali jew proċeduri ġuridiċi, kwazi-ġuridiċi jew amministrattivi għall-fini tar-revizjoni ta' malajr u, fejn ikun meħtieġ, il-korrezzjoni tal-azzjoni amministrattiva finali relatata ma' kwistjonijiet koperti minn dan il-Ftehim. Tribunali jew proċeduri bħal dawn għandhom ikunu indipendenti mill-uffiċċju jew l-awtorità fdati bl-infurzar amministrattiv u dawk responsabbli għalihom għandhom ikunu imparzjali u ma għandu jkollhom l-ebda interess sostanzjali fir-riżultat tal-kwistjoni.
2. Kull Parti għandha tiżgura li, fi kwalunkwe tribunal jew proċedura bħal dawn, il-partijiet fil-proċediment huma pprovduti bid-dritt għal:
 - (a) opportunità raġjonevoli li jappoġġjaw jew jiddefendu l-pożizzjonijiet rispettivi tagħhom; u
 - (b) deċiżjoni bbażata fuq l-evidenza u s-sottomissjoni ta' rekord jew, fejn ikun rikjest mil-liġi domestika tagħha, fuq ir-rekord ikkompilat mill-awtorità amministrattiva.
3. Soġġett għal appell jew iktar revizjoni kif ipprovdut fil-liġi domestika tagħha, kull Parti għandha tiżgura li kull deċiżjoni bħal din għandha tiġi implimentata minn, u għandha tamministra l-prattika ta', l-uffiċċju jew l-awtorità kompetenti rigward l-azzjoni amministrattiva inkwistjoni.

ARTIKOLU 293

Trasparenza dwar is-Sussidji

1. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, sussidju relatat mal-kummerċ fil-merkanzija huwa mizura li taqa' taht id-definizzjoni stabbilita fl-Artikoli 1.1 tal-Ftehim dwar is-Sussidji u huwa speċifiku fl-ambitu tat-tifsira tal-Artikolu 2 ta' dan tal-aħħar.
2. Kull Parti għandha tiżgura t-trasparenza fil-qasam tas-sussidji relatati mal-kummerċ fil-merkanzija. B'bidu minn sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tissottometti rapport kull sentejn lill-Partijiet l-oħra dwar il-bażi legali, il-forma, l-ammont jew il-baġit u fejn possibbli, ir-riċevitur ta' sussidji mogħtija mill-gvern tagħha jew kwalunkwe korp pubbliku. Rapport bħal dan jiġi kkunsidrat bħala pprovdut jekk l-informazzjoni rilevanti issir disponibbli mill-Parti kkonċernata jew f'isimha fuq websajt li tkun aċċessibbli pubblikament. Meta jiskambjaw informazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw ir-reqwiziti tas-segretezza professjonali u tan-negozju.
3. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu b'mod perijodiku jirrevedi l-progress magħmul minn kull Parti fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.
4. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu huma mingħajr ħsara għad-drittijiet tal-Partijiet li japplikaw rimedji kummerċjali jew jadottaw is-soluzzjoni tat-tilwim jew azzjoni oħra xierqa kontra sussidju mogħti minn Parti oħra, skont id-dispożizzjonijiet tad-WTO rilevanti.

5. Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw informazzjoni fuq talba ta' kwalunkwe Parti dwar kwistjonijiet li jirrigwardaw sussidji relatati mal-kummerċ fis-servizzi u li jkollhom l-ewwel skambju ta' opinjonijiet dwar dawn il-kwistjonijiet sena wara d-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim.
6. Dan l-Artikolu ma għandux ikun soġġett għat-Titolu XII (Soluzzjoni tat-Tilwim)

ARTIKOLU 294

Regoli Speċifiċi

Id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu għandhom japplikaw mingħajr hsara għal ebda regola speċifika stabbilita f'Titoli oħra ta' dan il-Ftehim.

TITOLU XI

EĊĊEZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 295

Eċċezzjoni tas-Sikurezza

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat:
 - (a) b'mod li jirrikjedi kwalunkwe Parti li ttiprovdi jew tagħti aċċess għal kwalunkwe informazzjoni li l-iżvelar tagħha tikkunsidra bħala kuntrarju għall-interessi essenzjali ta' sikurezza tagħha; jew
 - (b) b'mod li jipprevjeni kwalunkwe Parti milli tiegħu kwalunkwe miżura li hija tikkunsidra meħtieġa għall-ħarsien tal-interessi essenzjali tas-sikurezza tagħha:
 - (i) dwar l-akkwist tal-gvern li jkun indispensabbli għas-sikurezza nazzjonali jew għal finijiet ta' difiża nazzjonali;
 - (ii) dwar materjali fissjonabbli u fużjonabbli jew materjali li jkunu derivati minnhom;

- (iii) konnessa mal-produzzjoni ta', l-akkwist tal-gvern ta' jew il-kummerç fl-armi, il-munizzjonijiet u l-materjali tal-gwerra u konnessa mat-traffiku f' merkanzija u materjali oħra u mal-provvista ta' servizzi jew l-istabbiliment kif imwettqa direttament jew indirettament għall-iskop li jiġi provdut stabbiliment militari;
 - (iv) meħuda waqt gwerra jew emerġenza oħra fir-relazzjonijiet internazzjonali; jew
- (c) sabiex timpedixxi Parti milli tiehu kwalunkwe miżura meħtieġa skont l-obbligi li tkun aċċettat għall-fini li żżomm jew tirrestawra l-paċi u s-sikurezza internazzjonali.
2. Il-Kumitat għall-Kummerç għandu jiġi mġarraf sakemm ikun possibbli bi kwalunkwe miżura meħuda minn Parti taħt is-sottoparagrafi 1(b) u 1(c) u t-tmiem tagħha.

ARTIKOLU 296

Tassazzjoni

1. Dan il-Ftehim għandu japplika biss għall-miżuri ta' tassazzjoni sal-punt fejn applikazzjoni bħal din hija meħtieġa sabiex tagħti effett għad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

2. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jaffettwa d-drittijiet u l-obbligi ta' kwalunkwe Parti taht kwalunkwe konvenzjoni ta' taxxa¹ bejn Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u Pajjiż Andin firmatarju. Fl-eventwalità ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe konvenzjoni bħal din, dik il-konvenzjoni għandha tipprevali sal-punt ta' l-inkonsistenza. F'każ ta' konvenzjonijiet ta' taxxa bejn Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u Pajjiż Andin firmatarju, l-awtoritajiet kompetenti taht dik il-konvenzjoni biss għandu jkollhom ir-responsabbiltà sabiex jiddeterminaw jekk teżistix kwalunkwe inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u dik il-konvenzjoni.

3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat b'mod li jimpedixxi Parti milli tadotta jew tinfurza kwalunkwe miżura li:

- (a) għandha l-mira li tiżgura l-impożizzjoni u l-gbir effettiv u ekwu ta' taxxi diretti;
- (b) tiddistingwi fl-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-leġislazzjoni fiskali domestika, inklużi dawk immirati sabiex jiżguraw l-impożizzjoni u l-gbir ta' dazji, bejn kontribwenti tatt-taxxa li mhumex fl-istess sitwazzjoni, b'mod partikolari rigward il-post ta' residenza tagħhom jew rigward il-post fejn il-kapital tagħhom ikun investit;
- (c) timmira sabiex timpedixxi li jiġu evitati jew evazi t-taxxi skont dispożizzjonijiet dwar it-taxxa ta' konvenzjonijiet sabiex tigi evitata t-tassazzjoni doppja jew ftehimiet oħra dwar it-taxxa, jew leġislazzjoni fiskali domestika; jew

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "konvenzjoni tat-taxxa" għandha tigi mifhuma bħala konvenzjoni sabiex tigi evitata t-tassazzjoni doppja jew ftehim jew arrangement ieħor dwar it-tassazzjoni internazzjonali.

(d) hija paragunabbli ma' kwalunkwe obbligu MFN stabbilit taht il-Ftehim, bil-kundizzjoni li d-differenza fit-trattament jirrizulta minn konvenzjoni ta' taxxa.

4. It-termini jew il-kunċetti dwar it-taxxa mhux definiti f'dan il-Ftehim jigu determinati skont definizzjonijiet u kunċetti ta' taxxa, jew definizzjonijiet u kunċetti simili, taht il-ligi domestika tal-Parti li tkun qiegħda tiegħu l-mizura.

ARTIKOLU 297

Bilanċ tal-Hlasijiet

1. Jekk Parti jkollha diffikultajiet finanzjarji esterni jew ta' bilanċ tal-hlasijiet serji jew theddida ta' dan, dik il-Parti tista' tadotta jew iżżomm miżuri restrittivi rigward il-kummerċ fil-merkanzija, il-kummerċ fis-servizzi u l-istabbiliment, inkluż dwar hlasijiet jew trasferimenti relatati ma' tranżazzjonijiet bħal dawn.

2. Kwalunkwe miżura restrittiva adottata jew miżmuma skont il-paragrafu 1 għandha tkun nondiskriminatorja u ta' dewmien limitat, ma għandhiex tmur lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex tiġi rimedjata s-sitwazzjoni tal-bilanċ tal-hlasijiet, u għandha tkun konformi mal-kundizzjonijiet stabbiliti fil-Ftehim WTO u konsistenti mal-Artikoli tal-Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali, skont kif applikabbli¹.

¹ Il-kundizzjonijiet stabbiliti fil-Ftehim WTO kif imsemmija f'dan l-Artikolu għandhom jigu kkunsidrati applikabbli, *mutatis mutandis*, għall-miżuri tal-bilanċ tal-hlasijiet dwar stabbilimenti f'setturi minbarra s-setturi tas-servizzi.

3. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex jevitaw l-impożizzjoni ta' miżuri restrittivi msemmija fil-paragrafu 1. Fl-eventwalità tal-introduzzjoni jew tibdil min-naħa ta' Parti ta' miżuri bħal dawn, din il-Parti, għandha tinnotifikahom minnu fih lill-Partijiet l-oħra u tippreżenta, malajr kemm jista' jkun, skeda taż-żmien għat-tneħħija tagħhom.

4. Għandhom jinżammu konsultazzjonijiet fil-pront fil-Kumitat għall-Kummerċ. Konsultazzjonijiet bħal dawn għandhom jivvalutaw is-sitwazzjoni tal-bilanċ tal-ħlasijiet tal-Parti li tkun qiegħda tadotta jew iżżomm miżuri restrittivi taħt dan l-Artikolu, kif ukoll il-miżuri nfushom, b'kunsiderazzjoni, *inter alia*, ta' fatturi bħal:

- (a) in-natura u l-limitu tal-bilanċ tal-ħlasijiet u d-diffikultajiet finanzjarji esterni;
- (b) l-ambjent ekonomiku u kummerċjali estern; u
- (c) miżuri korrettivi alternattivi li jistgħu jkunu disponibbli.

Il-konsultazzjonijiet għandhom jindirizzaw il-konformità ta' kwalunkwe miżura restrittiva mal-paragrafi 2 u 3. Is-sejbiet statistiċi u l-fatti l-oħra kollha ppreżentati mill-Fond Monetarju Internazzjonali relatati mal-kambju, ir-riżervi monetarji u l-bilanċ tal-ħlasijiet għandhom jigu aċċettati, u l-konkluzjonijiet għandhom ikunu bbażati fuq il-valutazzjoni mill-Fond Monetarju Internazzjonali tal-bilanċ tal-ħlasijiet u s-sitwazzjoni finanzjarja esterna tal-Parti li tkun qiegħda tintroduċi l-miżuri.

TITOLU XII

SOLUZZJONI TAT-TILWIM

KAPITOLU 1

GHANIJET, AMBITU TAL-APPLIKAZZJONI U DEFINIZZJONIJET

ARTIKOLU 298

Għan

L-għan ta'dan it-Titolu huwa l-prevenzjoni u s-soluzzjoni ta' kwalunkwe tilwim bejn il-Partijiet dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim u li tintlaħaq, kull fejn ikun possibbli, soluzzjoni sodisfacenti b'mod reċiproku dwar kwalunkwe kwistjoni li tista' taffettwa l-operat tiegħu. F'każ li ma jkunx possibbli li tintlaħaq soluzzjoni b'mod reċiproku, l-ewwel għan ta' dan it-Titolu għandu jkun b'mod ġenerali li jiġi żgurat l-irtirar tal-miżuri kkonċernati jekk jinstab li huma inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 299

Ambitu tal-Applikazzjoni

1. Sakemm ma jiġix ipprovdut mod ieħor f'dan il-Ftehim, id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu għandhom japplikaw fir-rigward ta' kwalunkwe tilwim li jikkonċerna l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim, b'mod partikolari meta waħda mill-Partijiet tikkunsidra li mizura mehuda minn Parti oħra hija jew tista' tkun inkonsistenti mal-obbligi tagħha taħt dan il-Ftehim.
2. Dan it-Titolu ma għandux japplika għat-tilwim bejn il-Pajjiżi Andini firmatarji.

ARTIKOLU 300

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan it-Titolu, “parti għat-tilwim” jew “parti għal tilwim” u “partijiet għat-tilwim” jew “partijiet għal tilwim” jfissru Parti jew Partijiet għal dan il-Ftehim li hija parti jew huma partijiet għal proċedura ta' soluzzjoni tat-tilwim taħt it-Titolu.

KAPITOLU 2

KONSULTAZZJONIJIET

ARTIKOLU 301

Konsultazzjonijiet

1. Il-Partijiet għandhom jaħdmu sabiex isolvu kwalunkwe tilwim dwar kwalunkwe kwistjoni stabbilita taht l-Artikolu 299 meta jidhlu f'konsultazzjonijiet b'intenzjoni tajba bl-għan li jilhqqu soluzzjoni bi qbil reċiproku.
2. Parti tista' tfitteż li tibda konsultazzjonijiet permezz ta' talba bil-miktub lil Parti oħra, u tibgħat kopja lill-Kumitat għall-Kummerċ, billi tidentifika kwalunkwe miżura inkwistjoni u l-bażi legali għall-ilment.
3. Il-Parti li tkun saritlilha t-talba għandha twieġeb għat-talba għal konsultazzjonijiet, billi tibgħat kopja lill-Kumitat għall-Kummerċ, fi żmien 10 ijiem wara r-ricevuta ta' talba b'hal din. F'każijiet urġenti, dak il-perjodu ta' żmien għandu jkun ta' hamest ijiem.
4. Il-partijiet għad-disputa jistgħu jaqblu li ma jinvolvux ruhhom f'konsultazzjonijiet skont l-Artikolu u jipproċedu direttament għall-proċedura tal-bord ta' arbitraġġ skont l-Artikolu 302. Deċiżjoni b'hal din għandha tiġi notifikata bil-miktub lill-Kumitat għall-Kummerċ mhux iżjed tard minn hamest ijiem qabel it-talba għat-twaqqif ta' bord ta' arbitraġġ.

5. Minbarra jekk il-Partijiet fil-konsultazzjoni jaqblu mod ieħor, għandhom jinżammu konsultazzjonijiet li għandhom jiġu kkunsidrati bħala konklużi fi żmien 30 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba mill-Parti li tkun saritliha t-talba u għandhom jinżammu fit-territorju tal-Parti li tkun saritliha t-talba. Fuq ftehim tal-partijiet għat-tilwim, il-konsultazzjonijiet jistgħu isiru bi kwalunkwe mezz teknoloġiku disponibbli. Il-konsultazzjonijiet u l-informazzjoni kollha żvelata waqt il-konsultazzjonijiet għandhom ikunu kunfidenzjali.
6. F'każijiet ta' urġenza, inkluzi dawk relatati mal-merkanzija li titħassar jew li inkella jikkonċernaw merkanzija jew servizzi li jiġi fuq malajr il-valur kummerċjali tagħhom, bħal ċertu merkanzija jew servizzi staġunali, il-konsultazzjonijiet għandhom jibdew 15-il jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba mill-Parti li tkun saritliha t-talba u għandhom jiġu kkunsidrati bħala konklużi f'dawk il-15-il jum.
7. Waqt konsultazzjonijiet kull Parti involuta fil-konsultazzjonijiet għandha tforni informazzjoni fattwali bizżejjed, sabiex tippermetti eżaminazzjoni kompluta tal-mod li bih il-miżura fis-seħh jew proposta, jew kwalunkwe kwistjoni oħra, tista' taffettwa l-operat u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.
8. Waqt konsultazzjonijiet taħt dan l-Artikolu, kull Parti involuta fil-konsultazzjonijiet għandha tiżgura l-partecipazzjoni ta' persunal tal-awtoritajiet governattivi kompetenti tagħha bl-għarfien rilevanti dwar il-kwistjoni li tkun is-sugġett tal-konsultazzjonijiet.

9. Sakemm ma jintlaħaqx qbil mod ieħor bejn il-Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet, meta tilwim ikun ġie soġġett għal konsultazzjonijiet fis-sottokumitat imwaqqaf f'dan il-Ftehim, konsultazzjonijiet bħal dawn jistgħu jiehdu post il-konsultazzjonijiet taħt dan l-Artikolu, bil-kundizzjoni li l-miżura inkwistjoni u l-bażi legali tal-ilment ikunu ġew identifikati kif xieraq waqt konsultazzjonijiet bħal dawn. Sakemm ma jkunx intlaħaq qbil mod ieħor bejn il-Partijiet, il-konsultazzjonijiet miżmuma f' sottokumitat għandhom jiġu kkunsidrati konklużi fi żmien 30 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba għal konsultazzjonijiet mill-Parti li tkun saritilha t-talba.

10. Fi żmien hamest ijiem wara d-data tar-riċevuta tat-talba għal konsultazzjonijiet, Parti li ma tkunx Parti involuta fil-konsultazzjonijiet, u li jkollha interess fil-kwistjoni soġġetta għall-konsultazzjonijiet, tista' titlob bil-miktub lill-Partijiet involuti fil-konsultazzjoni, b'kopja lill-Kumitat għall-Kummerċ, li tipparteċipa fil-konsultazzjonijiet. Bil-kundizzjoni li l-ebda waħda mill-Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet ma tirrifjuta talba bħal din, Parti bħal din tista' tipparteċipa bħala parti terza skont ir-regoli ta' proċedura, stabbiliti taħt l-Artikolu 315 (minn hawn 'il quddiem imsejha "Regoli tal-Proċedura").

KAPITOLU 3

PROĊEDURI TAS-SOLUZZJONI TAT-TILWIM

ARTIKOLU 302

Bidu tal-Proċedimenti tal-Arbitraġġ

1. Il-Parti kwerelanti tista' titlob it-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ jekk:
 - (a) il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma tweghibx għat-talba għal konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 301(3);
 - (b) ma jsirux konsultazzjonijiet fil-perjodu ta' zmien stabbilit fl-Artikolu 301(5) jew (6), skont il-kaz;
 - (c) il-Partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet ma jkunux sabu soluzzjoni għat-tilwim permezz tal-konsultazzjonijiet; jew
 - (d) il-partijiet involuti fit-tilwim ikunu qablu li ma jinvolvux ruħhom f'konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 301(4).

2. It-talba għat-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ għandha ssir bil-miktub lill-Parti li kontriha jkun tressaq l-ilment u lill-Kumitat għall-Kummerċ. Il-Parti kwere lanti għandha tidentifika fit-talba tagħha l-miżura speċifika inkwistjoni, u għandha tispjega kif dik il-miżura tikkostitwixxi ksur tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim b'mod li jippreżenta b'mod ċar ir-raġunijiet legali għall-ilment.
3. Parti ma tistax titlob it-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ sabiex tirrevedi miżura proposta.
4. Fi żmien 10 ijiem wara d-data tar-riċevuta tat-talba għat-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ, Parti li ma tkunx parti involuta fit-tilwim u li għandha interess sostanzjali fiha, tista' titlob bil-miktub lill-partijiet involuti fit-tilwim, u tibgħat kopja lill-Kumitat għall-Kummerċ, sabiex tipparteċipa fil-proċedura tal-arbitraġġ. Parti bħal din tista' tipparteċipa bħala parti terza skont ir-Regoli tal-Proċedura.

ARTIKOLU 303

Twaqqif tal-Bord tal-Arbitraġġ

1. Bord tal-arbitraġġ għandu jkun magħmul minn tliet arbitri.

2. Fi żmien 12-il jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba għat-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ mill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment, kull parti involuta fit-tilwim tista' taħtar arbitru mill-kandidati proposti minn kwalunkwe waħda mill-Partijiet għal-lista stabbilita skont l-Artikolu 304. Jekk kwalunkwe waħda mill-partijiet involuta fit-tilwim tonqos milli taħtar l-arbitru tagħha, fuq talba mill-parti l-oħra involuta fit-tilwim, l-arbitru għandu jintgħażel bix-xorti mill-president tal-Kumitat għall-Kummerċ jew id-delegat tiegħu/tagħha fost il-kandidati proposti minn dik il-parti involuta fit-tilwim għal-lista tal-arbitri.

3. Sakemm il-partijiet involuti fit-tilwim jilhqu ftehim dwar il-president tal-bord tal-arbitraġġ fil-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 2, u fuq talba ta' kwalunkwe waħda mill-partijiet involuti fit-tilwim, il-President tal-Kumitat għall-Kummerċ jew id-delegat tiegħu/tagħha, għandu jagħzel bix-xorti l-president tal-bord tal-arbitraġġ mill-kandidati magħzula għal dak l-effett mil-lista tal-arbitri.

4. Il-President tal-Kumitat għall-Kummerċ, jew id-delegat tiegħu/tagħha, għandu jagħzel l-arbitri bix-xorti mil-lista skont l-Artikolu 304 fi żmien hamest ijiem wara d-data tar-riċevuta ta' talba sottomessa skont il-paragrafi 2 jew 3, skont il-każ.

5. Minkejja l-paragrafi 2 jew 4, il-partijiet involuti fit-tilwim jistgħu jagħzlu bħala arbitri, b'kunsens reċiproku u fi żmien 10 ijiem wara d-data tar-riċevuta mill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment, persuni li mhumiex inklużi fil-lista ta' arbitri, izda li jilhqur r-reqwiziti stabbiliti fl-Artikolu 304 paragrafu (3).
6. Id-data tat-twaqqif tal-bord tal-arbitraġġ għandha tkun id-data li fiha l-arbitri deżinjati kollha jkunu kkonfermaw l-aċċettazzjoni tagħhom skont ir-Regoli tal-Proċedura.

ARTIKOLU 304

Lista ta' Arbitri

1. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jistabbilixxi fl-ewwel laqgħa tiegħu lista ta' 25 individwu li jkunu lesti u kapaċi li jagħmluha ta' arbitri. Kull Parti għandha tipproponi hames individwi sabiex iservu bħala arbitri. Il-Partijiet għandhom ukoll jagħzlu permezz ta' ftehim reċiproku 10 individwi li ma jkunu ċittadini¹ tal-ebda waħda mill-Partijiet, u li għandhom jaġixxu bħala president tal-bord tal-arbitraġġ.
2. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiżgura li l-lista stabbilita skont il-paragrafu 1 tkun dejjem kompluta. Fi kwalunkwe eventwalità, il-lista tista' tintuża skont l-Artikolu 303 anke jekk ma tkunx kompluta.

¹ Għall-finijiet ta' dan it-Titolu "nazzjonali" tfisser persuna fiżika li jkollha ċ-ċittadinanza ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew Pajjiż Andin firmatarju jew hija residenti permanenti ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew Pajjiż Andin firmatarju.

3. L-arbitri għandu jkollhom għarfen jew esperjenza speċjalizzati fil-liġi, fil-kummerċ internazzjonali, jew fis-soluzzjoni tat-tilwim taħt ftehimiet dwar il-kummerċ internazzjonali. Għandhom ikunu indipendenti, imparzjali, ma għandu jkollhom relazzjoni la diretta u lanqas indiretta ma' kwalunkwe waħda mill-Partijiet, u ma għandhom jirċievu istruzzjonijiet mill-ebda Parti jew organizzazzjoni. L-arbitri għandhom jikkonformaw mal-kodiċi tal-kondotta stabbilit skont dan it-Titolu (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "Kodiċi tal-Kondotta").

4. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jistabbilixxi, barra dan, listi addizzjonali ta' 12-il individwu b'esperjenza settorjali dwar suġġetti speċifiċi koperti minn dan il-Ftehim. Għal dak l-effett, kull Parti għandha tinnomina tliet individwi sabiex jagħmluha ta' arbitri. Il-Partijiet, permezz ta' ftehim reċiproku, għandhom jagħzlu tliet kandidati sabiex jippresjedu l-bord tal-arbitraġġ li ma jkunu ċittadini tal-ebda Parti. Kull Parti involuta fit-tilwim tista' tagħzel li taħtar l-arbitru tagħha minn dawk proposti minn kwalunkwe waħda mill-Partijiet għal lista settorjali. Meta jirrikorri għall-proċedura tal-għażla stabbilita fl-Artikolu 303 paragrafu (3), il-President tal-Kumitat għall-Kummerċ, jew id-delegat tiegħu/tagħha, jista' juża lista settorjali fuq ftehim tal-partijiet involuti fit-tilwim.

ARTIKOLU 305

Ogġezzjoni, Tneħħija u Sostituzzjoni

1. Kwalunkwe parti involuta fit-tilwim tista' toġġezzjona kontra arbitru f'każijiet ta' dubju ġustifikat fir-rigward tal-konformità tiegħu/tagħha mal-Kodiċi tal-Kondotta. Id-deċiżjoni dwar l-oġġezzjoni jew it-tneħħija ta' arbitru għandha tiġi adottata skont ir-Regoli ta' Proċedura.
2. Jekk arbitru ma jkunx kapaċi li jipparteċipa fil-proċedimenti, jirriżenja, jew għandu jiġi sostitwit, min jiehu postu għandu jintgħażel skont l-Artikolu 303.

ARTIKOLU 306

Konsolidament tal-Proċedimenti tal-Arbitraġġ

Meta iżjed minn Parti waħda titlob it-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ rigward l-istess miżura u fuq bażi tal-istess raġunijiet legali, kull meta jkun possibbli, bord tal-arbitraġġ uniku għandu jiġi stabbilit sabiex jeżamina talbiet bħal dawn.

ARTIKOLU 307

Deċiżjoni tal-Bord tal-Arbitraġ

1. Il-bordijiet tal-arbitraġġ għandhom jinnotifikaw id-deċiżjoni tagħhom lill-partijiet involuti fit-tilwim u lill-Kumitat għall-Kummerċ fi żmien 120 jum mid-data tat-twaqqif tagħhom. Meta bord tal-arbitraġġ jikkunsidra li skadenza bħal din ma tkunx tista' tintlaħaq, il-president tal-bord tal-arbitraġġ għandu jinnotifika lill-partijiet involuti fit-tilwim u lill-Kumitat għall-Kummerċ bil-miktub, sabiex jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-bord għandu jinnotifika d-deċiżjoni. Taht l-ebda ċirkostanza d-deċiżjoni ma għandha tiġi notifikata iżjed tard minn 150 jum mid-data tat-twaqqif tal-bord tal-arbitraġġ.

2. F'każijiet ta' urġenza, inklużi dawk relatati ma' merkanzija li titfassar jew li inkella jikkonċernaw merkanzija jew servizzi li jtilfu malajr il-valur kummerċjali tagħhom bħal ċerta merkanzija jew servizzi staġunali, il-bord tal-arbitraġġ għandu joħroġ deċiżjoni dwar jekk jikkunsidrax il-każ bħala wieħed urġenti fi żmien 10 ijiem wara t-twaqqif. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jinnotifika d-deċiżjoni tiegħu fi żmien 60 jum mid-data tat-twaqqif tiegħu, u taht l-ebda ċirkostanza iżjed tard minn 75 jum minn dik id-data.

ARTIKOLU 308

Implimentazzjoni tad-Deċiżjoni tal-Arbitraġġ

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tiegħu l-mizuri meħtieġa kollha sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ mingħajr dewmien.

2. F'perjodu ta' 30 jum mid-data tar-riċevuta tad-deċiżjoni, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinnotifika lill-Parti kwerełanti dwar:

(a) il-miżuri speċifiċi li hija tikkunsidra meħtieġa sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni;

(b) il-perjodu raġjonevoli sabiex tagħmel dan; u

(c) offerta konkreta għal kumpens temporanju bil-kundizzjoni tal-implimentazzjoni kompluta tal-miżura speċifika li hija tikkunsidra meħtieġa sabiex ikun hemm konformità mad-deċiżjoni.

3. F'każ ta' diskrepanzi bejn il-partijiet involuti fit-tilwim dwar il-kontenut ta' notifika bħal din, il-Parti kwerełanti tista' titlob lill-bord tal-arbitraġġ li jkun ħareġ id-deċiżjoni sabiex jistabbilixxi jekk il-miżuri proposti skont is-sottoparagrafu 2(a) humiex konsistenti ma' dan il-Ftehim, jekk il-perjodu ta' żmien sabiex tintlaħaq konformità mad-deċiżjoni huwiex raġjonevoli u/jew jekk l-offerta għal kumpens hijiex sproporzjonata b'mod evidenti. Id-deċiżjoni għandha tinħareġ fi żmien 45 jum wara s-sottomissjoni tat-talba.

4. F'każ li l-bord tal-arbitraġġ oriġinali, jew kwalunkwe wieħed mill-membri tiegħu, ma jkunux jistgħu jilhqqu deċiżjoni, il-proċedimenti stabbiliti fl-Artikolu 303 għandhom japplikaw. Il-limitu ta' żmien sabiex tiġi notifikata d-deċiżjoni għandu jkun ta' 45 jum mid-data li fiha l-bord tal-arbitraġġ il-ġdid ikun twaqqaf.

5. Il-perjodu raġjonevoli msemmi fis-sottoparagrafu 2(b) jista' jiġi estiż permezz ta' ftehim reċiproku bejn il-partijiet involuti fit-tilwim.

ARTIKOLU 309

Revizjoni ta' Kwalunwe Mizura Adottata għall-Konformità mad-Deċizzjoni tal-Arbitraġġ

1. Il-Parti li kontriha jkun tressaq l-ilment għandha tinnotifika lill-Parti kwereganti u l-Kumitat għall-Kummerċ bi kwalunkwe mizura adottata sabiex ittemm in-nuqqas ta' konformità tal-obbligi tagħha taht il-Ftehim qabel l-iskadenza tal-perjodu raġjonevoli stabbilit skont l-Artikolu 308, sottoparagrafu 2(b), u l-paragrafi 3 jew 5.
2. Jekk il-mizuri notifikati mill-Parti li kontriha jkun tressaq l-ilment skont il-paragrafu 1 ma jkunux simili għal dawk notifikati qabel minn dik il-Parti taht l-Artikolu 308, sottoparagrafu 2(a), jew meta l-Parti kwereganti tkun ressqet rikors għall-arbitraġġ taht l-Artikolu 308 paragrafu (3) u mizuri bħal dawn notifikati taht il-paragrafu 1 ma jkunux simili għal dawk li l-bord tal-arbitraġġ ikun sab konsistenti ma' dan il-Ftehim, u f'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-partijiet involuti fit-tilwim dwar l-eżistenza tal-mizuri notifikati jew il-konformità tagħhom mal-Ftehim, il-Parti kwereganti tista' titlob bil-miktub lill-bord tal-arbitraġġ originali sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Talba bħal din għandha tidentifika l-mizuri speċifiċi inkwistjoni u għandha tispjega sa liema punt tkun inkonsistenti ma' dan il-Ftehim. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jinnotifika d-deċizzjoni tiegħu fi żmien 30 jum mid-data tat-talba.
3. F'każ li l-bord tal-arbitraġġ originali, jew kwalunkwe wiehed mill-membri tiegħu, ma jkunx disponibbli, il-proċeduri stabbiliti fl-Artikolu 303 għandhom japplikaw. Id-deċizzjoni għandha tinhareġ fi żmien 30 jum mid-data tat-twaqqif tal-bord tal-arbitraġġ il-ġdid.

ARTIKOLU 310

Rimedji Temporanji f'Każ ta' Nuqqas ta' Konformità

1. Jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma tinnotifikax l-adozzjoni ta' kwalunkwe miżura sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ qabel l-iskadenza tal-perjodu raġjonevoli, jew jekk il-bord tal-arbitraġġ jiddeċiedi skont l-Artikolu 309(2) li miżura notifikata hija inkonsistenti mal-Ftehim, il-Parti kwerełanti tista' :

- (a) titlob lill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment kumpens għan-nuqqas ta' konformità, jew il-kontinwazzjoni tal-kumpens temporanju jew kumpens differenti, jew
- (b) tinnotifika lill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment u l-Kumitat għall-Kummerċ l-intenzjoni tagħha li tissospendi konċessjonijiet li jirrizultaw minn kwalunkwe dispożizzjoni msemmija fl-Artikolu 299 sa livell ekwivalenti għat-thassir jew l-indeboliment ikkawżat bil-ksur.

2. Jekk wara perjodu ta' 20 jum wara l-iskadenza tal-perjodu raġjonevoli, jew wara d-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ li l-miżura notifikata taħt l-Artikolu 311 paragrafu (2) hija inkonsistenti ma' dan il-Ftehim, il-partijiet involuti fit-tilwim ma jkunux jistgħu jilhqqu ftehim dwar kumpens taħt is-sottoparagrafu 1(a), il-Parti kwerełanti tista' tinnotifika l-Parti li kontriha jkun sar l-ilment u l-Kumitat għall-Kummerċ bl-intenzjoni tagħha li tissospendi l-benefiċċji taħt kwalunkwe dispożizzjoni msemmija fl-Artikolu 299 f'livell ekwivalenti għat-thassir jew l-indeboliment ikkawżat mill-ksur.

3. Jekk il-Parti li kontriha jsir l-ilment ma timplimentax il-kumpens temporanju stabbilit taht l-Artikolu 308 f'perjodu ragjonevoli ta' zmien¹, il-Parti kwereganti tista' tinnotifika l-Parti li kontriha jkun sar l-ilment u l-Kumitat għall-Kummerç bl-intenzjoni tagħha li tissospendi l-benefiċċji taht kwalunkwe dispozizzjoni msemmija fl-Artikolu 299 f'livell ekwivalenti għall-kumpens temporanju sakemm jiġi implimentat il-kumpens temporanju jew l-adozzjoni ta' miżura ta' konfomità mill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment, skont liema jsehh l-ewwel.

4. Meta l-Parti kwereganti tinnotifika l-intenzjoni tagħha li tissospendi l-benefiċċji taht il-paragrafi 2 jew 3, din il-Parti tista' tapplika s-sospensjoni ta' benefiċċji 10 ijiem wara n-notifika, minbarra jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment titlob arbitraġġ taht il-paragrafu 5.

5. Jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tikkunsidra li l-livell ta' sospensjoni notifikat mhuwiex ekwivalenti għat-tfassir jew l-indeboliment ikkawżat bil-ksur, tista' titlob bil-miktub lill-bord tal-arbitraġġ originali sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Talba bħal din għandha tiġi notifikata lill-Parti kwereganti u lill-Kumitat għall-Kummerç qabel l-iskadenza tal-perjodu ta' 10 ijiem stabbilit fil-paragrafu 4. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jinnotifika d-deċiżjoni tiegħu dwar il-livell ta' sospensjoni ta' benefiċċji lill-partijiet involuti fit-tilwim u lill-Kumitat għall-Kummerç fi zmien 30 jum mid-data meta dak il-bord tal-arbitraġġ ikun irċieva t-talba. Il-benefiċċji ma għandhomx jiġu sospizi qabel ma l-bord tal-arbitraġġ ikun innotifika d-deċiżjoni tiegħu lill-partijiet involuti fit-tilwim u kwalunkwe sospensjoni għandha tikkonforma ma' deċiżjoni bħal din.

¹ Għal iktar ċertezza, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma tkunx implimentat il-kumpens temporanju f'perjodu ta' zmien ragjonevoli biss fl-eventwalità li l-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma tibdiex il-proċedura interna tagħha li twassal għall-implimentazzjoni tal-kumpens f'perjodu ta' zmien ragjonevoli, jew meta proċeduri interni bħal dawn jirrizultaw f'deċiżjoni kuntrarja għall-implimentazzjoni tal-kumpens temporanju.

6. F'każ li l-bord tal-arbitraġġ oriġinali, jew kwalunkwe wiehed mill-membri tiegħu, ma jkunux disponibbli, il-proċeduri stabbiliti fl-Artikolu 303 għandhom japplikaw. Id-deċiżjoni għandha tinhareġ fi żmien 45 jum mid-data tat-twaqqif tal-bord tal-arbitraġġ il-ġdid.

7. Il-kumpens jew is-sospensjoni ta' benefiċċji taht dan l-Artikolu għandhom ikunu temporanji u ma għandhomx jannullaw l-obbligu tal-Parti li kontriha jkun sar l-ilment li tikkonforma mad-deċiżjoni. Rimedji bħal dawn għandhom japplikaw biss sakemm kwalunkwe miżura ddikjarata mhux konsistenti ma' dan il-Ftehim tkun giet irtirata jew mibdula sabiex tikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, jew il-partijiet involuti fit-tilwim ikunu laħqu soluzzjoni bi qbil reċiproku.

ARTIKOLU 311

Revizjoni ta' Kwalunkwe Miżura Adottata Wara s-Sospensjoni ta' Benefiċċji jew Kumpens għal Nuqqas ta' Konformità

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tista' tinnotifika fi kwalunkwe żmien lill-Parti kwerelanti u l-Kumitat għall-Kummerċ bi kwalunkwe miżura li tkun adottat sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ u bit-talba tagħha lill-Parti kwerelanti sabiex ittemm is-sospensjoni tal-benefiċċji, jew l-intenzjoni tagħha li ttemm l-applikazzjoni tal-kumpens għan-nuqqas ta' konformità, skont il-każ. Minbarra l-każ ipprovdut fil-paragrafu 2, is-sospensjoni tal-benefiċċji għandha tintemm 30 jum wara notifika bħal din.

2. Jekk il-partijiet involuti fit-tilwim mhumie x kapaçi jilhqu ftehim dwar il-konfomità tal-mizura notifikata mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim fi żmien 30 jum mid-data tan-notifika pprovduta taht il-paragrafu 1, kwalunkwe waħda minn dawn il-partijiet tista' tissottometti talba bil-miktub lill-bord tal-arbitraġġ oriġinali sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Talba bħal din għandha tiġi notifikata b' mod simultanju lill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment u l-Kumitat għall-Kummerċ. Id-deċiżjoni tal-arbitraġġ għandha tiġi notifikata lill-partijiet involuti fit-tilwim u l-Kumitat għall-Kummerċ fi żmien 45 jum mid-data ta' talba bħal din. Jekk il-bord tal-arbitraġġ jiddċiedi li l-mizura ta' konfomità hija konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, is-sopensjoni tal-benefiċċji għandha tintemm.

3. F'każ li l-bord tal-arbitraġġ oriġinali, jew kwalunkwe wiehed mill-membri tiegħu, ma jkunx disponibbli, il-proċeduri stabbiliti fl-Artikolu 303 għandhom japplikaw. Id-deċiżjoni għandha tiġi notifikata 45 jum mid-data tat-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ ġdid.

4. Jekk wara l-perjodu ta' 30 jum imsemmi fil-paragrafu 2, l-ebda waħda mill-partijiet involuti fit-tilwim ma tkun talbet lill-bord tal-arbitraġġ oriġinali sabiex jiddeċiedi dwar il-konsistenza tal-mizura notifikata taht il-paragrafu 1, u l-Parti kwere lanti ma tkunx ikkonformat mal-obbligi tagħha li ttemm is-sopensjoni tal-benefiċċji, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tista' tissospendi l-benefiċċji f'livell ekwivalenti għal dak applikat mill-Parti kwere lanti, waqt li Parti bħal din tkompli tissospendi l-benefiċċji.

ARTIKOLU 312

Talba għal Kjarifikazzjoni ta' Deċiżjoni

1. Fi żmien 10 ijiem wara n-notifika tad-deċiżjoni, parti involuta fit-tilwim tista' titlob bil-miktub lill-bord tal-arbitraġġ, u tibgħat kopja lill-parti l-oħra involuta fit-tilwim u l-Kumitat għall-Kummerċ, għall-kjarifika ta' ċerti aspetti speċifiċi dwar kwalunkwe determinazzjoni jew rakkomandazzjoni fid-deċiżjoni li parti bħal din tikkunsidra ambigwi, inklużi dawk relatati mal-konformità. Il-parti l-oħra involuta fit-tilwim tista' tissottometti kummenti dwar talba bħal din lill-bord tal-arbitraġġ, u tibgħat kopja lill-Parti li tkun issottomettiet it-talba oriġinali għal kjarifika. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jwieġeb għal talba bħal din fi żmien 10 ijiem wara r-riċevuta.
2. Is-sottomissjoni ta' talba taħt il-paragrafu 1 ma għandhiex taffettwa l-perjodi msemmija fl-Artikolu 308.

ARTIKOLU 313

Sospensjoni u Terminazzjoni tal-Proċedimenti tal-Arbitraġġ

1. Il-partijiet fit-tilwim jistgħu jaqblu, fi kwalunkwe żmien, li jissospendu x-xogħol tal-bord tal-arbitraġġ waqt perjodu li ma għandux jaqbez it-12-il xahar mid-data ta' ftehim bħal dan. Il-partijiet involuti fit-tilwim għandhom jinnotifikaw tali ftehim bil-miktub lill-president tal-bord tal-arbitraġġ, u jibagħtu kopja lill-Kumitat għall-Kummerċ. Fl-eventwalità ta' sospensjoni bħal din, il-limiti ta' żmien stabbiliti mill-Artikolu 307 għandhom jiġu estenzi bl-ammont ta' żmien li waqtu x-xogħol ikun ġie sospiż.

2. Fi kwalunkwe każ, jekk ix-xogħol tal-bord tal-arbitraġġ ikun ġie sospiż għal iżjed minn 12-il xahar, l-awtorità tal-bord tal-arbitraġġ għandha tiskadi, minbarra jekk il-partijiet involuti fit-tilwim ikunu laħqu ftehim mod ieħor. Jekk l-awtorità ta' bord tal-arbitraġġ issir superfluwa, xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jimpedixxi Parti milli tibda proċedura oħra ta' arbitraġġ dwar l-istess kwistjoni.

3. Il-partijiet involuti fit-tilwim jistgħu jaqblu li jtemmu l-proċedimenti tal-arbitraġġ fi kwalunkwe żmien, permezz ta' notifika kongunta bil-miktub lill-president tal-bord tal-arbitraġġ, u jibagħtu kopja lill-Kumitat għall-Kummerċ.

KAPITOLU 4

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 314

Soluzzjoni Miftiehma b'Mod Kongunt

Il-partijiet involuti fit-tilwim jistgħu jilhqg soluzzjoni għat-tilwim miftiehma b'mod kongunt taħt dan it-Titolu fi kwalunkwe żmien. Il-partijiet involuti fit-tilwim għandhom jinnotifikaw b'mod kongunt lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar kwalunkwe soluzzjoni bħal din. Man-notifika tas-soluzzjoni miftiehma b'mod kongunt, il-proċedura għandha tintemm.

ARTIKOLU 315

Regoli ta' Proċedura u Kodiċi tal-Kondotta

1. Il-proċeduri tas-soluzzjoni tat-tilwim taħt it-Titolu għandhom jiġu amministrati bir-Regoli ta' Proċedura adottati mill-Kumitat għall-Kummerċ fl-ewwel laqgħa wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu wkoll jadotta f'laqgħa bħal din il-Kodiċi tal-Kondotta għall-arbitri.
2. Kwalunkwe seduta tal-bord tal-arbitraġġ għandha tkun miftuħa għall-pubbliku skont ir-Regoli tal-Proċedura, minbarra jekk jintlaħaq ftehim mod ieħor mill-partijiet involuti fit-tilwim.

ARTIKOLU 316

Informazzjoni u Parir Tekniku

1. Fuq talba ta' parti involuta fit-tilwim jew *ex officio*, il-bord tal-arbitraġġ jista' jikseb kwalunkwe informazzjoni li jidhirlu li tkun xierqa, minn kwalunkwe sors, inkluż il-partijiet involuti fit-tilwim. Il-bord tal-arbitraġġ għandu wkoll id-dritt li jfittex opinjonijiet rilevanti minn esperti skont kif jidhirlu li jkun xieraq. Kwalunkwe informazzjoni miksuba b'dan il-mod għandha tinghata lil kull parti involuta fit-tilwim għall-kummenti tagħhom.

2. Il-bord tal-arbitraġġ jista' wkoll jippermetti persuni non-governattivi interessati stabbiliti fit-territorju ta' parti involuta fit-tilwim, li jipprovdu sommarji *amicus curiae* skont ir-Regoli tal-Proċedura.

ARTIKOLU 317

Regoli tal-Interpretazzjoni

Kwalunkwe bord tal-arbitraġġ għandu jinterpreta d-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 299 skont ir-regoli tas-soltu tal-interpretazzjoni tal-liġi internazzjonali pubblika inkluża fil-*Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattatita'*, magħmula fi Vjenna fit-23 ta' Mejju 1969. Id-deċiżjonijiet tal-bord tal-arbitraġġ ma jistgħux iżidu jew inaqqsu d-drittijiet u l-obbligi li jinsabu fid-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 299.

ARTIKOLU 318

Deċiżjonijiet tal-Bord tal-Arbitraġġ

1. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jaħdem sabiex jadotta kwalunkwe deċiżjoni permezz ta' kunsens. Madankollu, meta ma tkunx tista' tintlaħaq deċiżjoni permezz ta' kunsens, il-kwistjoni diskussa għandha tiġi deċiża permezz ta' vot ta' maġġoranza. Madankollu, fl-ebda każ ma għandhom jiġu ppubblikati l-opinjoni kuntrarji tal-arbitri.

2. Kwalunkwe deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ għandha torbot għall-partijiet involuti fit-tilwim u ma għandha toħloq l-ebda dritt jew obbligu għal persuni fiżiċi jew ġuridiċi. Id-deċiżjoni għandha tistabbilixxi deċiżjonijiet fattwali, l-applikabilità tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim, id-determinazzjonijiet dwar jekk il-Parti kkonċernata tkunx ikkonformat jew le mal-obbligi tagħha f'dan, u r-raġunijiet bażiċi għad-deċiżjonijiet u l-konkluzjonijiet tagħha.
3. Il-bord tal-arbitraġġ jista', fuq talba ta' kwalunkwe parti involuta fit-tilwim, joħroġ rakkomandazzjonijiet dwar l-implimentazzjoni tad-deċiżjoni.
4. Id-deċiżjonijiet tal-bord tal-arbitraġġ għandhom ikunu pubbliċi, minbarra jekk il-partijiet involuti fit-tilwim jaqblu mod ieħor.

ARTIKOLU 319

Relazzjoni mad-Drittijiet tad-WTO u l-Għażla tal-Forum

1. Id-dispożizzjonijiet li jinsabu f'dan it-Titolu huma mingħajr hsara għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Ftehim WTO, inkluż l-azzjonijiet dwar is-soluzzjoni tat-tilwim.

2. It-tilwim relatat mal-istess miżura li jirriżulta minn dan il-Ftehim u permezz tal-Ftehim WTO, jista' jiġi solvut taħt dan it-Titolu jew taħt id-DSU skont id-diskrezzjoni tal-Parti kwerełanti. Madankollu, meta Parti tkun talbet it-twaqqif ta' bord taħt l-Artikolu 6 tad-DSU jew bord tal-arbitraġġ skont l-Artikolu 303, dik il-Parti ma tistax tibda proċediment ieħor dwar l-istess kwistjoni fil-forum l-ieħor, minbarra meta l-korp kompetenti fil-forum magħżul ma jkunx ھا deċiżjoni dwar is-sustanza tal-kwistjoni minhabba raġunijiet proċedurali jew ġurisdizzjonali.
3. Il-Partijiet jifhmu li żewġ tilwimiet jew iżjed jikkonċernaw l-istess kwistjoni meta jinvolvu l-istess partijiet involuti fit-tilwim, jirreferu għall-istess miżura u għandhom x'jaqsmu mal-istess ksur.
4. L-ebda dispożizzjoni f'dan it-Titolu ma għandha timpedixxi Parti milli tapplika sospensjoni ta' benefiċċji awtorizzati mill-Korp tas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO. Il-Ftehim WTO ma għandux jiġi evokat sabiex jimpedixxi lil Parti milli tissospendi l-benefiċċji skont dan it-Titolu.

ARTIKOLU 320

Limiti ta' Żmien

1. Kwalunkwe limitu ta' żmien stabbilit f'dan it-Titolu, inkluż il-limiti ta' żmien għall-bordijiet tal-arbitraġġ sabiex jinnotifikaw id-deċiżjonijiet tagħhom, għandu jingħadd mill-ewwel jum wara l-att jew il-fatt li għalih jirreferu.

2. Kwalunkwe limitu ta' żmien imsemmi f'dan it-Titolu jista' jiġi estiż permezz ta' ftehim reċiproku bejn il-partijiet involuti fit-tilwim.

ARTIKOLU 321

Tibdil tar-Regoli ta' Proċedura u l-Kodiċi tal-Kondotta

Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jibdel ir-Regoli ta' Proċedura u l-Kodiċi tal-Kondotta.

ARTIKOLU 322

Mekkanizmu ta' Medjazzjoni

Skont l-Anness XIV (Mekkanizmu ta' Medjazzjoni għal Miżuri Nontariffarji) kwalunkwe Parti tista' titlob Parti oħra sabiex tidhol fi proċedura ta' medjazzjoni rigward kwalunkwe miżura nontariffarjai tal-Parti li tiġi mitluba relatata ma' kwalunkwe kwistjoni li taqa' taħt it-Titolu III (Kummerċ fil-Merkanzija) li l-Parti li tkun qiegħda tressaq it-talba tikkunsidra li taffettwa l-kummerċ b'mod avvers.

ARTIKOLU 323

Bon offiċji, Konċiljazzjoni u Medjazzjoni

1. Minkejja l-Artikolu 322, il-Partijiet jistgħu fi kwalunkwe żmien jaqblu li jagħmlu, bħala metodu alternattiv ta' soluzzjoni tat-tilwim, bon offiċji, konċiljazzjoni jew medjazzjoni.
2. Il-metodi alternattivi tas-soluzzjoni tat-tilwim imsemmija fil-paragrafu 1 għandhom jitmexxew skont il-proċeduri miftiehma mill-Partijiet involuti.
3. Il-proċedimenti stabbiliti taħt dan l-Artikolu jistgħu jibdew fi kwalunkwe żmien u jiġu sospizi jew terminati fi kwalunkwe żmien minn kwalunkwe waħda mill-Partijiet involuti.
4. Il-proċedimenti taħt dan l-Artikolu huma kunfidenzjali u mingħajr ħsara għad-drittijiet tal-Partijiet involuti fi kwalunkwe proċediment ieħor.

TITOLU XIII

ASSISTENZA TEKNIKA U BINI TA' KAPAĊITAJIET FIL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 324

Ghanijiet

1. Il-Partijiet jaqblu li jsaħhu l-kooperazzjoni li tikkontribbwixxi għall-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u li jisfruttawh mill-aħjar li jistgħu bl-għan li jottimizzaw ir-risultati tiegħu, billi jżidu l-opportunitajiet u jiksbu l-akwa benefiċċji għall-Partijiet. Din il-kooperazzjoni għandha tiġi żviluppata fil-qafas legali u istituzzjonali li jamministra r-relazzjonijiet għall-kooperazzjoni bejn il-Partijiet, li wiehed mill-għanijiet ewlenin tiegħu huwa li jkabbar l-iżvilupp ekonomiku sostenibbli li jippermetti l-ilhuq ta' livelli akbar ta' koeżjoni soċjali u, b'mod partikolari, it-tnaqqis tal-faqar.
2. Sabiex jintlaħqu l-għanijiet imsemmija fil-paragrafu 1, il-Partijiet jaqblu li jagħtu importanza partikolari lill-inizjattivi ta' kooperazzjoni mmirati sabiex:
 - (a) jittejjeb u jinholq kummerċ ġdid u opportunitajiet ta' investiment, tiġi inkoraġġata l-kompetittività u l-innovazzjoni, kif ukoll il-modernizzazzjoni tal-produzzjoni, il-faċilitazzjoni tal-kummerċ u t-trasferiment tat-teknoloġija;

- (b) jiġi promoss l-iżvilupp tal-Mikro u l-SMEs, b'l-użu tal-kummerċ bħala għodda għat-tnaqqis tal-faqar;
- (c) jiġi promoss il-kummerċ ġust u ekwu, bil-faċilitazzjoni tal-aċċess għall-benefiċċji ta' dan il-Ftehim għas-setturi kollha tal-produzzjoni, b'mod partikolari l-izjed dgħajje;
- (d) jissahħu l-kapaċitajiet kummerċjali u istituzzjonali f'dan il-qasam, għall-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u sabiex jiġi sfruttat kemm jista' jkun; u
- (e) jiġu indirizzati l-htigijiet ta' kooperazzjoni identifikati f'partijiet oħra ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 325

Ambitu u Mezzi

1. Il-kooperazzjoni għandha ssir permezz ta' strumenti, riżorsi u mekkaniżmi disponibbli għall-Partijiet għal dak il-fini, skont ir-regoli u l-proċeduri fis-sehħ, u permezz tal-korpi ta' kull Parti kompetenti li jwettqu relazzjonijiet ta' kooperazzjoni, inklużi dawk li jirrigwardaw il-kooperazzjoni relatata mal-kummerċ.

2. Skont il-paragrafu 1, il-Partijiet jistgħu jużaw strumenti bħall-iskambju ta' informazzjoni, l-esperjenza u l-aħjar prattiki, l-assistenza teknika u finanzjarja, u l-identifikazzjoni, l-iżvilupp u l-implimentazzjoni kongunta ta' proġetti, fost affarijiet oħra.

ARTIKOLU 326

Funzjonijiet tal-Kumitat għall-Kummerċ Dwar il-Kooperazzjoni Taht dan it-Titolu

1. Il-Partijiet għandhom jagħtu importanza partikolari għas-segwitu ta' miżuri ta' kooperazzjoni mwaqqfa sabiex jikkontribwixxu għall-eżekuzzjoni ottimali u l-aqwa sfruttament ta' benefiċċji ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jagħmel segwitu u, fejn xieraq, jipprovdi stimolu u gwida rigward l-aspetti ewlenin ta' kooperazzjoni fil-qafas ta' għanijiet imsemmija fl-Artikolu 324 paragrafi (1) u (2).
3. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-korpi kompetenti ta' kull Parti responsabbli għall-programmazzjoni u l-eżekuzzjoni ta' kooperazzjoni.

TITOLU XIV

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 327

Annessi, Appendiċi, Dikjarazzjonijiet u Noti f'Qiegħ il-Paġna

L-annessi, l-appendiċi, id-dikjarazzjonijiet u n-noti f'qiegħ il-paġna ta' dan il-Ftehim jikkostitwixxu parti integrali ta' dan.

ARTIKOLU 328

Adeżjoni ta' Stati Membri Ġodda ta l-Unjoni Ewropea

1. Il-Parti-UE għandha tinnotifika lill-Pajjiżi Andini firmatarji bi kwalunkwe talba għal adeżjoni ta' pajjiż terz mal-Unjoni Ewropea.
2. Waqt in-negozjati bejn l-Unjoni Ewropea u l-pajjiż kandidat li jkun qed ifittex l-adeżjoni mal-Unjoni Ewropea, il-Parti UE għandha:
 - (a) tipprovdi, fuq talba ta' Pajjiż Andin firmatarju, u sakemm ikun possibbli, kwalunkwe informazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim; u

(b) tikkunsidra kwalunkwe thassib espress mill-Pajjizi Andini firmatarji;

3. Il-Parti UE għandha tinnotifika lill-Pajjizi Andini firmatarji bid-dhul fis-seħh ta' kwalunkwe adeżjoni mal-Unjoni Ewropea.

4. Fil-qafas tal-Kumitat għall-Kummerċ, u suffiċjentement qabel id-data tal-adeżjoni ta' pajjiż terz mal-Unjoni Ewropea, il-Parti UE u l-Pajjizi Andini firmatarji għandhom jeżaminaw kwalunkwe effett ta' adeżjoni bħal din fuq dan il-Ftehim. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiddeċiedi dwar kwalunkwe aġġustament meħtieġ jew miżuri tranżitorji.

ARTIKOLU 329

Adeżjoni ma' dan il-Ftehim minn Pajjizi Membri Ohra tal-Komunità Andina

1. Kwalunkwe Pajjiż Membru tal-Komunità Andina li mhuwiex Parti għal dan il-Ftehim fid-data tad-dhul fis-seħh tiegħu bejn il-Parti UE u mill-inqas wieħed mill-Pajjizi Andiani firmatarji (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "Pajjiż Andin applikant") jista' jaċċedi għal dan il-Ftehim skont il-kundizzjonijiet u l-proċeduri stabbiliti f'dan l-Artikolu.

2. Il-Parti UE għandha tinneozja mal-Pajjiż Andin applikant il-kundizzjonijiet tal-adeżjoni tiegħu għal dan il-Ftehim. Fil-kuntest ta' dawn in-negozjati, il-Parti UE għandha timmira li tippreserva l-integrità tal-Ftehim, billi tillimita kwalunkwe flessibilità għan-negozjat tal-listi tal-konċessjonijiet reċiproki li jikkorrispondu għall-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), VII (Listi ta' Impenji dwar l-Istabbiliment) u VIII (Listi ta' Impenji dwar il-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi) u kwalunkwe aspett li għalih flessibilità bħal din tkun meħtieġa għall-adeżjoni tal-Pajjiż Andin applikant. Il-Parti UE għandha tinnotifika lill-Kumitat għall-Kummerċ bil-konklużjoni ta' dawn in-negozjati għall-finijiet tal-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 3.

3. Il-Parti UE għandha tikkonsulta mal-Pajjiżi Andini firmatarji fil-Kumitat għall-Kummerċ dwar kwalunkwe riżultat tan-negozjati tal-adeżjoni ma' Pajjiż Andin applikant li jista' jaffettwa d-drittijiet jew l-obbligi tal-Pajjiżi Andini firmatarji. Fuq talba ta' kwalunkwe Parti, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jirrevedi l-effetti tal-adeżjoni tal-Pajjiż Andin applikant għal dan il-Ftehim u għandu jiddeċiedi dwar kwalunkwe miżuri oħra li jistgħu jkunu meħtieġa.

4. L-adeżjoni ta' Pajjiż Andin applikant għandha ssir effettiva permezz tal-konklużjoni ta' protokoll ta' adeżjoni, li għandu jiġi approvat minn qabel mill-Kumitat għall-Kummerċ¹. Il-Partijiet għandhom iwettqu l-proċeduri interni meħtieġa għad-dhul fis-seħh ta' dak il-protokoll.

¹ Minkejja dan il-paragrafu, il-Partijiet jifhmu li l-listi ta' konċessjoni stabbiliti fl-Anness I (Skedi għat-Tneħħija tat-Tariffi), VII (Listi ta' Impenji relatati mal-Istabbiliment) u VIII (Listi ta' Impenji relatati mal-Provvista Transkonfinali ta' Servizzi) li jirriżultaw min-negozjati bejn il-Parti UE u l-Pajjiż Andin applikant, għandhom jiġu inkorporati fil-protokoll tal-adeżjoni mingħajr il-ħtieġa tal-approvazzjoni tal-Kumitat għall-Kummerċ.

5. Dan il-Ftehim għandu jidhol fis-seħh bejn Pajjiż Andin applikant u kull Parti fl-ewwel jum tax-xahar wara r-riċevuta mid-Depożitarju tal-aħhar notifika mill-Pajjiż Andin applikant u l-Parti korrispondenti tat-tlestija tal-proċeduri interni tagħhom meħtieġa għad-dhul fis-seħh tal-protokoll tal-adeżjoni. Dan il-Ftehim jista' wkoll jiġi applikat b' mod provvizorju jekk il-protokoll tal-adeżjoni jiġi approvat.

6. Jekk fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim bejn il-Parti UE u mill-inqas Pajjiż Andin firmatarju wieħed, Pajjiż Membru tal-Komunità Andina li jkun ipparteċipa fl-adozzjoni tat-test ta' dan il-Ftehim ma jkunx iffirmah, pajjiż bħal dan għandu jkun intitolat li jiffirmah u ma għandux jiġi kkunsidrat bħala Pajjiż Andin applikant taħt il-paragrafu 1.

ARTIKOLU 330

Dhul Fis-Seħh

1. Kull Parti għandha tinnotifika bil-miktub it-tlestija tal-proċeduri interni tagħha meħtieġa għad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim lill-Partijiet l-oħra kollha u lid-Depożitarju imsemmi fl-Artikolu 332.

2. Dan il-Ftehim għandu jidhol fis-seħh bejn il-Parti UE u kull Pajjiż Andin firmatarju fl-ewwel jum tax-xahar wara d-data tal-irċevuta mid-Depożitarju tal-aħħar notifika prevista fil-paragrafu 1 korrispondenti għall-Parti UE u dak il-Pajjiż Andin firmatarju, minbarra jekk il-Partijiet ikkonċernati jkunu qablu dwar data differenti.

3. Minbarra l-paragrafu 2, il-Partijiet jistgħu b'mod provviżorju japplikaw dan il-Ftehim b'mod shiħ jew parzjali. Kull Parti għandha tinnotifika lid-Depożitarju u l-Partijiet l-oħra kollha bit-tkomplija tal-proċeduri interni meħtieġa għall-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim. L-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim bejn il-Parti UE u Pajjiż Andin firmatarju għandha tibda fl-ewwel jum tax-xahar wara d-data tar-irċevuta mid-Depożitarju tal-aħħar notifika tal-Parti UE u Pajjiż Andin firmatarju bħal dan.

4. Fejn tkun konformi mal-paragrafu 3, dispożizzjoni ta' dan il-Ftehim tiġi applikata mill-Partijiet sad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, u kwalunkwe referenza f'dispożizzjoni bħal din għad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim għandha tiġi mifhuma li tirreferi għad-data li minnha l-Partijiet jaqblu li japplikaw dik id-dispożizzjoni skont il-paragrafu 3.

ARTIKOLU 331

Dewmien u Rtirar

1. Dan il-Ftehim għandu jkun validu għal perjodu indefinit.

2. Kwalunkwe Parti tista' tirtira minn dan il-Ftehim permezz ta' notifika bil-miktub lill-Partijiet l-oħra kollha u d-Depożitarju. Irtirar bħal dan għandu jsir effettiv sitt xhur wara d-data tar-riċevuta ta' notifika bħal din mid-Depożitarju.

3. Minkejja l-paragrafu 2, meta Pajjiż Andin firmatarju jirtira minn dan il-Ftehim, dan il-Ftehim għandu jibqa' fis-seħħ bejn il-Parti UE u l-Pajjiżi Andini firmatarji l-oħra. Dan il-Ftehim għandu jintemm f'każ ta' rtirar min-naħa tal-Parti UE.

ARTIKOLU 332

Depożitarju

Is-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea għandu jaġixxi bħala Depożitarju ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 333

Tibdil fil-Ftehim WTO

Il-Partijiet jifhmu li kwalunkwe dispożizzjoni tal-Ftehim WTO inkorporata f'dan il-Ftehim, hija inkorporata ma' kwalunkwe emendi li jidhlu fis-seħħ fiż-żmien li dispożizzjoni bħal din tiġi applikata.

ARTIKOLU 334

Emendi

1. Il-Partijiet jistgħu jaqblu bil-miktub dwar kwalunkwe emenda għal dan il-Ftehim.
2. Kwalunkwe emenda għandha tidhol fis-seħh u tikkostitwixxi parti integrali ta' dan l-Ftehim skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 330, *mutatis mutandis*.
3. Il-Partijiet jistgħu jizviluppaw aktar l-impenji meħuda f'dan il-Ftehim, jew iwessgħu l-ambitu tal-applikazzjoni tiegħu, billi jiftiehmu dwar emendi għal dan il-Ftehim jew billi jilhqqu ftehimiet dwar setturi jew attivitajiet speċifiċi, waqt li jikkunsidraw l-esperjenza miksuba waqt l-implimentazzjoni tiegħu.

ARTIKOLU 335

Rizervi

Dan il-Ftehim ma jippermettix rizervi fl-ambitu tat-tifsira tal-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Ligi tat-Trattati.

ARTIKOLU 336

Drittijiet u Obbligi skont dan il-Ftehim

Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat b'mod li jagħti drittijiet jew jimponi obbligi fuq persuni, minbarra dawk maħluqa bejn il-Partijiet taħt il-ligi internazzjonali pubblika.

ARTIKOLU 337

Testi Awtentiċi

Dan il-Ftehim huwa abbozzat f'kopji triplici fil-lingwa Bulgara, Ċeka, Daniża, Olandiża, Ingliża, Estonjana, Finlandiża, Françiża, Ġermaniża, Griega, Ungeriża, Taljana, Latvjana, Litwana, Maltija, Pollakka, Portugiża, Rumena, Slovakka, Slovena, Spanjola u Svediża, u kull wieħed minn dawn it-testi huwa awtentiku.

B'XHIEDA TA' DAN, dawk hawn taħt iffirmati, awtorizzati kif xieraq, iffirmaw dan il-Ftehim.

MAGHMUL f'kopja triplici fi [...], fi [...] tax-xahar ta' [...] ta-2012